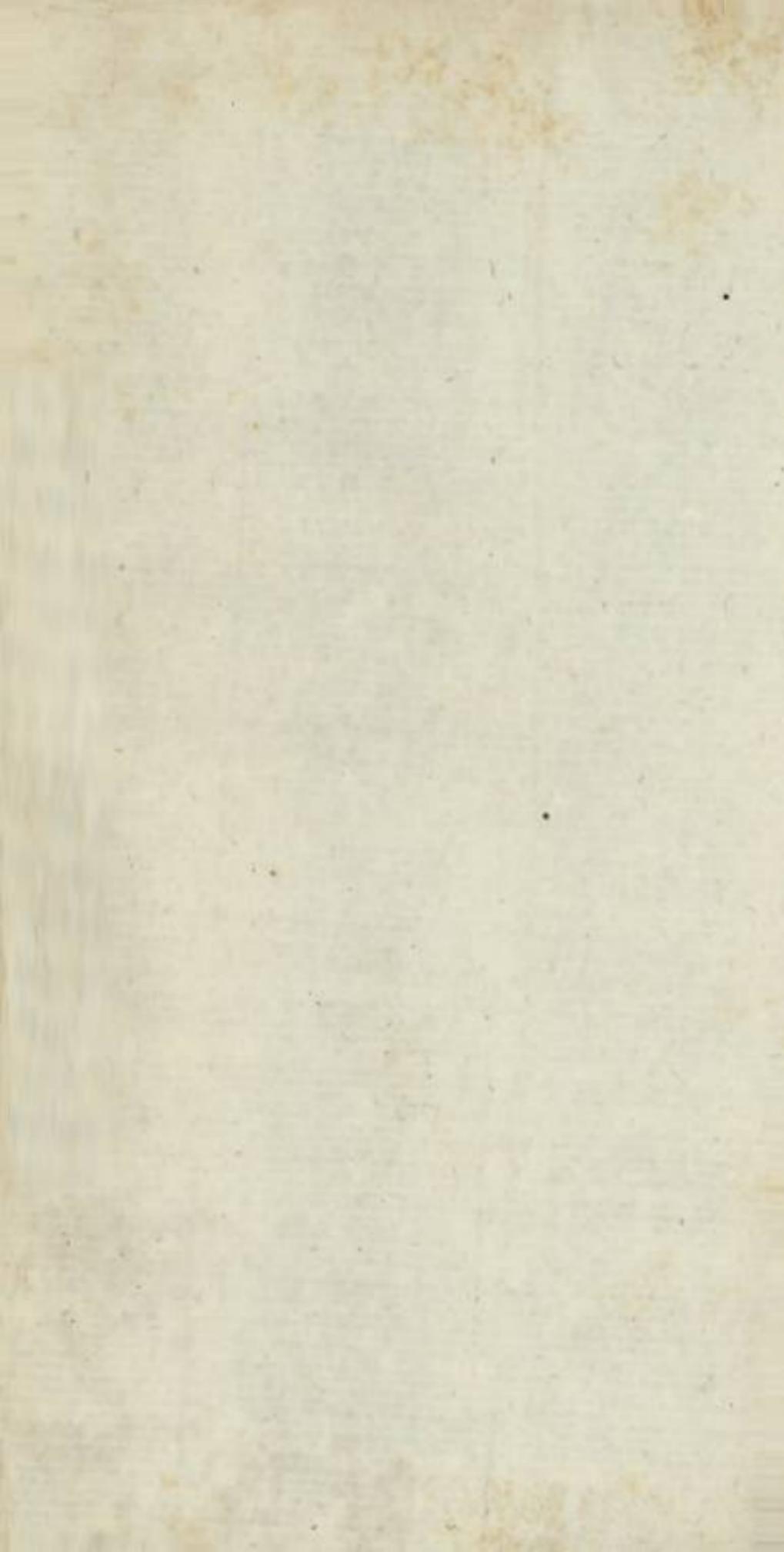

2[#]. Menard.

Theodorus Baron
Doctor medicus Parisi-
ensis et Regiae Scien-
tiarum et Academicae Socie-
tatis 1742. Regius.

Rés. Ned XVII A

124050 11167
JOANNIS DV BOYS, 11167
Pharmacopœi Parisiensis

METHODVS

Miscendi & conficiendi Medicamenta,

Diligenter recognita, & à multis, quibus antea
scatebat mendis, repurgata.

Novæ huic editioni accent¹¹¹⁶⁷

H I S P A L E N S I V M

PHARMACOPOLIORVM

Recognitio,

A V C T O R E,

D. SIMONE è TOVAR,
Hispalensi Medico.

Collection made 28 years ago

Liparicidae (Liparidae)

METHODS

‘*Mein Gott, wie schmeckt das Brot!*’

М А И С И З А Т Г А Н
МУЛОДОМСКАИИИ
Радищев

Clarissimo & Excellentissimo

V I R O

D. I S A A C O

V A N D A M M E,

Medicinæ Doctori ut expertissi-
mo sic fœlicissimo,

Domino suo plurimum colendo.

Auctorem hunc, me-
dicorum literatissi-
me, à te oblatum &
ob multijugas utilissimi ope-
ris laudes non mediocriter
commendatum tibi, ita uti
(:::) 2 fas

E P I S T O L A

fas erat , restituo : sed repur-
gatum à multis mendis, qui-
bus scatebat, infælicium & in-
ficerorum typothetarum in-
curia ante annos aliquot Pa-
risiis editus. Num auté jam
ex officina mea omnibus nu-
meris absolutus renascatur ,
tuum esto judicium, qui mihi
unus instar omnium. Quo-
circa eum tuis potissimum
auspiciis denuo publicādum
censui, tuo unius præsidio ad-
versus invidorum & obtre-
ctatorum malignas voces sa-
tis tutum fore arbitratus : ea
enim

DEDICATORIA.

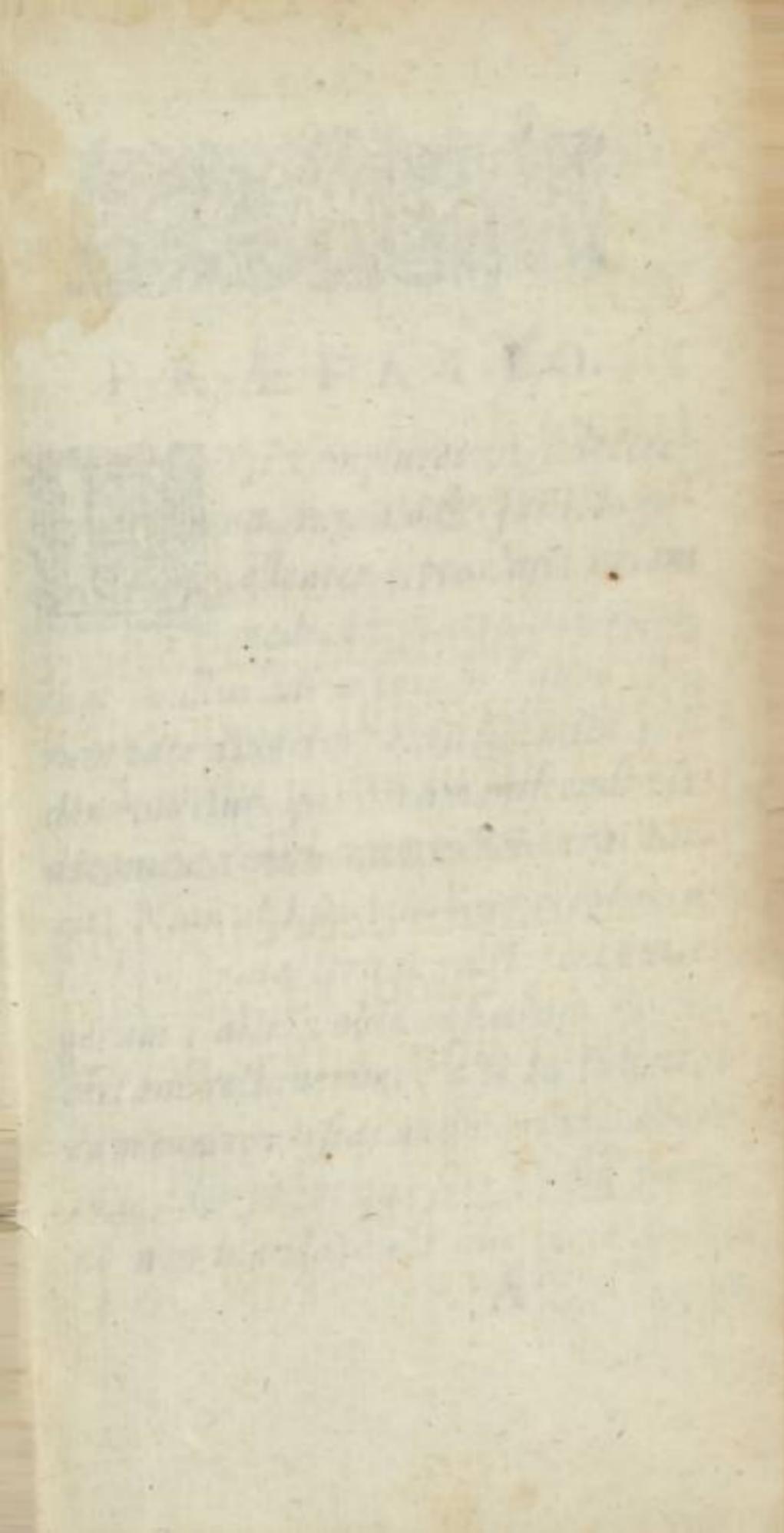
enim flores gratia, insignibus
tuis meritis quæsita, quod ju-
stos disciplinarum passus fie-
ri gradus, non cruda adhuc
studia ad Medicinā propule-
ris, sed Græce pariter ac La-
tine apprime doctus, omni-
bus Philosophiæ partibus fi-
deliter perceptis, tū demum
rite atq; ordine ad artis Me-
dicæ sacra accesseris, ut ne-
mo ab eo, quod tuo semel
comprobatum judicio ste-
tit, temere dissentire au-
deat. **Quo**fretus supersedebo
hic varias hujus Scripti lau-
(:::) 3 des

E P I S T . D E D I C A T .

des quasi toto horreo reme-
tiri, ne videar te velle doce-
re, quas à te tantum accepi
virtutes, & in me competit
tritum illud *γλαῦκας ἐς Αἴγλιας*, &
sus minervam, aut populo,
meo testimonio, obtrusum
eam, quod tua auctoritate
nixū, tam tenui tibicine non
eget. Talibus enim libris Cu-
rione non opus est, & præ-
terea hoc tibi debebit avidus
Lector, quod ad primam
paginam non lassus perve-
niet.

T. E. Observantiss.

THEODOR. MAIRE.

et ad hoc spacio tempore
publicare velle dicitur.
Si ergo te conditum adcepis
in hoc in die conspermatum
ad hunc modum non possumus
ad hunc etiam a me populo
influentem obseruum
tempore quicquid nisi substitutare
possimus. Ita quod ibi nescio
Tunc enim libris Cui
modi omnes sibi se pra
dicti habent coabitantes
ad hunc modum ad primam
etiam non nullus pervecer

MICHAEL MARE.

PRÆFATIO.

ET si complures viri doctrina, ingenio & judicio excellentes, præclaris artem medicam præceptis illustrarunt; nullus adhuc tamen. (quod illorum pace dixerim) extitisse mihi quidem videtur, qui veram miscendi medicamenta methodum exacte tradiderit. Nam alii partem hanc prorsus intactam præterierunt; alii parce attigerunt; alii valde obscuram & incertam reliquerunt; alii in infinitas eam controversias adduxerunt. Atque inde adeo fit, ut que scriptis aut omnino non mandata est aut certe ambi-

A-

gue

quæ ea quisque pro animi utatur sententia, & proprio plerumque feratur judicio. Immo (quod longe est deterrimus) imperiti medicamenta conficiendi adolescentes, dum artis rudimenta discunt, seque in iis exercent, dominis interdum absentibus, ipsi præceptore destituti, interdum quoque præceptorum institutis, & dominorum vestigiis insistere recusantes, multos & graves errores committunt. Quæ cum ego incommoda, pro meo in omnes rei medicamentariæ studiosos animo, serio apud me frequenter expenderem, & pro publico jam vita meæ instituto, nonnulla domi meæ simplicia, quibus ad composita opus est, accurate medicamenta præpararem forte ita usu venit, ut, qui me opus facientem observarunt (neque ii vul-

vulgaris certe auctoritatis homines,
neque segniter in re medica versati)
obnixè me rogarent, si quidea in re
possem, meam ut communi omnium
utilitati operam non denegarem. Ego
vero, quanquam id initio, mei probe
conscius ingenii, constanter mihi ab-
nuerem, improbis tamen multorum
precibus defatigatus, tandem parui,
& pro meis viribus rem cœpi agredi,
ab iis scilicet auspicatus, quæ externo
admoventur corpori. Quorum qui-
dem usus, ut minus videri potest peri-
culosus, ita perdifficilis tamen eorum
compositio singularem periti Pharma-
copæi industriam requiri. Sunt au-
tem ea, Cerata, Emplastra, Vnguen-
ta, Olea: quæ & si multas & varias
sortiuntur formulas, singula tamen
suo explicabimus ordine, quanta id

A 2 poteri-

poterimus facilitate. Neque enim ea
int̄er se tam ratione & materia diffe-
runt, quam consistentia, hoc est, soli-
ditate, mollitie & liquiditate. Nam
quæ recipiunt Cerata, ea quoque Em-
plastra & Vnguentum admittunt. Nunc
igitur ad eorum descriptiones acce-
damus.

DE CERATIS ET EMPLASTRIS.

CERATUM *a* est medicamentum aggregatum ex stirpium partibus, metallicis, mineralibus, terra & animalium partibus, cum cera, ad formam solidam. Proportio autem Cerati est, *b* ut pro unciis tribus olei, ponatur ceræ semuncia, specierum vero drachmæ duæ vel tres. Si liquidius vis habere Ceratum, quarta pars ceræ est ponenda: si solidus, tertia: *c* si ad formam Emplastri, secunda: differtque ab Emplastro tantum mollitie, quia minus ceræ recipit, quam Emplastrum,

A 3 no-

a Ceratum quid. *b* Cera & olei vera proportio ad Ceratum conficiendum. *c* Emplastrum quid.

nomenque habet à cera. Emplastrum vero medicamentum esse dicemus aggregatum ex a metallicis, mineralibus, terra & animalium partibus simul mixtis, durum valde, & solidum, quia plus ceræ recipit. Nam in Emplastri compositione ponitur ceræ uncia una dimidia, olei drachmæ sex, si nulla alia ingrediantur, sive hyeme, sive æstate. Atque hæc quidem satis sit admonuisse de quantitate ceræ, & olei. Nunc dicendum est in genere, quæ sit illorum materia, & quomodo in Ceratis, Emplastris & Vnguentis apponatur: deinde modum conficiendi, seu miscendi præscribemus.

Cerata,

* Cera & olei vera proportio ad Emplastrum conficiendum.

Cera-
ta, Em-
plastra,
ungue-
ta cōfi-
ciun-
tur. Ex

Metalli-
cis, Mi-
neralibus,
& Terra,

Anima-
lium par-
tibus, ut

Stirpium
partibus,
ut

Mucaginibus, quæ ex
radicibus & seminibus
conficiuntur: Gummi
generibus, ut lacrymis
omnibus, liquoribus
concretis & non con-
cretis, unctuosis, & a-
quofis, radicibus, corti-
cibus, herbis, flori-
bus, seminibus & con-
similibus.

Lithargyrio utroque,
Cerusa, Sádaracha ve-
terū, Cinnabari, ære u-
sto, æruginis specie-
bus, flore æris, plúbo,
pompholyge, bolo ar-
mena & consimilibus.

Cera, ladano, axungiis
omnibus, oefypo, bu-
tyro, Seborum generi-
bus, melle, moscho,
ambra, zibetta, glu-
tine piscium, stercore
omni, osse Sepiæ, cra-
nio humano, mumia.

Mucaginiæ coctæ adduntur in Emplastris post nutritionem & perfectam coctionem lithargyrij paulatim affundendo, sive coquuntur ad ipsarum consumptionem, ut videre licebit infra in Emplastris diachyla magni & pauci. In quibusdam unguentis, postquam cera est cum oleis, axungillis, adipibus liquata, & ab igne deposita, frigefacta, semper spatula movendo injiciuntur: ut in unguento resumptivo, & in omnibus unguentis, quæ quotidie à medicis prescribuntur.

Gummi, quæ sunt parteis Stirpium, tit lacrymæ, liquores concreti & non concreti, quædam spatio sex horarum super cineribus calidis macerantur, proprio & convenienti liquore, (sèpissime in aceto forti, vel vino, ut paulatim solvantur) deinde igne lento, ad humidi non radicalis consumptionem continua agitatione coquuntur, cocta & consumpta humiditate cum terebinthina (si ea addenda veniat) conjunguntur,

guntur, in Ceratis, Emplastris & Vnguentis permiscentur, prius tamen cera, axungia, sepo, medullis &c. liquefactis & refrigeratis, ut

Ammoniacum, Opopanax,

Galbanum, Aſſa fœtida,

Sagapenum, Bdelliū, si molle sit.

Gummi alia genera, Thus utrumque, Mirra, Maſtiche, Lacca, Hædera, Sarcocolla, Juniperinum, Belzoi, Euphorbium vetus, Aloë, separatim in pulverem tenuissimum reducuntur, ordineque sub finem injiciuntur.

Gummi alia calore modico cum oleis separatim vel simul cum axungiis, adipibus, sepis & butyro, ut & Terebinthina, Resina utraque, Colophonia, pice utraque, spatula semper ducendo, solvuntur, & in initio, aliquando in medio, aliquando in fine ponuntur, ut in Emplastro gratia Dei & in unguento Basilico minori & in Emplastro pro stomacho.

Gummi alia diſſolvuntur calore me-

A 5 diocri

diocri cum humore convenienti, ut opium cum pauca aqua rosacea, in unguento rosato Mesuæ, (si requiratur) tragacanthum, arabicum, in unguento resumptivo, hypocistis, acacia (si admittantur) omnia ante infusionem, vel aspersionem pulverum, Ceratis, & Unguentis induntur.

Radices, cortices, herbæ, flores, aliæque stirpium partes, aliquando recentes, aliquando siccæ necessariæ sunt. Recentes omnes à corde interno separatim insciduntur, & pistillo ligneo in mortario lapideo contunduntur, quæ ubi contusæ fuerint, igne lento una in vino (ut in Cerato Joannis de Vigo, in unguento Neapolitano) aut in oleis (ut in unguento Agrippæ) aut in axungiis & adipibus (ut in unguento populeo) infunduntur, & continua agitazione coquuntur, ut infra videre licet: scilicet quæ vino maceratae sunt, ad medias: deinde colantur. Colata vero cum cera, oleis, axungiis, & adipibus

bus ad humidi peremptionem eodem igne coquuntur, & in Ceratis, Emplastris Vnguentisq; primum locum obtinent. Quæ vero in oleis, axungiis & adipibus infunduntur, igne levi, spatula semper ducendo, ne urantur, coquuntur, donec nihil humidi remaneat: deinde linteolo rudi extorquendo, transcolantur, & quod siccum est, abjicitur: & hæc in Emplastris & Vnguentis etiam primum locum habent. Radices, cortices, herbæ, flores sicci, secundum suam substantiam ordine, vel per se, in pulverem tenuissimum reducuntur, & ultimo ordine in Ceratis, Emplastris, & Vnguentis permiscuntur.

Metalla vel Mineralia separatis super porphyrio molula porphyrica, liquore convenienti asperso, ducuntur, eosq; dum in pulverem reducta sint: ut Cerusa, Lithargyrium utrumque. Alii in mortario æreo Cerusam, Lithargyrium utrumq; lavando tractant

(ut in modo miscendi dicemus) quæ
deinde cum oleis solis , aut axungiis &
adipibus igne lento, spatula assidue du-
cendo, aliquot horis nutriuntur, & co-
quuntur , cocta secundum in Empla-
stris & unguentis obtinent locum , &
aliquando primum , scilicet cum est
magna eorum quantitas.

Metalla ut Sandaracha veterum ,
Cinnabaris , æs ustum , Potmphygis
genera &c. pulverata , cum in Empla-
stris & Vnguentis quantitate parva po-
nuntur , debent poni cum cera liquata
est cum oleo, vel cum axungiis & adi-
pibus iam refrigeratis , ut videre lice-
bit , in Emplastro contra rupturam , &
unguento diapomphyligos.

Alia extinguantur , & cum massa
Emplasti , vel unguenti refrigerata
est , in fine ponuntur , ut argentum vi-
vum , &c.

Animalium parteis , liquantur ordi-
ne, quædam per se , aut cum oleis , ut
Cera, Ladanum, calore moderato , &
sunt

funt in quibusdam Ceratis & Emplastris præcipuum corpus, ut in Emplastro pro matrice. Quædam separatim, vel una aliquando cum oleis liquantur calore modico, nivis ac grandinis modo, ut axungiae & adipes omnes, oesypus, butyrum, seporum genera & mel, quæ in Ceratis & Emplastris ponuntur, postquam cera erit liquefacta, vel cum Lithargyrium decoctum est in modum unguenti. In unguentis vero primum obtinent locum dempta oesypo, quæ in fine Cerati, Emplasti & Vnguenti semper poni debet. Aliæ vero cum liquoribus minime unctuosis in mortario dissolvuntur, ut moschus, ambra (quamvis tamen facile calore modico liquari potest) zibetta, gluten piscium, sterlus omne, & in Ceratis, Emplastris & Vnguentis initio quidem ut gluten piscium, sterlus omne, in fine vero moschus, ambra, zibetta admiscentur, sed raro nisi à Medicis præscribantur.

Hacte-

Haec tenus breviter liquationes, dissolutiones, coctiones, & triturations quæ conveniunt ad Ceratorum, Emplastrorum, Vnguentorum & Oleorum confectionam expedivimus. Reliquum est ut ordine, illorum confundendorum, methodum præscribamus.

SECTIO

SECTIO PRIMA.

CAPUT I.

Ceratum de Santalis Mesue, distinctione xi. de Unguentis & Emplastris Usuale.

Textus verus Mesue.

a Rosas rubras exun-	2.	rosarum 3 xij.
guatas accipe.		
b Spodium Arabicum	Santalorum rubeo-	
intellige, quia compo-	rum. 3 x.	
sitio est Arabica, de-		
betque hoc loco lavari	Santali albi.	
propter acrimoniam ab		
igne contradam. Nam	Santali citrini ana.	
ut ait Galenus, que		
muntur, acria fiunt:	3 vj.	
hujusmodi autem a-	Boli Armenicæ 3 vij.	
cria huic loco non con-		
veniunt, cum ad fri-	b Spodii 3 iiiij.	
gidos affectus hoc cera-	Caphuræ 3 ij.	
sus accommodetur.	c Cera.	

- c Ceram ponticam na- c Ceræ albæ 3 iiij.
turaliter albam cape, 3 vj.
sed ejus loco alba no-
stra factitia utimur.
d Oleum rosatum im- d Olei rosati ff. j.
maturum authoris de-
scriptionis, accipe.

*Conficiatur & administretur. Sunt qui la-
vant oleum, & ceram prius, & postea per-
miscent cum aliis, & est melius.*

S C H O L I A.

S Antala omnia frustratim divisa simul in mortario contundes, aquam rosaceam (ne subtilior pars effluat) aspergendo: cumque fere, vel omnino erint pulverisata, rosas addes, ut simul cum reliquo pulvere santalorum perfecte tundantur: deinde tenuissimo cribro transmittes, nec non servabis, donec bolum armenicam & spodium in pulverem redegeris separatim tenuissime ut alcooch. Deinde cum aliis pulveribus, ante paratis, paulatim permiscebis, & ad usum servabis. Postea ceram contractam in lebete cum oleo, cineribus calidis

calidis aut balneo mariæ liquabis : deinde ubi erit liquata & oleo commixta , aqua rosacea lavabis ter aut quater , semper abjiciendo aquam , & aliam innovando (quanquam re vera , si ceram albam bene depuratam & recentem habeamus , oleumque recens , non est opus ablutione) deinde igne lento siccabis ne humiditas ex lotione remanens , rancorem & putredinem , temporis intercapidine , caufetur . Postea finito frigescere , & pulveres predictos , quos ad usum servaveris , immisce : demum caphuram in mortario cum pistillo calido paululo aquæ rosacea solutam (quam alii cum paucō oleo terebinthinae liquant , quod minime fieri debet , cum terebinthina pro scopo compositionis videatur calidior) totumque probe commixtum , ad usum reconde .

V I R E S E X M E S V A .

Ad sedandum inflammations & apostemata dura , calida & super calefactio- nes , quæ sunt in stomacho & hepate , ma- xime prodest .

C A P V T I I .

*Ceratum nobilissimæ operationis Ioannis de
Vigo 2. capit. libr. 5. qui intitulatur de
morbo gallico confirmato, cum ulcerationi-
bus. Vsuale.*

Textus de Vigo verus ponderibus
duplicatis.

a Oleum chama-
meli, anethinum,
de lilio, de croco,
<i>Mesua</i> descripti-
onis accipe.	2. a Olei chamæmeli.
Olei anethi.
b Oleum de spi-
ca per sublima-
tionē factum, nō-
nulli capiunt. A-
lii de spica nardi
compositum.	b Olei de spica.
Olei de lilio. ana. 3 iiii.
Olei de croco. 3 ij.
c Alii lib. ij.	c Pinguedinis porcinæ.
ff. j.
d Euphorbium
recens magis con-
venit intentioni
ratione calidita-
tis.	Pinguedinis vitulinæ.
ff. j.
	d Euphorbii. 3 x.
	e Thu-

S E C T I O . I.

19

e *Thus masculum cape.* e *Thuris.* 3 xx.

Olei laurini. 3 iiij.

Ranas viventes. Nu. xij.

Pinguedinis viperæ. 3 v.

Lumbricorum lotorum
in vino. 3 vij.

Succi radicis Ebuli.

f *Inula radicis succum accipe.* f *Inulæ.* ana. 3 iiij.

Schœnanti.

g *Arabica.* g *Stœchados.*

h *Matricariam cum floribus intellige.* h *Matricariæ.* ana. M. ij.
Vini odoriferi. ff. iiij.

Bulliant omnia simul usque ad consumptiōnem vini, deinde colentur, cui colaturæ addantur.

i *Litha-*

i. Lithargyrium i. Lithargyrij auri. ℥. ij.
lotum decipe. ʒ viij.

Terebinthinæ claræ.
ʒ iiij.

Et cum cera alba suffi-
cienti ad ignem fiat Ce-
ratum ad modum Spa-
radrapi, addendo in fi-
ne cocturæ,

Styracis liquidæ. ʒ iiij.

Deinde ab igne aufe-
ratur, baculo agitando,
donec tepidum fuerit,
postmodum addentur,

Argenti vivi extinti
cum saliva. ʒ viij.

Iterum agitando ba-
culo, donec argentum
vivum optime incorpo-
retur.

S C H O L I A.

Debent lumbrici terrena exinantri fæce, & aqua fontana ter aut quater semper abjiciendo aquā, & aliam innovādo, leviter ablui, ut quicquid terræ illis adhæserit, auferatur: debent quoque illo vino, quod hanc compositionem ingreditur, macerari, cumque his & eodem vino ranæ adhuc vivæ incoqui ad tertiæ partis consumptionem. Tunc Matricariam quoque incisam injicies, deinde Schænanthum jncisum ac parum contusum, & Stœcadem ad semilibræ coquendo consumptionem, ut ex quatuor primis libris duæ tantum remaneant. Postea permittes omnia simul ita macerari, donec decoctum penitus refrigeratum sit: deinde colabis per pannum cannabinum rudem, velociter extorquendo, servabisq; quoad tandem lithargyrium & nutritatur, agitando baculo, vel spatula lignea, duodecim horarum spatio in lebete ampio cum Oleo chamæclino, anethino, de lilio, croco & axungiis procinis, vitulinis & viperinis. Alii postquam lithargyrum spissitudinem unguen-

a Lithargyrii vera nutritio ad Cerata, Emplastræ & unguenta conficienda.

unguenti cum oleis adeptum sit , tunc a-
xungias paulatim omnes addunt , iterumq;
cum lithargyro ad mellis crassitiem co-
quunt . Omnibusque his post nutritionem
peractam mixtis , fiat decoctio lenta , do-
nec lithargyrum spissitudinem unguenti
acquirat , nec fundo vasis adhæreat , quod
quidem veræ mixtionis indicium erit
(quæ vulgo incorporatio appellatur) in-
quod lithargyrum ita paratum , & deco-
ctum , semilibram prædictæ decoctionis
infundes , ab igne illud auferendo , ne re-
pentino novarum rerum contactu effluat
& elabatur : posteaque iterum igni forti
ad coquendum appones , donec prima in-
jecta humiditas tota absumatur : sæpiusq;
idem factitabis , reliquas partes prædictæ
decoctionis paulatim injiciendo , donec
universa humiditas consumatur : ita ut
unaquæq; decoctionis infusio , non exce-
dat semilibram . Statim his peractis , succos
ebuli & inulæ campanæ minime defæ-
catos in lithargyrum ita paratum , infun-
des . Tunc igne ad aucto lithargyrum per-
fectius ad sacchari rosati formam conco-
ques , vel ad consumptionem dictorum
succorum , alias non asservaretur sine pu-
tredine . Posthæc ab igne sepones , & quam-
primum ceram minutim incisam (si desi-
deretur)

deretur) conjicies, qua liquata, totum refrigerare permittes. Deinde Thus, Euphorbium semotim in modum alcooch pulverisatum defuper insperges. Demum argentum vivum prius defæcatum agitatione & maceratione in aceto albo facta; postmodum transcolatione dupli vel tripli facta, per pānum densum vel corium comprimendo, ut quicquid terrei vel plūbei inest, auferatur, extinctumq; cum saliva humana una cum terebinthina, Styrace liquida, oleo laurino, & de spica commixtum & incorporatum, conjicies ac subiges, magdaleonesque finges. Cæterum, antequam hanc aggrediatur Pharmacopola emplastri compositionem, debet diligenter animadvertere, ut olea pellicida habeat, pariterque pinguedines unum diem vetustate non excedentes: alii vetustissimas pinguedines accipiunt pro scopo compositionis. Præterea modus ab authore scriptus, minime approbadus mihi videtur, cum vult axungias seu pinguedines, Thus, Euphorbium cum cæteris aliis simul concoqui. Nam si ita fieret, totum medicamentum coctione corrumpetur. Quædam enim longiori, alia breviori coctione indigent. Quare consulerem secundum modum à nobis descriputum

ptum potius faciendum esse, quam secundum aliū modū ab authore descriptum.

Ping. porcinæ.

Ping. vituli.

Ping. viperæ.]

Hæ autem duæ primæ *a* pinguedines sumi ex animalibus vigente autumno debent, cum per hoc tempus animalia sint graciliora & præcipue circa renes. Sed viperina, finiente vere, nondum tamen æstate inchoata, & maxime circa zirbum, *b* id est, circa intestina. Debentque quoque in hunc modum præparari. In largiori aquæ *c* frigidissimæ copia, tunicis exemptis, convenit pinguedines confricari, deinde firmiter expressas siccari, subindeque alia recenti aqua lavari & exsiccari, ut prius: hæcque ablutio debet ter aut quater repeti, semper abjiciendo aquam & aliam innovando, donec ultima aqua conspiciatur syncera & nitida. Deinde eas oportebit in minutissimas partes dividere, & vase duplici liquefare, spatula lignea aliquoties agitando: eliquatas colo transfundere in aquam, donec frigescant: quibus refrigeratis, aqua lente & gut-

a Quo tempore accipienda sunt Pinguedines, axungis & adipes ex animalibus. *b* Zirbus quid. *c* Pinguedinum seu axungiarum & adipum preparatio.

& guttatum injicienda, & in idem vas alia infundenda, ut leviter iterum eluantur, unde manu cōprimi debēt, quo facilius fæculentum virus pessum eat. Posthac in pilam spongia nitida madefactā transfundantur, ubi coire cæperint, residētes in imo fordes eximantur. Cæterū alii sine aqua eliquant, & absque dupli vase, ut magis durent, eo quod illarum humiditas superflua liquefactione ista magis tollitur, quam si in dupli vase liquecerent. *a* Eliquatas vero, & ita paratas fictili optime clauso, loco frigidissimo reponunt: alii in ædibus siccis, & editis plane humoris expertibus, cum foliis lauti aridis sive juglādis involucro, sive in nova charta condunt. Sic etiam cæteræ pinguedines, & axungiæ sunt parandæ & reponendæ. Sunt autem permulti qui in harum præparatione & ablutione, salem in aquam conjiciunt, postea iterum in alia aqua sine sale abluunt, idque faciunt, ut mutetur odor axungiarum & adipum, ac insipidæ remaneant. Nonnulli, dum eas recondūt, iterum aliquid salis aut sacchari (secundum authoritatem luminaris majoris, in descriptione unguenti pectoralis) admiscent, ne putrescant aut rancidæ fiant. Porro autem si quis querat possitne ali-

B

quod

a Tingued. cen axung. & adipum, repositu.

quod discriminē reperiā inter a pinguedinem, & adipem, paucis respondebimus dicentes : b pinguedinem liquidorem esse, quæ si semel dissolvatur, non facile, ubi liquata vel dissoluta fuerit, concrescit ac cogitur. Fit autem à sanguinis parte magis oleosa, estque maxime particeps igneæ & aëreæ substantiæ, & aquæ minime. Dum enim liqueficit nullum crepitum edit, & in locis calidis animalium quæ utrinque dentata sunt, & cornibus carent, ut in hominibus, suibus, canibus, ursis, & ejusdem generis pluribus gignitur. c Adeps vero crassior est, magisque terrestris substantiæ: nam si calore dissolvatur, vel fundatur, statim concrescit, celerrimeque coit, ac conglaciatur, multumque apparet pinguedine durior: & dum liqueficit, crepitat. d Gignitur autem maxime in partibus minus calidis, & in animalibus, quibus cornua insunt, & dentes in superiori mandibula deficiunt: cujusmodi habentur boves, capræ, cervi, & arietes, & hujusmodi plura. Sed (ut verum fateamur) in quaunque parte gignatur pinguedo, & adeps, à frigiditate coalescere videtur. Hæc autem

a Pinguedo seu axungia quid. b Pinguedinis seu axungia origo. c Adeps quid.

d Adipis origo.

tem nomina s̄apissime apud probatos au-
thores confunduntur.

R A N A S V I V E N T E S .] Quas Ra-
nas intelligat non exponit author. Sunt
enim variis generis ranæ : sed rubetæ ta-
men videntur accipiendæ , cum Galenus ,
lib. 7. de composit. medicam. secund.
gen. capit. 12. & reliqui medici in aco-
pis parandis eas potius elegerint. Sed si
non habeantur majores ranæ , quas ipse
Galenus rubetas vocat : quæ in paludibus
& aquosis scrobibus degunt , accipiendæ
sunt. Et licet quæ in frutetis , sepibus &
rubis degunt , videantur rejiciendæ , quia
lethiferæ sunt & venenatæ , secundum
Dioscoridis mentem : quia tamen agi-
tur hic de medicamento externo , non
interno , nihil prohibet secundum Galeni
mentem eas eligere.

L I T H A R G Y R I I A V R I .] Li-
thargyrum nostrum usitatum probatur
foliatū colore aureum , debetque à plum-
bo & scoria purgari , antequam aliquod
emplastrum ingrediatur. Quod facile præ-
stare poteris , si subtilissime in mortario ,
pistillo friando ipsum contundas , deinde
aquam desuper infundas , & tunc quod fæ-
culentum erit , cum aqua in aliquod vas
conjicias: denique id quod in mortario re-

manet alia aqua infusa , eaque vehementissime agitata , cumque turbulentia extiterit , cum præcedenti in idem vas refuderis , idque toties factitaveris , donec videas plumbum solum & fœces in mortario subsidere , omnemque subtiliorem substantiam , cum aqua assumptam esse , quam quiescere permittes , quo usque subsidere videas lithargyrium , ac tum demum aquam guttatum effuderis & pulverem lithargyrii in fundo subsidentem acceperis , eumque paulatim & pedetentim super marmore duxeris , donec ita lœvigatum sentias , ut si eum manibus & digitis trætes , aut linguæ imponas , nullam prorsus asperitatem percipias. Atque ita parato lithargyro trito , uti poteris in Emplastris & Vnguentis. Galenus de composit. medicament. per genera in lotione lithargyrii . lavat illud secundum scopum & effectum necessarium : videlicet si scopus sit desiccare , & non mordicare , licet illud cum aqua fontana æstare , diebus canicularibus lavare : si vero vis desiccare & mordicare , cum vino aut aceto : aliquando cum aqua maris Galenus id lavat. Sic autem & cætera metalla , aut mineralia , quæ in Emplastris & Vnguentis apponuntur , ante usum debent lavari in liquore proprio secun-

secundum scopum compositionis, & lævigari. Sunt qui aliam rationem habent lithargyrii preparandi. Sed hæc mihi facilitior & usitator videtur. Quod si plura expertas ad lithargyrii præparationem, lege Mesuen lib. Servitoris.

Cæterum notabit Pharmacopola cùm a simpliciter in descriptionibus Emplastrorum, & Vnguentorum leget lithargyrium, aureum esse intelligendum, non quòd fiat ex auro, sed quia auri colorem referat. Quid autem sit, & de generibus & illius electione, & ustione iufra dicemus: in Sectione 2. de unguentis capit. 2.

V I R E S A Q V I B V S D A M M E D I C I S d e s c r i p t a c u m p a r a t u r f i n e M e r c u r i o .

Emollit in cætera non sine magna digerendi vi cum manifesto calore pustulas fæpe movendo.

V I R E S C V M M E R C U R I O .

Easdem vires habet: præterea malignam qualitatem in morbis oppugnat & fugat ob mercurium.

B 3 C A P V T

a Lithargyrium cum simpliciter invenitur scriptum quid.

C A P V T III.

*Ceratum Oesypi ex Philagrio, repertum xi.
distinctione apud Mesuen de Vnguentis,
& Emplastris. Usuale.*

Textus Mesuæ veri pars media:

2L. Croci. 3 ij. β.

Bdellii.

Masticæ.

Ammoniaci.

a Alii ana drach. Aloes.

iij. legunt.

b Ceram citrinam & acrimonia carentem hoc loco intellige, qualis est cera alba pontica sponte producta cuius loco nostra alba facilitia utendū.

a Styracis liquidæ.

ana 3 iij. β.

b Ceræ citrinæ. f. β.

Terebinthinæ. 3 vj.

Medullæ cruris vaccæ.

Adipis

Adipis anseris. ana 3
vij. β.

c Si deficiat Oe-
sypus axungiam
gallinae sumere
debemus. Galeno
authore.

d Oleum nardi-
num intellige il-
lud quod Mesues
descripsit: & per
quantum sufficit
intellige quantum
satus erit ad mag-
daleones forman-
dos.

c Oesypi humidæ. 3 ix.

d Olei nardini quan-
tum suff.

Bdellium, ammonia-
cum, & aloë dissolvan-
tur in aqua infusionis
fœnug. & chamæmeli,
& cum cæteris fiat un-
guentum, & post Phila-
grium addiderunt.

Expressionis scyllæ.

3 j. β.

Olibani. 3. β.

Sepi vitulini. 3 vij. β.

Et in alio.

Ceræ 1lb. β. e minus
quarta.

Et est conveniens.

S C H O L I A.

Esypum, sepum, adipem, & medullam in lebete ad dissolvendum igni lento appones, spatula lignea semper agitando : mox ceram concisam : quibus omnibus liquatis solutisque, & ab igne depositis, & refrigeratis, accipe ammoniacum dissolutum in semiuncia aquæ infusionis fœnug. non contusi & chamæmeli, & uncia una & semisse succi scyllæ. Decoque ad humoris consumptionem, deinde illud ammoniacum sic paratum cum terebinthina, & styrace liquida misceatur, qua optimè mixta & incorporata, projice in lebetem cum prædictis celeriter spatula lignea movendo. Posthæc bdellium tenuissime pulverisatum injice, si siccum sit : si vero molle fuerit? cum ammoniaco in pauca quantitate infusionis fœnugr. & chamæmeli (perinde ut ante in ammoniaco) solvatur. Paulo post olibanum, mastichen, aloen, separatim in pulverem tenuissimum redacta, & croci demum pulverem conjice: totumque conjunctum & probe mixtum in magdaleones cum oleo iardino efformabis. Quod si hæc massa non

labeat

habeat consistantiam cerati duri, & videatur mollior quam par sit, liquabis 3 iij. β. ceræ: quam liquatam cum prædicta massa conjunges ac subiges.

In hoc cavendum est ne fœnugr. nimirum maceretur infusione: nam si diu infunderetur nullam infusionem haberet, sed potius mucaginem: ob id diligenter animadvertis Pharmacopœus, modicam ut faciat infusionem: quamquam tamen si alius esset liquor in quo dissolvi possent quæ dissolvenda præcipit author, melius esset muccaginem fœnugr. extrahere ad scopum emplastri consequendum.

M E D U L L A E C R U R I S V A C C A E.] Colligenda sunt a Ossa recentia cruris vaccæ in fine æstatis & plenilunio, ne eis sanguinis aliqua insit superfluitas: quamquam alii neglecto collectionis tempore, genus, ætatem, colorem, magis observant plurimum enim interesse, quo cælo qua regione nata, aut educate: sit ne item vetula, juvenca, an adulta: quo itidem sit colore (nam ex eo temperaturam licet conjectare) fulvo scilicet, nigro, an albo existant. Sunt autem ossa frangenda ad medullam habendam (potest etiam extrahi

B 5 medulla

a. Ossa crurum vaccæ qui tempore sunt colligenda ad medullas extrahendas.

medulla a ex spina, quæ durior & siccior est, quam alia) quam purgabis à sanguine superfluo (si adsit) & in aqua frigida, & limpida, ter aut quater lavabis, aquam semper mutando. Deinde ponatur in fætili sine aqua sub dio ut liquefiat, vel in vase duplice aut cineribus calidis: & quod liquatum erit, sensim linteolo transcolando effundatur in vas aliud, & optime cooperiatur, & usui servetur, in loco temperate frigido. Sicque omnes aliæ medullæ præparandæ & reponendæ.

Cæterum (ut verum fatear) recentibus præparatis utendum est potius, quam diu conservatis, propter rancorem.

A D I P I S A N S E R I S.] b Satis copiose diximus in præcedenti capite, de origine, extractione, præparatione adipis. Differt autem adeps, à sepo ceu sevo, ratione majoris, aut minoris. Nam adeps in mediocribus animalibus sumitur: Sepum in siccioribus. Axungia ceu pinguedo in humidioribus.

O E S Y P I H U M I D A E.] c Oesypus lanarum ovium succidarum est pinguedo. Diosc. cap. 7. lib. 2. Modus autem eam præ-

a Medullarum extractio, liquatio & repositio.

b Adeps, Sepum, axungia ceu pinguedo quomodo differant. c Oesypus humida quid.

præparandi talis est. Lanæ succidæ ut ab ovibus, & arietibus, sumuntur è collo, fœminibus, & femoribus ovium. *a* Harum accipe libras circiter 60. vel quavis satis magna quantitate: & ferventi aqua octo horarum spatio macera, agitando, & cōmīscendo, spatula vel baculo rudi: deinde fac fervescere, donec omnem suam pinguedinem in aquam deposuerint. *b* Deinde lanam fortiter expressam à decoctione remove: Tunc aquam pinguem & sorditie lanarum imbutam ex alto infundito in aliud vas, multoties iterando donec spumescat: tum spumam finito subsidere, & aquæ innatantem pinguedinem collige, iterumque lana in aqua exagitetur donec rursus spumescat, tum spumam ceu pingued. colligito: illudque tandiu facito, donec aqua amplius non spumescat, semper colligendo spumam, ceu pinguedinem, collectam vero in aqua pura tandiu lavato, & manibus agitato, donec perlucet & linguae admota nihil mordax habeat, sed *c* parum astringat. Quibus perfectis pinguedinem in fictili denso, loco frigido, ad usum reponito. Sed hæc omnia

a Oesipi conficienda modus. *b* Oesipi ablūtio. *c* Oesipi abluta rerum indicium & repositio.

fieri debent fervido & æstuante sole. Servitor, & Præpositus in præparando addunt parum aquæ marinæ, ut aqua magis pumescat.

VIRÆ A MESVE DENVENTIATÆ.

Ad dolorem splenis, stomachi, & hepatis & duritiem in eis, & dolorem matricum, & apostemata, in eis linitum exteriorius, vel etiam super positum in lana exceptum, valet ad durities, & nodositates quæ sunt in juncturis.

C A P V T I V.

Ceratum Galeni infrigidans lib. 10. meth. cap. 9. lib. 1. de Simpl. medicament. facultate capit. 5. & lib. 5. de Sanitate tuenda quod scribitur à Mesue in xi. distinctio- ne de Vnguentis & Emplastris Usuale.

Textus verus Mesuæ.

a Ceram intelligit author Pontianam naturaliter albam, quæ sine acrimonia est, vel Cyrenaicam artificio deglatum & acrimonia spoliatam.

a 2. Ceræ albæ. 3j.

b Oleum

a Oesypus quo tempore debet fieri & attin.

b Oleum rosatum b Olei rosati. ʒ iiij.

crudum seu immaturum ac omphacinum intellige radixq; olei rosati, multoties lavetur antequam rosas recipiat, sitq; oleum crudum.

c Per quantum sufficit, Mesues intelligit quantum suscipere potest aquam ad refrigerium.

d Acetum naturaliter album accipe non autem distillatum.

Et sit radix olei oleum omphacinū aquæ fontium claræ & proprietatis vehementis frigoris et quantum sufficit. Oleum multoties & bene lavetur, lavationibus pluribus & quo magis elaboratur in lavando, fit exce lentiū. Ultimo vero conquaſſetur cum d aceto albo claro & paucō.

S C H O L I A.

N diplomate ceram frustratim divisam, una cum oleo rosato, facto ex olivis immaturis, & roses minime expensis, aqua frigidissima pluribus vicibus antequam rosas recipiat loco (quoniam pacto lavari debat lege infra in Sectione 3. capite 3.) lique-

liquefac, ut unum corpus sumant. Totum liquatum refrigerare permitte in vase aquæ frigidissimæ pleno: refrigeratum in mortario marmoreo, cum aquæ fontanæ, paulatim affusæ, tanta copia, quam in secundum mollitur, ac subigitur, admittere potest, tere & agita: in fine vero parum raceti albi & clari ad $\frac{3}{2}$ ℥. admisce: coque ecente r parato utere, ne vetustate calorem acquirat. Attendant autem Pharmacopœi, cum hoc ceratum ægrotis apponunt, ne id supra corpus dimittant tandem donec calcificat: (ut docet Galenus lib. II. meth. nisi aliter imperetur à Medicis, propter causas certas) sed continuo mutent: quod pauci hoc tempore advertunt.

V I R E S A M E S V E S C R I P T Æ.

Valet ad febres acutas, & sodam calidam pulsativam.

C A P V T V.

*Emplastrum diachylon parvum Mesue,
x i. distinctione de Unguentis & Emplastris Usuale.*

Mesue textus verus.

a Lithargyrium aureum ac
preparatum secundum sco-
pum intellige.

a ℥. Lithargy-
rii. $\frac{3}{2}$ vj.
b Oleum

b Oleum oli-	b Olei veteris clari. lib. j.
varum insul-	
sum accipe suf-	Mucag. psyllii. 3 iiiij.
ficiuntque unc.	
XI. pro quantita-	Mucag. hyoscyami. 3 β.
te lithargyrii, ut	
sepissime exper-	Mucag. lini seminis.
ius sum, tamen	
Galenus vult	Mucag. c radicis maluæ.
tantum, olei ad-	
hiberi videlicet,	ana. 3 ij.
lib. I. pro lib.	
se. Lithargyrii.	
c Per radicem	Cujus operatio est si-
maluæ, altheæ	cut operatio alterius. hoc
radicē intellige.	est qui antecedit, in lib.
	Mefuæ.

S C H O L I A.

SI C emplastrum conficies. Ac-
cipe lithargyrium tritum, & præ-
paratum, ut in præcedenti em-
plastro Ioannis de Vigo docui-
mus, misce cum oleo prædicto in vase æ-
reo, agitando spatio xij. horarum ad mi-
rus: deinde igni lento exponatur, eouf-
que dum coctione perveniat ad mellis
crassitiem, & fundo vasis non adhæreat:
hoc enim signum est incorporationis.

Tunc

Tunc ab igne auferes, & mucaginum prædictarum, seminum & radicum, separatim factarum, & coctarum, simul mixiarum, partem aliquam, nempe $\frac{3}{4}$ jj. in lithargyrium injicies, ac quam celerime spatula agitabis, quo usque subsideant: iterumque igni expones, donec ea injecta mucaginum quantitas consumpta videatur: deinde ut prius, reliquum mucaginum conjicies, ab igne agitando: postea ad decentem consistentiam concoques, donec bullare & subsidere lithargyrum conspias, quod signum est perfectæ concoctionis: deinde refrigerescere permittes. Demum $\frac{3}{4}$ duarum magdaleones conficies, & loco convenienti reservabis. Quamquam tamen nonnullis videtur ad usum & scopum dicti emplastrī emollientis, si tota mucago non absorbeatur coctione: nihilominus ne manente mucagine humidius redditur emplastrū, & putredini obnoxium, ideo voluit author integrum earum consumptionem. Addit Galenus lib. i. secundum genera. initio emplastrī aliquid aquæ claræ cum lithargyrio, antequam coquatur: vultque emplastra alba fieri in loco claro, aperto, soleque radiante; nam aëris obscurus reddit emplastrum nigrum, sed luci-

lucidus & clarus maxime juvat ad albedinem : proportio autem aquæ & olei par erit , hoc est , si sint lithargyrij 3 vj. olei. 3 ix. totidem aquæ erunt sumendæ.

Mucag. psyllij.

Mucag. hyoscyamj.

Mucag. linj.

Mucag. radicis maluæ.]

Mucaginiæ ut conficias, sic est operandum. a Semina omnia exquisite eliges, separatimque ponderabis , ac leviter conteres dempto semine psyllyj , lini , & fœnugr. quæ nunquam conteri debent , nisi à medicis præscribantur, quia absque contritione mucaginem viscosum etiam cumulate reddūt: radices vero omnes electas & à terra repurgatas minutim conscindes ac in mortario lapideo cum pistillo ligneo ad invicem conteres, per seque in fictilibus vasis spatio duorum vel trium dierum super ignem lentum aut potius super cineres calidos in quantitate sufficienti aquæ tepidæ macerari permittes , aliquando tamen spatula lignea movendo ne fictilibus inter macerandum & coquendum adhæreant, sumendo videlicet pro una libra seminum aut radicum, aquæ tepidæ libras iiii. (non desunt

a Mucaginum ab omnibus seminibus & radicibus vera extractio.

desunt tamen qui mucaginiæ quo sint magis viscosæ , libram unam & semissim seminum aut radicum sumant) deinde maceratione facta si tibi fortasse haud satis viscosæ & coctæ videantur, adhuc eodem igne coquendas relinques donec perfectam coctionē fuerint assequitæ. *a* Signum autē perfectæ & absolutæ coctionis erit , cū aqua in seminibus & radicibus ipsis macerata non amplius aquæ , sed viscositatis illius, ut albuminis ovi retinuerit, aut pa-
lo plus : quinetiam si prædictæ macera-
tionis pars frigido marmori velut in de-
clivi imposita lente & crasse defluat ,
tum veræ & perfectæ coctionis earum in-
dicia habebis : deinde coctione peracta
intorquendo per se exprimi debent, qui-
bus postea cum volueris tuto poteris uti.
Ad mucaginem autem in hoc empla-
stro conficiendam , volui quantitatem se-
minum , radicum , & aquæ describere,
ne tironibus aut in arte parum versatis er-
roris occasionem præberem: sumenda au-
tem erit uncia una feminis psylii , ad un-
cias quatuor aquæ vel ad summum sex ;
feminis hioscyami 3 iij. aquæ 3 j β.
feminis lini & radicis maluæ sylvestris

ana

a Mucaginum maceratarum aut coctarum verum indicium.

ana 3 fl. aquæ vero 3 iij. Alij mucaginibus factis ex seminibus fœnugræci, lini, radicibus maluæ agrestis, seu ibisci mucaines in hoc parando emplastro utuntur, sed id fit propter diversitates morborum. Verum hæc nostra descriptio, quæ in usu quotidiano est, recipit mucaginem factam ex semine psyllij: sed in mucagine psyllij conficienda, minime semen contundi debet, ut paulo ante dictum est, cum medulla sit calida, & cortex frigidus, unde calidam, & frigidam fortitur facultatem ac qualitatem secundum Mesuæ mentem. Itaque cum in hoc non desideretur calefaciendi, sed tantum molliendi cum levi refrigeratione facultas, conteri minime debet, neque diu multo calore macerari, nec fortiter exprimi, ne substantia calida foras extrahatur.

Cæterum in hoc emplastro confiendo cavendum, ne ignis vehementior fiat initio coctionis lithargyrij, ne compositio nigrescat adustione: sed ignis augeri debet pro industria pharmacopœi sententia, ubi prima peracta est concoctio. Hoc præterea notandum, a semen psyllij intelligendum ubi simpliciter psyllium legitur sine aliqua additione.

V I R E S

a *Pſyllium, cum ſimpl. citer ſcribitur quid.*

VIRES A MESVE PROBATAE.

Tumores calidos digerit & maturat.

C A P V T V I.

*Emplastrum diachylon magnum expertum,
Mesuae in x i. distinctione de unguentis
& emplastryis Vsuale.*

Vera Mesuae descriptio.

a Lithargyrum aureum author intel-	a 24. Lithargyrii mundi triti & cribellati 3 xij.
ligit: sed Galenus secun-	b Olei Irini.
dum varias intentiones hoc vel aliud eli-	Olei Chamæmelini.
git.	Olei Anethini. ana. 3 viij.
b Oleum chamæmelinum irinum, & anethinum ex mesua descri-	Mucag. seminis lini.
ptione accipiendum.	Mucag. ficuum Ping.
	Mucag. passularum.
	Mucag.

Mucag. seminis fænugræci.

Succi ireos radicis.

Succi Scyllæ.

Glutinis alchannæ.

Oesypi humidæ. ana. 3 xij.

Terebinthinæ. 3 iij.

Resinæ pini.

Ceræ Citrinæ. ana. 3 ij.

Conficiatur sicut diximus,
hoc est, tali modo quo usi fu-
mus præcedenti, istud confi-
ciatur.

S C O L I A.

DEbet lithargyrum præparari, ut
in prædictis emplastris monui-
mus. Nam cum præparatum ac
coctum cum oleis fuerit, in id
paulatim mucinges conjicies seminis li-
ni,

ni, fœnugræci, ficuum, & passularum separatim & arte factus: quibus concoctis & cum lithargyrio consumptis, statim succum ireos & Scyllæ injicies & ad horum consumptionem decoques. Posthaec glutten Alchannæ dissolutum, eo quo præscribemus modo, immittes: quod cum primum coctum & consumptum fuerit, cera minutim incisa injicienda erit, quæ postquam liquata fuerit, resinam pini confractam addes: quæ liquata totum ab igne depones, & statim Terebinthinam, paulo post œsypum admiscebis, ex eaque massa frigida magdaleones ad usum conficies.

Mucag. ficuum Ping.

Mucag. passularum.]

Ficus & passulæ raras mucaginiæ faciunt: sed quia earum decoctio, inspissata, ad formam syrei, hoc est, sapæ, mucaginiæ consistentiam obtinens, vim habet emolliendi, secundum scopum emplastri, ideo cum mucaginibus & succis lentis voluit author remisceri.

Succi scyllæ.]

Scylla debet a eligi sufficientis magnitudinis, non admodum magnæ, & enormis, bene habita, & nutrita, alba, & recenter ex terra defumpta, cum caulis & folia exacte arue-

a Scyllæ electio ac collectio.

aruerint. Mesues illam cæteris præfert de Simpl. lib. 2. cap. 6. quæ ^a est saporis dulcis, acri, & amari, squammis depurgata, in loco libero prope alias educata. Cum igitur triplices ei sapores assignet Mesues, vult illam triplici constare substâlia, aërea scilicet, terrestri, & ignea: ab aërea dulcē, à terrestri propter aduersionem amaram, ab ignea, quæ maxime in superficie est, acrem qualitatem habere, ex illa autem succus in hunc modum extrahitur.

Scyllam, ^b qualē jam descripsimus electam accipe, eamque cultello ligneo, vel eburneo, corticibus purgatam, & incisam, in mortario lapideo, pistillo ligneo fortiter contere, non ferreo, ut annotat Sylvius in illius præparatione: ubi optime contusa fuerit, in vase fictili clausa argillaque circumlita, in clibano modice calido, spatio sex horarum reponatur, ut maxime caleat: posthæc in forti panno calido exprimatur. Verum non desunt qui ad succi scyllæ præparationem diversis modis utuntur. At hæc ratio à nobis præscripta, cæteris facilior ac præstantior existit. Ex unica autem succus supererit, qui ad hanc confectionem sufficiet.

Glu-

^a In scylla tres saporeſ.

^b Succi scyllæ

extraſtio.

Glutinis alchannæ.]

Conficitur *a* gluten alchannæ sic. Accipe alchannam, seu Ichthyocollam, hoc est, cetacei ventrem, candidam, natione ponticam, subasperam, minime scabram, & quæ celerrime liquefcit (hæc Dioscorid. lib.3. capit.86.) eamque *b* in minutissimas partes divide, & in novo fictili repone, & desuper aquam claram infunde donec vas impleatur pro ratione ichthyocollæ, diuque calide macerari finito ante coctionem, nam non aliter dissolveretur, deinde igni lento coquatur eousque dum in cremorem abierit, & cum refrigeratum fuerit, ad similitudinem pultis conspicitur.

Animadvertisite porro Mesuen in hoc emplastro resinam pini expetere, & eam intelligere, quæ è pino sponte fluit, quæ quidem apud Præpositum rala appellatur. Probatur autem ponderosissima & picissima, verum de his c resinarum differentiis, satis abunde in sequenti capite dicitur. Præterea maxime observandum cum mucaginiæ injicientur, tum enim lithargyrus ab igne auferri debet, quod maxime

notan-

a Gluten alchanna seu Ichtyocolla quid. *b* Glutinis alchanna ceu Ichtyocolla dissolutio. *c* Per rasam intellige non costam, neque carpinatam, sed rasam ab arbore ubi paulatim è lacrymatione concrevit.

notandum, ne repento novarum rerum
contactu exundet.

V I R E S A M E S V E N O T A T X E.

Ad resolvendum & ad maturationem.
omnis duritiei, & inflationis expertum.

C A P V T VII.

*Emplastrum Gratia dei, Præpositi in 6.
particula lib. 2. Vsuale.*

Verus Præpositi textus.

2. Terebinthinæ. ℥. 3.

Resinæ, ℥. j.

a Ceram na-
turaliter al-
bam intelligit
author, que
sine acrimo-
nia est vel Ce-
renaicam ar-
tificio dealba-

a Ceræ albæ. 3 iiiij.

nam, & acri-
monia spolia-
tam.

Masticæ. 3 j.

Foliorum verbenæ.

Foliorum betonicæ.

Foliorum pimpinellæ.

ana. M. j.

C

b vi-

bvinum rubrum odora-
tissimum in-
tellige, ratio
infra in mo-
do conficiendi
dicitur.

Herbæ pistentur, & in *b*
vino fortis bulliant usque
 ad consumptionem tertiaræ
 partis: colentur, & inde
 substantia herbarum abji-
 ciatur, & cera, resina, &
 mastiche cum colatura po-
 nantur, neenon bulliant
 agitando, donec optime
 incorporentur: tunc de-
 ponantur ab igne, & ad-
 datur terebinthina totum-
 que agitetur cum spatula,
 & fiat emplastrum.

S C H O L I A.

VIrides herbæ præscriptæ & præ-
 cipue earum summates, loco
 temporeque convenienti, legi
 debent, nec lavari: deinde incidi,
 & in mortario lapideo, pistillo ligneo
 contundi. Posthæc in vino rubro quam
 optimo & odorifero (eo quod vulneribus
 & ulceribus magis convenit, quo Hyppo-
 crates in lib. de vulneribus & fracturis fre-
 quen-

quenter utitur, & Galenus in lib. secund. gen. in coctione herbarum emplaſtra ingredientium) quantitate ^a ſufficienti ad partis tertiae conſumptionem decoqui: quæ cum decoctæ fuerint, parumper in fundi permitte, ut tota facultas cum vino, in quo decoctæ fuerint, remaneat. Deinde adhuc calidæ colentur, maſſaque herbarum abſiciatur. In colatum ceram minutim incifam adjicies, & una cum decoctione concoques igne lento, ſpatula affidue movendo, ad humidi vel colati conſumptionem: qua humiditate exhausta, reſinam cofractam, ut liquefcat cito addes: qualiquata, & ab igne ſemota, terebinthina, ut diſſolvatur, admiscebis, cumque omnino teperit, & refrigeratum fuerit, maſtichen quam tenuiſſime pulveriſatam deſuper iſperges, manibus traſtando. Hac enim methodo fortior erit ipſius emplaſtri operatio, neque coctione corrumpetur, cum ordo ſimplicium decoctionis diligēter obſervatus tuerit: quod Præpoſitus non advertit. Proinde maximo ingenio, ſummaque industria uti debemus in hujus emplaſtri confectione, ut veram & legitimam inveniamus methodum. Hic etenim modus à Præpoſito confu-

C 2 fus

^a Per quantitatē ſufficientem intelligo lib. 6.

sus (pace tanti viri dixerim) nobis videtur.
Vult siquidem ceram, mastichen, resinam,
terebinthinam omnesque herbas sine di-
stinctione poni & ordinis nota, quod sane
absurdum videtur. Novit profecto Præ-
positus terebinthinam, resinam, & masti-
chen nullam penitus sustinere decoctio-
nem propter essentiæ tenuitatem : ceram
vero majorem propter suæ substantiæ
crassitatem. Quare quantum in nobis si-
tum fuit, voluimus verum conficiendi
modum hic describere, ne medicamentum
ita coctum corrumpatur, & illius opera-
tionis proprietas minuatur.

Resinæ.]

Resina, *a* ex veterum Theophrasti &
Plinii opinione, est humor qui sponte
profluit è terebintho arbore, vel è pino,
piceoque, vel ex abiete. *b* Resina autem,
quæ è terebintho profluit, duplex est.
Una, quæ sponte provenit, & solis calore
condensatur, eaque vera est resina, à no-
bisque pharmacopeiſ colophonia vera
appellatur, *c* Probatur autem odoratissi-
ma, lucida, non torrida, neque *d* diluta,
friabilis & calculorum expers: eaque su-
menda

a Resina vera quid. *b* Resina quæ è terebintho
fluit duplex. *c* Resina vera electio. *d* Resina
simpliciter quid.

menda est, ubi simpliciter legitur, *a* Altera vero quæ similiter sponte effluit è terebintho, & undiquaque spargitur, quam sol non attingit: eaque vera terebinthina dicitur. *b* Laudatur alba, vel cœrulea, perlucida, odore terebinthinam referens, colore vitreo. *c* Cumque simpliciter terebinthina apud authores scribitur, ea est sumenda. Cæterum resina illa, quæ ad nos quotidie defertur ex abietibus, pinis, piceisque arboribus liquida provenit, quæ maxime decoquitur, & à Præposito rafa nominatur, nihilque differt à colophonia nostra desiccata: cum solum differant terebinthina, resina, & colophonia usitata ratione decoctionis: quia diversis modis & arte coquuntur. *d* Quod si deficiat vera resina, terebinthinam veram à terebintho arbore petitam, lariccam, vel lentiscinam accipere possumus. De quarum coctura lege Dioscoridem capit. 75. lib. 1. & Galenum lib. 8. de simpl. medicament. facultatibus, pariter Plinium lib. 7. capit. 3. & alios, qui de simplicibus scripserunt. Ad hæc quamvis terebinthus, picea, pinus,

C 3 abies,

a Terebinthina vera quid. *b* Terebinthina vera electio. *c* Terebinthina simpliciter quid. *d* Terebinthina, resina, & colophonia, usitata solum ratione coctionis differunt.

abies, & aliæ quædam arbores, resinas quoque omnes, cum pingues liquidasve, tum etiam siccas atque exoletas (suo tam unamquamque ordine & successu) profrant: tamen in pinguium seu liquidarum genere, ea præcipua esse videtur, quæ colophonia appellatur, ac aliæ quæcunque illi similes: quæ æstate, & autumno leguntur. Inter siccum exoletarumque vero genera, ea in primis habetur, quæ Galeno pityinon phylema vocatur, quæ quod in ipsa arboris germinatione exudet, ea ratione exoleta provenit: qua de re vide Matheol. epist. lib. 1. ubi agit de resinis. Cæterum, quia colophoniam modo in siccis, modo in liquidis resinis numeravimus: id ut sane intelligat lector, hæc mea est sententia. Ea quæ à pharmacopeis vera colophonia dicitur, sicca nimirum & dura priusquam solis calore excocta induruerit, liquida sive pinguis, proprie etiam colophonia appellatur.

Ceræ Albæ.]

Hoc in loco ceram naturaliter albam, & ponticam, acrimoniam carentem intelligit Præpositus: vel illam quæ ex novis favis separatur, vel quæ præ foribus aut præ spiraculis alveariorum reperitur artificio dealbata & acrimonia spoliata, & ab apariis,

apiariis, & aliis quibusdam modernis authoribus cera virginea appellatur. *a* Ab antiquis vero propolis dicitur ea. Probatur autem propolis antiquorum flava, odore styracem referens & in vehementi ariditate mollis, & mastiches in modum ductilis. *b* Quam si habere non possumus, utendum erit illa nostra factitia alba, quæ pluribus lotionibus præparata est, *c* & quæ acrimoniam à melle contractam deperdit, ut Galeno placeat lib. 2. simpl. capit. 15. Tandem vero inquirendum erit, utrum propolis idem sit, quod cera virginea alba: quod equidem non puto. *d* Abluitur autem propolis antiquorum, seu cera virginea modernorum secundum Galenum loco priuscitato, hunc in modum. Primum modice calefactam ceram in aquam purissimam modice calidam infundito: deinde conterito, tundito, frangito, manibusque impense subigit, deinde ceram refrigerato, cum priori aqua effusa rursum calefacito, & in aliam aquam calidam atque sinceram injicito, rursumque diutissime contundito, donec acrem qualitatem suam in aqua deposuerit, quod gustu co-

C 4 gnosces,

a Cera virginea modernorum quid. *b* Propolis antiquoram quid. *c* Propolu antiquorum elestio. *d* Cera acris ablutio.

gnosces. Mox vero & tertio , & quarto
ſæpius idem faciendum , donec aqua ex
abluta cera qualitatem mordacem reci-
piat: ac ita ceram ad uſum paratam ha-
bebis. In hoc autem medicamine , ac in
cæteris quæ vulnera ſolidant, glutinant, &
repurgant, inflammationesque leniunt o-
mnis mordacitatis expers, & quæ ex acri
thymoſoque melle conficiatur, cera eſt
utendum, teſte Galeno 4. ſimpl. cap. 5.
Idcirco eo modo in hoc lavanda eſt, reſi-
na, pix, & oleum (ſi deſiderantur) ut ſi ali-
quid in iis mordaciatis ſit, auferatur , &
præcipue in emplaſtris, ceratis, & unguen-
tis, quæ habent facultatem ſolidandi &
glutinandi.

VIR E S A Q V I B V S D A M
Medicis notata.

Vulnera ſolidat, glutinat, & repurgat,
inflammationesque ſolidat.

C A P V T VIII.

Emplastrum de Ianua, seu Betonica Præpositi ex vj. particula secundi lib. Usuale.

Vera Præpositi descriptio.

a Ceram albam 2. Succi Betonicæ.

naturaliter, crudam & Ponticam Præpositus

intelligit. Succi plantaginis.

b Terebinthinam Succi appii. ana. ℥. j.

lotam hoc loco accipiendam non nulli putant: sed

quia ad vulnera capitis & nervorum potissimum adhibetur, pura

& terebintho & sine lotione usurpari debet, ut nihil ejus virtutis & substantia de-

pereat. a Ceræ.

Picis.

Resinæ.

b Terebinthinæ. ana.

℥. β.

Fiat Emplastrum.

S C H O L I A.

ET si nullam formam, aut methodum, in hoc confiendo emplastro Præpositus præscripsit: tamen quo hodie sæpiissime præparetur modo, secundum omnes fere omnium Pharmacopeos, indicabo. Accipiunt betonicæ, plantaginis, singulorum æquale pondus, apii vero non ad cæterorum proportionem, verum cætera pondere superat omnia. Tundunt deinde cum cera incisa, pice, resina confracta, & terebinthina, in lebetem injiciunt ut simul coquantur, donec nulla supersit humiditas, vel donec herbæ coctione aruerint: quæ cocta dum maxime calent, torquendo exprimunt, & inde magdaleones formant. Hicque modus hodie fere ab omnibus Pharmacopeis approbatur. Qui modus à vero mihi videtur recedere, sed cur ita parant, hæc illorum ratio. Volunt resinam, picem, & terebinthinam colorem viridem retinere, ideo magis expetunt vires quorundam simplicium deperdi, quam ipsum colorem viridem, quod quidem absurdum nō esset, consuleremque ita componi, si modo vis
picis,

picis, resinæ, & terebinthinæ non deperderetur: ac si etiam legitima proportio herbarum ad lib. j. succi acciperetur. Quapropter ne pharmacopola ignoret confectionis hujuscemodi emplastri methodū veram, volui verum modum hic præscribere.

Accipe foliorum *a* betonicæ recentium, loco & tempore collectorum, eam quantitatem ex qua possis succi libram unam habere: In mortario lapideo pistillo ligneo tunde: deinde fortiter succum intorquendo extrahe: similiter facies de plantagine, & apio, succum singulorum exprimendo. Quorum succorum non defecatorum accipies singulorum librā unam secundum authoris descriptionem, ceramque minutim concisam cum succis in lebetem conjicies, & igne lento concoques ad humidi *b* consumptionem, dum ex tribus libris, una remaneat. Tunc picem, & resinam confractam, injicies, & concoques ad alteram humidi peremptionem, deinde colabis, ut si aliquid fuerit arenositatis in pice, & resina, auferatur: postea terebinthinam dissolve, omnia simul spatula lignea movendo. Deinde massam finge ex

C 6 qua

a Vera hujuscemodi emplastri conficiendi methodus.

b Ad humidi consumptionem ad tertiam partem intellige.

qua frigefacta magdaleones ad usum formabis. Sed objicit quispiam hoc emplastrum peccare in colore. quid tum postea , modo vis simplicium tota remaneat in medicamento,& coctione non corrumpatur? in hoc enim non est necessarius color viridis, sed detergendi & desiccandi facultas . Igitur quicumque parare vult emplastrum , nullo modo curare debeat quo colore sit , dummodo vires obtineat quas Galenus lib. de composit. medicament. secundum genera vult ipsum obtinere. Cæterum notandum si methodum à nobis præscriptam sequaris, terebinthinæ dosin aliqua ex parte minuendam esse quod cerati potius quam emplastri formam & consistentiam retineat, sufficiente tantum $\frac{3}{4}$ ij. si autem veterem consciendi methodum pharmacopæorum more retinendam putas, terebinthinæ procul dubio dosis nulla ratione erit minuenda quod nimirum coctione crassescat. Adhæc præterea notabis alias valentiores formas à Vigone describi, sub nomine de betonica capite de ulceribus capit, quæ magis merentur dici de betonica quam præsens emplastrum.

Picis.]

Nicolaus Præpositus hujusce compositionis scriptor, diversam facit picem, à resina eam describendo punctis intermediis, quod maxime notandum est. Idem cum simpliciter picem, & resinam describit, non denotat quam picem, aut quam resinam sumere debeamus cum à diversis arboribus colligantur. Tamen multi Pharmacopœæ in explicatione textus Præpositi, resinam & picem accipiunt pro simplici uno: quod tamen fieri non potest, cum separatim & punctis intermediis præscribantur. Ut igitur his satisfaciamus: qui volunt hanc compositionem aggredi ex descriptione Præpositi, dicam quid sentiam. Sumenda est pix liquida & resina vera. Quid autem sit resina vera, satis superiori capite à nobis explicatum fuit. Nunc quid sit pix liquida breviter dicam & quid de ea apud probatos authores legerim expediam à quibus tamē hoc unum oratum velim, ut si quid à me perperam dictum audiant æquo, & benevolo animo ferant. ^a Imprimis itaque notabimus, ubi Præpositus simpliciter & sine additione picem describit, liquidam intelligere, crudam, mollem, tractabilemque, artificio nullo

^a Pix simpliciter apud Prepositum quid.

nullo paratam : de qua separatim meminir Galenus lib. 2. de composit. medicament. secundum genera capit. 20. de viridi emplastro Andromachi differens his verbis: liquida tamen diutius perdurat sicuti colophonia thus redolens, quæ nonnullis sola vocatur colophonia, odoratu suavitatem quandam referens, sicut abietina, & colore mediocri prædita : b illam dico intelligendam esse, vel quæ sponte ex liquoribus pinguissimis pini piceæque congregatur alba, quæ à Dioscoride lib. 1.ca p. 78. pix liquida dicitur, probaturque splendes, sincera, levis : quibus verbis subscriptis Præpositus lib. 2. capit. 9. sui dispensarii, ubi de medicinis agit analogis, his verbis, Pix quando simpliciter ponitur in unguentis maturativis & mundificativis, debet poni pix liquida, & in Unguentis cicatrizatibus pix sicca (ut etiam testatur Galenus 8. simplicium capit. 50. ubi de pice) quæ est colophonia cocta sive frixa : ut placet Galeno lib. 3. de compositione medicamentorum secundum genera, ubi de medicamentis nervorum agit : qui de Colophonia cocta, sive frixa inter siccas resinas peculiariter scripsit, sic inquiens : omnium vero & siccissima est, quam nonnulli frixam,

a. Pixis liquida elatio. b. Pinæ resina tres species.

frixam, alii colophoniam vocant. Præterea non est ignorandum, resinarum esse tres species, quæ è pino proveniunt, inter se differentes: quarum duæ è caudice manant, tertia vero è nucibus, quas Græci *σπορίλωνες* vocant. È caudice manantium, una quidem est præstantissima, liquida, mollis, albaque, arboris ramentorum, foliorum, omnisque immundicie expers, & (ut Galenus inquit) thuris redolens, & ubique sincera, Colophonia proprie appellata: ac ea est de qua inter liquidas meminit Dioscorides. Altera quam Galenus appellat pityinon physema folidida & retorrida est. Quid autem sit pix liquida miror ipsum Præpositum non explicare cum sæpiissime in suis confectionibus de pice liquida mentionem faciat. Quare equidem censerem in hoc emplastro (cum quid sit pix liquida Præpositi & maxime apud me incertum sit) ejus loco resinam pinii (quod nos gummi appellamus) accipiendam esse, cum ipsa accommoda sit maxime ad maturandum quod præcipue in hoc emplastro requiritur. Demum autem sint Pharmacopæi solliciti resinam & picem lavare in hoc, ante quam aggrediantur, minime enim, nisi prius laventur,

in.

a *Pixie liquide succedaneum in hoc emplastro*

in hac compositione ingredi debent, & præcipue in emplastris, quæ glutinant & solidant, propter illarum actimoniam & mordacitatem. Quamvis Galenus in libris secundum genera dum compositiones emplastrorum & unguentorum describit, facientium ad ulcera, & vulnera cuiuscumque speciei, neque picis, neque resinae ablutionis meminit, hæc de pice. Picis autem genera monstrat Theophrastus, lib. 9, capit. 2. Plinius lib. 14. capit. 20. & lib. 16. capit. 12. ac sequenti. Columella lib. 12. capitibus 22. 23. 24.

V I R E S A M E D I C I S D I C T A TÆ.

Mundificat, & maturat apostemata.

C A P V T I X.

Emplastrum divinum Præpositi ex vj. particula secundi libri Usuale.

Verus textus Præpositi.

24. Galbani. 3 j. 3 ij.

Ammoniaci. 3 iij. 3 iij.

a Lithar.

Opponacis. 3 j.

a Lithargy- rium aureum sume.	a Lithargyrii.	flb. j. β.
b Ceram ci- trinam acci- pe.	b Ceræ novæ.	3 viij.
	Olei olivarum.	flb. j. β.
	Olibani.	3 j. 3 j.
	Mirrhæ.	3 j. 3 ij.
	Viridis ærls.	3 j.
	Bdellii.	3 ij.
	Aristolochiæ longæ.	3 j.
	Masticæ.	3 j.
	Aymentis.	3 iiij.
	Misce omnia, ut decet.	

!SCHO-

S C H O L I A.

Raetetur Lithargyrus optime lævigatus, & agitetur una cum oleo olivarum spatio xij. horarum, ut nutriatur, coquaturque lento igne spatula lignea semper ducendo ad mellis spissitudinem: deinde ceram minutim incisam ut liquefacat immitte: ea liquata, & ab igne deposita, galbanum a ffordibus, & paleis mundatum, in aceto fortissimo ad penetrationem & concoctionem (quia tale emplastrum adhibetur ad resolvenda apostemata frigida, & mollificandas durities) quantitate a sufficien^a calide imbues, vel nutries, ut placide solvantur: pariter ammoniacum, opopanacem, separatim, & calide ut galbanum: quæ imbuta, soluta, ac ad humidi non radicalis consumptionem, lentoque igne cocta, per se singula colentur, ac pendentur seorsim, & cum terebinthina optime incorporentur: denique in lithargyrum, prius paratum modiceque calidum injicies: his cum mixtis arida simplicia, singu-

^a Per quantitatem sufficientem intellige duplum vel triplum.

singulari opera collecta, & tenuissime singula separatim laevigata, cibrata, ac ponderata, ordine medicamento ita parato immiscebis, ut magnetem ductum super porphyrio molula ex porphyrio, paucō aceto, vel vino asperlo, ne pulvisculus evollet, & ut melius ducatur: paulo post aristochiam, postea olibanum, mirtham, bdellium si siccum sit; si vero molle, infundatur ut galbanum & consimilia: ultimo mastichen injicies, denique viride æris: hac enim methodo emplastrum artificiose confectum habebis. Sunt qui viride æris, postquam lithargyrus coctus est, injiciunt, rursusque coquunt ut rubedinem acquirat emplastrum.

Galbani

Amoniaci

Opopanacis.]

Quonam pacto imbuatur ac solvatur galbanum, ac cætera alia gummi genera, quæ dissolvi possunt, aperte docuimus initio hujusce capituli: hacque methodo alia gummi genera, galbano similia, solvuntur & præparantur: ut ammoniacum, opopanax, sagapenum, assa foetida, bdellium si molle sit, & similia quæ pulverisari nequeunt. Et hæc omnium gummi generum est vera solutio ac præparatio: fitque in

in omnibus medicamentis quæ per os sumuntur, vel quæ exterius admoventur: nisi forsitan author denotet, quo humore mactari & dissolvi debeant. Et quamvis hæc sit tanquam regula generalis, apudque omnes unguentarios universalis: scilicet ut hæc gummi genera dissolvantur in acetato aut vino; tamen suaderem illi, qui aliquam compositionem aggreditur, primum ut exacte perpendat, ad quos affectus compositio seu medicamentum adaptetur, ut in liquoribus propriis illa gummi genera dissolvat.

Olei olivarum.]

Antiquum oleum propter scopum emplastri facti ad resolvendos humores frigidos, nam quo vetustius est oleum, eo maiorem vim habet digerendi: & sunt addendæ adhuc ʒ ix. pro quantitate lithargyri, nam est regula generalis, pro qualunque libra lithargyri ponitur olei lib. ʒ. & id fit, ne lithargyrus propter nimiam vel parvam olei quantitatem decoquenduatur.

Viride æris.]

Id Græcis dicitur ἡσετός, Arabibus ziniar, Latinis viride æris, vel ærugo rasilis. Plerique tamen florem æris, & æruginem

fin.

Sine aliquo discrimine incepit usurpat, & frequenter unū & alterius loco indifferenter sumunt. Flos aeris autem fit, ut s̄epissime probavi, cum æs in fornace liquatur, & in vas præparatum b diffunditur, antequam plane concreverit, & frigidæ inspersione, dum adhuc calet, vapor elevatur, qui laminæ ferreæ, vel plumbeæ adhærens, quæ orificio vasis imponitur, facile à frigore coalescit: & veterum & neotericorum verus est flos aeris. c Sed viride aeris vel ærugo rasilis deraditur quidem ab aeris laminibus impositis vasis, in quibus concravit, vaporibus aceti fortissimi, & vinaeorum non recentium & acescentium. d Materia ergo unde flos aeris fit, est æs liquatum unde vapor excitatur e Materia autem æruginis est acetum acerrimum & vinacea acescentia. Quin & color manifeste discrimen arguit. Optimus enim flos aeris f est friabilis, attritu flavesans, brevis, ponderosus, modice splendens. g Ærugo quia colore est viridis, æs viride nuncupatur. Quod si quis aliter existimet, verendum est, ne à Pessulanis mulieribus ridiculus habeatur: quas in eo confiendo sedu-

a Quorundam lapsus. b Flos aeris verus quid.

c Viride aeris aut ærugo rasilis quid. d Floris aeris materia. e Æruginis materia. f Floris aeris electio.

g Ærugo.

sedulas, & maxima industria utentes vidi-
mus: ibique experti sumus, cum abrade-
retur, acre quiddam inde repente nares fe-
tire, propeque sternutamenta excitare.
Quæ diximus, an vera sint, potestis apud
dioscoridem a legere, lib. 5. capit. 48. & 51.
qui prædicta narrat. Præterea notandum
erit, duo æruginis esse genera. b Una
quippe est nativa, seu fossilis: -quæ in me-
tallis Cypriis, lapidibus nonnihil æris ha-
bentibus quibus ærugo efflorescat, gigni-
tur. Hæc quidem pauca, vera & optima
est. Altera factitia, c quæ triplex est:
scilicet rafilis, quæ fit ut supra diximus:
secunda vermicularis, seu scolecia qua
iterum duplex. Fossilis & factitia. Fossi-
lis, quæ optima & per a se rasa ab lapide
ærario est: de qua consule Plinium lib. 34.
capit. 12. Factitia & tertia, quæ fit ex pue-
rorum urina, cum mortario & pistillo
Cyprii æris, qua aurifices ad conglutinan-
dum aurum utuntur: estque e chrysocolla,
ut vult Plinius, lib. 33. capit. 5. & hanc sub
 nomine chrysocollæ complectitur. De
quibus generibus lege Dioscorid. lib. 5.
capit. 52. & quomodo confiantur: lege

Pli-

a Æruginis duæ genera. b Viride æris verum
qnid. c Æruginis factitia tria genera. d Ær-
ugo scolecia duplex. e Chrysocolla.

Plinium lib. & capit. prius citato. Præstat autem ærugo fossilis, seu nativa; si inventatur: cuius defectu *a* primum genus factitiae rasilis sumitur, quæ à recentioribus falso flos æris dicitur: & pro illo usurpatum.

Aymentis.]

Vide an sit legendum pro sagimine vitri quod aymentum dulce nonnulli vocant vel pro magnete, cum videtur sagimen vitri potius accommodatum quam magnes, nisi magnetis pulverem commiscere velit *b* author ad spicula extrahenda è vulneribus. Est autem magnes secundum Dioscorid. capit. 105. lib. 5. lapis optimus qui ferrum facile trahit, colore ad cæruleum vergente, densus, nec admodum gravis. *c* Plinius capite 16. lib. 36. vult Sideritum eum dici, quia ferrum attrahit, quod Græcis sideros appellatur: & Heraclium, vel ab Hercule, vel Heraclea civitate. Magnetem vero nuncupari ajunt ab inventore magno. Quidam pastor cum armenta in Ida monte pasceret, videretque baculum cuspidem *d* ferrata minutum,

quo

a Æruginis vera loco quid. *b* Magnes secundum Dioscoridem quid. *c* Magnes secundum Plinium unde nomen sumpsit. *d* Magnes secundum Nicandrum & Anthonium lodoicum olisipponensem medicum, unde.

quo humum tetigerat, avelli non posse, & hærere solo sibi crepidas cerneret, quas ferreis claviculis compactas gerebat, rei novitate commotus, subesse lapides offendit, qui ferrum retinerent. Auctor Nicander, Plinius & Anthonius Lodoicus medicus Olisippensis lib. 2. de occultis proprietatis, capit. 1. ubi de magnete. Magnetus natura est, ut una parte septentrionem versus dirigatur: eaque parte maxime ferrum attrahit: altera vero in partem australem, ceu meridionalem aspicit, ferrumque abigit, & respuit. Unde manifestus error Plinii arguitur, qui in *a* Æthiopia Theamedem lapidem reperiri ait, qui ferrum abigat, & respuat, cū sit magnetis altera pars, quæ versus meridiem vergit, ut probe notavit Reymundus Lullius opusculo de magnete, & rota perpetui motus: quod opusculum, nondum in lucem editum est, sed in manibus nostris servatur. *b* Quintque genera magnetum constituit Plinius, Æthiopicum: magnesiacum: tertium, in Echio Bœotiæ: quartum circa Alexandrinam troadem: quintum, in magnesia Asiarum. Differentia prima, an sit mas, vel fœmina, proxima in colore. Magnetis tri-

genera

a Æthiopia. *b* Magnetis genera secundum Plinium.

genera facit & Cardanus lib. 7. qui inscribitur de lapidibus. Primum ferruginem appellat, quod parte quæ septentrionalem alpicit, ferrum attrahat: altera qua ad mediodiem spectat, ferrum expellit. Isque verus est noster magnes. Secundum creagineum quasi carnē ducentē: experimēto est, quod labiis hæret. Aliud non absimile à secundo, quo solo sine acie vel gladio, citra aliquem sensum, quasvis corporis parteis penetrare possis, statimque vulnus concinnare, nec aliquid sanguinis effluet: quod se expertum testatur Cardanus, tum in se ipso, tum in familiaribus. Antipathiam cum allio in magnete admirari licet, qui si allio ungatur ferrum minime atrahit: vires tamen recipit, si hircino sanguine tingatur. Quod si plura exspectas, lege Serap. lib. aggregat: capit. Agerabuantes sive Almagritos: ubi reddit rationem, quare naves incolarum hujus loci sint ligneis, non autem ferreis claviculis compactæ, propter magnetis frequentiam. Garcias ab orto Proregis Indiæ medicus lib. de aromatum & simplicium medicamentorum aliquor, apud Indos nascentium historia, ait fabulosum esse, naves quæ Calicut commeant, clavis ferreis non compingi, ob scopulorum è magnete fre-

D

quen-

a *Magnetis tria genera secundum Cardanum.*

quentiam, à quo scilicet attraherentur, & raperentur, si ferreis clavis fabricatæ essent; dicitque plures reperiri naves, clavis confixas ferreis, quam ligneis. Verum quidem in meldenis insulis naves ligneis clavis esse extructas: id autem ob ferri penuriam potius, fieri putat, quam quod à magnete sibi metuant. Hæc de magnete.

V I R E S A M E D I C I S . P R O B A T A E.

Mollificat durities & resolvit ea qua sunt resolvenda: & est apostematibus frigidis aptum.

C A P V T X.

Emplastrum Ceroma seu Ceroneum, Nicolai Alexandrini, capit. 286. Usuale.

Textus verus Alexandrini.

a Picem nava-	2.	a Picis,
lem nonnulli vo-		
lunt qua navium b Ceræ. ana. 3 vij.		
fabricatores na-		
ves suas recen-		Sigapeni. 3 vj.
ter fabricatas il-		
linunt. Puto ta-		Ammoniaci.
men: eam esse		
		sumen.

- sumendam que Terebinthinae.
 ex navibus ve-
 iustis deraditur. **Colophonie.**
 jam permixtum
 marmoreumque: ex **Croci.** ana. 3 iiij,
 qua medicamentum supil sup: shis
 tosam vim & Aloes.
 astricioriam c n.
 traxit, ut scopo & **Thuris.**
 & intencionima.
 gis sive vespens. **Mithæ.** ana. 3 iiij,
 b f Coram summa
 strinam non lo-
 tam ut que vim
 habeat conco- **Masticæ.**
 quendi mediocri-
 ter, resolvendi, d **Oppopanacis.**
 medicamentosa-
 que sit magis. **Galbani.**
 quam lota.
 c Thus mascu- **Aluminis.**
 lum est acci-
 pionium. **Ephigreci.** ana. 3 iiij.
 -d **Oppopan-**
 ax, & Galba- e **Confitæ.**
 num omissa fue-
 runt in narra- **Bdellii.** ana. 3 j.
 tione simplicium
 à bibliopola. **Lithargyrii.** 3. β.
 -OH 32

e Per con-
fitam in-
tellige fœ-
cem styra-
cis liqui-
dam, qua
est thus Iu-
deorū quod
etiam plu-
rimi cozū
cozumbrū
caucanum
& Thy-
miama ap-
pellant.

S E C T I O I.

Confice sic Lithargyrium
in subtilissimum pulverem
redactū cum oleo sufficien-
ter decoque : deinde picem
adde : qua liquefacta ceram
adde, post cuius liquatio-
nem gummi colata, nemp
ammoniacum, terebinthinā,
sagapenum, oppopanacem,
galbanum, confitam, & sty-
racem calamitem injice, &
spatula bene commisce :
deinde colophoniæ, masti-
ches, olibani & bdellii pul-
verem: sic aluminis, myrrhæ,
fœnigræci pulverem immitt-
te, & spatula optime com-
misce. Cave autem ne supra-
dictæ species continuatim,
sed quodam intervallo com-
petenti immittantur : cum
autem coctū fuerit, in aquam
infunde, & inde magdaleo-
nes factas usui reserva.

S C H O-

SCOLIA.

HÆc vero methodus descripta ab Alexandrino non tam videtur artificiosa, facilis, & usu probata quam quæ sequitur. Ceram in frustula concisam, ut liquefcat, igni levi appone: qua liquata mox picem colatam, & colophoniam confractam injice, movendo spatula lignea, & cum cera ab igne deposita fuerit, gummi quæ pulverisari nequeunt, ut sagapenum, ammoniacum, galbanum, & bdeilium (si molle sit, si vero aridum, aut siccū, ponatur post mirrham) in vino, vel aceto fortissimo per se imbuta & soluta, & separatim cocta (ut in præcedenti capite docuimus) cum terebinthina, confita, & styrace incorporentur: quæ incorporata, cum præcedentibus liquatis ac modice calidis commisce, desuper cum omnino tepuerit, cætera simplicia optime & seorsim lævigata, trita, ac cribata, ut lithargyrium (vult Alexandrinus illam prius cum oleo coqui) fænugrecum, alumen, mirrham, olibanum, mastichen, aloen, insperge, ac cum spatula lignea velociter agitando conjunge. Paulo post

D 3 crocum

crocum juxta artem lœvigatum exactissime dicta spatula tractando commisce. Quibus omnibus diligenter commixtis super marmore manibus oleo laurino perunctis magdaleones forincentur. In hoc emplastro conficiendo maxime cavidum est, ne prædicti pulveres aridorum in emplastro calido adhibeantur ne, in gruitos abeant. Cæterum Alexandrinus simpliciter & sine ulla additipno, scribit pīcem. Pix autem hoc in loco navalis sumi debet, aut ejus loco nostrā nigra factitia. Quamvis in capite 8. moquerimus, cum reperietur scriptum picis simpliciter, & sine ulla additione, liquidam esse intelligendam. Verum cum hoc diximus, solum eam in compositionibus Præpositi usurpandam intelligas, & præcipue in emplastris & unguentis, quæ ad matutandum & mundificandum valent. Proinde admonitos Pharmacopeos cupio, Præpositum hoc emplastrum prescribere, & in simplicibus cum Alexandrino convenire, in ponderibus vero minime ut supputavit: hæc Alexandrini descriptio pondere simplici constat: Præpositus pondus triplicat, in quibusdam tamen parum. Præterea in methodo conficiendi Alexandrinus de croco nullam mentionem facit, quamvis

in sua descriptione scripserit: Quare qui hanc compositionem aggredi volet non secundum Alexandrini modum componat sed secundum nostrum à nobis descriptum.

V I R E S A B A L E X A N D R I N O
notatae.

Optimum ad scapularum dolorem & pectoris. Confert hepatis & splenis phlegmonis. Anasarcida, asciten, & timpanitidem curat: dolorem illi, & tortinae intestinorum placat: renum, & vesicæ distemporantias, lumborum, pectoris, saepius superimpositum emendat: inflammationibus & doloribus matricis subvenit: Arthriticis, Ischiadicis, & podagricis medetur. Typice febrentibus, stomacho inductum subvenit, & morsibus rabiosi canis, & serpentium iectibus appositum auxiliatur.

• secundum T

secundum M

D . 4

C A P V T

C A P V T X I.

*Emplastrum Oxycroceum Myrepſi : ſe-
ctione x. de emplaſtris num. 14. Uſuale.*

Myrepſi textus verus.

a Zopissa, eſt	ꝝ. Croci.
reſina ſecun-
dū myrepſum	a Zopissæ.
ſect. 3. de un-
guentis num.	Colophonixæ.
ſ 2. cum ma-
nibus derafa	b Ceræ. Singul. ȝ i.
à vetutiffimis
navibus quam	Terebinthinæ.
plurimi apo-
chyma, vel hy-
pochyma ap-
pellant, hodie	Galbani.
tamen ejus lo-
co picem no-
ſtram facili-
tiam uſurpa-
mus, ſed ut	Ammoniaci.
verum fatear
in hac compo-
ſitione nava-	Thuris.
	Myrrhæ.
	Masticæ. Singul. ȝ β.
ȝ j. β.

*lem illam su-
pradicātam in-
telligere opor-
tet.*

*b Ceram ci-
trinam non lo-
tam accipe.*

*c Elighata le-
gendum.*

Galbanum & Ammo-
niacum aliquantulum cō-
tusa conjice in modicum
acetum per totam noctem
& ex facta per saccum
ex tenui linteo factum co-
lato coquantur iterum
donec pars aceti consu-
matur. Dein dissolutam
zopissam & colatam inji-
cito, adjecta cera: ac dis-
solvens omnia, simul adjic-
ce colophoniam: & dein
ceps terebinthinam: post
mastichē, myrrhā & thus:
deinde funde super mar-
mor & croco in pulve-
rem trito insperso ipsum
sebigit.

S C H O L I A.

Nvas aliquod ceram divisa in ad liquandum injectam levi igni appones, qua liquata zopissam, à furdibus purgatam, & colatam una cum colophonia pariter ut liquefcant immittes: quibus liquatis ab igneque amoris, & parum refrigeratis, galbanum & ammoniacum arte, scorsinique dissoluta, & ad humidū consumptiōnē cocta (hoc est ut absimatur humidum à vino vel ab aceto contractum, non autem naturale humidum, ita ut ariditatem immodicam affequantur) & cum terebinthina incorporata, præcedentibus immiscabis: quibus commixtis thus, mastichen & myrrham, separatim tenuissimeque pulverisata desuper caute insperges. Ulti⁹ vero crocū quam tenuissime pulverisatum assidue movendo spatula lignea, conjunges, ac subiges. Tunc cum omnis materia in unum conjuncta & probe subacta fuerit manibus, oleo quod nervos confortat, unctis magdaleones efformabis.

V I R E S A M Y R E P S O
descriptæ.

Ad contusa ossa, nervos, ac dolores, &
ad omnem contulum locum confert.

C A P V T XII.

*Emplastrum de Cerusa Præpositi ex xx.
particula secundi libri ubi agitur de unguen-
tis: & appellat illud unguentum de Ceru-
sa coctum Usuile.*

Vera Præpositi descriptio.

a Legendū a 2. Olei communis. ff. ij.
(ut exper-
tus sum) Cerusæ Subtiliss. ff. j.
unc. vj. vel
ix. si ma- Coquantur lento igne
gis album- donec sit coctum. Et sunt
vis conficer. aromatarii maxime in Gal-
lia, qui faciunt præsens un-
guentum ad modum em-
plasti: & vocatur empla-
strum de Cerusa.

D 6 SCHÖ-

S C H O L I A.

Confice sic Cerusa super porphy-
rium ducta & cibrata, in lebete
satis ampio, spatula lignea assidue
agitando diu nutriatur una cum
oleo, deinde igne lento & brevi coquan-
tur, videlicet claro aëre & radiante sole,
quousque à tumore subsideat nec manibus
adhæreat, seu donec marmori, vel frigi-
dissimæ aquæ infusa portiuncula idoneam
habere consistentiam videatur. Tunc re-
frigerare permittes, & magdaleones nive
albidiiores ad usum efficies.

Tamen ajunt nonnulli ut emplasticum
fiat, nec manus coinquinet, coqui debere
diutius: itaque secundum eos non videtur
esse dosis olei exuperans. Nam plurimum
olei coquendo absuntur: sed quia deco-
ctione nigrescere potest emplastrum, illo-
rum secretum est ad albedinem servan-
dum, cum decenti coctione, & eadem dosi
olei, miscere nonnihil cerusæ dilutæ, vel
aliquid ceræ albæ circa finem coctionis.
Re vera dum modo proportio olei & ce-
rusæ à nobis præscripta apponatur, & lento
igne coquatur, facile sine ceræ & cerusæ
addi-

additione (ut s^æpissime expertus sum) potest confici: albumque maxime redditur: si vero plus olei, quam par sit addatur, tunc coctio longa erit: longa autem coctione nigrescit, nisi aliquid ceræ vel cerusæ commisceatur. Meminit emplastri de cerusa Galenus lib. i. secundum genera cap. 14. quod ex cerusa, lithargyrio & resina fit, oleo omphanino, & cera.

Olei communis.]

In hoc magis convenit oleum rosatum, factum ex olivis & rosis immaturis pone-re, quam commune, quia frigidius communi: tum quia emplastum videtur pro-desse malis complexionibus calidis factis à caliditate solis, vel quavis ratione, & etiam fricatione, seu excoriatione cum ca-lefactione mala. Ut igitur his morbis po-tentissime conferat, oleum rosatum im-maturum, loco communis, accipiamus: videlicet Mesuæ descriptionis, vel Præ-positi.

Cerusæ albæ.]

Omnis cerusa, antequam emplastra, un-guenta, collyria, & hujusmodi composi-tiones ingrediatur, debet ablui, ut medio-criter desiccat, & astringat sine aliqua mor-dicatione, in liquore proprio. Ejusq; lotio talis est. Accipe cerusæ albæ plumbariæ fria-

friabilis, & quæ fit Rhodi, & Corinthi,
vel in Puteolis Italicæ regionis, quæ Gal-
lis (ceruse de Venize) dicitur, quantitatem
sufficientem, eam friando in aqua com-
muni, vel rosacea, vel secundum affectum
cui inservire debet: sed in hoc præstat aqua
rosacea, tum propter frigiditatem, tum
propter gratiam odoris: in mortario mar-
moreo pistillo ligneo diutissime tere: de-
inde aquam paulatim effunde, aliquot ho-
ris friando, ac agitando: agitatam quiete-
re permitte. Ubi in fundo mortarii cerusa
quieverit, & sedata omnino fuerit, abji-
ciatur aqua: rursusque aliam aquam no-
vam immitte, ut prius agendo: sæpeque id
factitabis, abjiciendo aquam & aliam in-
novando, quo usque aqua ultima injecta
agitataq; cum prædicta cerusa, nitida, cla-
ra, omnisque folidis expers appareat, quam
ejicies. Tum cerusam paulatim super por-
phyrio cum molula accuratissime leviga-
bis, & levigatam desiccas: iterumque
postquam siccata fuerit, in eodem moria-
rio rursus teres, de qua trita pastillos cum
aqua rosacea finges. Alii cum aceto acri
pastillos formant, & in sole siccant. Ha-
ctenus de cerusa: de illius autem confectu-
ra lege Dioscoridem lib. 5. cap. 63. vel Me-
suen

suen in lib. Servit. Quid sit lege infra in
2. sect. cap. i.

VIRES EX MESVE D E S V M P T Æ.

Malis complexionibus calidis factis à
caliditate solis convenit, fricationi seu
excoriationi cum calefactione mala valet.

C A P V T X I I I.

*Emplastrum Triapharmacum Mesue ex
distinctione x i. de unguentis & empla-
stris Usuale.*

Vera Mesuæ descriptio.

a Lithargyrium a 2. Lithargyrii triti
nureum volar. sicut alcooch. Par. j.
genteum si su-
mas nihil inter- q Aceti vini fortissimi.
est: tamen au- Par. j.
reum prestat.

b Olei lib. i. b Olei antiqui. Par. ij.
se. legendum pro

quantitate li-
thargyrii ut ex-
pertus sum.

Coquuntur cum faci-
litate usque dum fiat ejus
spissitudo, & admini-
stretur.

S C H O-

S C H O L I A.

Lectum, præparatum & elaboratum (ut in præcedentibus emplastris docuimus) accipiatur lithargyrium, una cum oleo spatio xij. horarū nutriatur, lentoque igne semper spatula lignea movendo coquatur, donec crassescat: quo cocto statim aceti medianam partem paulatim assundēdo in id injicies, videlicet extra ignem nē (ut superius docuimus) recentium rerum contactu exundet. Rursusque igni lithargyrium appones, & ad aceti consumptionem concoques: quo consumpto , alteram partem aceti, quæ restat, eodem modo injicies paulatim lithargyrio ab igne remoto. Deinde ad decentem concoctionem percoques, videlicet ad electarii formam , vel quousque fundo vasis non adhæreat , & digitos trætando non coiquinet , quod sane perfectæ coctionis signum est: coctum autem & in hunc modum paratum ad usum repones. Unum hic ab omnibus diligenter notandum venit . lithargyrium nempe quod hoc emplastrum ingreditur , debere aqua rosacea lavari sine aliquo dubio , & loco

loco veteris olei, rosaceum immaturum sumendum, quia pares vires & facultates fortitum, ut emplastrum de cerusa. Cum itaque hæc duo pares habeant effectus, & unum alterius loco sumatur, non erit alienum in hoc simplicia præparare, quemadmodum in emplastro de cerusa paravimus. Christophorus de Honestis in expositione hujus emplastri eadem distinctione xj. sic inquit. Emplastrum de cerusa quibuscumque malis complexionibus calidis factis à caliditate solis &c. convenit. Pariter istud Tripharmacum confert ulceribus quibus conjungitur mala complexio calida &c. Quare si sic emplastrum omnibus depositionibns confert, quibus unguentum de cerusa coctum, & si etiam in eo largetur cerusa in aqua rosacea, & loco olei communis oleum rosatum immaturum sumatur, cur in isto lithargyrium eodem & simili modo non parabitur, cur etiam oleum antiquum in rosaceum immaturum non transmutabitur? Præterea notandum apud Galenum cap. 3. lib. 1. secundum genera hujuscemodi emplastri varias esse conficiendi formas pro intentione varia, & scopo differentia. Interdum cum veteri & communi oeo: interdum oleo communi & aceto, ad duplam lithargyrii por-

portionem : variat etiam apud eundem concoctionis modus, & quantitas. Ex hisdem materialibus crudis fit unguentum quod nutritum Chirurgi vocant, ad inflammationes & erysipelata commodum.

VIRES EX MESVE DESUMPTÆ.

Easdem quas vires habet emplastrum de cerusa, facitque carnem nasci in vulneribus consolidans ea.

C A P V T X I V.

Emplastrum palmeum seu diachalcithios Mesue ex distinctione x i. de unguentis, & emplastryis Vsuale.

Verus Mesuæ textus.

a Oleum communne seu olivarum insulfum vetusque accipe.

b Axungiam suilam non salitam sed vetustissimam dixit author ad differentiam pinguedinis,

a ℥. Olei veteris.
H. iiij.

b Axungiæ veterissime sale. H. ij.

Diffe-

Differunt autem Pinguedo & axungia: nam pinguedo dicitur (sain doux) & axungia vero (vieil oing) nuncupatur, ut Galen. placet lib. t. secundum genera.

c Lithargyrii triti sicut alcooch. libr. iiij.

d Vitrioli. 3 iiiij.

Conficiatur sic. Oleum & axungia mittantur in stagnato supra ignem, & liquefiant. Deinde addatur lithargyrium, & vitriolum, & dicantur continue cum tribus ramis palmæ, & accipe unum ramum palmarū minutim incisum, & intromittatur, & tandem bulliat super ignem lentum factum de lignis siccis, donec inflammerur, & redeat ad suum statum, & inspissetur, & densitatem habeat.

S C H O L I A.

Nebete amplo lithargyrium præparatum & oleum, horarum xij. spatio, ut simul nutriantur, impones. Postea igni lento, & levi, ne nigrescat aut uratur, ad crassitatem concoques. Tum pinguedinem injicies, perpetuo & sine mora, spatula palmea, aut phœnicea eadem die abscissa, quo pharmacum conficitur, alioqui prius excisi succum amittit, vel illius loco radice canæ, vel saligno ramo, vel quercino, vel mespillino aut ejus arboris ramulo qua astringendi vim modicam habeat. Quibus ad perfectam concoctionem decoctis, ab igneque depositis, & parum refrigeratis, vitriolum romanum seu album, pulverisatum, ut liquefaciat, injicies: quo liquato & omnibus refrigeratis magdaleones finge.

Alii liquore convenienti vitriolum dissolvunt, & in lithargyrio cocto & extra ignem admoto patulatim affundunt, & ut mucagini coquunt; deinde ab igne deponunt, & eo tepefacto magdaleones ad usum constituunt. Animadvertisendum erit

inter

inter coquendum ut humiditas naturalis spatulæ in lithargyrio remaneat & omnino cum eo consumatar. Itaque dum diutius coquetur lithargyrium videbisque extremitatem spatulæ desiccari, illa pars sicca præscindi debet ad humidum usque, ut nova spatula movendo novus succus reddatur in lithargyrio, idque sæpius repetendum erit, donec multis ejectis taleolis, spatula pro brevitate inutilis derelinquatur, & succum humoremque spatulæ sæpius renovatæ lithargyrium retineat. Per multū istud medicamentum componuit, scilicet ex lithargyrii lib. iij. Olei veteris & axungiae porcinæ æquis partibus, Vitrioli ʒ iiiij. Alii vero sine oleo lithargyrium æqua cum porci axungia portione, & vitrioli ʒ iiiij. perficiunt. Verum (ut quod verissimum, est notum sit) prima descriptio cæteris omnibus antecellit (sive à Mesue sive à Galeno sit literis tradita) & in officinis magis est usitata quia certa videtur proporcio olei & axungiæ ad nutriendum, & coquendū lithargyrium, ut expertisimus.

Vitrioli.]

Quid de eo apud probatos authores cum antiquos, tum recentiores, legerimus, qua poterimus facilitate explicabimus.

Vitrio-

Vitriolum ^a nihil aliud est quam atramentum sutorium. Dicitur autem atramentum sutorium ipsum vitriolum, quod olim co^coria sua tingebant sutores, & alii opifices qui corio utiuntur; sed quia acer est, & facile corrugat calcamenta, a sutoribus atramentum aliud excogitatum est, quo coria tingunt neque ex ferto. ^b Sed apud veteres atramentum sutorium intelligere debemus, vitriolum metallicum; illud scilicet, quod nihil aliud est quam aqua congelata, & assumpta natura aeris diversam, ^c habens naturam lapidis qui adhaeret. Plinius lib. 34. cap. 12. Chalcantum, id est, vitriolum, & atramentum sutorium dividit in nativum seu fossile, & factitium. Nativum triplicem est, unum quod fit scobe cavato: secundum quod fit in faxorum catinis: tertium ^d quod fit sals modo, flagrantissimo sole admixtis culcibus equis cogente. Et est factitium, quod in Hispania ex puteis stagnive fit, habentibus id genus aquæ; hæc Plinius. Serapius capite de Zed. sic ait. Vidi in mineris tres

^a Vitriolum & atramentum sutorium idem. ^b Atramentum sutorium secundum veteres vitriolum appellatur. ^c Vitriolum metallicum seu atramentum sutorium quid. ^d Vitrioli seu chalcanthi vel atramenti secundum Plinium divisio.

venas extensas; unam super aliam & per longum spatium, & vena inferior erat Zed nigrum, id est, marchasita, vel pyrites; quod si in aceto dissolvitur in nigrum colorem vergit, & ab Avicenna lib. 2. cap. de atramento, vocatur atramentum album, quia non dissolutum videtur albi coloris esse. b Et secunda quæ erat supra eam, colcotar dicitur, id est chalcitis. c Et terra quæ superior est, Zed viride, id est vitrio-lunivel calchantum, dicitque has tres species ad invicem diversificari, in subtilitate, & grossitudine, quoniam ex his fit grossius zed nigrum: colcotar, seu calcitis, inter hæc duo medium tenet. Hæc Serapius.

Galenus lib. 9. simpl. medicam. d una cum Serapio convenit, siveque his verbis differit. Domus ingens ejus introitus erat ipsum metallum, in quo conspexi qualsdam in longissimum porrectas veluti zonas, alias super alias, num. tres. Infima erat ipsius Soreos, super quam erat altera Chalciteos, suprema Miseos. Et lib. 4. de composit. medicam. per genera. Mis, Sory, ut didicistis, Chalcitidi genere co-
a Atramentorum secundum Serapium divisio. b Atramentum album quid secundum Avicennam. c Colcotar & chalcitis idem secundum Serapium. d Atramentorum secundum Galenum divisio.

gnata sunt, ex una, ut ita dicā, radice producta: tenuus tamen apparet M^{is}y, crassius Sory. Chalcitis medium utriusque facultatem habet. Igitur hi duo autem aperte ostendunt hæc tria sponte in visceribus terræ fieri ac inveniri, non aucterullo artificis ingenio. Nunc quid Sory, Chalcitis, & Misy dicamus.

a Sory inquit Dioscorides lib. 5. cap. 78. veteres existimarunt Melanteriam esse aberrantes: siquidem sui generis est Sory ei non b absimile: præfertque Ægypticum, quod frianti nigrius apparet, in multa dehiscens foramina, subpingue, astringens, & olfactu, devorationeque magnum virus olens, ita ut stomachus in vomitiones effundatur: in humore non liquefit. Memini me vidisse Sory verum, coloris ex nigro rubei, sed diluti, exteriori superficie subluteum, & albicans ut fere appareat chalcitidem prius extitisse, sapore acerbo, ut est chalcitis vera, sed minus astringente & leviori quam melanteriam & misy minulque friabile, chalcitide excepta.

Chalcitis secundum c Marcellum virgilium lib. 5. capit. 63. est lapis unde as coquitur: nam hoc vocabulo generali multa

a Sory antiquorum quid. b Soreos electio. c Chalcitis secundum M. Virgilium.

multæ res significantur, ut una est lapis ærarius, id est marchasita seu pyrites. **a** Altera est significatio chalcitidis, qua significat chalcitin vel trichitin, id est, alumén capillare, & ærarium, quod in pyritem concrescit, hinc aliquoties **b** alumén schistón dicitur. Ultima significatio chalcitidis est species chalchanti (id est flos quasi æris) atramenti sutorii, seu vitrioli: hæc vero chalcitidis, species chalcanthi. Duplex hæc, nativa & factitia. Nativa rursus est duplex Cypria & Babilonica: de Cypria lege Plinium, lib. 37. cap. 11. & Dioscoridem lib. 5. cap. 75. De Babilonica vide Serapium capit. de Zed. Factitia est quæ fit ex chalcantho veteri, quod in filamenta transit, attestante Galeno, qui chalcanthum paulatim in chalcitin transfire scribit. Probatur **c** chalcitis primi generis secundum Dioscoridem eodem lib. & capit. citato. Similis enim æris friabilis, nec lapidosa, nec inveterata intercursantibusque oblongis venis splendentibusque promptissime liquefit. **d** Misy est gleba ex humore coagulato, substantia, sapore, & viribus, ut chalcitis. Nam ut prædiximus,

E fory

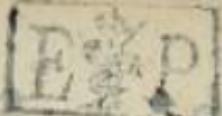
a Chalcitidis nomen multa significat. **b** Alumen capillare seu schistón vel pluma est species chalcitidis.

c Chalcitidu nativa primi generi electio. **d** Misy quid.

sory, chalcitis, & misy ex una radice quasi producuntur, & genere cognata sunt. Duo autem apud quosdam ^a sunt genera. Unum nativum, quod sponte gignitur, & præcipue in fodiis Gotlariæ ærariis: alterum ^b factitium, quod fit cum chalcanthum est mutatum in chalcitin. Plinius lib. 34. capit. 12. fieri è lapide concretum natura discretumque dicit, & optimum in officinis Cypriorum. ^c Præstat nativum natione Cyprus, quod auri colorem imitatur, & stellæ modo splendet ægreque liquefcit, ut testatur Dioscorides lib. 5. cap. 76. Tandem misy verum, & ego sum testis oculatus, est coloris lutei, sed subvividis, facile friabile, punctis luteis sublumentibus, saporis chalcitidis veræ sed minus acris.

^d Melanteria secundum Sylvaticum, est clavorum veterum ferreorum rasura. Alii dicunt esse fugiam de ferro. Dioscorides lib. 5. cap. 77. triplicem facit originem. ^e Unam quidem quæ in faucibus cuniculorum, quibus æs eruitur, salis modo concrescit. Alia vero in summa facie supra-

^a Misy secundum quosdam duplex. ^b Misy factitium secundum Plinium quid. ^c Mises secundum Dioscoridem electio. ^d Melanteria secundum Sylvaticum quid. ^e Melanteria triplex secundum Dioscoridem.

supradictorum locorum coit, quæ terrena est. Quinetiam invenitur in Sicilia & aliis quibusdam regionibus fossilis quædam. *a* Laudatur secundum Dioscorid. quæ sulphuris colorem trahit, levis, pura, æquabilis, & quæ contactu aquæ confessim nigrescit, tingiturque illa secundum diversas terras in quibus gignitur. Dicamus itaque Sory, Chalcitin, Mysi, & Melanteriam esse species chalcanthi & per chalcanthum, intelligamus omnes species chalcanthi. Nam aquæ, quæ habent succum hujus vel illius speciei chalcanthi eundem ferme habent saporem eandemque naturam, differuntque tantum secundum magis & minus. Immo tantum est consortium inter quatuor species chalcanthi, ut facile ex una specie corrupta generetur altera. Præterea omnia hæc genera esse falsis species dicemus, adeo ut cum plures sint falsis species & differentiæ, pariter etiam plures species chalcanthi distinguuntur ad invicem.

Hactenus de vitriolo & generibus ex veterum opinione: nunc de opinione recentium, quæ magis arridet, dicamus.

Vitriolum, *b* quod ut plurimum ab an-

E 2 tiquis

a Melant. elestio. *b* Vitrioli ex Neotericonis sententia consideratio.

tiquis atramentum dicitur, nunc tripliciter consideratur. Etenim vitriolum simpliciter, aut vitriolum Romanum nihil aliud est quam coppa rosa. Vitriolum autem quod vocabant Cyprium, est proprie illud cœruleum quod nunc effoditur in Germania: quod quiddam de natura æris participat. Nam levi artificio ex illo æs extrahitur, ob id chalcanthum appellatur, Gallis vitriol d'Alemaigne. Atramentum autem nigrum nunc reperitur in Liguria, & est quodam modo ferrugineum, id est naturam ferri sapiens & ex illo ferrum per artificium mutatur in æs, quod nihil aliud est quam colcotar. Atramenta hæc omnia, seu vitriola, sunt quædam mediæ dispositionis inter alumina & sulphura, ex utrilibet enim participant, sicuti alumina constituuntur inter tales & vitriola.

V I R E S A M E S V E D I C T A T Æ.

Ad vulnera ubi est sanguis, & apostemata pestilentia, & exituras, & adustionem, & compressionem & attractionem valet.

C A P V T X V.

Emplastrum contra rupturam seu de pelle arietina Præpositi ex v. j. particula lib. 2.

Vera Præpositi descriptio.

a Picem illam navalem
quam fabricatores na-
vium ex vetustis navi-
bus deradunt accipe,
aut ejus loco illam qua
calcearii in compingendis
calceis utuntur.	a \mathscr{L} . Picis navalis.
Aloes. ana. ʒ. iij.
b Litargyrium aureum
sume.	b Lithargyrii.
c Ceram novam hoc
loco intelligere licet recens
expressam, que adhuc
mellis odorem retinet, &
sic flavescit, ut at ru-
brum accedat. Dixit ve-
ro rubeam, ad differen-
tiā alba que Galeno li-
bris secundū genera (ubi
docet confect. emplastro-
rum) Pontica dicitur,	c Ceræ rubæ.
Colophoniæ.
Galbani.
Ammoniaci. ana.
ʒ ij.
	Visci quercini.
ʒ vj.
	Gypsi iusti.

*extreme alba & naturaliter talis.
d Aristolochia utriusque radices.*

e Thus masculum quod nos olibanum vocamus sume.

f Ysculi sunt terrestres vermes qui in vitio austero lavari debet & clibanico desiccari, prius tamen lotionibus pluribus in aqua lavari ut à terra separentur.

g Gallas non perforatas virides & firmas intellige: eo quod acerbiores sunt perforatis.

h Vtriusque consolidae radices accipe: hoc in loco Præpositus non determinat liquorem in quo debeat pelvis arietina deco-

d Vtriusque aristolochiae. ana. 3 iiiij.

Myrrhæ.

e Thuris. ana. 3 vi.

Terebinthinae. 3 ij.

f Ysculi.

g Gallarum.

b Vtriusq; consolidata.

Boli armeniæ. ana. 3 iiiij.

Sanguinis humani.

¶. j.

Confice sic. Primo ponatur viscus querinæ, & dimitatur bullire in aqua decoctionis pellis arietinæ sicut removetur ab ariete, quæ

qui:

qui : vide
infra in no-
stra metho-
do.

debet decoquii per diem & noctem , postea deponatur ab igne, & ponatur terebinthina, lithargyrium & colophoniam , postea mastiche & thus, ysculi, myrrha, galbanum, & ammoniacum, pau- lo post consolidata major & minor, gypsum , & bolus armena. Postea super ignem ponatur , & ponatur sanguis humanus , consequenter aristochia longa , & rotunda , & ad ultimum aloe, & semper agitari debet sine intermissione fortiter cū spatula. Signum decoctionis est quando digitis non adhæret: postea ponatur super marmoruncatum oleo violato & manibus malaxetur postea teratur iterum assidue per duos vel tres dies , deinde usui reserua.

S C H O L I A.

Antequam methodum hujuscemodi emplastrum aggrediamur notandum erit quantitatem picis, ceræ, & colophoniæ, tum & gummi dissoluta, & cocta, viscum & bitumen pellis, quæ omnia corpus emplastrum hujus faciunt, minime sufficere ad emplastrum consistentiam, & crassitudinem, quam ligationem appellamus, nisi pondus ceræ & terebinthinae augeatur: vel si illorum pondus non angere addenda est lib. j. aut 3 ix. olei convenientis effectui emplastrum: vel olei loco poteris addere lib. 3. vel 3 ix. ad summum unguenti Comitissæ, quod maxime mihi videtur ad hujus unguenti naturam & proprietatem accedere. Quod si neque pondus prædictorum augeamus aut nihil olei, vel unguenti addamus, successu temporis emplastrum nullam consistentiam aut corpus habebit, sed potius formam pulveris, ut multoties expertus sum. Quare consulerem ut hac sequenti methodo componeretur, valde enim emplastica & methodica est.

Integrali arietis pelle, statim ubi ipsa ab

ab ariete divellitur, accipere convenit, eamque in minutissimas partes dividere, & in lib. circiter 200. aquæ pluvialis & aceti, diutissime coquere, donec maneant tantum pili. Tunc totum decoctum calidum intorqueatur & exprimatur. *a* Expressionis ipsius quantitas sufficiens refrigerata in gelatinæ, aut bituminis modum condensata (quod erit signum perfectæ coctionis, & dissolutionis ad pulveres congregandos & incorporandos) accipiatur, in quo dissolve viscum quercinum præparatum, quo dissoluto totum igni levi appones, & statim ceram minutim concisam, ut liquefiat, conjicies: deinde picem frustulatim divisam pariter, ut liquefiat, impones. His omnibus liquatis, & ab igne depositis, & parum refrigeratis, lib. ß. vel ad summū ȝ ix. unguenti Comitissæ commiscebis, ad ligationem. Paulopost galbanum, & ammoniacum seorsim vino austero dissolutum (vult Guido in aceto dissolvi) & coctum, una cum terebinthina incorporatum, spatula tamen movendo, conjunges (modus autem solu-

E s t i o n i s

a Guido addit lib. sec. tanquam pro materiali decoctionis ipsius pellis arietina: quamvis Præpositus in methodo faciendi vult omnia dissolvi in toto creme re decoctionis pellis arietina cuius recepta varia est ab ista.

tionis ac coctionis , satis à nobis hac Sec^ti.
cap.9. explicatus fuit) defuper simplicia
arida separatim & tenuissime pulverisata
& cribrata ordine & hac methodo se-
quenti insperges , ut lithargyrium præpa-
ratum, gypsum , bolum armenam cum a-
qua rosacea vel plantagine lotam , aristol-
ochiam & utramque consolidam, ysculos
præparatos, sanguinem humanum optime
collectum. Ultimo vero myrrham , thus,
colophoniam , & aloen : agitabisque si-
mul omnia sine ulla intermissione cum
spatula eousque dum sint subacta & mixta
omnia. Insuper spatio unius dei , ut ex-
actior fiat incorporatio & permixtio , in
mortario cum pistillo mediocriter calido
massam tractabis.. Peracta autem agita-
tione & tractatione, manibus oleo viola-
ceo unctis , super marmore oleo eodem
uncto , magdaleones formabis , quos ad
usum servabis.

Colophoniæ.]

Colophoniæ pro resinarum ratione , ex
quibus conficitur variæ sunt species , unde
alia candida , alia mollis , crudaque est , à
pineo vel piceo caudice manans , & olei
colorem referens. Pinguis , quæ vera est
colophonia , olim ad nos ex colophone
Ioniæ urbe , unde uomen sumpsit , defere-
batur.

batur. Alia sicca, cocta sive fricta, lucida quæ nihil aliud est, quam fex distillatæ terebinthinæ, aut terebinthina arte in hunc modum cocta, videlicet ex partibus duabus terebinthinæ, cum parte una aquæ pluvialis, quæ a hodie in officinis nostris colophonia cognominata est. Sed quia vera desideratur, ejus inopia priore b utimur, quæ probatur lucida, levis, odorata, calculorum expers. Si plura desideras, poteris supra hac sectione prima cap. 8. legere, ubi agitur de pice.

Visci quercini. ♀

c Viscus per se non est arbor, sed in arboribus vivit, præcipue in quercu, sudorque arboris dicitur. Gignitur quoque in malo, piro, & plerisque aliis arboribus: quinetiam in quorundam fructuum radicibus. Fitque pluribus ac diversis modis, verum præstantissimus secundum Diocoridem lib. 3. capit. 87. est qui è granis in quercu d nascentibus extrahitur, & probatur recens, intus poraceus, extra fulvus, sine cortice, levissimus, qui nihil asperi furfurosique conceperit, & ille sumendus est, in omnibus composi-

E 6 tio-

a Colophonia factitia paranda ratio. b Colophonia factitia elecio. c Viscus quercinus quid, & in quibus arboribus gignitur. d Visci quercini elecio.

tionibus, quæ immodicam virtutem habent astringendi.

Gypsi usci.]

a Lutetiana urbs nostrâ maxime gypso abundat, ibique commode, & frequenter nativum seu crudum eruitur, deinde contum ad ædificia *b* fabricanda expetitur. Albertus magnus vult quasi extremitatem lapidis specularis esse: alii genus lapidis similis nitro habentis venas latas esse. Res admodum cognata est calci non tamen ita est *c* calidum, differtque à calce; nam calx restincta humore aliquo non oleaginoso, acquirit calorem, gypsum vero restinctum non accenditur, neque calet. Est autem gypsum duplex. Unum quod dicitur asini speculum, *d* squamosum, & lucidum: aliud concretum non squamosum, neque lucidum, *e* Præstantissimum est recens, lucidum, non diu asservatum, post coctionem aquæ immistum ægre lapidescit ac coit. Uritur autem sic.

f Gypsum lucidum squamosum & integrum accipito, & in crucibolo fusorio que furno ubi sint carbones accensi circum circa imponito, ignem continuando eousque

a Gypsi consideratio. *b* Gypsum secundum Albertum magnum quid. *c* Gypsum & Calx quomodo differant. *d* Gypsi duo genera. *e* Gypsi electio secundam Discoridem. *f* Gypsi uscio.

eousque dum per album nivis modo deve-
niat, læve, ac friabile, & si digitis movea-
tur in pollinem abeat: hoc enim modo ad
usum dictum id accipiendum. Hactenus
de Gypso. Plura Plinius lib. 36. capit. 24.
& Georgius Agricola lib. 5. fossilium ge-
nera multa annumerat.

Sanguinis humani.]

Præpositus in hoc emplastro ^a sanguinem humanum requirit, qui sententia plu-
rimorum eligi debet ab homine, qui à vi-
gesimo quinto anno ad trigesimum acce-
dat, qui uxorem non duxerit, nec rem cum
ulla habuerit, nec obnoxius sit morbis, qui
in lætitia vixerit absque ebrietate, seque
exercuerit in equorum agitatione, aut in
pila palmaria (si talem reperire possis) non
autem ex homine ruffo, ut plurimi sen-
tiunt, cum temperamento is sit magis bi-
lioso, & melancholico: talis enim sanguis
minime idoneus est facileque putreficit.
Quid vero si nullo pacto talis possit repe-
riri, nec ab homine ruffo & temperato, ut
sufficiat ad compositionem? ^b Censerem
ubi sanguis deficit, suillum sumendum Ga-
leni autoritate lib. 10. Simpl. cap. 1. ubi
de

^a Sanguis humanus à quibus hominibus accipitur.

^b Sanguinis humani loco quid sumendum, & Galen.
& Avicen. sententia.

de sanguine dicit, sanguinem intelligentem esse animalis secundum naturam se habentis, alterius vero sanguinem humore aliquo mixtum esse, qui quovis tempore facile ad manum haberri potest: cum etiam ex Galeno lib. 10. Simpl. cap. 2. maxime temperie sit humano similis. Probatque Galenus eos qui sanguinis humani loco in morbis suillum commendant. Cujus sententiæ Avicenna libro secundo tractatu 2. cap. 610. astipulatur, dicens, in omni re sanguinem & humanum & suillum similem esse. Alii autem recentiores medici bovillum fibrosum ad astrictionis scopum potius assumunt quod re vera melior propter astrictionem sit. Hactenus de sanguine humano. Nunc ad illius collectionem accedamus. Accipiatur sanguis humanus ex homine boni habitus, beneque temperati, & medius fluens, quia tenuior est: in olla fictili bene cocta & plumbata in qua quieverit & incocta fuerit aliquot horis aqua pura, & sincera, ut odor terrestris desperdatur, vel si mavis vase vitro excipiatur & linteolo raro contegatur, solique, eousque dum siccum sit, exponatur.

VIRES

a Sanguinis humani loco quid sumendum secundum recentiores. b Sanguinis humani electio, & desiccatio.

*VIRES A MEDICIS PRÆ-
scriptæ.*

Solenne est ad enterocelem, & intesti-
norum ramicem & ad herniam.

CAPUT XVI.

Emplastrum de granis Lauri, ex distinct. xj.

Mesuæ de uuguentis & emplaſtriſ Vſuale.

Vera Mesuæ descriptio quadruplicata
ponderibus.

24. Olibani.

Masticæ.

Myrrhæ. ana. 3 iiiij.

a *Grana lauri ex-
corticata sume.* a *Granorum lauri.
3 viij.*

Cyperi.

b *Costi amari ra-
dices intellige.* b *Costi. ana. 3 ij.*

Mellæ.

Mellis quantum sufficit, hoc est, tantum quantum pulveres possunt suspicere & re vera videntur pro quantitate specierum unc. vj. sufficere, si debitam formam & emplasticam habere velimus.

Mellis colati quantum sufficit ad aggregandum: & extendatur in panno, & calidum superponatur, ubi oportet. Si autem triplicatur in eo cyperū, & ponatur de stercore caprarum, aut vaccarum sicco, ad pondus omnium, invenitur mirabile ad hydropisian.

S C H O L I A.

Per angustissimum cribrum hæc omnia electa, secundum veram illorum electionem, in tenuissimum pulverem separatim tundito, & cribrato, deinde cum sufficienti quantitate mellis optimi crudi non autem cocti (qua mel nusquam in emplastris & ceratis coqui debet propter tenacitatem) sed modice calidi excipientur: dempto olibano mastiche & myrrha, quæ cum massa

massa tota frigida fuerit simul permisceantur: & magdaleones ad usum formentur.

Verum in confiendo hoc aggregato caveat myropola simplicia ista scilicet myrrham, mastichen, & olibanum melle calido inspergere, & conjungere, ne in grumos abeat.

Stercoris caprarum aut vaccarum.]

a Caprarum sylvestrium, juvenum pilulas recenteis, cum herbas pabulantur, tempore veris excipe, & in paropside muīda linteolo cooperta ad siccandum soli expone: desiccatae necessitati serventur. Sic humidum & recens stercus vaccinum, cum vaccæ depascuntur herbas, vere (propter mollificationem & resolutionem) accipito & in disco terreo, linteolo cooperto, sub dīo exponito, quounque arefactum sit: arefactum ad usum condito.

VIRES A M E S V E P R O B A T A E.

Ad dolores à frigiditate & ventositate factos, & proprie ad dolores ventris, & stomachi, & renum, & matricū, & vesicæ, & aliorum viscerum maxime confert.

C A P V T

a Caprini & vaccini stercoris collectio.

C A P V T XVII.

Emplastrum de mucaginibus authoris incerti quod Fuschius xvij. Sectione de emplastris inseruit, & Præpositus vj. particula secundi libri Vsuale.

Verus illorum textus.

a Semen lini ad mucaginem faciendo minime constundi debet, pariter & semen fœnugreci.	2. Mucag. a seminis lini.
b Alii conficiunt mucaginem ex semine altheæ loco rad.	Mucag. b radicum altheæ.
c Cordus tantum ponit ana unc. iiij.	Mucag. seminis fœnugreci.
d Oleum de lilio chamæmel, & anethinum Mesue descriptionis accipe.	Mucag. mediani corticis ulmi. ana. c 3 iiij. β.
	d Oleorum liliacei.
	Chamæmelini.
	e Ceram.

Anethini. ana. 3j. β.

Ammoniaci.

Galbani.

Opopanaxis.

Sagapeni. ana. 3. β.

Croci. 3 ii.

e Ceram citrinam intellige & per libram unc. xij. accipe non autē unc. xvij. pro libra ut nonnulli faciunt.

e Ceræ novæ. 15. j. 3 viij.

Terebinthinæ. 3 ij.

Fiat emplastrum.

S C H O L I A.

VT superiori hujuscce Sectionis cap. 5. docuimus portionem radicum, leminum, aquæ, ad infusionem, ut ab his mucaginiæ extrahantur, simili modo quantitas mucaginum huic emplastro præscripta extrahi debet; deinde extractæ una cum oleo lilia-

ceo.

ceo, chamæmelino, anethino, & cera frustatim secta & cum oleis liquata ad eorum fere consumptionem incoqui, spatula lignea inter coquendum, ne urantur, celerime agitari debent : quantitate autem consumpta, totumque ab igne semotum, fortiter agitetur, donec omnino intepidetur. Tunc quatuor gummi genera decocto chamæmeli, meliloti aut aceto vel vino per se soluta, cocta que, non ad naturalis humidi, sed ad decocti vel aceti, aut vini peremptionem, & cum quantitate terebinthinæ hic descripta incorporentur. Demum crocum optime pulverisatum absque ulla mistione (quia aliquando solent Pharmacopolæ tyrones amigdalas decorticatas ad colorandum & ad pondus augendum ponere) in medicamine ita parato adjunges, magdaleonesque ad ulum effinges. Alii cum magdaleones effingunt, super marmore crocum aspergunt, quod minime approbo.

*VIRES A MEDICIS QVIBVS DAM
notate.*

Maturat apostemata, & mollit durities, partim resolvit, & partim digerit, abstergitque saniem ruptorum apostematum & sanat Phlegmonas.

CAPUT XVIII.

*Emplastrum de minio, Ioannis de Vigo,
quod lib. 5. practicæ compendiosæ, qui in-
titulatur de additione auxiliorum multo-
rum facientium sub nomine unguenti po-
nit Vsuale.*

Verus Ioannis de Vigo textus.

a Oleum rosatum
factum ex olivis &
rosi immaturis Me-
sueque descriptionis,
intellige. Sunt qui
loco unc. iiiij. lib.j.
se. assumunt, sed
male, ratione dosis
mineralium.	a 2L. Olei rosati.
b Oleum myrtinum
simplex Mesue de-
scriptionis accipe.	b Olei myrtini.
c Sepum castratum
ex ove mascula su-
me.	Vnguenti populei.
ana. 3 iij.
d Pinguedinem por-
cinam dixit ad dif-	Pinguedinis gallinæ.
3 ij.
	c Sepi castrati.
	Sepi vaccini. añ. 3 vj.
	d Pinguedinis porci-
næ. 3 vij.
	ferentiam

- ferentiam axungie e Vttriusque lithargy-
qua salita est & an-
tiqua quam gallice
(viel ving) dicimus:
& legendum est unc.
x. loco unc. viij.
e Lithargyrium u-
trumque prepara-
tum cape.
f Cerusam lotam
intellige.
g Legendum est te-
rebinthina unc. iiij.
h Ceram albam
nullam licet addi,
quia cera additur ad
ligationem vel em-
plast. vel cerati, non
autem ut vis habe-
atur: sed ut exper-
tus sum, satis em-
plastica est haec com-
positio sine cera.

f Cerusæ. 3 iiij.

Minii. 3 iiij.

Bulliant omnia si-
mul baculo agitando
lento igne donec ac-
quirant colorem ni-
grum, quo facto igne
fortificando, iterum
bulliant per dimidiū
horæ: deinde addātur.

g Terebinthina clá-
riss. 3 x.

b Ceræ albæ quan-
tum sufficit.

Et iterum bulliendo
fiat ceratum molle.

S C H O L I A.

Summa diligentia separatim utrumque lithargyrium, ceruta & minium ducantur supra porphyrium quousq; optimam lævigationem, quemadmodum superioribus emplastris docuimus, adepta sint, interdum molula movendo, liquoreque compositioni convenienti asperso, ut facillime in tenuissimum pulverem abeant. Liquor autem aqua rosacea erit. Deinde optime lævigata, una cum oleo rotaceo, myrtino, spatula lignea ad nutritionem in lebete ampio tractentur & super prunas leves indesinenter spatula agitando coquantur, donec parum concrecant, & in compagm abeant. Mox pinguedinem porci & gallinæ injicies & percoques, eousque dum coctio sit in formam cerati & i-grescere videatur. Tunc sepum castratum, & vaccinum confractum simul ut liquefcant impones. Quibus liquatis & ab igne depositis, populeonis unguentum conjunges, paulopost terebinthinam permiscebis, hisque omnibus simul mixtis, manibus tractando, & versando magdaleones forbabis. Insuper si ceram in hoc emplastro

plastro placet addere, ea quamvis non sit opus, poteris frustatim incisam addere, postquam mineralia abierint in compagm, aut ad mellis crassitatem.

Minii.]

Diversa apud authores omnes de Minio est opinio. Nos quid sentiant, hic narrabimus. Alii idem cum cinnabari esse volunt. Dioscorides cap. 69. lib. 5. diversum quid à cinnabari esse vult, his verbis: **H**allucinantur qui Cinnabarim Minio eandem esse existimant, verum nullas illorum adfert differentias, nisi ratione loci, nec eorum naturam explicat, dicit enim minium & in Hispaniis ex quodam lapi de argenteæ arenæ permixto temperari solere, alioqui non dignosci: fornacibus vero in florentissimum & flagrantissimum colorem permutari: in metallis strangulantem halitum eructare, ob idque incolas faciem vesicis obvelare, ne eo halitu infestentur: coque pictores uti ad sumptuosa parietum ornamenta. **C**innabarim vero ex Ægypto deferri, & magno constare, atque haec tenus inveniri, ut versicoloribus pictorum lineis satisfaciat, & hinc quosdam existimasse, sanguinem esse draconis vimque

a Minium secundum Dioscoridem quid. **b** Cinnabarum secundum quosdam quid.

vimque habere eandem cum hæmatite la-
pillo : hæc Dioscorides. ^a Quid vero sic
Cinnabaris, non explicat : unde variæ au-
thorum sententiæ . Plinius lib.33. cap.7.
& Solinus cap.38. ajunt esse sanguinem
draconis, elisi elephantorum morientium
pondere , permixto utriusq; animalis san-
guine. Totam historiam lege , apud Pli-
nium cap.12.lib.8. qui nimirum in argen-
tariis vult metallis inveniri , diversisque
modis alterari. Sed quia Theophrastus ,
& multi alii viri graves, Cinnabarim cum
minio confundunt , de his simul dicemus ;
& primum de ^b minio factitio , cuius sunt
tres species. Prima fiebat ex arena qua-
dam rubea & splendente, in Cilbianis agris
prope Ephesum , quam emolliabant , &
abluebant & cinnabarim conficiebant ,
cuius rei author fuit Callias Atheniensis ,
qui coquens arenam illam , & existimans
se ex ea aurum posse conficere , minium
confecit : & hæc species cinnabaris est ,
miniumque ^c artificiale antiquorum. Al-
tera species fiebat ex plumbo adusto , &
vocabatur minium secundarium, eo quod
secundum locum præstantiorem obtine-

F

ret.

^a Cinnabaris secundum Plinium & Solinum quid.

^b Minii factitii tria genera. Minii factitii primum
genus. ^c Minii factitii secundum genus.

ret. & Tertia cinnabaris, seu minii species antiquorum erat, quam conficiebant ex illo lapide, qui vocatur anthrax (id est) carbunculus: qui lapis subrubri coloris est, in speciem ferri, & ex hoc lapide, (teste Vitruvio cap.8.lib,7.de architectura) crebræ lacrymæ argenti vivi emanant, quæ à fossoribus statim colliguntur, & dum coquitur maximam copiam argenti vivi emittit: quod argentum ubi extraxerunt lapidem iterum coquunt, & ex eo b Cinnabarim conficiunt. Triplex ergo antiquis Cinnabaris artificiosa erat. Una c ex arena rubra, alia ex plumbo usto, tertia ex anthrace lapide. Apud nos vero, duplex tantum est. Una, quæ fit ex longa coctione, artificio chimistarum, argenti vivi, & sulphuris: & Cinnabæris vel Cinnabrium apud nos pharmacopæos dicitur. Alterum minium in nostris officinis reputatur quod fit ex cerusa exusta, & nihil aliud est quam vera sandyx antiquorum cuius meminisse d videtur Plinius cap.6. lib.35. naturalis historiæ, & si Virgilius egloga 4. herbam esse putaverit hoc versu, Sponte sua sandyx pascentes vestiet agnos

a Minii facilitiæ tertium genus. b Cinnabaris secundum antiquæ triplex. c Cinnabaris secundum mistericos duplex. d Sandyx antiquorum quid.

agnos. Et hæc quidem de Cinnabari arte facta , quæ à Plinio , & Vitruvio minium appellatur. *a* Theophrasto vero, tria sunt naturalis minii genera . Unum fossile , durum , lapideum , ex fodiinis argenti effossum quod in usu habetur , & officinis Cinnabaris fossilis dicitur . *b* Secundum sagittis decutiebatur ex altissimis , & inaccessis rupibus , quod nobis ignotum est . Tertium erat *c* cinis coloratus , qui in eisdem fodiinis reperiebatur , & de hoc genere Cinnabaris loquuti sunt Græci , Dioscoride excepto . Unde Galenus lib. 9. de Simpl. medicament. facult. cap. 39. Cinnabaris modice acrem facultatem obtinet : habet vero astrictionis quippiam , & est metallicum quiddam , ideoque erodit . Dignoscitur autem cinnabaris vera à factitia & artificiali hoc modo . Accipe laminam ferream , ignitam , & super ipsam ponere cinnabarim : deinde cum incanduerit , refrigerare permitte : si colorem retinuerit , vera est & nativa , si nigrescat , factitia & artificialis . Et (ut verum fatear) minium verum colore , & pondere , cinnabarim factitiam refert , quamquam nonnihil ea lucidius & lividius fit : ut videatur artem

a Minii nativi tria genera. Primum genus. b Secundum genus. c Tertium genus.

natura imitata : estque id minium sapore acerbo & astringente. Quantum vero ad cinnabarinum Dioscoridis spectat, Matheolus in Dioscoridem capite de cinnabari, & Fallopius tractatu de metallis seu fossilibus, aliique recentiores, non vulgaris authoritatis viri volunt, sanguinem draconis esse cinnabarum Dioscoridis. Estque gummi colore & substantia sanguini simile, quod non aliunde, quam ex Africa defertur, nec inde copiosum, pictoribus expetitum, ut intento ejus colore, purpureas rubentesque concinnent umbras: quod viribus hæmatitæ lapillo omnino respondeat. Nam (ut experientia docet) vi astringendi pollet, & majore quidem, quam hæmatites. Quod si plura requiras, lege Matheolum in Dioscoridem loco supra citato.

V I R E S A M E D I C I S P R O B A TÆ.

Valet ad ulcera mala & antiqua, quod probatum fuit & expertum à Ioanne de Vigo.

CAPUT XIX.

*Emplastrum Apostolicum ex vj. particula
secundi libri Praepositi Vsuale.*

Textus verus.

a Lithargyrum au-
reum accipe. Pro
unc. *Alexandri. us*

a *Lithargyrii.*
3. vj.

capit drach.

b *Ceræ rubeæ.*

b *Ceram rubeam,*
illam scilicet que
tedit in rubedinem,
accipe: non autem
rubeam facitiam.

c *Colophonix. ana-*
3 ij.

c *Pro propoli cera*
citrina duplo ponde-
re bene mellita ma-
gis eligenda venit:
nam rubea non lon-
ge abest à propoli.

c *Propoleos.*
Visci quercini. ana
3 j.

d *Lapidem calami-*
narem illum fossi-
lem lapidofum, quæ
Albertus Magnus
lapidem demonis ap-

Ammoniaci.

d *Lapidis calamina-*
ris. ana. 3 vj.

Masticæ.

*pellat, lotumque hoc Olibani. ana 3. ff.
loco intellige.*

Mumiæ.

Terebinthinae.

Bdellii.

Galbani.

Mirrhæ.

e Chalcosecaume-
nos, est es ustum,
vide infra.

e Chalcosecaumenu.

Sarrocolla.

f Lepis chalcu est
squamæ eris: scili-
cer squamma illa &
ris, que à Dioscori-
de helitis, hoc est,
clavaris nominatur:
quam hoc in loco in-
tellige vide infra vi-
delicet in hoc capite.

f Lepidos chalcu.

Dictamni.

Aristolochia rotundæ.

Praessi viridis.

Opopanaxis. ana 3ij.

Confice sic. Gal-
banum, Ammoniacū

& opponax aliquantulum trita, ponantur in vino, ita ut bene cooperiantur per noctem, & mane bulliant, donec liquefiant, & per gassiam colentur, & iterum bulliant usque ad consumptionem b. Deinde lithargyrium subtilissime pulverisatum cum sufficienti i oleo in caldario distemperetur, & super iguem donatur, & cum spatula semper agitando tamdiu bulliat, donec super lapidem positum in modum ceræ, vel n e'lis inspissetur, & statim addatur cera. Et ea prius apponenda sunt, quæ magis humida, vel viscosa. Liquefacta cera, addatur colophoniam, postea mastix & olibanum. deinde ponatur

g Per cassiam
cribrum intelli-
ge.

h Videlicet
vini.

i Oleum vetus
magis convenit
quam reces pro-
scopo empla-
stri.

natur myrrha, & facto inter-
vallo ponatur bdellium, dein-
de viscus quercinus, & lique-
facto visco ponatur terebin-
thina, & ea liquefacta, pona-
tur caldarium in terra, & tunc
gummi in ipso paulatim po-
nantur, non cum impetu quia
exundarent e stagnato: & ite-
rum super ignem ponantur
cum spatula agitando, & ali-
quantulum bullire dimittan-
tur. Postea addatur sarcocol-
la, & consequenter lapis ca-
laminaris: & facto intervallo
flos aeris, & lepis chalcu,
posthac chalco seca umenor
semper spatula agitando, do-
nec rubore aliquantulum in-
cipiat: ad ultimum dictamnus,
& aristolochia rotunda super
infundatur. Signum decoctionis
est, quando pars fusa in
aqua frigida, moderate fit du-

ra, & digitis malaxata non adhærescit: demum fundatur in aqua frigida, & aqua extractum manibus exprimendo ita tractetur, ut tota aqua exeat, & unctis manibus oleo laurino, magdaleones formentur, & usui reserventur.

SCOLIA.

Dithargyrium a tenuissime levigatum cum sufficienti olei veteris quantitate nutriatur, & coquatur, perpetuo spatula lignea agitando donec ad crassitatem, & consistentiam mellis deveniat, in quod ita conditum, nec ab igne semotum, viscum quercentum injice, parvaque mora interposita florem æris seu viride æs; (alii in fine mixtionis ponunt sed melius initio) paulo post ceram minutissime confractam, ut liquefiat, injice, deinde vas ab igne depone, mox colophoniam, propolim, aut ejus loco succedancum commisce, dein ammoniacum, galbanum, & opopanaxem

F 5

arte

a Per sufficientem olei quantitatem unc. ix. intellige.

arte soluta, & ad humidi fere consumptionem cocta, simulque cum terebinthina incorporata addantur, optimeque misceantur: desuper chalcosecaumenum, lapis chalcu, & lapis calaminaris super porphyrio seorsim tenuissimeque laevigata inspergantur: statim aristolochiam rotundam pulverisatam, cribratam, & dictamnum immisce: postremo myrrham, olibanum mastichen & bdellium, si siccum sit, exacte pulverisabis: si vero molle, ut gummi genera dissolves, & ceteris admiscebis. Ultimo pulverem mummiæ & sarcocollæ. Ex quibus omnibus simul mixtis & incorporatis magdaleones finges ad usum super marmore oleo laurino inuncto, & manibus eodem oleo perunctis. In hoc vero animadvertisendum lithargyrum non debere ad perfectam coctionem decoqui, propter quantitatem pulverum simplicium, qui ingrediuntur: nam si justam & legitimam concoctionem adeptum sit emplastrum, nimis siccum & aridum esset.

Chalcosecaumenos.]

Dictio est græca, latinis & pharmaco-pæis, æs ustum dicitur. Æs autem ustum nihil aliud est quam cadaver æris. Nam si

ad

æs ustum quid?

ad ignem iterum ponatur, non liquatur amplius, nec alia patitur, quæ æs pati solet, antequam comburatur. Est autem duplex, *a* duplique fit ratione. Vnum quidem rubicundum, quod Venetiis afferatur, non nobis copiosum, nec frequens in officinis nostris habetur, quod si digitis atteteratur tingit ipsos, ac si esset cinnabaris: tale est, quod *b* Præpositus in hoc emplastro conficiendo intelligit. Quod hoc pacto fit. Accipe quantitatem insufficientem æris & in minutas parteis divide: quæ ponantur in fistili cocto absque operculo, constituaturque in furno fulorio, undique carbonibus accensis circumdetur, semper ignem continuando, donec æs rubicundum sit, postquam refixerit, digitisque sit friabile, & contactu, ut cinnabaris, inficiat. Alterum vero officinis frequens nigrum est nihilque ad cinnabaris colorem accedens, *c* fitque secundum Servitorem hac methodo. Accipe limaturæ æris quantum volueris: adde sulphuris, & salis ana 3 ij. quæ simul permixta ponantur in vase fistili non cocto. advette tamen vas fatis amplum sumendum esse, ut ad dimi-

F 6 dium

a Æris usq*ue* duo genera. *b* Æs usq*ue* verum, modus conficiendi verus non usitatus. *c* Æs usq*ue* modus conficiendi ex Servitore usitatus.

dium tantum repleatur, quo libere spiritus spatiari possint, diligenterque luto vel argilla obturetur, & circumliniatur, ne spiritus evanescant: sicque vas præparatum fasoriæ fornaci imponatur, & ipatio unius dici, vel donec fictile sit perfecte coctum dimittatur (quod adustionis signum erit) sed, ut sæpiissime sum expertus, sine sale & sulphure potest æs uri. Nam si sulphur & sal secundum Servitorem addamus facile ut priori modo uritur, sed magis nigrum redditur. Tandem antequam ad usum appetur, lotione quadam parari debet, quæ similis sit lotioni squammæ æris, de qua statim dicemus. Cæterum animadverendum ante ustionem & dum à terra deductum, & separatum est æs, licet remaneat purum, non tamen ita purum & sincerum, quin aliquid adhuc excrementi retineat, sed coctione excrementum illud deperditur. Materiaque est multorum simpli- cium à natura & arte factorum, qualia sunt ipsum æs ustum, spodia, diversæ cadmiz & pompholiges, flos æris, squamma æris, & ærugo rasilis, seu viride æs, ærugo scoletia, calcitidis genera circiter septem, diaphryges, alumén schistosum. Tria genera Plinius facit lib. 24. cap. 2. sic inquiens

Et quæcumque quædam simplicium uera materia.

inquiens. Unum candidum, argenteo nitori quam ^a proxime accedens, in quo misura illa prævaluit: alterum in quo fulva natura, tertium in quo æqualis omnium temperies fuit. Præter hæc est æs, cuius ratio reddi non potest, suo colore pretiosum ad jocinoris colorem vergens, quod hepatizon Plinius eodem libro appellat. De æro usto & non usto hæc sufficient: nunc ad squamam æris accedamus.

Lepidos chalcu.]

b Latinis squamma, vel battitura æris nominatur. Est autem superficialis pars & summa æris, combusta. Quæ fit duobus modis. Uno ^c dum æs ignitum malleolorum ictibus decutitur: id enim quod ex ære ipso erumpit, & ab incide in terram cadit squamma vel battitura æris est. Altero, dum æs ignitum extinguitur in aqua, qua extinctione fit, ut squamma concidat in aquam, & cum resederit in vasis fundo, squamma ^d appellatur. Dioscorides lib. 5. pariter duas æris squammæ facit species, de quibus his verbis differit. Probatissima æris squama est, quæ in cypriis æris excutitur ex clavis cyprio ære confectis, crassa,

^a Æris tria genera secundum Plinim.

^b Squama æri quid.

^c Squama æri duplex.

^d Squama æri secundum Dioscoridem duplex.

crassa, & helitis, id est, clavaris, proprie-
dicta, alia quæ ex vulgari ære candido
conficitur, tenuis, infirma, quam nos re-
probamus. De his duabus scripsit Galenus
lib.9. de Simpl. a medicament. faculta-
tibus. Et Paulus ægineta lib.70. & Ætius
lib.2. Legitima autem, quam nos hoc in
loco intelligere, debemus, illa est, quæ he-
litis appellatur quæ probatur crassa, rufa,
præsertim b si aceti respersu æruginem
contrahat: quæ sane ante usum, propter
mordicationem, & vim erodeintem, hoc
pacto lavari debet. Superficiales partes
æris siccias quantitate sufficiente accipito,
easque optime tere, tritas figulinæ parop-
fidi impone, deinde super prunas leves ap-
ponantur, ut aliquantulum torreantur, ærea
rudicula movendo ad viscidum attenuan-
dum (nam Galeni sententia metalla om-
nia habent aliquam visciditatem) torre-
factas, ter aut quater in mortario marmo-
reo, pistillo ligneo tractando, cum aceto
acerrimo ablue, abjiciendo, & innovando
tamen quacumque vice acetum: dejecto
aceto, siccari permitte, & ut siccentur,
ista præparatio diebus calidis, seu canicu-
laribus fieri debet, siccatae iterum vino albo
odori-

a *Squammina aris electio.* b *Squammina aris lotis*
verba.

odorifero bis aut ter, ut prius laventur, & sub dio desiccentur: desiccatae ter, aut quater, rursus aqua rosacea, ut removeatur sapor aceti, & vini colluantur, collutae sole arefiant. Ita arefactae, & ablutae omnem vim erodentem & amittunt, sicque in eis pura remanet caliditas. *Dioscorides lib. 5. cap. 49.* squamمام hac methodo abluit, siccæ squammæ æris quantitatem quam lubet, in mortario, vel alio vase colloabis, aquam pluvialem nitidam desuper infundendo manu diu agitabis, & confricabis, deinde hanc impositam aquam fæculentam, & folidam abjicies, aliamque puram affundes, manu ut prius fricando, ut si quæ fæces & frides ex priori lotione remanserint, hac secunda depurgantur, & cum aqua abjiciantur. Tunc videbis, an squamمام sit omnibus folidibus repurgata, quod si non satis tibi videatur, quo superiori modo, lotiones reiterabis peractis lotionibus, manibus squamمام æris compresses, ut ab aqua depuretur, quæ si pura sit, squamمام optime lotam esse credito deinde illam vase quodam linteo cooperito, ne aliquæ frides incident, ad desicandum expones & ad usum repones. *Plinius inquit* squamمام abluendam esse ut abluitur

a. *Squamمام æris lotio ex Dioscoride.*

luitur cadmia. Tamen consulo, si quis eam velit abluere, ut abluat secundum primum modum à nobis descriptum qui pa- rum evariat à modo tradito à Galeno, propter rationem quam supra diximus quia per hujusmodi lotionem amittit vim erodentem, & remanet pura caliditas: sed si abluatur ea ratione quam docet Diosco-rides, & Plinius, nullo modo vis erodens ab ea auferetur: lavantque eam ut solummodo frides abjiciantur. *a* Cæterum id notandum erit cum abluitur, sæpiissime oriuntur duo genera. Unum, quod vocatur flos squammæ, quæ pars est tenuior squammæ. Alterum vero, quod residet in fundo vasis, sedimentum squammæ dici- tur, quæ est pars crassior. Hactenus de squamma æris ea enim sunt quæ ab autho-ribus accepimus.

Prassii viridis.]

Quamvis ex authoris sententia in hujus emplastri compendi methodo, pro prassio viridi sumendum videatur viride æs (ut nos pharmacopœi semper interpre-tari solemus) si quis tamen pro animi arbitrio prassium pro marrubio legere velit, non longe recedet à scopo confectionis: quia ad vulnera maligna &c curatu diffi- cilia

a Squamma æris abluta duo genera.

cilia usurpatur, quem admodum & marrubium eandem vim habere dicitur secundum Galenum lib. sec. gen.

V I R E S A D O C T I S S I M I S
notatae, & præcipue ab Alexandrino.

Auxiliatur cervicis dolori: & scrophulas tæpius usurpatum maturat, rumpit, & cicatrizat, ut indicium cicatricis non appareat. Aliquando etiam diaphoresim faciendo tales collectiones sine eruptione sanat. Apostemata in pectore, seu in pulmone, in stomacho aut in hepate, in dia phragmate, vel sub costis nata, assidue inductum maturat, & rumpit, tumores & durities splenis solvit. Et adhuc plura facit si perquiras Alexand. lib. de composit. medicamenta secundum locæ cap. 285.

C A P V T X X .

*Emplastrum pro stomacho, incerti auctoris,
in officinis tamen usuale quod Præpositus
in additione particulæ vj. lib. 2. inseruit.*

Verus Præpositi textus.

a Rosas exun- a 2. Rosarum rubcarum.
guatas intellige. 3 j.

b Ab-

- b *Absinthum com-* b *Absinthii.*
- mune & siccum ac-*
- cipe.*
- c *Mentham nostram*
- vulgarem sicciam ac-*
- cipe & per manipu-*
- lum hoc in loco unc.*
- sem. intellige.*
- d *Spicam indicam*
- sume.*
- c *Menthæ. ana M.j.*
- d *Spicæ.*
- Cinnamomi.
- Ligni aloes. ana 3. β.
- Galangæ.
- Calami aromatici.
- ana 3 ij.
- Cariophyllorum.
- Macis. ana 3 j.
- e *Ladanum purum* Mastiches. 3j. β.
- & molle intellige,
- nam Galenus lib. se-
- cundum genera cum
- loquuntur est de lada-
- no, de molli semper e Ladani puri.
- intellexit.
- f *Ceram flavam* f Ceræ. ana 3 vij.
- cape.
- g Oleum

Terebinthinæ. 3 j.

Pulverisanda pulverisen-
tūr , deinde irrorentur cum
vino cotoneorū & in mor-
tario conterantur : & fiat

Oleum de cerarum cum

spica nardi,

& myrtillo-

rum Prepo-

siti descript.

& legēdum

est. ana

unc. j.

Olei de spica nardi.

Olei myrtillorum. ana 3 iiij.

In mortario calido cum

pistillo calido.

S C H O L I A.

Dadanum purum in minutissimas
partes divisum cum oleis de spi-
ca nardi & myrtillorum igne ma-
xime lento liquabis , postea ce-
ram in partes confractam injicies : qua li-
quata ab igne removebis , tum terebinthi-
nam infundes , *a* deinde styracem molle-
factum conjunges . Sic autem styracem
mollem reddes : in mortario modice cali-
do.
Styracis mollis.

do, pistillo pariter calido styracem tractabis, vino aut succo cotoneorum modice paulatim asperso donec mollescat. Quibus ita paratis pulveres simplicium præscriptorum simul, vel per se pulverilatorum ex artis præscripto projicies. Demū totam massam in mortario modice calido & pistillo calido diligenter tractabis, ita ut nullum ab altero secerni possit. Sicque emplastrum arte quam maxime elaboratum habebis. Notandum tamen simpicia dum teruntur, vinō, & cotoneorum succo madefacienda, & aspergenda esse ne subtilior pars tenues vanescat in auras. Quod si, istud emplastrum in forma solida conficere velimus ʒ ij. ceræ addendæ erunt, aut dosis oleorum minuenda, & olei de spica nardi & myrtillorum ana ʒ j. affundenda. Si vero in forma cerati liquidi, vel unguenti, authoris descriptio erit imitanda. Sed ut verum fateamur in nostris officinis in emplastri formam conficimus, & habetur paratum.

V I R E S A M E D I C I S D E S I-
gnatae.

Efficax ad temperiem ventriculi frigidam & humidam, aëre præsertim frigido quod

quod vitium s̄epissime apud quasdam re-
giones & cœli & intemperantis ingluvici
ratione late serpit.

C A P V T X X I.

*Emplastrum de melilotō Mesuæ ex distin-
ctione xij. de unguentis & emplastris
Vſuale.*

Mesuæ vera descriptio.

a *Mellioti summitates* a *24. Melioti.* 3 vj.
intellige.

Florū chamæmeli.

Seminis fœnugræ-
ci.

b *Grana lauri excor-
niata sume.* b *Granorum lauri.*

Radicum altheæ.

c *Absinthium vulga-
re accipe, vel illud de-
scriptum à Mesue.*

c *Absinthii. ana
3 iij.*

d *Per*

d Cordumeni.

d Per cordumenum
semen carvi accipe.Fuschius, Cordus, &
Sylvius loco cordume-
ni, cardamomum ha-
bent.e Ammeos semen in-
tellige.

Ireos.

Cyperi.

e Ammeos.

Spicæ nardi.

f Per cassiam ligneam
nostrum vulgare cin-
namomum intellige :
legendumque est ana
drachm. ij. sec. loco
drach. j. sem.f Cass. lignæ. ana
3 j. ß.g Per sampsuchum
majoranam intelligit
author.

g Sampsuchi. 3 iij.

Ammoniaci. 3 x.

Styracis calamitæ.

Bdellii. ana 3 v.

Terebinthinæ.

3 j. ß.

h Ceram

- h Ceram flavam ac-
cipe, alias unc. vj.
i Oleum de Sampsu-
cho & de spica nardi
Mesue descript. intelli-
ge & per quantū suf-
ficit accipe ana unc.
sem. alii ana unc.j.po-
nunt.
k Aquæ decoctionis fœ-
nugreci chamæmeli &
meliloti videlicet unc.
xij. secundum autho-
ris intentionem, cum
dicit quantum sufficit.
In aliis descriptionibus
non legitur aquæ deco-
ctionis fœnug. chamæ-
meli & meliloti quod
suffuit ad infundendū,
sed in oleis infundi &
macerari materialia
volunt: non est tamen
id meo iudicio præter
rem.
- Sepi Caprini.
Resinæ. ana 3 ij. 3.
b Ceræ. 3 v.
i Olei samsuchini.
Olei de Spica quan-
tum sufficit.
k Aquæ decoctio-
nis fœnugräci.
Chamæmeli.
Meliloti quantum
sufficit.
Ad infundendū
infusione diligent:
misceantur & con-
fiantur.

S C H O-

SCHOLIA.

Mprimis necessarium (ut singula quam optime in hoc emplastro præparentur) quædam simplicia, emplastrum ingredientia, triturrare & contundere, unumquodque suo ordine convenit. Nam minutim cyperus secandus & obiter contundendus, deinde radices althææ mediocriter siccæ ac incisæ, fœnugræcum, iris & cassia lignea leviter, quater, aut quinques pistillo tundenda, tum spica nardi in tenuissimas partes incisa addenda, deinde baccæ lauri & semina omnia, folia & flores, ut absinthium, sampsuchium, melilotum, chamæmelum : paulopost styrax. alii radices althææ & fœnugræcum separatim cum decoctione a sufficienti fœnugr. chamæmeli, & melliloti infundunt ut ex eis mucinæ habeant deinde mucinibus extractis cum ficubus tusis conjungunt; pariter styracem cum pauca decoctione prædicta molliunt & postquam gummi gen-

12
a Per sufficientem decoctionem duum aut triplum sic intelligendum est: si sint v. drachmae mollis bdellii. & drach. x. ammoniaci. iij. aut vi. decoctionis prædictæ, aut acetij uncia sunt necessaria.

ta soluta sint, cum cera & sepo conjuncta & incorporata compositioni addunt) quæ omnia simplicia acurate trita & per cribrum transmissa servabis, donec cætera sint præparata. Deinde ammoniacum & bdellium (si molle sit) separatim infundes in quantitate sufficienti decoctionis prædictæ (si vero siccum sit bdellium) in pulverem redigendum erit suoque ordine, nempe post styracem imponendum. Alii in aceto fortissimo ad duplum vel triplum, ut commode solvantur, imbuunt, & ad humidi consumptionem lento igne coquunt. Alii ammoniacum cum prædictis simplicibus in pulverem redigunt, quod facillime potest pulverisari, ut experientia nos docuit, verum præstat ditsolutio quam trituratio. Quibus solutis & coctis terebinthina admisceatur, tum hæc gummi separatim, ut pulvis prædictus, servantur. Postea ficus minutim incilæ in mortario lapideo cum pistillo ligneo terantur paulatim adjecta pauca decoctione fœnegr. chamæmeli & meliloti intertundendum, deinde super cribrum inversum & angustum cochleari averso transcolentur ad partemque, ut supradicta, serventur, donec simplicium omnium præparatorum commixtionem facias. Alii ficus in substantia

cum prædictis simplicibus tundunt quod re vera alienum est à vera methodo. His itaque sic paratis massam emplastri in hunc modum conficies.

Ceram frustatim igne lento, baculo movendo liquabis: qua liquata sepum caprinum pariter divisum injicies, paulopost resinam pulverisatam, quibus eliquatis, ab igneq; semotis & parum refrigeratis gummi prius præparatorum una cum styrace & pulpa ficuum conjunges, movendo ut prius baculo: ad ultimum vero pulveres jam paratos addes: demum cum omnia optime commixta & incorporata fuerint, totam massam pones in mortario cum pistillo modice calido, spatio duarum horarum contundes ut conveniens omnium fiat mixtio, vel ut facilius permisceantur, addendo oleum nardinum & sampsuchinum. Deinde magdaleones formabis.

Cavendum tamen in hoc parando ne plus olei quam par sit ponatur alioqui tenerum ac molle esset emplastrum. Præterea si quis in hoc mucaginiæ ex semine fœnugræci, radicibus althææ, pro eorum substantia usurpare velit, diligenter animadvertiset ne coctæ & transcolatæ pondus exceedat simplicium ex quibus fiunt quod item in ficubus observandum si ex eis mucaginiæ

caginiæ conficia, squod sane ut diximus est
præter artem manuariam: rursus dosis aquæ
decoctionis chamæmeli & melliloti, à no-
bis in margine descriptionis hujuscemodi em-
plastrum scripta, sufficere videtur ad mace-
randæ quæ macerari debent, sive ad di-
solutionem gummi, sive ad mucaginiæ ex-
trahendas: si vero velit pharmacopœus tan-
tum dissolutionem gummi, minuenda erit
dosis decoctionis prædictæ, sufficientq; ana-
3 x. Quare diligenter perpendat antequā
hoc emplastrum aggrediatur utrum malit
substantiam totam quorundam simpli-
cium, vel mucaginosum liquorem.

V I R E S A M E S V E D E S C R I P T A E.

Mollificat emplastrum de meliloto
omnem duritiem, quæ est in stomacho,
& hepate, & splene & cæteris visceri-
bus.

C A P V T X X I I .

*Emplastrum pro matrice authoris incerti,
quod à Præposito in fine vj. particulæ ad-
ditionis lib. 2. describitur Vsuale.*

Præpositi, veri textus, quarta pars.

2. Radicis bistortæ.

3 iiij.

Ligni aloes.

Santali moschatelini.

a In aliis codi-
cibus nux mo-
schata omitti-
tur.

a Nucis moschatae.

Berberis.

Antheræ. ana 3 ij.

Cinnamomi.

Cariophyllorum.

Schœnanthi.

b Thm

Florum Chamæmeli.

ana 3 j.

- b *Thus musculū seu olibanum intellige.* b Thuris.
- c *Aliptam & d Galliam moschatam* Mastiches.
- intelligit Prepositus illas confectiones quas in suo libro descripsit, & quas etiam trochiscos de alipta & de gallia moschata appellat.* c Aliptæ moschatæ.
- d Galliæ moschatæ.
- e *Styracis calamitæ.*
- Styracis rubei in aliis legitur ana drach. vj.* e Styracis rubei. ana gra. xv.
- f *In alio legitur scru, ji. gran. v.* Moschi. fgra. vij. β.
- Ceræ Citrinæ.*
3 iij. β.
- g *Ladanum molle, ut monet Galenus accipe.* Terebinthinæ. 3 j. β.
- g *Ladani puri.* ℥. j.
- h *Picem illam quam hac Sect. 1. cap. 10. monuimus accipere, intellige.* b Picis navalis. 3 ix.
- Fiat Emplastrum.

S C H O L I A.

Cura confracta, & ladanum divisum, cum unciis duabus olei convenientis compositioni (oleum vero nullum capit hæc descriptio, quale autem debeat sumi, dubitari posset ; nam si agatur de suffocatione matricis, oleum gagatis aut ruthæ sumi potest, fin quæstio est de frigiditate & humiditate matricis corrigenda, nardinum magistrale, aut chamæmelinum sufficere potest) igne lento, spatula lignea agitando liqueuntur : liquatis, nec ab igne depositis, picem & navelm colatam, ut liquefacat impone, mox cum ab igne deposueris, terebinthinam, & styracem calamitam cum oleo dicto solutam : cum vero hæc omnia optime liqueata & commixta fuerint, & aliquid caloris deposuerint, reliquorum simplicium pulveres arte præparatos in hæc insperges, simulque commiscebis, ut radicem bistortæ, santalum, lignum aloes, schœnanthum, chamæmelum, antheram, berberim, cariophylla, cinnamomum, nucem, galliam & aliptam moschatam, styracem rubeam, statim pulverem tenuissimum mastiches, & oli-

a Picem colatam, videlicet à sordibus defacatam.

& olibani, celerrime movendo, addes: paulopost moschum, liquore minime unctuoso dissolutum, conjunges: cumque omnia fuerint optime commixta & subacta, totam massam in amplū mortarium metallicum, modice calidum, mitte, & probe pistillo ferrreo mediocriter calido tundito, ac tractato, donec perfecte in unum coeant: demum magdaleones ad usum fingito.

Notandum tamen erit, multos pharmacopolas esse, qui alia utantur methodo, quam & si adhuc nō observaverimus, eam tamen non improbamus: hæc autem talis est. Ceram igne lento liquant, deinde piccem navalem percolatam addunt, postea ab igne deponunt, & terebinthinam infundunt, statim pulveres simplicium ordine commiscent: deinde cum omnino hæc refixerint, pulverem thuris & mastiches projiciunt, spatula semper ducendo, unamque massam conficiunt, quam servant, donec ladanum sit liquefactum, ut facilius tota massa prædicta cum ladanō misceatur. Sic autem ladanum molle & liquidum reddunt. Ladanum frustatum incidunt, & in mortarium satis calidum projiciunt, ac pistillo satis calido cotundunt, & parum olei convenientis compo-

sitioni affundunt, deinde magdalones ad usum conformant.

Cæterum (verum si fateri licet), vix hæc omnia possunt commisceri, nisi aliquid olei compositioni convenientis addatur, ut multoties sumus experti quare quantitatem à nobis descriptam retinendam esse existimamus.

*V I R E S A M E D I C I S P R O-
b a t e.*

Uteri imbecillitatem firmat, procidentiam reprimit, muliebrisque viciis ex nimia humorum copia optime succurrit, & locorum immoderatos motus sistit.

DE

DE

VNGVENTIS

SECTIO II.

Ac TENVS Ceratorum,
 & Emplastrorum in offi-
 cinis nostris passim pro-
 stantium, simulque illo-
 rum materiam seu subje-
 ctum, necnon componendi methodum,
 qua potuimus diligentia, & sedulitate
 pertractavimus. Reliquum est ut de
 unguentis breviter percurramus: quo-
 rum subiectum non aliud est quam ce-
 ratorum & emplastrorum ut antea his
 verbis explicuimus. Neque enim inter
 se tam eorum ratione differunt, quæ
 ipsa ingrediuntur, quam consistentia:

G 5 nam

nam quæ ingrediuntur cerata , etiam in emplastris & unguentis admittuntur . His ita que sic definitis & constitutis ad unguentorum conficiendorum methodum accedentes , ab unguenti primum definitione exordiemur . Est autem à unguentum , mollis quædam confectio , ex stirpium partibus , metallicis , mineralibus , terra , & animalium partibus , mediæ inter cerata & linimenta consistentiæ , quæ omnia præparantur & miscentur ad unguentum conficiendum , eadem methodo , quæ prius à nobis descripta est in ceratis & emplastris . Fit autem b unguentum dupli modo , videlicet cum igne , & sine igne , cum igne , ut omnia unguenta , & consimilia quæ multa simplicia , ut ceram lithargyrium , & ungiā recipiunt : sine igne , sola nutritione & subactione , ut nutritum seu tripharmacum . Differtque c unguentum à linimento , quia in unguento

con-

^a *Unguentum quid.* ^b *Unguentum duplex.* ^c *Unguentis & linimenti differentia.*

conficiendo ponitur olei uncia una, pulverum 3 j. ad summum 3 j. fl. ceræ 3 ij. vel 3 iij. Tamen hodie componentis arbitrio relinquuntur dosis ceræ, & à medicis sic (ceræ quantum sufficit) scribitur: dum modo servetur consistentia corporis crassioris in unguento, liquidioris in linemento. Linimentum ^a enim est mollius unguento & componitur ex his, quæ unguenti compositionem ingrediuntur cum minori cera, vel incraffantium portione, vel absque speciebus. Proportio linimenti est, ut pro olei uncia una, ponatur ceræ 3 j. Alii sextam partem unciae ponunt: & cum aliquid siccum miscetur, de cera nonnihil detrahitur, sed sèpissime conficitur cum cera & oleo, sine pulverum commixtura. Demum, ut nunc, quæ antea diximus, dilucidius intelligantur, singulatim unguenta à nobis Pharmacopœis usitata, & cognita, explicantur suscipiemus.

C A P V T I.

*Vnguentum album authore Rhazi cap. 130.
lib. 1. divisionum.*

Rhasis verus textus.

a Cerusam lotam intel-	a 24. Cerusæ albæ.
lige.	
b Oleum rosatum im-	b Olei rosati.
maturum accipe.	
c Ceram ponticam na-	c Ceræ albæ.
turaliter albam author	
intelligit, quæ sine acri-	Fiat unguentum.
monia est.	

S C H O L I A.

Rhasis eo in loco nullum pondus simplicium prædictorum scribit, nec tamen vult aliud unguentum, quam aliis usitatum, describere, sed pondera libera artificibus reliquit qui artem norunt. Quantitas autem simplicium à Præposito vera definitur, in additione lib. 2. particula xx. ex illius præscriptio in officinis nostris paratur, usuique est

est apud omnes. Talis autem a est ejus descriptio quarta parte. *a*. olei rosati ʒ ix.
 cerusæ albæ ʒ iij. ceræ albæ ʒ ij. Confice sic. Manu fricitur super cribro tenuissimo cerusa, ut transmittatur: transmissa in mortario metallico spatio aliquot horarum friando lævitetur, ut magis reducatur in pollinem. Deinde superinfunde cerasam liquatam in balneo Mariæ cum oleo rosaceo: Tum ducantur hæc atque agitentur (dum calent) celerrime, pistillo ferreo, quo usque omnia sint probe commixta. Ethoc modo unguentum erit paratum: quod ad usus necessarios recondes.

Alii alio methodo utuntur, nam ultra descriptionem prædictam, ovorum albumina, alii lithargyrium, alii mucaginem tragacanthi, alii camphoram secundum morbum addunt.

Cerusæ.]

Plurimi cerusam definiunt esse æruginem aut cinerem plumbi. *b* Tamen, ut inquit Dioscorides lib. 5. cap. 63. Cerusa nihil aliud est, quam plumbum nigrum acerrimi aceti halitu liquatum & incrassatum & post in mola tritum, denuoque cri-

a Vera descriptio ipsius unguenti ponderibus restituta.

b Cerusa secundum Dioscoridem quid.

cribratum & in tenuissimum pulverem resolutum. Modum autem conficiendi legge apud eundem Dioscorid. lib. & capit. citato. De lotione, electione, & repositione satis aperte in prima Sectione hujus libri capite 12. diximus. De viribus & facultatibus, cōsule Serapionem lib. aggreg. cap. affidhegi & Avicennam lib. 2. capite de cerusa. Plinium quoque lib. 34. cap. 18. & lib. 35. cap. 6.

VIRES A MEDICIS NOTATAE.

Adversus ulcera, scabiem & adustionem pollet.

CAPUT III.

Vnguentum Tripharmacum seu nutritum ex xj. distinctione Mesuae de unguentis & emplastris Vsuale.

Vera Mesuae descriptio.

a Lithargyrium aureum lotum accipe : alii non lotum accipiunt.

a 2. Lithargyrii triti sicut alcohol. P.j.

b Olei

b Olei rosati non comple- & funde super
ti, partesque duas intel- ipsum, nunc
lige.

c Aceti rosati partem se- b Oleum.
missim capte. Alii par-
tem unam vel duas &
hoc sit secundum defen- nunc
sionem inflammationis.

Nonnulli secundum Ga- c Acetum.
leni mentem vinum loco
aceti super affundunt,
quibus intentio est dige- Et terantur & ad-
rendi cum aliqua astric- æquentur & pro-
dione: alii aquam vel so- prie quantum suf-
latri vel rosarum aut ficit.
fontis loco aceti aut vini
affundunt quibus est sco-
pus simpliciter refrigerare
sine ulla penetratione.

S C H O L I A.

MElues neque olei neque aceti quantitatem definit cum his ver- bis utitur funde defuper nunc oleum, nunc acetum &c. Existimo Mesuem quantitatem olei & aceti reliquisse arbitrio artificis, pro ratione usus unguenti; nam quia hoc unguentum sæ- piissime

pissime usurpatur ad defensionem inflammationum quæ aliquando leves , aliquando vehementiores sunt : tamen hoc non impedit , quo minus illud unguentum in nostris officinis præparatum habeamus . Cujus descriptio talis est , ponderibus definita . 24. Lithargyrii aurei coloris triti & loti ^a (secundum scopum) P . j . olei rosati immaturi P . ij . aceti rosati P . β . Confice sic . Lithargyrum tritum & lotum in mortarium plumbeum conjice , illudque cum quadam parte olei pistillo plumbeo agita & tracta , quo usque lithargyrum justam crassitatem consequutum sis : tunc paulatim aceti portionem aliquam infunde , & ut prius tracta , donec acetum sit cum lithargyro & oleo commixtum : de- nuo residuum aceti & olei affunde subagi- tando , videlicet nunc acetum , nunc oleum , donec totum acetum & oleum lithargy- rum imbiberit , & unguenti formam adeptum fuerit . Deinde fictili pixide ad usum serva .

Caveat tamen , Pharmacopola , illud cum volet præparare , initio multum olei & aceti super lithargyrum affundere , ne submergatur : nam cum submergitur nun-
qnam

^a Per Part . i . lib . j . vel unc . j . veldrach . j . vel
Scrupu . ; intellige , vel aliud quodvis pondus .

quam consistentiam unguenti & adipisciatur, nec incorporati potest. Et ideo nutritum vocatur ex conficiēdi methodo (quia est lithargyrii quædam nutritio) sitque sollicitus hoc unguentum subagitare spatio unius diei si quam optimum & probe ligatum velit habere.

Lithargyrii auri.]

Lithargyrium, & auri vel argenti spuma, idem sunt. Satis copiose diximus de illius lotione in Sectione prima capit, 2. Nunc de materia, variis generibus & extinctione (si in aliquo loco extincio desideratur) dicendum venit. Lithargyrium non effoditur, nec reperitur naturale, sed paratur ex multiplici materia opportuna, quæ non unica ab authoribus proponitur. Videlicet, unam esse ajunt arenam plumbarem, aliam argentum, aliam plumbum, alteram aurum, alii unicam esse materiam, quod est plumbum, alii galenam esse materiam lithargyrii, tamen pro diversitate materiæ diversa acquirit nomina. Sed antequam ultra progrediamur illud definiamus. *b* Est autem lithargyrium, secundum quosdam spuma argenti continens adhuc aliquid argenti, vel plumbum exustum

a Unuenti denominatio. b De Lithargyrio varia opiniones.

ustum cum auro vel argento, cuius est usus
nobis frequens in unguentis & emplastris.
a Sed ut verum fateamur. Materia lithargyrii
est plumbum exustum cum argen-
to, vel cum auro in catinis, in quibus con-
crescit & colliquatum est argentum vel
aurum, non autem ex argento vel b
auro, tanquam materia, sed colore argenti
vel auri referens. Tres species facit
Dioscorides lib. 5. cap. 62. Plinius pariter
lib. 33. cap. 6. Una, quam molybditum vo-
camus, altera argyritis, & chrysitis: Tertia
plumbago ceu molybditi dicitur. Fit
autem prima species, quam molybditum
appellamus ex arena in fornacibus c con-
flata, cum perfecte igni incanduerit. Ar-
gyritis ex argento fit. d Chrysitis ex auro,
non quod fit ex argento, vel ex auro, sed
quia argenti vel auri colore refert.
e Plumbago ceu molybdena fit ex lami-
nis plumbeis, hodie apud nos Pharmacopaeos
usitata. Prastantissima omnium est
Chrysitis, quæ fulvo colore splendet.
Quod si plura requiris, lege Georgium
Agricolam lib. 9. de natura fossilium. Si
quis

a Lithargyrii vera materia. b Lithargyrii se-
cundum Diosc. & Pliniium tres species. c Molybdi-
tis quid. d Argyritis & Chrysitis quid. e Plum-
bago ceu molybdena quid.

quis vero lithargyrio extincto egeat, sic
extinguat. *a* Accipe lithargyrium, & frange
minutum ad quantitatem nucis, & in cru-
cibolo fusorioque furno ut ignetur, & in
modum prunæ ardantis rubeat, expone.
Deinde extrahe, illudque in aceto, aut vi-
no fortissimo, aut liquore morbo conve-
nienti extingue: hocque ter aut quater
iterabis innovando acetum aut vinum, aut
liquorem convenientissimum, sicque li-
thargyrium extinctum ad usum habebis,
si requiratur.

V I R E S A M E S V E E T A Q V I B V S-
dam Neotericis descriptæ.

Facit nasci carnem in ulceribus & con-
solidat eam. Ad Phlegmonas & erysipe-
lata potissimum admovetur, habetque vim
reprimendi & desiccandi.

a Lithargyræ extinctio.

C A P V T III.

*Vnguentum aureum Mesue ex xj. distinct.
de unguentis & emplastris Vsuale.*

Mesuae vera descriptio.

2. Ceræ citrinæ. 3 vj.

a Oleum oli-	a Olei boni.	15. ij.
varum, vetus		
& maturum	Terebinthinæ.	3 ij.
accipe, in alio		
lib. ij. se. ha-	Resinæ.	
betur, sed me-		
lius lib. ij.	Colophoniæ. ana 3 j. 3.	

Olibani.

Masticæ. ana 3 j.

Croci. 3 j.

S C H O-

S C H O L I A.

N vase ceram frustatim divisam, una cum quadam olei portione igni levi ad liquandum expones: qua liquata, resinam, & colophoniam confractā injicies ut simul fundantur. Tum ab igne sepone, & statim terebinthinam infunde: quibus quam optimè refrigeratis, olibanum & mastichem per se pulverisata immisce, spatula lignea ducendo. Postremo crocum cum reliqua portione conjunctum, vel si mavis dissolutum conjunges. His omnibus commixtis usui reserva: animadvertisendum tamen, plures Pharmacopœos illud confidere absque olibano, mastiche & croco ob nimios sumptus. De simplicibus nihil dicemus cum in Sect. prima abunde ea tractaverimus.

VIRES A MÆSVE PROBATAE.

Curat, & solidat plagas & est sanum & expertum.

C A P V T

C A P V T I V.

*Vnguentum basilicon minus Mesuæ ex distinctione xj. de unguentis & emplastri
Vsuale.*

Verus textus Mesuæ.

X. Resinæ.

a Picem nigram intellige.

a Picis.

b Ceram citrinam accipe.

b Ceræ.

c Oleum olivarum vetus & maturum cape.

c Olei quantum sufficit.

S C H O L I A.

Pondere simplicium omisit Mesues, pariter Fuchsius & Præpositus, quam quidem descriptiōnem ex Mesue desūmpserunt.

Tandem ut experientia docuimus, ponderum certus numerus à nobis restitutus fuit, ut ex sequentibus descriptionibus vi-

dere licebit. \mathcal{L} . resinæ, picis nigræ, ceræ citrinæ ana 3 ij. β . olei veteris olivarum maturi flb . j. β . si durior flb . j.

Alii recipiunt resinæ picis ana 3 ij. ceræ citrinæ 3 iiiij. olei veteris olivarum maturi flb . j. β . vel ij. Utraque dosis optima. Confice sic. Maturum & vetus oleum in lebete ampio simul cum cera in frusta divisa igne lento, spatula lignea ducendo liquefac: qua liquata resinam & picem percolatam confractamq; impone, ut liquefiant, quibus liquatis & refrigeratis reconde.

V I R E S A M E S V E S C R I P T A E.

Conveniens est in principio ulcerum nervosorum, & est virtute sua minoris calefactionis, abstersionis & consolidationis quam magnum, immediate dictum.

C A P V T V.

Vnguentum Ægyptiacum magnum seu de melle, xj. distinctione de unguentis & emplastris Mesuæ Vsuale.

Mesuæ verus textus.

a Flos æris à nobis satis a 24. Floris æris
in prima Sectione cap. 9. b Aur. v.
explicatus fuit, sed quia
caremus dicto flore, viri- Mellis Aur. xiiij.
de as sumendum erit.

b Per aureum intellige Aceti fortis Aur.
drach. j. sem. hoc in loco vij.
atque etiam apud omnes
arabes. Tamen exacte Coque super ignē
inquirere oportet quan- donec inspissetur:
tum aurei pondus, drach- & sunt qui addūt
ma pondus exuperet, & ci.
videtur tantum exupe-
rare scrup. se.

Olibani masculi
triti. Aur. ij. 3.

SCHOOLIA.

Gne lento mel cum aceto & flore æris aut viridi ære pulverisato (quod inter pulverisandum pauco aceto aspergi debet, ne feriat nares) ad aceti consumptionem coquatur. His omnibus coctis & omnino refrigeratis, olibanum probe pulverisatum immisce, semper spatula lignea agitando, ut melius commisceatur : Vas autem in quo mel & flos æris vel viride æs , & acetum coquuntur fictile esse debet, ne augatur in alio vase acrimonia floris æris vel viridis æris & aceti : reponaturque in fictili optime obtuso. Mesues unguentum Ægyptiacum magnum vocavit, non ad differentiam parvi , sed dixit magnum propter magnas vires, quas possidet.

VIRES A MESVE PROBATAE.

Confert ad vulnera antiqua, & fistulas, quæ indigent mundificatione.

C A P V T V I.

*Vnguentum populeon Myrepſi ex Sectione 3.
de unguentis, cap. vel. num. 45. Uſuale.*

Vera Myrepſi descriptio.

2. Oculorum in ſu-
mo arboris populi
quando floret ap-
parentium. H. j. B.

Foliorum papaveris
nigri.

a Folia rubie tene-
riora, coliculos, quos
a prima germina-
zione, & in summa
ſui parte profert, in-
tellige.

b Pro vermiculari,
ſempervivum mi-
nus cum albis flori-
bus, lingua non
mordicans, ſume.

Foliorū mandragoræ.

a Foliorum rubiæ.

Foliorum hyosciam,

Foliorum ſolani.

b Vermiculatis.

Lactucæ foliorum.

c Per semperui- c Sempervivi.
vum, intellige se-
dum majus, My-
repsum eodem cap.

vel. numero.

Foliorum violæ.

Cymbalii foliorum
nominati Cortali,
nascentis in siguli-
nis & muris.

d Alii legunt Sing.
unc. j. se. ali Sing.
unc. iij. quod me-
lius precipue si ad-
dantur axungie lib.
ij. uti plerumque
fieri solet: tandem
videtur dosis ista
foliorum & germi-
num que sit per
unc. preter murem
praescripta esse.

d Singulorum. 3. β.
Adipis suilli recentis
expertis salis.

Paratur autem in
hunc modum. Acci-
piuntur herbæ, & cum
adipe in mortario tun-
dantur, fiuntque ve-
luti fermentum, & si-
nuntur sub ea forma
diebus octo. Deinde
gladiolo inciduntur
in tenues partes, inque
lebetem conjiciuntur

& lento igne bullium
cum

C Videtur ista ad-
ditio vini esse pra-
ter scopum unguen-
ti: quod ad refri-
gerationem tantum
adhibetur. Itaque
mallem cum aceto
coquere.

e Vini boni. ff. j.

Donec totum assump-
tum fuerit. Postea per
linteum tenue colan-
tur, & reponuntur in
vaso.

S C C O L I A.

B Undantur per se oculi populi &
folia violarum incisa in morta-
rio lapideo cum pistillo ligneo,
& una cum axungia præparata
posita intra vas fictile coopertum, loco
modice calido recondantur (sicuti recon-
duntur conservæ oleorum) donec cætera
sint collecta ac præparata, hoc est, duos aut
tres menses, vel eousque dum cæteræ her-
bæ sint in vigore: oculi & enim populi,
& violarum folia primo statim ver-
nempe mense Martio erumpunt. Alia au-
tem Mayo vel Junio mense vigent. Has
ubi

a Oculorum populi, vera collectio.

ubi per temporis occasionem collegeris, incisas per se in mortario prius dicto cum pistillo optime contunde, & cum prædicta fermentatione seu commixtione oculorum populi commisce, desuper affundedo aceti optimi lib. j. & iterum loco tepido spatio octo dierum reconde, quibus clapsis totum in cineribus calidis aut vase duplice coquatur, donec omnis humiditas evanuerit. Signum autem coctionis tale erit. Accipias aliquid de decocto cum spatula lignea, vel baculo, & iniciatur in carbones accensos, si strepitum nullum emittit coctum erit, si vero emittit non satis erit. Tunc ab igne sepone & calide linteolo tenui & forti probe exprimendo percola, & infrigidari sinito, deinde in vase optimè obturato in usum serva.

Notandum Myrepsum tantum octo dierum spatio in infusione unguentum istud detinere: re vera id fieri minime potest ob diversitatem temporis, quo herbæ colliguntur. nam aliæ veris initio, aliæ æstate proveniunt. Præterea plurimi sunt qui folia bardanæ huic unguento addunt, Myrepsum vero omisit: idcirco censerem addendam esse bardanam ad quantitatem prædictorum germinum.

A dipis suilli.]

In hac Myrepſi compositione, deest pondus adipis, forſan bibliopolæ negligentia. Quare ciferem, ut ſæpiſſime expertus ſum, pro quantitate herbarū lib. ii. adipis in hoc addēdas eſſe: quamvis Fuchsius dicat ℥. i. ſufficere. De adipis autem collectione præparatione, & repositione, ſupra Sect. prima c. 2. fatis diximus.

VIRES A MYREPSO DESIGNATA.

Somnum conciliat, febrentibus ac doleantibus caput propter calorem, inunctum temporibus prodeſt. Febricitantibus palmæ manuum, ac plantæ pedum, & pulſus inunguntur. Irrigandum autem cum oleo roſaceo aut violaceo.

C A P V T VII.

Vnguentum de Althea Myrepſi ex Sect. 3.
de unguentis, num. 49. Uſuale.

Verus Myrepſi textus.

a Per Maluam sylvestrem, altheam Sylvestris. ℥. i.
intellige. b Scylla

Seminis lini.

Fœnugræci. Singul.

flb. ß.

b Scyllæ magna, neque enormis laminae accipe, prius cul-tello eburneo, vel aliquo ligneo, incisa.

c Aquam fontanam accipe.

b Scyllæ. 3 iij.

Radices bene contusæ conjiciantur in

c Aquæ. lib. iij. fls.

Deinde dies tres in ea maceratae ebulliant, donec succi crassitudinem acquirant, & per linteum tenue collentur. Post accipiantur succi hujus flb. j. & injiciantur ei.

d Olei. fl. ij.

& rursus bulliant donec succus absumptus fuerit. Deinde adjiciantur.

H 4

e Ceram

SCHO-

c Ceram citrinam e Ceræ. lib. 3.
accede.

Terebinthinæ.

Galbani.

Gummi hederæ aut
eius

f Fuchsias. Sing. f succi. Singul. 3 j.
drach. j. capit.

Postremum impona-
tur

g Colophonia bene
resina ana unc. iij.
hoc in loco intellige. g trita &
Resina alba pura.

Concussa agitataq;
probe, ut in lebete eli-
quentur, ab igne re-
moveto, & justo tem-
pore, ut refrigerentur,
conquassato & vase
recondito.

S C H O.

S C H O L I A .

RAdices maluæ sylvestris, & scyllæ
laminæ frusta, per se divitæ : se-
men itidem lini, & fœnugræc.
separatim singula in vasis ficti-
libus diversis, coopertiis cum lib. v. 3.
aut vj. ad summum aquæ maxime calidae
(pro æquali portione radicū & seminum)
spatio trium dierum macerentur (quan-
quam alii trium, aut sex horarum tantum
spatio id faciunt) infusione autem peracta,
iisdem vasibus concoqui debent, separatim,
igne lento, spatula semper movendo, do-
nec aqua, infusionis causa imposita, con-
sumpta sit, & supersint mucaginis colatae
Singul. 3 iij. deinde torquendo omnia
seorsim exprimere debes: expressum cum
oleo prædicto eodem igne coquatur, lin-
tæo agitando ad 3. 3. scire consumptio-
neni mucaginis expressæ. Mox ceram, mi-
nutim cōtractam, ut liquefiat, injicies: quæ
ubi liquata erit, ab igne sepones & frigesc-
cere permittes: quæ ubi refrixerint, gal-
bamum dissolutum (cujus dissolutionis
require modum supra Sect. prima) & cum
terebinthina incorporatum admiscebis:

H 5 desu-

desuper pulverem quam tenuissimum, gummi hederæ, colophoniæ & resinæ ad jicies (alii post ceram liquatam colophoniæ & resinam addunt, ut una liqueantur, & melius.) Quæ omnia commixta & optime incorporata in vase ad usum recondito.

In hoc unguento parando plura sunt notata digna : imprimis Myreplum pondera colophoniæ & resinæ omisisse. Sed Fuchsius de componendis medicament. Sect. 15. de unguentis , & Præpositus particula 20.lib. 2. pondus restituerunt, scilicet singulorum 3 iij. Præterea cum Myreplus, & alii qui hoc unguentum à Myreplio delumperunt, tres tantum libras aquæ determinarunt ad infusionem & decoctionem radicum & seminum (licet in aliquibus Præpositi libris. viij. libræ legantur) maxime meo quidem judicio falluntur hi , cum totæ radices , & semina sint in pondere duarum librarum & trium unciarum , sunt tantum unciae decem & semis aquæ pro uno quoque simplici, quæ non sufficiunt, cum tribus diebus continuis igne lento macerari debeant ante decoctionem : quæ aquæ proportio tum infusionis tum coctionis tanto spatio posset consumi , & radices & semina aduri defectu

fectu humoris. Unde (salvo meiori iudicio) si hoc unguentum voluerint Pharmacopœi conficere , ut author præscribit, legendum erit , aquæ lib. viij. aut novem secundum regulam Servitoris. Sed quia in dictis simplicibus est humiditas satis multa, ut quæ portionis alicujus aquæ vices supplere possit , nō tam exacte juxta regulam Servitoris quinque lib. cum semisse aut sex ad summum contenti esse poterunt , si perfectam velint habere mucaginem , ne radices & semina urantur infundendo & coquendo. Nam ea regula cum sit universalis, modificatione tamen aliqua conscribi potest , pro ratione corporum coquendorum , quæ quantitas aquæ melior & certior sit ad seminum & radicum mucaginiæ extrahendas : id quod maxime à peritorum artificum, & probatorum authorum iudicio dependet . Rursus notandum, Myrepsum quærere solum lib. j. mucaginum coctarum ad crassitatem : coctæ vero , vult , ut consumantur cum oleo prædicto. Re vera facile libra una mucaginum potest cum libris duabus olei coqui , sed quantitas , radicum & seminum hoc loco descripta, mihi videtur excedere ad libram mucaginum conficiendam . Nam est regula generalis apud omnes

Pharmacopœos, authoritate Servitoris & Præpositi, ad mucaginiæ conficiendas, ut pro libra una aquæ, sumamus $\frac{3}{4}$ iiij. ad summum $\frac{3}{4}$ iiiij. radicum vel seminum.

V I R E S A M Y R E P S O N O T A T E.

Ad nervorum intercisionem, lateris doores, omnemque incontinentiam, & duritiem nervorum, atque resolutionem utile est.

C A P V T VIII.

*Vnguentum Agrippæ Myrepſi ex Sect. 3.
de unguentis, num. 43. Vſuale.*

Veræ Myrepſi descriptionis pars media.

a Bryonia radicem hoc a $\mathcal{Y}.$. Byroniæ. $\frac{1}{2}.$ B.
loco ſume.

b Scyllæ laminas albas,
cibitello eburneo diu-
ſas, accipe.

c Iridis illiricæ radices
recentes accipe: vel il-
larum loco noſtrates
ſume.

Radicis althææ syl-
vest.

b Scyllæ, Singul.
 $\frac{1}{2}.$ ij. B.

e Iridis. $\frac{7}{2}.$ vj.
d Ebuli

Radicis filicis.

d Ebuli radices intel- d Ebuli.

lige.

e Tribuli marini ra- e Tribuli marini.

dicum medullam ca-

Singul. ʒ. β.

pe.

Tusa hæc imponan- tur in

f Oleum olivarum antiquum & matu- rum accipe.

f Olei. ℥. β.

Et subigantur simul ac reponantur in vase tribus diebus : dein injiciantur in lebete, & bulliant, subactaque jam probe colentur, siccaque abjiciantur , liquidum autem in lebete conjiciantur, &

g Permulti cere unc.
j. drac.j. legunt : alii unc.ij. & melius, ra- tione dosis olei. Multi ceram albam hoc loco sumunt , sed præstat curina ratione calidi- tatis.

g Ceræ puræ. ʒ. iiij.

Sic paratum recon- de in vase.

S C H O L I A.

Recentes omnes radices tempore & loco legantur, terque aut quartier abluantur, semper aquam mutando, sindoneque munda abstergantur, & in minutissimas partes incidentur, deinde omnes per se in mortario lapide opistillo ligneo tundantur perfecte, sicutique plombato stricti orificiū una cum oleo, spatio trium dierum, aut (ut alii) octo, ut melius & efficacius macerentur, super cineres calidos constituantur, & vas diligenter cooperiatur, interdum tamen spatula agitari debent, ut melius imbuantur, deinde maceratione peracta coquuntur ad humidi consumptionem, vel donec tota humiditas radicum sit consumpta, & oleum, dum cum radicibus coquitur, totam vim radicum imbiberit. Mox dum calet, percoletur, & radice siccæ projiciantur. Liquidum oleum rursus super ignem levem apponatur: statim cera concisa ad liquandum injiciatur: qua liquata refrigerescere finito, agitando, refrigeratum ad usum in pixide servato.

Circa hoc unguentum notandum Ale-

xan-

xandrinum lib. de compositione medicamentorum secundum loca capit. 995. & Præpositum lib. 2. particula xx. non convenire in simplicibus, neque in ponderibus, illorumque descriptiones ab hac Myrepsi maxime differre. Usualis tamen & vera descriptio est Myrepsi, quia primus eam usurpavit & descripsit. Quantum autem ad simplicia loco radicis althæe, ponunt alii (& melius) radicem cucumeris asinini, quæ purgatrix est, & ideo facit, ut multi medici præscibant ad hydropicos. a Quantum ad doses sic variant: nam alii bryoniae lib. ij. radicis cucumeris asinini lib. j. scyllæ 3. vj. iridis 3. iii. radicis filicis, radicis ebuli & tribuli marini ana 3 ij. olei olivarum maturi & antiqui lib. iiiij. cære 3 xv. Quod vero spectat ad conjecturæ rationem, videtur descriptio Myrepsi deficere in quantitate olei pro quantitate simplicium, & similiter in ceræ, pro quantitate olei. Itaque addendum mihi videtur oleum in majori quantitate & similiter cera pro ratione olei. Et quia in hoc Myrepsi, ad coctionem radicum tantæ quantitatis, & earundem macerationem, non posset esse adhuc sufficiens quan-

a Præpositi vera descriptio, mibi frequens & usualis,

quantitas olei, non erit præter rem aliquid liquoris permiscere, vini scilicet, vel aquæ ne uratur oleum. **V**inum tamen in hoc præstat.

VIRES A MYREPSO SCRIPTÆ.

Ad hydropicos, lienosos & ventre dolentes (iis enim abstersorium fit) utile.

C A P V T I X.

Unguentum rosatum Mefuæ ex xj. distinctione de unguentis & emplastris, interdum Vsuale.

Textus Mefuæ verus.

a *Quamvis diximus a
axungiam sumi pro
veteri & salita pin-
guidine porci, hic ta-
men recentem intelli-
gere oportet que vulgo
(sain doun) dicitur:
& per quantum vo-
lueris, lib. viij. intel-
lige.*

Axung. porcinæ
recentis quantita-
tem quam volue-
ris.

Et lavetur in aqua
calida novies, &
tantundem cum
aqua frigida, la-

b *Rofau*

vatione ultima :
deinde terantur,
cum ea ,

b Rosas albas permul-
ti accipiunt : & per
quantum ipsa est, vi-
delicet, ex pinguedine,
hoc est, lib. viij.

b Rosarum rubea-
rum recentium
quantum ipsa est.
Et dimittantur mar-
cescere per dies
septem : deinde
coquantur cum
facilitate & co-
lentur. Et iterum
tantumdem rosa-
rum teratur & di-
mittatur per alios
septē dies & fun-
de super ea ,

c Per partem dimi-
diam lib. iiiij. accipe.
d Oleum amigdali-
num sine igne factum
accipe : sufficit lib. se.
si vis unguentum fa-
cere ut experientia do-
cti sumus,

c Succi rosarum cir-
citer Partem sem.

d Olei amigdalini.
Part. vj.
Et iterum coquā-
tur

tur cum facilitate, usque ad sueci consumptionem deinde reponatur & administretur: & quandoque disrumpitur in aqua rosa ta parum opii, & projicitur in decoctione, & est mirabile, ubi oportet, & proprie quando vigiliæ adsunt.

S C H O L I A.

VT docuimus antea Se&t. prima cap.2. accipe axungiæ porci recentis & à membranis exacte purgatæ lib. viij. quam probe in vase fictili plumbato, lati orificii, semper spatula lignea tractando, novies aqua calente lavabis, donec frigescat axungia, aquam semper cum frigida erit, ejicendo, & aliam calidam assumendo, & toties postea aqua frigida tractando lavabis, semper innovando aquam: deinde cum optimo lota erit, in alio fictili stricti orificii axungia reponatur: una cum lib. viij. rofarum rubearum prius in mortario lapideo vel marmoreo cum pistillo ligneo tu farum, diligenterque fictile cooperiatur, & igni

& igni lento, nempe cineribus calidis, aut diplomati, per modum infusionis, diebus septem appones, & concoques, ut sit quasi non coctio, sed potius maceratio, & humidi superflui consumptio, radicalis vero humidi roscarum reservatio. His peractis totum extorquendo calide coletur, & collaturæ tantundem roscarum rubearum recentium, ut prius contusarum, in vase praedicto cooperto una cum succi roscarum lib. iiiij. spatio septem dierum cineribus calidis, aut diplomate, ut omnia simul macerentur & tota roscarum humiditas, & succosa substantia in axungiam abeat, iterum repones & ut prius concoques. Tum axungiam colabis, & siccis rosis abjectis refrigerari permittes, & diligenter axungiam ita paratam vase nitido cooperto ad usum servabis.

Nostrum vulgus, dempto oleo amigdalatum & opio, istud unguentum conficit. At si quærat quis, quare oleum & opium prætermittamus, dicemus. Oleum magis liquidum unguentū reddere, ob magnam olei copiam, nam si addere volumus secundum authořis intentionem, re vera sufficiunt ad hoc unguentum parandum 3 vj. ut in margine videre erit. Opium vero potest ex præscripto medici, & non usualiter

liter, admisceri, ad errores vitandos, dissolutum cum pauca aqua rosacea.

V I R E S A M E S V E D E N V N-
tiate.

- Sedativum inflammationum, & erysipelatis, & ignis Persici: & confert soda calidæ, & inflammationi stomachi & hepatis.

C A P V T X .

Vnguentum Inulatum ex xx. perticula Præpositi Vsuale.

Verus Præpositi textus.

ꝝ. Radicis Inulae
campanæ coctæ
cum aceto & pi-
statæ ut decet.

¶ B.

a Axungia vetus &
salita hoc loco sumen-
da, ratione caliditatis
& virtutis desiccati-
væ. In alio unc. j. sem.

b Oleum commune
vetus & maturum
olivarum sume, &
loco, unc. j. se. legen-
dum unc. ij.

a Axungia porci.
3 j.

b Olei communis.
3 j. B.

c Ceram.

c Ceram citrinam in-
tellige.

d Argentum vivum
extinctum, & à plum-
bo separatum accipe:
modum autem sepa-
randi & incorporan-
di, vide infra ubi agi-
tur de argento vivo:
verum loco argenti
vivi hic nonnulli tan-
tumde sulphuris ad-
dunt, ubi sola intentio
est resiccandi & ab-
sierendi.

c Ceræ novæ.

d Argenti vivi ex-
tincti.

Terebinthinae lotæ,
ana 3 j.

Salis cōmunis pul-
verisati. 3 ij.

Incorporetur ut
decet.

S C H O L I A.

RAdices inulæ tempore & loco
collectæ in aqua clara laventur,
donec omnes sordes deposue-
rint: deinde linteolo mundo &
rudi detergantur, frustulatimque incidan-
tur: & in fistili cum aceti lib. iij. secun-
dum communem usum coquantur: quia
tamen acriorem quandam qualitatem ace-
tum cum radicibus coctum acquirere po-
test, & absumere inulæ, coquendo, quan-
dam virtutis portionem, melior videtur
prima coctio, & veluti cruditatis effractio.
si fiat

Si fiat cum aquæ media parte: perficienda
vero sub finem cum aceti reliqua portio-
ne, donec totus liquor absumptus & co-
ctæ radices sint. Postea refrigerescere per-
mitte super cibrum rarum, ut siquid su-
persit aquæ & aceti effluat: ubi refrigera-
tæ erunt, in mortario lapideo pistillo li-
gneo (non autem æreo, nec metallico pro-
pter aceti viin, alias enim longe diversam
qualitatem acquireret) contundes: tan-
dem dicto raro cribro, manu vel spatula
cōprimens lignea, transcolabis & colatum
cum axungia porcina in fictili lati orificii
concoques igne lento, spatula semper in-
ter coquendum agitando, donec pars su-
perflua liquoris in auras abeat: & conti-
nuo salem optime pulverisatum & cibra-
tum commiscebis, paulo post ceram cum
oleo liquatam conjunges (alii ceram cum
oleo liquant, qua liquata radices colas
& ad humidi superfluiconsumtionem,
coctas una cum axungia, & prædicta cera
jungunt, desuper salēm optime pulverisa-
tum inspergunt.) Tunc totum ab igne se-
pones, & ubi omnia bene commixta op-
timeque refrigerata erunt, argentum vi-
vum cum hominis jejuni saliva probe in-
corporatum & cum terebinthina involu-
sum permiscebis, prius tamen aceto ma-

cera-

ceratum, diligenter frequenterque agitatum in a mortario marmoreo cum pistillo ligneo spatio unius horæ vel donec acetum fortes crassas argenti vivi imbibatur: tunc acetum istud dejiciatur & aliud clarum ac nitidum imponatur, agiteturque ut prius, hæcque agitatione seu maceratio ter aut quater repetetur semper innovando acetum pro quacumque vice: agitatione autē facta si aliquid in eo terræ aut plumbi aut stanni sit, id ut auferatur transcolari debet per alutam comprimendo. Sicque paratum ad usum unguentum habebis fieriique reservabis. Cæterum notandum erit authorem petere terebinthinā lotam. Sane ego habeo ex doctrina medicorum integrā meliorem esse, ut quæ, cum amarorem & caliditatem retineat, permeabilior sit, & majoris virtutis ad penetrandum & desiccandum.

Argenti vivi.]

b Chymistæ argentum vivum mercurium vocant: alii hydrargyrum, alii præcipitatum: alii matrem metallorum & mineralium: alii cinnabarum. Verum argentum c vivum nihil aliud est, quam aqua viscosa in visceribus terræ, substantiæ subtilis,

a Argenti vivi depucatio, secundum s. opum compositioni. b Argenti vivi virtutis minima. c Argentum vivum quid, varia opiniones.

subtilis, terræ albæ temperati caloris virtute exquisite permista, perque minima, quo usque humidum fuerit temperatum à sicco, & siccum ab humido æqualiter. *a* Alii per se inveniri in argenti fodinarum tectis stillatim concretum asserunt. Est autem duplex. Nativum scilicet, & artificiale. Nativum sui coloris sine excoctione, quod tale reperiatur intra metalla, in lacubus, in quos è fibris effluxit. Artificiale ex minio, sive ex vena minii cōfic tur, seu coquitur, ad eum modum quem Dioscorides tradit lib. 5. capit. 70. & Plinius lib. 33. capit. 6. & 8. Quod si plura requiris, lege eosdem autores, & pariter Lodoicum Cælium lib. 26. cap. 30. Fuchsium lib. 9. de Simpl. medicament, facultatibus Sect. 3. cap. 32. Notandum tamen erit argentum vivum, dum est liquidum, crudum & vivum appellari: dum est mortificatum, in quibusdam officinis concrematum dici, & à nobis sublimatum. *b* Efficitur etiam à nobis præcipitatum cum aqua forti, coctione, ad evaporationem ipsius aquæ videlicet ex P. iij. argenti vivi & aquæ fortis P. j. quod in officinis nostris argentum vivum rubeum

a Argenti vivi duo genera. *b Per officinam
hic loco intellige locum ubi metallia preparantur.*

rubeum vocatur. *a* Extinguitur seu incorporatur sic. Accipe argenti vivi quantum volueris, & mortario metallico impone, & diutissime pistillo ferreo agita cum pauca hominis jejuni temperati saliva, vel cum pauca axungia porcina, ursina, oleo terebinthinæ, juniperi, butyro recenti, sulphure vivo & cocto pulverisato, styrace liquida, castoreo liquido, terebinthina, & cum pluribus aliis simplicibus pro diversis medicandi scopis, donec nullæ scintillæ appareant. Sicque extinctum vel dissolutum commiscere poteris, scilicet in omnibus unguentis aut emplastris, cum refrigerata fuerint. Sed antequam extinguitur, debet eligi. Eligitur autem & probatur nativum seu fossille à plumbo depuratum cuius depuratio talis erit: *b* Accipe alutam fortem & satis amplam pro quantitate argenti vivi, & in eam argentum vivum include: inclusum & alutam optime ligatam manu stringe & comprime in aliquo vase, statimque videbis argentum vivum ab aluta exire, & plumbum si adsit remanere in aluta.

I

VIRES

a Argenti vivi extincio, seu incorporatio: b Argenti vivi antequam extinguatur transcolatio.

VIRES A QVIBVS DAM MEDI-
cis notatae.

Ad omnimodam scabiem carnis ex
humore melancholico factam, & falsa
putrefacta pituita admodum utile.

CAPUT XI.

*Vnguentum diapomphyligos Alexandrini ex
lib. de composit. medicament. secundum
loca, capit. 1038. Vsuale.*

Alexandrini veri textus pars media.

a Oleum roscarum imma-
turum descriptum ab Ale-
xandrino accipe, & loco
unc. iij. olei legendum est
unc. ix. vel unc. x.

b Ceram albam crudam,
& lotam intelligit author:
sed ejus loco nostram al-
bam factitiam usurpa-
mus.

c Per uvam lupinam,in-
zellige solanum hortense, &

a 2. Olei rosati.

b Ceræ albæ. an-
3 iij.

c Succi fructus
uvæ lupini quo
sufficit.

*per quantum sufficit d Psimmythii. 3 j.
unc. iiiij.*

*d Per psimmythium
cerusam lotam cum a-
qua rosarum intelligit :
modum autem lavan-
di require supra prima
Sect. capit. 12.*

*e Pompholyx vel spo-
dium videlicet Graeco-
rum : sed præstat in hac
compositione pompho-
lyx quam spodium ,
quia magis subtilis mi-
nusque sordida quam
spodium : quid autem
sit pompholyx & spo-
dium & quomodo dif-
ferant, lege infra ubi
agetur de pompholyge.
f Per olibanum parum
thus masculum accipe.*

*e Pompholygos vel
spodii.*

Plumbi usci & loti.

*f Olibani puri.
ana 3. 3.*

*In oleo ceram
lento igne liquefac,
& ab igne subductis
specierū pulverem
adde, & in marmo-
rea pila diutius cō-
misce , saepius su-
prascriptum succū
superfundendo, cū
que per quinq; aut
sex horas ad solem
cū pistillo subacta
fuerint, in loco fri-
gido coaguletur : si
quid succi superna-*

I 2 taverit

taverit abjiciatur: & linteo inductum locis vulneratis impone.

S C H O L I A.

Succi à maturis baccis solani extrahe quantitatem sufficientem, videlicet ʒ iiiij. (quanquam tamen nonnulli existimant ab im- maturis extrahendum tanquam à magis astringentibus & refringerantibus, quod ego aliter puto) & cum oleo rosaceo in lebete igni lento excoq; ad succi consumptionem, spatula assidue movendo (sum autem qui succum addendum putant, ut eo nutriatur calide cerusa & reliqua simplicia dempto olibano) deinde ceram frustulatim divisām in prædicto oleo, ut liquefacat injicito: qua liquata lebetem ab igne sepones & spodium, plumbum, & cerusam separatim tritam & laevigatam, semper spatula agitando ut probe commisceantur conjicies: quibus optime commixtis & omnino refrigeratis pulverem tenuissimum olibani insperges, & subiges, eousque dum omnia sint optime mixta & confusa, ita ut unum ab altero discerni minime possit: hac enim methodo unguenium secundum artem habebis factum.

Animad-

Animadvertemus autē in hoc unguento quantitatem olei non sufficere ad perfectam omnium consistentiam, & unguenti formam, nisi ultra authoris descriptionem addantur olei 3 vj. quod ego certe facio, dum illud paro, eo quod nimis siccum & durum esset, nisi tantum olei adderetur, aut aliquid de cera detraheretur. Pariter notabimus Alexandrinum non præscribere pondus succi vuæ lupinæ cum dicit quod sufficit, sufficiunt tamē pro quantitate olei 3 iiii. Idem Præpositus xx. particula lib. 2. illud unguentum describit, consentitque cum Alexandrino in simplicibus, sed in ponderibus minime, queritque Alexandrinus ceram simpliciter, Præpositus vero ceram lotam, quæ sane lavari debet propter acrimoniam à melle contractam, huic unguento minime convenientem. Galenus Tract. 20. ad Glauconem, capite de curatione cancri, seu cancrosi ulceris, unguentum istud describit ab eo Alexandrini maxime diversum.

Plumbi usti & loti.]

a Plumbum corpus est metallicum, lividum, terreum, ponderosum, modice particeps albedinis. Nec reperitur in fo-

I 3 dinis

2 Plumbum quid.

dinis purum plumbum, cujuscunque sit coloris. *a* Quod excoquitur triplex, scilicet. Nigrum, quod verum est plumbum: Cinerum, quod Fallopius lib. de metal. seu de fossi, cap. 22. *b* Marchesitan libra-
tiorum vel impressorum vocat: quod nihil
aliud esse videtur quam stybium. Candi-
dum, quod est stannum, & antiquorum
c plumbum album. Avicenna 2. Canone,
cap. 2. duas tantum species definit. Plinius
antiquis duplex esse ait (cum ipse tria ge-
nera ponat.) *d* Nigrum & Cinerium.
Nigrum fit ex lapide pyrite coloris ar-
gentei: nam pyrites ille argentei coloris ar-
gentum continet & æs: aliquando solum
æs, aliquando argentum solum, aliquando
utrumque simul, aliquando argentum &
plumbum nigrum aliquando plura me-
talla, aliquando omnino sterilis reperitur
pyrites. *e* Cinereum vero distat à nigro
& candido plumbo colore: estque quasi
sui generis metallum, quod Græci, tum
Latini scriptores ignorasse videntur. Quod
candidum vere est plumbum, improprie à
vulgaribus plumbum nigrum appellatur.

Can-

a Plumbi treu species. *b* Plumbum album antiquo-
rum quid. *c* Plumbi secundum Avicennam dua
species. *d* Plumbi nigri origo. *e* Plumbi cinerei
origo.

Candidum *a* vero plumbum stamnum illis dicitur. Tamen non sunt eadem ut haec tenus voluerunt stamnum & plumbum candidum. Nam stamnum ex terra effoditur & in mineris invenitur in frusta divisum, testis Serapio lib. aggregat. cap. Femezeg. *b* Sed plumbum nostrum candidum ex galena in quibusdam locis conflatur ut plumbum nigrum. Et ut vult Plinius lib. 34. cap. 16. coquitur ex lapillis nigris candore varietatis, qui lapides nigri nonnullis locis magni reperiuntur: interdum vero ut arena, scribitq; in Britannia, item in Gallitia provenire, cum in Gallitia minime fiat nigrum. Sed de plumbo & illius generibus & origine satis, si plura requiris consule Galenum lib. 9. Simplic. medicament. Et Plinium lib. 34. cap. 16. 17. 18. Dioscoridem lib. 5. cap. 47. & 48. Georgium Agricolam & Fallopium. Nunc de ejus præparatione est nobis dicendum, quæ fit duobus modis: ustione & lotione. *c* Uritur autem secundum Dioscoridem lib. 5. cap. 56. hoc modo. Super tenuissimas plumbi laminas fictili novo inditas, sulphur inspergito: additisque

a Stamnum & plumbum candidum inter se differunt. *Stanni origo.* *b* Plumbi candidi origo. *c* Plumbi ustionis secundum Diose. & Servitorem.

rursus aliis laminis, interjecto semper sulphure, donec vas expleveris succendito: flagrans autem jam plumbum ferrea rude versato, donec perfecte redigatur in cinerem, nihilque è plumbo non ustum hæserit: tum demum obstructis naribus extrahito: alioquin fumus plumbi maxime noxius sentitur. Sic Dioscoridis & Servitoris sententia plumbum uritur, sed hujusmodi ustio difficilis admodum nobis videtur propter damnum, quodque cinerem nigrum reddit, & depravat colorem unguenti si observare volueris. Illa sequens ustio quæ fit absque sulphure, per facilis est, minimeque nocua. a Vas fictile non vitreatum (ne inter urendum quid adhæreat) accipito, & furno fusorio, ubi sint carbones accensi, appone: idque fictile carbonibus ardentibus undique circunda, in eoque quantum plumbi volueris impone, & liqua: quod illico fiet. Prius tamen bis aut ter in aceto fortissimo plumbum extinguitur, quæ extinctio similis est extinctioni lapidis calaminaris, & tutiæ Græcorum: dequa vide infra in unguento desiccativo. Liquato plumbó ignis augeatur & ferrea spatula semper agitetur, paulatim à lateribus vasis spumam ejicendo, quo usque totum in spumam deve-

a Plumbi ustio per facilis.

nerit

nerit, nihilque è plumbo usto adhæserit. Spumam autem illam, quæ veluti cinis, & re vera cinis est, in dicto furno, ignem augendo, circumcirca concoques, donec colorem retineat album citrinitati permixtum. Hac enim methodo non nocebit, nec nigrum erit. At quia Alexandrinus plumbum ustum & lotum requirit, sic præparatum lavari debet, quamvis in eo mordacitas aut acrimonia nulla sit. Sed est intentio Alexandrini fortasse ipsum lavare, ut tenuius sit, & sic facilius permeat poros cutis, dum parte alicui applicatur, vel ut nova qualitas per ablutionem addatur, aut auferatur, vel ut corrosiva & acris vis in eo arte acquisita tollatur. Scio autem (ut prædixi) non esse acre neque corrosivum, nec edit effectum calidum aut siccum ante ustionem, sed ex sententia Galeni potius frigefacit & humectat. Quod si vero volueris ipsum lavare hoc modo lavabis. *a* Accipe cinerem plumbi tali modo, ut jam diximus factum, & illum in mortario marmoreo desuper parum aquæ celestis vel rosarum affundendo aliquot horis pistillo ligneo, vel spatula lignea agitato, donec aqua sit fœculenta vel turbida, quam dejicies in quoddam

fictile, & aliam aquam iterum affundes, & ut prius tractabis ac movebis, semper aquam turbidam & fœculentam dejicendo in supradictum fictile usui futuram, & aliam in mortarium itidem infundendo atque hæc toties repetes, donec pars subtilior plumbi usti assumpta sit cum prædicta aqua effusa, : crassior autem pars, quæ residet in fundo mortarii rejiciatur tanquam plumbi sit excrementum nulliusque efficaciæ. Tunc totam partem subtiliorem plumbi usti, quæ cum aqua assumpta fuerat quiescere permitte, quo usque ea clara & sincera videatur, & plumbum uustum in fundo fictilis residere, quod subdio siccabis : siccatum ad usum servabis. Alii hac lavandi utuntur ratione. Pulverem plumbi usti in mortario infusa aqua agitant, dohec ea aqua plane sit turbida, quam tum residere & clarescere permittunt, & tunc demum ejiciunt, nec in alio vase conservant : idque saepius iterant, dum aqua non amplius turbetur, sed profluis clara & indefœcata appareat. Tunc denique quod in fundo mortarii residet, id ad usum reponunt. Qua ex iotione ego quidem judico subtiliorem plumbi partem à crassiore exæste separiam non esse : nec id sedimentum autho-

ris menti respondere: neque pro facultate huic unguento adscripta, satis desiccare. Cum igitur à medicis præscribetur plum-
bum lotum sic priori mon lavabis, mu-
tando tamen liquorem pro scopo compo-
sitionis, & intentioni medici.

Pompholygos vel spodii.]

a Pompholyx, Tutia Arābibus dicta.
Vera autem Pompholyx cinis est metal-
licus, levissimus, qui ex æris, vel Cadmiae
favilla in summitate fornacum, aut pa-
rietibus, vel etiam domunculorum, extra
farinæ modo dispergitur, quod seplasiis
Nil al'bum vocatur, & à Germanis Nili
pinguis: estque is cinis candidus & usque
adeo levis, ut in auras evolare possit. Alii
volunt quid b album esse (quasi bullam
seu ampullam, unde nomen apud Græcos
sortitur) purum pingue, ac leve: quod col-
ligitur & fit in summitate fornacum,
differtque secundum diversitatem metal-
lorum, & ratione locorum in quibus colli-
gitur: ut si in oris fornacum, tum Cadmia
capnitis: si à lateribus & summis c came-
ris est pompholyx: pars quæ in summi-
tate dependet pompholyx etiam dicitur;

I 6 pars

a Pompholyx vera quid. b Pompholygis, cadmia
capnitus, & spodii origo. c Pompholygis & spodis
differentia.

pars vero quæ parietibus & pavimentis adhæret spodium appellatur (ut sæpiissime in hac urbe , vico divi Martini , & in pluribus locis observavimus in fornacibus, ubi æs conflatur) differtque pompholyx sola specie, candore, vel levitate, non genere, à spadio . Si quidem spodium magis nigrescit , & ponderosum pilisque plenum est, tanquam excrementis collectis ab ærariarum officinarum, & fornacum pavimentis. Materia autem pompholygis & spodii est æs, vel lapis calaminaris, qui Arabice climia: & Græce cadmia dicitur. Probatur autem pompholyx Cypria , quæ superfusa a aceto halitum æris præstat, colore aliquantulum piceo , sapore cœni, horrido , & statim si fraudem non est experta flagranti imposita carboni infervescit, & cœruleum b colorem contrahit. Cujus secundum Dioscoridem lib. 5. cap. 46. duo fuerunt genera. Unum ad æris colorem vergens , subpingue : Alterum candidum & maxime leve. Candida enim sit pompholyx , quoties in perficiendo ære fabri præstantius facere volentes detritam cadmiam cumulatius inspergunt: namque levissima favilla, quæ defertur, in pom-

pho-

a: Pompholygis clædio. b: Pompholygis genera due secundum: Diogoo.

pholygem coit. Hæc Dioscorides, lib. & capit. citato.

*VIRES AB ALEXANDRINO
desumptæ.*

Ad exsiccanda Erysipelata, vulnera for-
dida, & ad sananda tybiarum ulcera alio-
rumque loco concava, vel dissipata replet,
refrigerat & cicatrifat.

C A P V T XII.

*Vnguentum Apostolorum Avicenne libr. 5.
Summa prima tractat. xij. de unguentis
& emplastryis Vsuale.*

Verus Avicennæ textus.

a Terebinthinam il-	a	Terebinthinæ.
lam que è terebintho		
fluit sponte, quam sol	b	Ceræ albæ.
non attingit, sume.		
b Ceram albam na-	c	Resinæ. Omnium.
turaliter & ponticam		
author intelligit sed ejus		ana 3 xiiij.
loco nostram albam		
facilitiam usurpamus.		
c Resinam illem que		Opponacis &
sponte fluit è terebin-		Floris ætris. Ambor-
		rum. ana 3 ij.

theo

rho, & scilicet calore condensatur, hoc in loco sume. ac in omnibus cōpositionibus ubi resina requiritur.

d Per aristolochiam longam radices, intellege.

e Bdellium molle accipe.

f Lithargyrum aureum sume.

g Acetum vini dixit author, ad differentiam aceti eompositi ex ficubus, & aliis fructibus, ut docet Columella lib. de re rustica, ita tamen sit acetum vini, ut nihil redoleat vini, alias non esset, tum verum: quia acetum est vinum mortuum.

h Oleum olivarum maturum & insulfsum accipe, sufficiuntque aestate sive hyeme lib. ij.

d Ammoniaci.

Pondus. 3 xiiij.

Aristolochiae longæ &

Thuris maculi. Amborum. ana 3 vj.

Mirrhæ &

Galbani. Amborum. ana 3 iij.

e Bdellii. Pondus. 3 vj.

f Lithargyrii. Pondus. 3 ix.

Infundatur bdellii in g aceto vini & decoquantur in æstate cum

b Olei. $\frac{1}{2}$. ij.
& in hyeme cum $\frac{1}{2}$. iiij.

S C H O-

S C H O L I A.

Ithargyrium (ut antea in Emplastris diximus) electum, tritum, & præparatum, in lebete cum ȝ ij. olei prædicti, spatio quinque horarum, aut sex nutriatur: deinde igni lento ad mellis crassitiem, vel ad unguenti mediocriter duri formam coquatur, spatula semper agitando, ne in vasis fundo subsideat, subsidendoque uratur: quod ubi coctum, & ab igne depositum fuerit, ceram in minutissimas partes divisam, & in reliqua parte olei liquatam, una cum resina confracta calide affundes & refrigerare permittes: ubi hæc refixerint, ammoniacum, galbanum, opopanaxem bdellium (si molle sit, si vero siccum, in pulverem tenuissimum rediges, & in numero pulverum collocabis) arte soluta, & cocta in aceto aut vino, ut superioribus emplastris & unguentis solvendi & coquendi modum docuimus & cum terebinthina incorporata immiscebis. His itaque optime commixtis, & omnino refrigeratis, pulveres tenuissime per se tritos, ut aristolochiæ longæ, myrræ, thuris permiscebis, semper spatula agitando. Hoc itaque

itaque modo paratum habebis unguentum, addendo pulverem tenuissimum floris æris.

*V I R E S A B A V I C E N N A
descriptæ.*

Lætificans cum facilitate fistulas difficiles, scrophulas parvas, nec est aliquid simile ei, & mundificat vulnera ex carne mortua & pus, & consolidat.

C A P V T . X I I I .

Vnguentum desiccativum rubeum ex xx. particula secundi libri Præpositi Vsuale.

Præpositi vera descriptio.

a Lapidem calaminarem illum, quam cadmiani lapidosam appellamus, extinctū a
E lotum sume.

2. Lapidis calaminaris.

b Terram sigillatam illam, quam sacerdotes Diane signabant i agine Diane in cuius tutela erat, vel illam terram, quam caprino san-

b Terræ sigillatae. ana 3*iiii.*

guine

gnine miscebant, hoc loco c sume, sed quia vera ad nos non defertur, bolum arme- nam ejus loco usurpamus.	Lithargyrii auri.
c Lithargyrum lotum ac- cipe.	d Cerusæ. ana z iij.
d Cerusam lotam cape.	Camphoræ. 3j.
e Ceram albam naturali- ter & ponticam hoc loco in- telligit author, sed ejus loco albam factitiam usurpa- mus, & loco unc. v. legen- dum unc. iiiij.	e Ceræ. 3 v.
f g Oleum rosatum rude, crudum ac immaturum, & violatum à Mefise descri- ptum accipe.	f Olei rosati. g Olei violati. ana 3 vj.
	Fiat unguentū.

S C H O L I A.

Ceram frustatim divisam, una cum oleis, lento igne, ut solvatur, cacabo impones (melius, si soi-
veretur, cum solo rosato crudo, desiccationis causa) in quam solutam, ab igne depositam, & refrigefactam, projice tenuissimum pulvere in simplicium per se pulverisatorum, ut lithargyrii, cerusæ, lapidis calaminaris, terræ sigillatae (aut
succ.

succedanei ejus) spatula lignea semper movendo. Paulopost camphoram una cum pauco oleo rosato crudo vel cum pauca aqua rosacea dissolutam. Sunt qui in hoc unguento conficiendo levi igne lithargyrum, & cerusam, una cum oleis ad syrupi mediocriter cocti consistentia spatula ducendo decoquunt : deinde ceram confractam in lithargyrio cocto solvunt, & ubi omnia fere frigida sunt, pulveres reliquorum simplicium admiscent : post camphoram arte solutam addunt. Utique modus optimus : sed prior officinis nostris & usitatiōr est, & certior.

Cæterum notandum erit desiccativum rubeum (licet rubeum in titulo describatur) nisi loco terræ sigillatae, bolus armenia admisceretur, vere rubeum esse non posse.

Lapidis calaminaris.]

a Lapis calaminaris arabice dicitur Clmia, & Græce cadmia tamen vulgo eadem sunt nomina: diciturque noster lapis verus calaminaris cadmia lapidosa, vel æraria, quia artifices eo utuntur ad componendum æs luteum, quod orichalcum appellamus (vulgo lethon) quamvis plures sint cadmiæ *b* species. Cadmia autem duplex

nativa,

a Lapis calami naris quid. *b* Cadmia duplex.

c Cadmia nativa duplex.

nativa, & factitia. Nativa iterum duplex. Una quæ reperitur in montibus, & rivulis, necnon aliquando in torrentibus: & plures Irene gemmam esse existimant, quæ à quibusdam cristalli radix dicitur. Altera in fodinis metallorum reperitur, fossilis, & lapidosa metalli expers, & Pharmacopolis lapis à verus calaminaris nuncupatur, qui admodum durus, sublutei coloris, & accensus luteum edens colorem: fine eo orichalcum confici non potest, isque hoc loco est sumendus. Estque b ille lapis bicolor, quem Albertus Magnus lapidem dæmonis appellat. c Factitiæ autem cadmiæ quinque sunt species. Prima Botryitis, quæ duplex: una quasi acinosa, & racemosa (quæ à Sylvio fornacaria vocatur) in summa fornace ærariorum affixa densa, modice gravis, in levitatem tamen magis inclinans, colore spodii, & quæ fracta cinerulenta, & æruginosa appetet. Altera botryitis species quæ fit casu in carbonibus arte & hasta ferrea, & hanc cadmiam Alexandrinā plurimi appellant. d Secunda onychitis, quæ ut vult Dioscorides lib. 5. cap. 46. à veteribus metal-

lis.

a *Lapidis calaminarius, vel cadmia lapidosa, electio.*b *Cadmia factitia, species quinque.* c *Botryitta**species cadmiæ factitia duplex.* d *Onychitta species**cadmia factitia quid.*

lis effoditur onychitæ lapidi similis. Tertia à Dioscoride loco citato placodes dicitur, id est crustosa : nam plurimis & crustis, & quibusdam quasi zonis cincta est, & ob id zonitis etiam appellatur : quam Arabes tutiam finissimam nominant : nobisque pharmacopœis ea est frequens. b Quarta ab eodem Dioscoride loco dicto ostracitis nominatur , gracilis & magna ex parte nigra , sed quæ testaceam faciem habet & terram amplexa est improbatum candida: quam Arabes tutiam crassam appellant: nobisque etiam frequens hæc & usitata est. c Quinta capnitis vocatur , id est fur-
naria , quæ ferme spodium sive pompholix , sive nil est , repetiturque in oris forna-
cum, & in summis fornacibus. Itaque his
explicatis parva videtur esse differentia
inter illas species cadmiarum factitiarum.
Immo unum & idem sunt , & ex adem
materia, iisdemque viribus, fossiliis cadmia
lapidosa, pompholix, & spodium: possunt
tamen discerni propter diversa loca , in
quibus fiunt. Quomodo autem con-
ciantur species cadmia factitiae , lege Dio-
scoridem lib. 5. capit. 46. Præterea etiam
de

a Placodes species cadmia factitiae quid. b Ostra-
citus species cadmia factitiae quid. c Capnitis species
cadmia factitiae quid.

de illarum differentiis lege Georgium A-
gricolam & Cardanum & Fallopium
quoque lib. de metallis, seu fossilibus cap.
12. & Christophorum Encelium Salvel-
densem lib. 1. cap. 21. 22. 23. de varietate,
& natura corporum metallicorum, lapi-
dum & gemmarum: & alios qui de re me-
tallica scripserunt. Et quia aliquando lo-
tum quærit lapidem calaminarem author:
sane antequam lavetur, extingui debet:
sicque eum extingues. Accipe lapidem
calaminarem (hoc est, cadmiam illam la-
pidosam & ærariam) qui expers metalli,
saporis & alieni, igne manans, & qui fuli-
gineum edit luteam vel æream, in farinam
tritus, aceto subactus & in sole siccatus
coit in lapidem: eumque frustatim frange
fractum ac divisum vasculo fictili, quali
utuntur aurarii ad liquandum aurum im-
pone, & vasculum in forno fusorio, ubi
sint carbones accensi, appone & illic di-
mitte, donec rubescat lapis: tunc ab igne
aufer vasculum, & lapidem ignitum in
acetum fortissimum projice, ut extingua-
tur: quo extincto acetum abjice: abjecto
aceto rursus lapidem vasculo infunde: rur-
sique supradicto forno appone, ut igne-
tur: ignitum ab igne depone, & iterum

a Lapidis calaminaris, extingatio.

in acetum fortissimum, ut prius conjice, ut extingatur: eo extincto acetum ejice, eo ejecto, rursus lapidem (ut prius) in supradicto vasculo ignique supradicto appone, donec candeat: & cum canduerit ab igne sepone, & statim illum in aquam dulcem, vel pluvialem projice ut extinguitur. Extinctione facta aquam abjicies ad vices tertias semper abjiciendo aquam in qua extinctus fuerit & aliam pro quacumque vice iterando. Dioscorides lib. & cap. prius citato, illum qui ad emplastra præparatur, igniri sive accendi, extingui, & lavari jubet, in vino Aminæo, sed qui ad psorica medicamenta præparatur, in aceto fortissimo. Omnis autem talis, aut alia accedens præparatio, eo scopo fit, ut magis siccet, terreamque aut metallicam substantiam deponat, visque desiccativa major acquiratur. Alii secundum diversitates ægritudinum in liquore proprio illum extingunt. Quare si quis egeat cadmia extirpta, consulere m eam extinguere secundum morbum & locum affectū patientis. Sicque extinctus, lavatur ut plumbum (cuius lotionem perquire in prædenti capite) permutando pro quacumque vice aquam dulcem vel liquorē illi idoneum. Similiter quoq; tutia Græcorum extinguitur & lavatur.

VIRES A QVI BVS D AM
Medicis descriptæ.

Ad scabiem humidam ex pituita putri & salsa solenne: eam enim exiccat & pruritum compescit magisque siccaret & stringeret si ex solo oleo rosato omphacino, & non addito oleo violaceo.

C A P V T X I V .

Vnguentum martiarum magnum Myrepsi
ex Sectione 3. de Vnguentis numero 46.
Vsuale.

Vera Myrepsi descriptio ponderibus
duplicatis.

a Ceram naturaliter
albam sume, qualis est
Pontica, sed ejus loco
factitiam usurpamus.

b Oleum antiquum
maturum olivarum ac-
cipe.

c Rosmarinum cum
floribus cape.

a 2. Cerae albæ.
lb. ij.

b Olei communis.
lb. viij.

c Rosmarini.

Foliorum lauri.
Singul. 3 viij.

d Ta-

d *Tamaricis summitates intellige : alii loco tamaricis, amaraci legunt.* d *Tamaricis.* 3 vj.

e *Ruthæ folia tenuiora sunt accipienda, alii loco unc. viij. habent unc. viij.* e *Ruthæ.* 3 viiij.

f *Ebuli folia accipe. Latini codices legunt efbrii, pro majorana.* f *Ebuli.* Balsamitæ. Ocy-

Salviæ. Polii.

g *Sabine partes tenerimas accipe.* g *Sabinæ.* Artemisiæ.

h *Inula radices accipe.* h *Inula.* Helenii.

i *Betonica folia cape.* i *Betonicæ.*

Brancæ ursinæ.

k *Per spargulam, appetinam intellige.* k *Spargulæ.*

l *Per herbam venti, anemonem sylvestrem sume.* l *Herbæ venti.*

m *Agrimonia folia accipe.* m *Agrimonia.*

n Ab-

*n Absinthii.
B Absintbii summa-
tes intellige.*

*o Per herbam sancti
Petri, herbam paralisis
accipe: alii verbasum
odoratum accipiunt.*

*p Costi herba loco, Pre-
positus legit herbam
sanctæ Mariæ quæ est
secundum Ruellium mē
tha sarracenica, vel age-
ratum Matheoli.*

*q Sambuci foliorum
loco, alii cymarum sam-
buci.*

*r Sempervivi majoris,
alii herbam crassulam
quod est telephium le-
gunt Gallice (orpim.)*

*s Quinquenervia à
Preposito omittitur, &
per quinquenerviam,
plantaginem majorem,
vel minorem hoc loco
accipe.*

*t Per quinque folium,
vulgare nostrum vel
 tormentillam intellige.*

*o Herbæ sancti Pe-
tri. Sing. ʒ iiiij. β.*

p Costi herbae.

*q Sambuci folio-
rum.*

*Sempervivi mino-
ris.*

Herbæ millefoliae.

*r Sempervivi ma-
joris.*

Chamedryos.

s Quinque nerviæ.

*Centaurii. Fra-
gariae.*

*t Quinque folii.
Singul. ʒ iiiij. β.*

218 S E C T I O II.

- ii Per maluam sylve. ii Maluæ Sylvest.
strem altheam vel ebis- rad.
- x Cumini semen. ac-
cipe.
- y Fœnugraci semen, su-
me, & per exagia no-
vem unc. j. se. vel
drach. xij. intellige.
- z Butyrum recens sine
sale sume Præpositus
unc. j. drach. ij. cap. 9.
- * Per mentham, sar-
racenicam intellige.
- a Rubia loco, alii papa-
veris rubri legunt, quod
non probbo.
- b Per Cardiob tanum
herbam cardiacam su-
mce: Præpositus cardum-
celli capit, quod expli-
cant & dicunt esse car-
duum benedictum.
- c Per matrissylvam, au-
thor caprifolium intel-
ligit.
- d Per herbam moscha-
tam. primam geranii
specie odratam accipe.
- x Cumini.
- Myrrhæ. Singul.
3 iij.
- y Fœnigraci.
Exag. ix.
- z Butyri. 3 j. β.
Seminis urticæ.
Violarum.
- Papaveris albi.
- * Menthæ.
- a rubiæ. Men-
thæ agrestis,
- Lapathi. Politrichi
- b Cardiobotani.
- c Matrissylvæ.
- d Herbæ moschate.
- e Cha-

*Chamæli flores o-
mittit. Prepositus. ib otioe* Florum chamæ-
meli.

Scolopendrii.

Crispulae.

*oculum bovis interpre-
tantur: quare hoc loco
buphthalmum Græco-
rum & latinorum ac-
cipe: alii cotulam non
statim accipiunt.*

*g Per herbam camphoratam, abrotanum quo
hodie passim pro fæmi-* Medullæ ossium
cervi. Singul.
Exag. iii.

*nos omes utimur su-
mo* i Axung. us sine.

*In Styram calamitem
accipe. Galinæ &
Axungie hæ omnes Anseris.*

accipiente sunt recen-
tes & non rancide ne- Mastiches. Sin-
que foetide. gul. 3 j.

k Thus masculum vel
olibanum sume. k Thuris. ȝ. ȝ.

1 Olei nardini Preposi-
tus legit unc. ij. videli-
cet Myrepfi descriptio- 1 Olei nardini.
3 ij. fl.

*mis, aut Ale-
xandrini nul-
la enim peni-
sus differentia
est inter o-
leum nardi-
num Alexan.
Et oleum nar-
dinum My-
repfi scriptum
Sectionis 16.
num. 31. sed
quia videtur
jam multa
quantitas olei
comunis si 2.
uncia addan-
tur, dosis vi-
debitur ad
unguenti con-
sistetiam mi-
nus comoda.
Itaque vide-
tur oleum nar-
dinum ad so-
lum odorem
conciliandum
in pauca
quantitate
permixtum*

Herbas tritas impone
vino bono die uno: altero
autem die aufer è vino her-
bas, & contunde, conjici-
toque in alterum vinum
bonum, & illic sinito die-
bus septem. Octavo au-
tem die accipe has cum vi-
no, & decoque, donec
dimidium ejus absumatur,
dein injice oleum, & de-
nuo decoquito, quoad to-
tum vinum consumatur.
Posthæc amoveto ab igne,
& colato, atque oleum rur-
sus in lebetem conjice: &
ubi parum lento igne fue-
rit excalfactum, injice sty-
racem, postea butyrum, &
adipes, oleum nardinum,
masticem, thus, postremo
omnium ceram, omni-
busque lento igne dissolu-
tis, aufer tandem ab igne,
secun-

*secundum & recondito in vase ac
authoris utere.
mentem.*

S C H O L I A.

Herbæ recentes omnes, scilicet calidæ, & odoriferæ ut salvia, polium, calamentum, arthemisia, absinthium, & cæteræ aliæ similares, postquam floruerint, vel in flore, vel post deperditum florem colligantur: quæ vero frigidæ & humidæ, ut duæ species semperfivi, quinquenervia, & aliæ similares, cum justam magnitudinem a sequutæ fuerint, legantur: & à caulibus purgentur. Calidas & odoriferas separatim à frigidis & humidis minutissime incides, ac probe contundes, postea eas omnes fictili stricti orificii cum ℥. xiiij. vini odoriferi spatio octo dierum ad infundendum, una cum radicibus incisis & tuis, althææ & fœnugræci semine non contuso, cineribus calidis appones, vase tamen obturato. Alii per se aliquot horis infundunt althæam & fœnugræcum ad mucaginem conficiendam: confecta autem mucagine, & postquam cera est liquata, refrigerataque cum

oleo conjungunt. Peracta autem infusione in lebete ad mediæ partis vini consumptiōrem , igne lento decoques. Deinde oleum communē antiquum prædictum adjicies, & denuo omnia simul eodem lento igne concoques, donec totum vinum & aqueus humor herbarum in vaporem resolvatur. Tunc linteolo aspero calide transcolantur herbas valde extorquendo, ut nihil olei remaneat in herbis: colaturæ vero statim ceram confractam, ut liquefiat injicies; qua liquata butyrum, ursi, galinæ, & anseris axungias adjicies: his omnibus liquatis, ab igne lebetem sepones, & medullam cervi impones, mox styracem calamitem cum pauco oleo nardino solutam addes & commiscebis, interdū tamen spatula lignea agitando: quibus optime commixtis & omnino refrigeratis, pulverem tenuissimum myrrhæ & thuris desuper insperges: denique reliquum nardini olei infundes, & vase unguentario usui reservabis.

Cæterum notandum erit, Myrepsum Sect. 3. de unguentis num. 3. 4. 5. tres habere descriptiones præter istam usualem: Paulum Æginetam lib. 7. capit. 8. & Ætium lib. 12. capit. 44. maxime diversas in simplicibus & ponderibus. Præterea Ale-

xan-

Xandrinus lib. de compositione medicamentorum secundum loca capit. 993. hanc habet usualem descriptionem convenientem in simplicibus, in ponderibus vero minime, & ultra descriptionem hanc Myrepſi addit marathrum, nec axungiam anferis habet. Præpositus vero particula xx.lib. 2. herbam retrahit adjicit, & maturellam (quæ describitur à nonnullis pro morella) præter descriptionem hanc: & anferis axungiam prætermittit, variatque in ponderibus quo runderam simplicium. Fuchsius quoque, qui hoc unguentum usuale describit, diversæ est opinionis in quorundam ponderibus. Rursus animadverendum est, Myrepſum in ponderibus uti Exagio. & Exagium autem apud Græcos est pondus $\text{iiij. } \mathcal{E}.$. Proinde in omnibus compositionibus Græcorum ubi reperiatur scriptum exagium $\mathcal{E}. \text{ iiij.}$ intellige. De simplicibus nihil dicemus: cum Diodorides, Plinius, Fuchsius, abunde de his tractarunt. Si quis plura scire cupiat legat authores supra scriptos.

VIRES A MYREPSO NOTATAE.

Confert ad refrigerationem capitis, pectoris, stomachi, lienis, jecoris, aliosque dolores à frigiditate natos, & lienem induratum. Præcipue vero ad hydropicos, & lineofos expertum est.

C A P V T X V.

Vnguentum resumptivum ex xx. particula secundi libri Præpositi Vsuale.

Verus Præpositi textus.

a Per quarti: ℥. Axungia porci recentis a quart. j.
unum, unc. iii. intellige.

Axung. Gallinaceæ.

Axung. anseris.

b Oleum violatum & chameleum & anethinum à Mesue descriptum accipe.

Axung. anatis. ana 3 ij.

QEsypi humidæ. 3. B.

b Olei violati.

c Ceram.

Olei chamæmelini.

Olei anethini. ana ȝ ij.

Butyri recentis. ȝb. j.

c Ceram natura-
liter albam &
ponticam intellige,
sed ejus loco al-
bam nostram fa-
ditiam usurpa-
mus.

c Ceræ albæ. ȝ vj.

Mucag. tragacanthi.

Mucag. seminis coto-
neorum.

Mucag. seminis lini.

Mucag. radicis bif-
malæ.

Mucag. gummi arabi-
ci. ana ȝ. β.

Misce f. t unguen-
tum.

SCHOLIA.

Ceram confractam una cum oleis
in diplomate ad liquandum ap-
pones : statim butyrum cum
axungiis ut solvantur , in ceram
liquatam injicies: deum oesypum, lignea
spatula movendo : quibus dissolutis , & à
diplomate sepositis & refrigeratis , muca-
gines radicum bismaluæ , seminum lini,
feminum cotoneorum , tragacanthi , &
gummi arabici arte , probe , & separatim
extractas , in mortario lapideo cum pistil-
lo ligneo celeriter agitando , una cum su-
pradietis paratis conjunges , donec formam
habeat unguenti. Alii mucagini factas
consumunt cum oleis , quod minime fieri
debet. Omnibus itaque mixtis & con-
junctis , optimeque incorporatis unguen-
tum ad usum servabis.

Hoc unum hic est notandum , unguen-
tum istud recens , quam vetus efficacius
esse: quia si diu servatur vetustate luteum
colorem , & rancotem , tum calorem ac-
quirit , ob axungiæ in ipsum ingredien-
tes , nisi diligenter absuntur lenta & lon-
ga coctione humidum excrementitium
mucag-

mucaginum abluanturque axungiæ & olea, tum etiam nisi asservatur in pixide marmorea, in loco neque rancido neque calido: hoc vero potius ad temperandum & mediocriter refrigerandum comparatur: unde (salvo meliori judicio) ubi usus illius requiritur recens componi debet nec asservari: licet id à multis pharmacopœis non observeretur. Præterea notandum, Fuchsium lib. 3. de compositione medicament. Sect. 15. illud describere: sed in simplicibus quidem convenire, in ponderibus maxime variare, oleumque chamæmeli & anethi prætermittere propter caliditatem.

Axung. Porci, Galinæ &c.]

De tempore collectionis, de electione, præparatione, repositione, & differentiis ipsarum axungiarum, pinguedinum, & adipum, pariter de extractione mucag. sati aperte diximus hoc lib. Sect. 1. de ceras & emplastris cap. 1. & 2.

V I R E S A Q V I B V S D A M
Medicis designate.

Dolores pectoris, & tussim mitigat, digerit, sputum facilitat, & pleuritidem resolvit.

CAPUT XVI.

*Vnguentum citrinum in antidotario Nicolai
in fine lib. Mesuæscriptum, & à My-
repsō Sect. 3. de unguentis num. 42. ne-
pertum Vsuale,*

Verus illorum textus.

a Plurimi codices legunt unc. ij. pro drach. ij.	a \mathcal{X} . Boracis.	3 ij.
	Camphoræ.	3 j.
	Coralli albi.	3. β .

b Myrepsus habet drach. iij.	b Amianti dulcis.	3 j.
	Vmbilici marini.	

Tragacanthi albi..

Amyli.

Christalli..

Antali. Dentali..

Olibani.

c Alii

Nitri. ana 3 iij.

Marmoris albi. 3 ij.

Gersæ serpentariæ. 3 j.

Ceruſæ communis.

c Alii codices unc. c 3 vj.

j. legunt loco

unc. vj.

Tere tragacanth. &
umbilicos marinos in
mortario marmoreo cū
pistillo ferreo in simul,
cætera sigillatim in eo-
dem morttatio terantur,
& cum panno subtili
albo cribrentur, & cum

d Myrepſus mul-
lum pondus axum-
gia porcine deter-
minat, ac ſepum
caprinum & a-
xungiam gallina-
ceam in deſcriptio-
ne ſua omiſit.

d Axungia porcina no-
vella albiss. f. b. j. β.

Sepi pecorini vel capri-
ni. 3 j. β.

Axungiæ gallinaceæ.
3 j.

Con-

Confice sic. Caldarium plenum
aqua super ignem bulliat, & caca-
bus cum axungiis in caldario pen-
deat in ipsa aqua, & de ipso calo-
re aquæ liquefiant axungiæ, & li-
quefactæ per subtilem pannum al-
bum colentur in catinum, & mox
totus pulvis apponatur præter
camphuram & boracem, cum
spatula semper agitando, ut omniū
bona fiat incorporatio. Hoc fa-
cto in uno citro cavato vel duo
bus mittatur, & ponatur, cū spa-
tula, semper agitando, bulliant,
& cum incivit bullire, iterum in
caldario ponatur, & cum spatula
semper agitando, pulvis camphu-
ræ & boracis, donec incipiat fri-
gere agitetur semper, & cum in-
frigidatum fuerit recondatur. Et
nota, quod in lib. j. pulveris de-
bent ponи lib. viij. axungiæ.

Myrepsum loco jam citato sic
conficit. Terantur in mortario

cum

cum adipe suillo , dein cavato ci-
tri carmen adipe dissoluto ; & sine
tit coquuntur ebullitione una in
cavitate citri : postea accipientur
species supradictæ , tenuiter tri-
tæ , & injiciantur in cavitatem ci-
tri cum adipe , & subacta probe
reponit in vase , atque dato.

S C H O L I A .

N mortario ex porphyrio , tum
pistillo ex eodem porphyrio fa-
cto , corallum album , umbilicum
marinum , cristallum , antalem ,
dentalem , & album marmor in minutissi-
mas partes comminuc : deinde seinuctim
super porphyrio molula è porphyrio fuc-
co limonum irrorato , ne quod tenuissi-
mum est evanescat , ducantur , donec nulla
profsus asperitas sentiatur lingua admota ,
quod perfectæ levigationis verum est in-
dicium : hæc ubi levigata fuerint , cætera
simplicia ut cerusam , amiantum , bora-
cem , nitrum , amyolum , tragacanthum , ger-
sam serpentariam , thus masculum , per se
in pollinem rediges : redacta cum prædicto-

pub-

pulvere, prius parato, in eodem mortario porphyrio pistillo ligneo paulatim ducendo commiscebis: commixta omnia conservabis, quoad cætera sint præparata. Tunc axungias omnes optime collectas, & præparatas, in diplomate liquatas, coctasque una cum duobus aut tribus malis citreis in frusta divisis, non exorticatis (si odorem cum deterfione requiras) ad citreorum succi totius consum ptionem (quia in his vis mundificandi) deinde per pannum ligneum colatas, & refrigeratas pedetentim super pulveres prædictos semper pistillo ligneo ducendo affundes: defuper camphoram arte solutam conjunges ac commiscebis, donec omnia sint quam optime mixta, & tota mixtio & compositio agitatione instar nivis splendeat, quam fictili nitido diligenter servabis.

Circa hoc unguentum plura notare debemus: imprimis, istud non posse diu in suo statu servari propter rancorem & calorem, quem successu temporis acquiret. Quare (salvo meliori judicio) monemus pulverem per se in vase vitro diligenter servandum & axungias præparatas in alio fictili reponendas, & cum usus erit necessarius modo sequenti componatur. Accipe pulveris prædicti 3 vj. & axungiae 3 vj. que

vj. quæ dosis convenit cum ea , quæ scripta est apud Mesuen in antidotario Nicolai, nempe pro lib. viij. axungiæ, sumatur lib. j. pulveris. Satius tamen esset admiscere duplicatum pondus pulverum , ut fiat unguentum spissius & melius cohærens. Præterea observa Myrepsum omisso axungiam gallinaceam, & sepum caprinum , & pondus axungiæ porcinæ, restitutaque fuisse ut in hac descriptione videre licebit. Cæterum & Alexandrinum unum describere tum ponderibus , tum simplicibus ab hoc maxime diversum sat is constat.

Boracis.]

a A Græcis Chrysocolla , Latinis aurī gluten dicitur. Arabice Tincar. Est autem duplex. Nativæ & Factitiæ . Nativæ in fibris & venis gignitur , aut plerumque arenæ similis reperitur , aut b materiae metallicæ adhæret, atque inde abrafa cuiusdam arenæ similitudinem gerit , & cum aqua lavatur , pulveri similis subsidet . c Factitia triplex , Una ex dura natura fit, tingiturque lutea herba , ob idque herbaea dicta. Alia , qua aurifices ad conglutinandum aurum utuntur , fit ex puerorum

a Chrysocolla duplex. b Chrysocolla nativa varie species. c Chrysocolla factitia species tres.

rum urina : cuius conficiendæ modum perquiras apud Dioscoridem lib. 2. cap. 74. de urina hancque idem Dioscorides lib. 5. cap. 52. inter ærugines enumerat, vocatque æruginem scoleciām. Plinius Santenam nominat. Ultima, quæ sit ex nitro fossili. Plinius lib. 33. cap. 5. ^a Chrysocollam nativam esse ait humorem in puteos per venam auri defluentem crasselcente limo rigoribus hybernis usque in duritiem pumicis. Serapius lib. aggregat. capit. Tincar. Chrysocollam in ripis maris nativam inveniri dicit, & esse ex speciebus salis, calidam & siccām in quarto gradu. Sane ad nos allata fuit Chrysocolla ē Portugalia, proveniens (ut conjicio) in ripis maris, lutulenta sordida, admodum crassa & unctuosa, facile in aquam liquefscens, si in loco humido reconderetur, quam puto nostram esse chrysocollam usualem, si recte purgata esset. Platearius ait esse gummi cuiusdā arboris nascentis in transmarinis partibus, quod in æstate fluit, & extractione caloris condensatur & induatur. Quid sit autem chrysocolla, ut plane intelligatur, dicamus authoritate Plinii lib. & cap. citato. ^b Nihil aliud est quam

vena

^a Chrysocolla nativa quid, varia sententia.^b Chrysocella proprie quid.

vena putris, quæ pauca admodum in nostris officinis reperitur. *a* Probatur autem quæ è fodinis ærariis accipitur: proxime, quæ in argentariis fodinis invenitur: etiam & in plumbariis reperitur: vilior auraria. Unde, ut ingenue fateamur, dicemus authoritate Matheoli commentario lib. 5. Dioscorid. cap. 64. Chrysocollam varium sibi colorem vendicare, pro metallorum, in quibus foditum, ratione. Quæ enim in plumbeis accipitur, nigricat: quæ in argenteis albicit: & quæ in aureis, pallescit. Deficiente vera, uti debemus nostra usuali quæ venetiis defertur, quæque etiam alba arte admodum sit. Memini me vidisse chrysocollam veram antiquorum, quam diligentissime Dominus Nicolaus Rassius lutetianus, vir quidam chirurgiæ peritissimus, & in simplicibus examinandis sagacissimus (ut & plura alia simplicia notatu digna) servabat, *b* colore subviridem, perlaminas separataim, crusta intermedia, habentemque notas à Dioscoride lib. & capit. prius citato distinctas,

Amianti.]

c Dioscorides lib. 5. cap. 113. amiantum
ait

a Chrysocolla electiones varia: *b* Chrysocolla vero electione. *c* De Amianto lapida varia opiniones.

ait esse lapidem, & in cypro nasci, scisso alumini similem. Plinius lib. 36. cap. 19. inquit Amiantum similimum alumini, nihilque igni deperdere. Matheus Sylvaticus vult esse vitrum coctum, vel testas ovorum, ex quibus pulli à nido eruperunt. Theophrastus lib. 3. plantarum capit. 17. nomen arboris constituit. Alexanderinus lib. de compositione medicamentorum, secundum loca cap. 1009. confirmat opinionem Dioscoridis, & Plinii: & c. 1039. dicit se vidisse in unguento citrino gypsum coctum. Tandem verus Amiantus (ut conjectare possumus) a authoritate Dioscoridis, & Plinii, est similis alumini scisso, ex albo viridis, qui in sila deducunt utrinque lapide duro septus, saponem oleente, qui in ignem projectus non uritur, ut nec alumenum nostrum plumosum. Igitur haud *b* dubie credendum est alumenum nostrum plumeum vulgare, alteram esse speciem Amianti, cum parum differat ab Amianto lapide. Et quia locuti sumus de Amianto lapide: qui est alumini scisso similis dicamus quid sit verum alumenum scissum. *c* Est autem alumenum verum scissum,

a Amiantus verus quid, & electio. *b* Alumen plumosum nostrum, non est alumenum sciscale Dioscor. Sed potest sub *a*: specie amianti regoni.

sum , & quod in fila deducitur, coloris subviridis, & nitentis , gustu valde astringens ad ignem liquabile.

Umbilici Marini.]

b Umbilicus marinus est lapis seu gemma coloris interdum rubei, aut candidi, in littore maris inventus : quibusdam umbilicus veneris dicitur, eo quod refert umbilicum puellæ formosæ rotundum, & quasi humani umbilici figuram. Hæc Chrystoporus Encelius Salveldensis medicus lib. 3. cap. 8. de Origine, varietate & natura corporum, lapidum, & gemmarum.

Christalli.]

c Secundum Albertum magnum, est lapis , qui aliquando fit à frigore , aliquando autem ex nive , sicut saepe se expertum dicit. Qua in re Plinius Alberto consentit lib. 7. capit. 2. Gelu vehementiore concrescit , nec alibi reperiatur , quam ubi maxime hybernæ nives rigent , glaciemque esse certum est , quia impatiens est caloris . Mittit illud Oriens, India, Asia , Cyprus , juga Alpum. Julius Solinus improbat in polyhistore suo. capit. 20. Cristallum meram esse glaciem. Etenim si aqua concreta esset gelu
nec ,

a Alumen scyssum , vel plumeum verum quid.

b Umbilicus marinus quid ; & unde nomen accedit.

c De Crystallo varia sententia.

nec , Alabanda Asiae , nec Cyprus insula , hanc materiam procrearent , quibus regionibus incitatissimus calor est : immo etiam igni : vel solis fervore statim liquefceret . Alii effodi ajunt ex marmorum saxorumque canalibus ac veru & aratro excitari , & ad torrentes deferri , reperirique in venis tam metallicis quam propriis in multis regionibus . Diodorus lib . 3 . antiquorum gestorum cap . de Indis , ait , esse a lapidem ex aqua pura ortum , & congelatum non quidem frigore , sed divini caloris vi , quam duritiem servat variosque suscipit colores . Proinde quid sit , & quo loco inveniatur , in hoc Diodoro assentimur , fieri ex purissimo humore lapidescente in visceribus terrae , & concrescere , ac tandem tractu temporis , pluviarumque impetu , quæ in præruptis montium universam deradunt terram , apparere . b Præstantissimum autem est album , aquæ clarissimæ modo perlucens .

Antalii .]

c Antalium est testaceum quoddam marinum , fistulæ modo longum , & concavum , foris strictum longitudine ditti parui , cuius effigiem Matheolus inter bucina

a Cristallum verum quid . b Cristalli elestio .

c Antalium quid .

cina in lib. 2. cap. 4. Dioscoridis depinxit, ut videre licebit.

Dentali.]

a Dentalium est parva concha marina dentalem rimam habens, & à recentioribus dentalium appellatur, quod cum dentibus maxime caninis similitudinem habeat. Cæterum notabimus, hæc duo simplicia non esse lapides (ut plurimi volunt) sed potius è concharum genere. De his satis Plinius lib. 9. cap. 36. de purpuris & buccinis.

Nitri.]

b Nitrum vel litrum ab Arabibus baurach dicitur. Est autem nitru res cognata sali, & veluti species salis. Hinc sal lucidum, sal Alexandrinū, sal Anderene, sal nitrum, unū & idem sunt. *c* Nitrum duplex. Nativum & Factitium. Nativum fit ex terra nitrofa, aqua perfusa & sole siccata, *d* Nec id aliorum fossilium modo cæditur, aut lignone à montibus effoditur, aut ex terraneo specu excavatur, aut ex solitudine in campis concretum legitur. *e* Probatur nativum nitrum leve, colore purpureo, aut candido, in foramina dehiscens, quasi quid spon-

a Dentalium quid. *b* Niti varia appellationes.

c Nitri duo genera. *d* Nitrum nativum quid.

e Nitri nativi electio.

spongiosum, falsum, mordax, quale ex
Brumis affertur. *a* Factitii nitri plura sunt
genera. Unum ex nili aquis, nitrariis in-
fusis, & quadraginta diebus exsiccatis fit :
ut testatur Plinius lib. 31. cap. 10. De aliis
generibus lege eundem Plinium eodem
lib. & cap. Et Galenum lib. 2. de Simpl.
medicament. facultatibus cap. 20. Ac de
nitro hæc sufficient. Nunc ad aphroni-
trum accedamus. *b* Aphronitri duo sunt
genera. *c* Unum quod ex speluncarum
cameris, stiliarum instar concretum pen-
det. Id quia in se terram nullam, vel gra-
vitatem, aut crassitiem habet, optimum à
Galenô & album appellatur. *d* Alterum
est quod liquidum adhuc excidens in ter-
ram defertur. Id ob admixtam sibi ter-
ram grave est, terreamque crassitiem ha-
bet : ob id nigrius & deterius existit.
e Plinius unum duntaxat facit, idque esse
scribit, quod in speluncis, & antis molli-
bus distillans colligitur. Id, quia spuma
concretæ simile est, conjunctis duabus vo-
cibus aphronitrum nominarunt : ut illud à
spuma nitri, quæ non ita compacta & con-
creta est, sed aspectu triticeæ farinæ simi-
lis:

a Nitri factitii genera plura. *b* Aphronitri ge-
nera duæ. *c* Aphronitri primum genus. *d* Aphro-
nitri secundum genus. *e* De aphronitre Plinii
lib. 31. cap. 10.

lis : nam separatis nominibus spumam
nitri Græci $\alpha\phi\pi\omega\nu\tau\gamma\omega$ dicunt. Alii, ut sal
& spuma salis se habent adinvicem, ita
volunt nitrum & spumam nitri, adinvicem
se habere. Estque salis ad nitrum, &
contra nitri ad salem eadem ratio. Item
spumæ salis ad spumam nitri magna co-
gnatio. *a* Cæterum spuma nitri, aphro-
nitrum, flos petræ, vel parietis quod halin-
itrum dicitur (vulgo salpetræ) est res le-
vissima, glebosa, friabilis, spumosa, mor-
dens, coloris pœne *b* purpurei & hæc opti-
ma. Verum secundum Galenum lib. 9.
de simplicium medicament. facultatibus,
spuma nitri, & aphronitrum in hoc diffe-
runt, quod spuma nitri aspectu triticeæ
farinæ similis sit : hoc est, laxa, dissoluta
& candida : aphronitrum autem farinæ
speciem non habeat, neque ita dissolutum,
aut laxum, sed concretum, coactum, &
compactum sit : ut hinc pateat spumam
nitri consistentia, quam aphronitrum, te-
nuiorem esse. Halinitrum autem colligi-
tur ex parietibus, & rupibus vetustissimis,
atque ut lixivium transcolatur, & igne
concoquitur ex arbitrio artificis : eoque
utimur ad conficiendum pulverem tor-

L men-

a Halinitrum quid, & electio. *b* Spuma nitri &
aphronitri differentia. *c* Nitriteri, spuma nitri
& aphronitri, succedancum.

mentorum & bombardarum. *c* Sed quia ad manum nitrum, aut aphronitrum, vel nitri spumam, habere non possumus, illorum loco vulgari nostro halinitro utimur, sed præparato, ut solet quotidie ab artificiis præparari.

Gersæ Serpentariæ.]

a Est Cerusa. Per hanc autem cerusam intelligamus eam, factam ex radicibus dracontiae minoris, vel ex radicibus arietum radices ari non præstant secundum métem Gal. lib. II. simpl. med. ubi ita scribit. Atum terrena essentia constat, sed calida: proinde extergendi vim possidet, verum non valentem, sicut dracontium. Mesues sententiam confirmat Galeni in suis simplicibus capite de luf: *b* aitque luf crispum quod est dracontia minor, magis abstersivum quam plamum. Igitur auctoritate Galeni & Mesuæ radices dracontia minoris potius hoc loco accipiendæ sunt, quæ ari radices: quæ conficiuntur in hunc modum. Radices draconteæ minoris (quæ folio constat hederaceo, magno, candidis notis insigni, caule recto, bicubitali, versicolore, maculis resperlo purpureis, ita ut anguen plane referat, baculi crassitudine, fructu

a Gersa serpentaria quid. *b Dracontea minoru eleffio.*

fructu summo in caule racematum coherente: quam hodie nonnulli pharmaco-pœi male *a* majorem draconteam appellant, ut videre erit apud Dioscor. lib. 2. cap. 161.) hujus inquam draconteæ radices sufficienti quantitate tempore veris lectas, videlicet Julio, vel Augusto, secundum mentem Arnaldi de Villa nova, à terra lutoque mundabis, easque *b* depurabis & ad solem desiccabis ad humidi radicalis consumptionem. Desiccatæ subtilissime in mortario marmoreo cum pistillo ligneo terantur, & in fictili vitreato ponantur: desuper aquæ rosaceæ quantitatem sufficientem affunde (nempe si sint 3 xij. radicū, aquæ lib. j. 3.) in tractando leviter spatula lignea, ut imbuantur & commisceantur. Tum linteolo cooperiantur, ne pulvis extraneus incidat: & soli exponantur ut siccetur, spatulaq; aliquoties moveatur. At ubi jam totum optime siccatum fuerit, tantumdem desuper aquæ rosarum iterum affundes, agitando ut supra: vase cooperies & soli denuo ad siccandum appones. Deinde ubi totum rursus siccatum erit, adhuc tantumdem aquæ rosarum su-

L 2

per

a Quorundam pharmacopœorum opinio reprobata.

b Gersam serpentarium conficiendi medus.

per impones, ducendo ut prius spatula lignea, ac vas cooperi, & ad solem siccato. Hancque præparationem adhuc semel vel bis repetes, semper in sole siccando. Denique siccataam farinam pauco vino albo, & odorifero, aut succo citreorum immerge, & trochiscos effinge, quos in vase vitreo stricti orificii, ut facilius tegantur, ad usum repone. Alii cerusam vel gersam è radicibus draconteis, ut amyllum ex frumento conficiunt, uterque modus optimus, sed prior efficacissimus.

V I R E S E X A N T I D O T A R I O.
Nicolai.

Pulchram reddit faciem, lentigines de facie tollit, nigredinem à sole inductam delet, & pustulas in quacumque parte corporis ortas falsi phlegmatis, mirabiliter reprimit & aufert: cicatricem in corpore subtiliat, leprosi faciem si ex eo unguatur multum emundat: rubori oculorum, pruriti, & pallori, & erysipelati conduit.

C A P V T X V I I .

Vnguentum ad scabiem expertum incerto an-
tbore interdum Vsuale.

Vera descriptio in codice manu
 scripto reperta.

2. Butyri recentis sine
 sale.

Axungiæ porcinæ receñ.
 Succi fumariæ non de-
 purati.

a Per sulphur
 commune fa-
 ditum intelli-
 ge. Sulphuris a communis.
 ana 3 j.

Misce fiat Vnguentum.

S C H O L I A .

AXungiæ porci collectam &
 præparatam , secundum modum
 à nobis præscriptum in empla-
 stris , una cum butyro recenti in
 mortario plumbeo pistillo pariter plum-

beo friando contundes. Deinde sulphuris pulverem tenuissimum desuper insperges, semper pistillo ducendo, ut commisceantur: quibus rite mixtis, guttatim succum fumariæ affundes, pistillo agitando ut prius, donec pars succi probe imbuta fuerit, hæcque agitatio repetetur quotiescumque succum alium immiscebis. Quantitate vero præscripta succi pedetentim injecta & omnino imbuta, spatio duarum horarum iterum totum, ut rite succus permisceatur, & ab eis non separetur subagitabis, sicque præparatum ad usum servabis.

Sulphuris communis.]

a Sulphur Ghibur, vel Albusac Arabice dicitur. Aristoteles, Sect. 24. ultimo problemate ait antiquos vocavisse sulphur, sacrum: atque is idem sulphur appellat pabulum ignis subterranei. Est autem sulphur de genere metallorum mediorum secundum Fallopium lib. de medicatis aquis, atque fossilibus cap. 8. & secundum Christophorum Encelium Salveldensem Medicum lib. de Origine varietate, & natura corporum metallicorum, lapidum & gemmarum. *b* Sulphur, terra est, actione caloris exacte in essentiam sulphuream

com-

a Sulphuris varia nomina secundum Arabes & secundum Aristotelem. *b* Sulphur quid varia opiniones.

commutata aquosis terestribus, & igneis
trāleuntibus: vel pinguedo terræ in minera
terræ per temperatam decoctionē inspissa-
ta, quo usq; sit indurata, & sicca facta. Alii
id generari ex purissima siccitate terræ, in
qua omnibus modis prædominetur ignis,
ajunt & quasi esse vaporem calidum, &
siccum. *a* Tamen ut verum fateamur,
sulphur est vera pinguedo terræ, in minera
terræ per temparatam decoctionem in-
spissata; &c, ut satis docte Fallopius &
Christophorus Encelius lib. & cap. prius
citatis docuerunt. Chymistæ principium,
& patrem metallorum, & partem lapidis
philosophorum esse dicunt. *b* Duplex
autem sulphur. *c* Fossile seu Nativum,
& Factitium. Fossile, effoditur in qui-
busdam paludibus & montibus Islandiæ
& Græcis, ἄπνεος dicitur (id est) ignem
non expertum vel quasi sine igne: à Lat-
inis & Pharmacopœis. Vivum appellat-
tur, quod ex vena sua sine aliqua coctura
accipiatur, vel quod nondum liquefactum,
& in frustula fusum sit. Matheolus in
Comment. lib. 5. cap. 83. Dioscorides, ait
effodi *d* aperto undique cælo, non autem

L 4 in

a Sulphur proprie quid. *b Sulphuris genera duo.**c Sulphuris nativi effosso.* *d Matheoli opis*
nisi.

in cuniculis & subterraneis specubus.
 a Probatur nativum seu fossile, & quod
 apyron vocamus, secundum Dioscoridem
 lib. & cap. citato, nitidulum ac fulguris mo-
 do splendidum, perlucens, minime lapi-
 dosum, quodque sit effossum: factitium,
 quod arte paratur perfectum, ignemque
 expertum. b Fit autem diversis modis.
 Nam aut ex aquis coquitur, aut ex gleba
 effossa, & in vasis coctis perficitur igni. De
 aliis modis conficiendi, lege Dioscoridem
 lib. & cap. citato. Fallopium eodem lib.
 & cap. dicto. Christophorum Encelium
 lib. 1. cap. 2. de Origine, varietate & na-
 tura corporum metallicorum, &c. c Lau-
 datur factitium, extinetum, sive mortuum
 ita; quo enim virulentius, quo magis oleo-
 sum & pingue, eo melius. Et haec sunt,
 quæ novi & legi de sulphure: quod si plura
 voles, require apud Georgium Agricola m
 in fine, lib. 3. fossilium. Plinium lib. 35.
 capit. 15. Avicennam lib. 2. capit. de Sul-
 phure.

V I R E S A B E O D E M A U T H O R E
manu scripto.

Scabiei & morpheæ, quod vulgus (mal
 de saint Main) appellant, maxime confert.

C A P V T

a Sulphuris nativi electio. b Sulphuris factitii con-
 ficiendi variis modis. c Sulphuris factitii electio.

CAPUT XVIII.

*Vnguentum comitissi descriptum à Guillelmo
Varignano. in tract. 16. cap. 4. de reten-
tione menstruorum & oris matricis & exue-
catione ejus Vsuale.*

Varignane textus verus.

¶. Corticum media-
norum castanearum.

a Myrtillorum se-
men sume.

b Per caudam ca-
ballinam, equinam
intellige.

c Gallas non per-
foratas, virides, &
firmas intellige: eo
quod aerbiores
sunt perforatis.

d Cortices faba-
rum parvarum &
nigrarum accipe.

Glandium corticum
medianorum.

Arboris Gladium cor-
ticum medianorum.

a Myrtillorum.

b Caudæ Caballinæ.

c Gallarum.

d Corticum fabarum.

L §

e Oxi-

e Ozimorum vel
arillorum uva-
rum maturorum
cape, qui acimi di-
cuntur, quia tunc
maturescere uva
sicciores fiunt.

f Sorba immatu-
ra ad humidi con-
sumptionem sicca-
ta accipe.

g Mespila im-
matura, non au-
tem siccata cape :
ut nonnulli volunt
nam tantum ab-
est, ut siccari puf-
fint, ut putrescant.
Et maturescant
magis.

h Per ana author
intelligit partes e-
quales, videlicet
unc. j. se.

i Ceram citrinam
accipe & per qua-
rumvis unc. viii,
se intellige secundū
exigentiam confe-
ttonis unguenti.

e Ozimorum vel aril-
lorum uvarum.

f Sorbellarum Sic-
carum.

g Mespilorum.

Radicum chelidoniæ.

Foliorum pruni sylve-
stris h ana.

Terantur grosse, & co-
quantur in

Aqua plantaginis.
lb. viij.

perfecte, & colentur

. ergo i ceram
quantumvis.

dissolve cum

Oleo myrtino.

k Cum

- k Cum aqua prædicta, hoc est, prædicta decoctione.
- l Castanearum cortices medianos accipe.
- m Glandium, & arboris ejus cortices medianos sume.
- n Gallas virides & non perforatas accipe.
- o Per P. j. unc. j. intellige.
- p Post ozimorum, alias arillorum, sequitur sorba & mespila & omissa fuerunt à bibliopola, idcirco apponende sunt unc. se. que faciunt P. se.
- q Trochiscos de carabe, Varignanae descriptionis scilicet, si reperiantur in suo antidotario, si vero non, trochiscos illos de carabe
- & lavetur novies cum aqua prædicta, semper innovando quacunque vice, postea
- Z.** Corticum prædictarum / castanearū.
- m Glandium, & arboris ejus.
- n Gallarum. ana o P. j. Cineris offuum cruris bovis.
- Seminis myrtillorum.
- Ozimorum alias arillorum. ana P. β.
- p Terantur & fiat pulvis tenuissimus.
- Z.** ergo istius pulveris. P. ij.
- q Trochisc : de Cara-

à Mesue descriptos. Et
per P. se. vel P. j. unc. se.
vel unc. j. intellige.

r Oleum mastichinum
varignane descriptionis si
in suo antidotario reperia-
zur, si vero non invenia-
tur scriptum, istud Me-
sues accipe, & per quod
fussi. unc. iiiij. intellige.

Nihilominus tamen si a-
stringentius recuperetur
intentione & scopo un-
guenii felicius usurpare
poterimus.

be. P. β. alias
Par. j.

Misceantur, &
cum prædicta ce-
ra & oleo myrti-
no, lotis, addito
eis

r Oleum masti-
chinum non
lotami quod
sufficit.

S C H O L I A.

Antequam ad methodum confi-
ciendi hoc unguentum devenia-
mus, quid author velit intellige-
re, videamus. Cum dicit. Re-
cipe ergo istius pulveris P. ij. Trochisco-
rum de Carabe P. β. alias P. j. &c. sic (ut
mea fert opinio) intelligere debemus. Si
Pharmacopœus nolit totam compositio-
nem facere, sed partem aliquam, accipiat
pro partibus diabibus istius pulveris, tro-
chisc. de carabe P. β. vel unam, cerae lotæ
novies

novies cum prædicta decoctione Par. vj.
olei myrtillorum loti novies cum prædicta
decoctione Par. xvj. olei mastichini non
loti P. ij. Sed si totum velit componere,
assumat Par. j. ß. vel tres trochisorum de
carabe, olei mastichini 3 iiiij. cum præ-
dictis ante paratis, reliquendo textū illum
24. istius pulveris Par. ij. &c. Præterea
satis nobis apparet, pondus & dosim sim-
plicium, decoctionem ingredientium, o-
missa fuisse: quare autem Varignana
omiserit, ignoramus, & pariter dosim. ceræ,
& olei: nisi forsitan (salvo meliori judicio)
quia sunt menstruorum fluxus, aliis quam
aliis vehementiores, aut parciores, unde
aliis magis quam aliis, major, aut parcior
requiritur astricatio: ea de causa dicemus
præstantius esse ut qui hoc unguento vo-
luerit uti, præscribat simplicia omnia pon-
dera pro ratione fluxus menstrui, vel erra-
tum traductori aut Typographo attribue-
mus. Tamen ne desit nobis hoc unguen-
tum necessitatis tempore, propter pondera
simplicium omissa, consuevimus in no-
stris officinis hoc transcriptum à Præpo-
sito unguentum præparare, definitis, &
determinatis ponderibus cuius descriptio
talis est.

Præpositi vera descriptio.

2. *Corticum medianorum
castanearum.*

*Corticum medianorum ar-
boris Glandium , &
Glandium.*

Myrtillorum. :

Caudæ equinæ.

a *Inter cau-
dam equi-
nam & cor-
tices fabarū
Præpositorus o-
misit gallas,
& addenda
sunt,* a *Corticum fabarum.
Acinorum uvarum.
Sorborum siccorum imma-
turorum ,
Mespilorum immaturorū.*

Radicum chelidoniae.

*Foliorum prunorum sylve-
strium.* ana 3 j. B.

Teran-

Terantur grossō modo &
coquantur in

Aquæ plantag. ℥. viij.

usque ad consumptionem
medietatis, & tunc

24. Ceræ novæ. ℥ viij. ℥.

Olei myrtillorum. ℥. ij. ℥.

Misce & lava oleum &
ceram cum suprascripta de-
coctione novies, semper
renovando aquam: & cum
hoc factum fuerit.

24. Corticum castanearū.

Glandium.

Corticum medianorum ar-
boris Glandium.

Gallarum. ana unc. j.

Cineris ossium cruris bovis
b Alii

Myrtillorum.

Acinorum uvarum.

Sorborum siccorum.

ana ȝ. β.

Trochiscorum de Carabe.

b Alii le. b ȝ ij.

gut unc. j. β

sed si valen-
tius, astrin-
gentius, ex-
spectemus,legendum e-
rit unc. ij. se.
vel iiij.

Pulverisentur subtiliter
 pulverisanda, & cum præ-
 dictis cera & oleo lotis cū
 supra dicta decoctione fiat
 unguentum. Hic finitur
 textus Præpositi : nunc ac-
 cedamus ad veram metho-
 dum conficiendi.

Vnguenti hujus conficiendi vera methodus.

Recentia simplicia, secundum naturam,
 quam in se habent (nam alia aliis citius
 vel tardius recuperantur) tempore & loco
 collecta, crassiuscule in mortario æreo,
 cum pistillo ferreo, ordine trita in lib. viii.
 aquæ plantaginis, ad mediæ partis con-
 sum-

sumptionem coquantur: ut cortex medianus arboris quercini, acini uvarum, radix chelidoniæ, mespila, sorba, cauda equina, semen myrtillorum, pruni sylvestris folia, cortices fabarum, mediani glandium, castanearum cortices, & gallæ: quæ omnia ubi recte cocta erunt, duarum horarum spatio in infusione permittes: signum autem perfectæ coctionis, & infusionis tale est. Accipe gladium maxime nitidum & politum ex ferro factum, immitte in decoctum: & si cum extrahis sit lividius, & nigrescens cum adhæsione difficulter eluibili, tum concoctio, & infusio perfecta & peracta, quam infusionem mediocriter calidam velociter extorquendo colabis, & colaturam in novem partes divides: postea ceram minutatim incisam, una cum oleo myrtino in diplomate liquatam, & adhuc calentem lavabis cum prima parte colaturæ calidæ, agitando ac versando donec totum refrigeretur: deinde vase duplici liquabis, & refrigerare permittes aquam, quam subsidentem ex lotione dejicies: ea ejecta ceram iterum eodem vase, eodemque igne liquabis: & cum secunda parte decocti calidi lavabis, trastando ut prius, donec frigescat: & aquam

ut

a Decoctionis hujuscemodi signum,

ut antea dejicies: sicque septies etiam iterabis, donec nulla pars prædictæ colatura supersit: postremo totum probe ablutum in diplomate liquabis, & pulverem tenuissimum ossium cruris bovis duriter agitando immiscabis: paulo post pulveres sequentium pertenues & in pollinem redactos, ordine, ut corticum mediorum arboris quercini, & mediorum corticum glandium, corticum mediorum castanearum, gallarum, sorborum, mespilorum, seminum myrtillorum, acinorum uvarum, insperges: desuper trochiscos de carabe celeriter & diu agitando conjunges, & subiges: subactaque omnia simul & complexa ad consistentiæ spissitudinem servabis ad usum. In hoc animadvertisendum Varignanam in pulvere hujusce unguenti sorba & mespila omisisse, & Præpositum in eodem pulvere mespila, & gallas in decoctione, quas addere oportet post caudam equinam, cum decoctionem parare volueris, & mespila addere convenit cum pulvere dicti unguenti. Præterea Varignanam in suo textu scribere. Et lavetur novies cum aqua prædicta semper innovando quacumque vice, &c. Revera melius (pace aliorum dixerim) ac præstantius esset hoc unguentum, si non ejiceretur decoctum

coctum, sed potius cum eo misceretur: quod certe fieri non potest, si in promptu egeamus: si vero conservare velimus, nequimus quia brevi temporis spatio ob decoctionem corrumperetur, & rancidum redderetur. Cæterum fieri non potest hoc unguentum nisi mense septembri, vel octobri, propter multa simplicia, quæ tantum his duobus mensibus in suo statu reperiuntur. Caveat porro pharmacopœus ne in grumos abeat hoc unguentum cum volet simplicia probe trita miscere: & si forte fortuna abeat in grumos, sic restituere poteris. Accipe setaceum & pedetentim unguentum grumatum super dictum setaceum spatula lignea fricando transcola, donec totum sit transcolatum. Hoc namque pacto restitutum erit, nec ulli grumi apparebunt.

Cineris ossium cruris bovis.]

a Offa in cineres redigenda, aptius interlunio colligi debere videntur: quod nimicum lunæ incrementum aut decrementum, corporis totius partes imitentur. Nec vero dubium est quin interlunio solidæ omnes partes quam plenilunio, longe sint sicciores. *b* In cinerem autem hac

me-

a Quo tempore sunt colligenda offa cruris bovis ad cineres faciendos. *b* Ossium cruris bovis usus,

methodo ossa convertes. Vas figulinum accipito, & ossa recentia, confracta, carne carentia, cruris bovis, in dicto vase impo-nito, vasque furno fusorio circumcirca carbonibus accensis adaptetur & illic di-mittatur, semper ignem continuando eo- usque dum dicta ossa alba appareant abs- que ulla nigredine & friabilia digitis sen-tiantur, quod vere signum adustionis est: sic adusta diligentissime ad usum illa ser-vabis. Sicque cætera ossa animalium ad cinerem faciendum debent eligi & aduri.

Olei myrtillorum.]

Scilicet ℥. ij. ℥. Alii mastichinum & myrtinum æquis partibus sumunt. Ma-gna est contentio inter nos pharmaco-pœos, cum hoc unguentum parare volu-mus, quale oleum myrtinum debeamus accipere, compositum, an simplex, cum de eo nihil determinet Varignana, neque in suis tractatibus aliquam olei myrtini de-scriptionem assignarit. Quidam sentiunt, & affirmant accipiendum esse oleum cō-positum myrtinum, ex descriptione Ale-xandrini, quod Præpositus in suo dispen-sario scripsit: sed (pace dixerim) perpe-ram: nam oleum myrtinum compositum Alexandrini continet crocum, quod ma-xime menses educit: quod certe est præ-

ter

ter scopum : nam ad sistenda menstrua unguentum componitur : ergo myrtinum oleum compositum à Nicolao Alexandrino & Præposito minime conferet: nam poros & meatus referaret & aperiret & non astringeret . ratione croci : sed sua sequentur ratione dicentes : unguentum omnino astrictivum esse , nec simplicia astringentia , quæ in unguento ponuntur, posse operari, & ad partes deferri, sine aliquo vehiculo & deferente : & hac ratione oleum myrtinum compositum usurpant, ut crocus sit pro vehiculo, & yim aliorum sua subtilitate deferat, & ad agendum excitet. Tamen (salvo eorum judicio) existimo , ut Luminare majus sect. 10. de ceratis & unguétis testatur, simplex oleum à Mesue descriptum 12 distinctione de oleis sumendum, cum scilicet non sit opus dilatatione meatuum , sed omnimoda astrictione . Nihilominus medicorum ratiocinantium esto ea de re judicium.

V I R E S A D O C T O R I B V S *Medicis notatae.*

Incoepsum abortum prohibet: hæmorrhoidas fistit, ac laxatos lumbos conciliat.

CAPUT XIX.

Vnguentum mundificativum de apio authore incerto: interdum Vsuale, & mibi frequens.

Verus textus in codice manu scripto repertus.

2. Absinthii nostri vulgaris foliorum.

Foliorum solani hortensis.

Foliorum portulacæ sativæ.

Caprifolii. Millefolii.

Poligonii maris.

Sempervivi minoris cum aliis florib.

Foliorum plātaginis majoris.

Radicis rubiæ majoris.

Sempervivi majoris.

Foliorum betonicae.

Foliorum verbenæ.

ana M. iij.

Foliorum apii. M. v.

Foliorum pimpinelle.

Florum hyperici.

Foliorum Galiopsis. id
est, urticæ fætid.Centaurei minoris sum-
mitatum.

Foliorum pilosellæ.

Foliorum chelidoniæ.
ana M. j. 3.

Foliorū a rostri porcini.

Foliorum b simphyti pe-
træi. ana M. ij.

c Simphytum majus illud quod aliqui pectione vocant Radicis & simphyti majoris. $\frac{3}{2}.$ v.

Pistentur herbæ & radiceſ & bulliant una cum

Succipeti. $\frac{1}{2}.$ ij. &

Olei communis veteris.

$\frac{1}{2}.$ ix.

ad consumptionem humiditatis herbarum & succi, tunc colentur colaturæ adde

Ceræ citrinæ. $\frac{1}{2}.$ ij.

Sepi Caprini.

Resinæ puræ. ana $\frac{3}{2}$ xij.

Terebinthinae communis.

$\frac{3}{2}$ ix.

Misce fiat ungentum.

SCHO-

S C H O L I A.

Secundum veram collectionem, nempe cum tempus oportunum erit, herbæ recentes legantur, & nitidæ mensuratæque incidentur ordine, & in mortario lapideo vehementissime tundantur. Deinde in fistili strictioris bene cooperto, cum quantitate olei prædicta, & succi peti, spatio unius diei, ut infundantur, igne lento fovebis. Infusione peracta eodē igne ad totius humidi aquæ herbarum, & succi peti consumptionem coques: quo humido consumpto, panno cannabino maxime rudi calide totū velociter extorquebis: colatum igni prædicto una cum cera confracta & sepo caprino, ut liquefcant, appones: paulopost resinam pariter divisam, spatula ducendo. His liquatis, & ab igne depositis terebinthinam addes. Hoc itaque modo mundificativum de apio arte erit paratum, quod ad usum servabis. Augusto & septembri mense confici deber, eo quod hoc tempore herbæ maxime vigent.

In hoc maxime notandum chaos esse apud nos pharmacopœos, & tantam diversitatem ad mundificativum de apio

M con-

conficiendum. Nam plurimi sunt qui ex aloë, mirrha, sarcocolla, terebinthina & melle rosato conficiunt. Alii ex terebinthina, & melle rosato: alii unguento Ägyptiaco, & apostolorum utuntur pro mundificativo. Sed (ut verum fatear) nullum mundificativum debemus tenere paratum, paraque debet secundum exigentiam morbi, simplex vel compositum. Nam in dies magis minusue morbus mundificatione indiget. Igitur censerem mundificativum componi, cum à medicis & chirurgis indicitur, pro ratione morbi.

V I R E S A Q V I B V S D A M
, probata.

Ad ulcera emundanda maxime prodest.

C A P V T X X .

*Vnguentum Neapolitanum maxime expertum
autbore incerto: Interdum Vsuale.*

Vera descriptio in codice manu scripto
reperta.

ꝝ. Radicis altheæ.

Radicis ireos nostratis.

Radicis

Radicis inulæ campanæ.

Radicis bryoniæ.

Radicis lapathii acuti.

ana 3 iij.

Foliorum salviæ.

Rosmarini. ana M. j. 3.

Fumaricæ.

Scabiosæ cum toto. ana. M. ij.

Incidantur radices minutim & cotundantur, herbae simili modo, & omnia in

Vini albi odoriferi. ℥b. iij.

Aquaæ fontis. ℥b. j. 3.

spatio sex dierum infundantur, bulliantque una cum

Butyri receñ. sine sale. 3 iiiij.

Axung. porcinæ veteris non
fætidæ. ℥. j.

Olei communis veteris.
℥ iiiij.

ad consumptionem vini &
aquæ, exprimantur & infri-
gidentur, addendo

Theriaces veteris. ℥ j. β.

Mithridatii veteris. ℥. j.

Sulphuris vivi. 3 ij.

Argenti vivi extinti cum te-
rebinthina. ℥ vj.

His omnibus additis, diu-
que agitatis in mortario to-
tum ad usum reconde.

SCHOLIA.

N prædicto vino albo & aqua, radices omnes tempore convenienti lectas, & à sordibus repurgatas, minutim incisas, ordine, in mortario lapideo, pistillo ligneo, multum contundito: pariter fumariam, scabiosam, salviam, & rosmarinum: tum hæc omnia ubi contusa per se erunt, sex dierum spatio in fictili stricti orificii obturato, infusioni adaptentur, igne levi & tardo ut melior omnium fiat infusio, & penetratio (melius tamen vinum igne, ne acescat, nō calefcere.) Septimo autem die eodem igne coquantur, ad mediæ partis consumptionem spatula movendo. Ubi cocta fuerint, & dum adhuc calent linteolo aspero in aliud vas contorqueantur & exprimantur: in colaturam adhuc calidam oleum, butyrum, axungiam porcinam, ut liquefiant, injicies, & ad alteram humidi partem concoques: coctis refrigeratisque theriacam & mitridatium immiscebis, perpetuo spatula movendo: paulo post tenuissimum pulverem sulphuris, denique argentum vivum (prius tamen à sordibus

defæcatum & transcolatum vide supra hac Sect. capit. 10. in mortario cum terebinthina extinctum & optime incorporatum cum aliis subiges & permiscebis: hocque totum, ubi probe spatio unius diei agitatum fuerit, in pixide terrea servabis. Hiberno autem tempore conficiatur propter radices.

V I R E S A Q V I B V S D A M
Medicis probatae.

Easdem enim facultates obtinet ut emplastrum de vigo cum mercurio supra scriptum.

C A P V T X X I .

*Vnguentum Areum Myrepſi ex Sect. 3.
num. 48. Vſuale.*

Textus Myrepſi verus.

a Rosmarini summitates
emergentes cum florum e-
ruptione intellige.	a <i>Y. Rosmatini.</i>
b Per Sampſuchum, ma-
joranam cape.	b <i>Sampsuchi.</i>
c Iridis Illirice radices re-	c <i>Iridis.</i>

centes sume, si secundum d Serilli.

*Myrepſi intentionem para-
re velis, ita quoque radices
jari in medio autumni col-
lectas, si secundum mentem
Præpositi: nam legit radi-
cis jari.*

*d Serilli & ruthæ folia
sume.*

*e Radicis malvae agrestis
loco, legit Præpositus radicis
sciscidis (quod plures inter-
pretatur cucumeris asinini)
& per quartam, drach. j.
Grana XV. intellige.*

*f Salvia & Sabina folia
accipe.*

*g Pulicaria majoris &
minoris, & radicis brioniae,
inter sabinam & laureo-
lam Præpositus capit.*

*h Calamintham monta-
nam sume.*

*i Foliorum sciscidis, inter
calamintham & masti-
chen Præpositus sumit.
k Thus masculum vel oli-
banum accipe.*

Ruthæ.

*e Radicis malvæ
agrestis. Sin-
gul. 3ij. 3ij. &
quartā partē.*

Foliorum lauri.

f Salviæ.

*Sabinæ. Singul.
3j. B.*

*g Laureolæ.
3iiij. B.*

*b Calaminthæ.
3 iij.*

i Mastiches.

*k Thuris. Sin-
gul. 3 iij.*

Pyrethri.

l Euphorbium medie atætis accipe, quia scopus unguenti est calefacere.

m Per Exagia iiiij. se. drach. vj. cape: quid autem sit exagium Grecum vide supra cap. 14. in hac sect. 2.

n Oleum moschæ ellinum videtur esse apud quosdam oleum muscellinum, quod plurimi interpretantur de been, quod ego non puto. Et per exagium. j. & sem. drach. ij. cape.

o Per oleum sanctæ Barbare, istud oleum quem admodum Myrepsus descripsit accipe, si vice petrolei excipere vis.

p Oleum laurinum per expressionem intellige, non autem nostrum vulgare, quod conficitur ex axungitis porcinis, foliis, baccis, lauri simul tritis, & coctis, ejus olei per expressionem facti, meminit Dioscorides & Myrepsus, ut perfectior sit compositio & calidoris intentionis.

*l Euphorbii.
Singul. ȝ. β.*

Zinziberis.

Piperis communis.

Singul. m Exag. iiiij. β.

n Olei moschati. Exag. j. β.

Petrolei aut pro eo o olei sanctæ Barbare. ȝ. β.

Adipis ursini.

*p Olei laurini
Singul. ȝ. j. β.*

q Bu-

q Butyri, an recens, an vetus sit intelligendum, nemo explicat, si tamen permeandi & porros subeundi materiam requiras, item & digerendi pro scopo unguenti, videtur eligendum vetus, quemadmodum & Galenus oleum vetus ad easdem intentiones preferre solet.

r Oleum olivarum vetus accipe.

s Ceram naturaliter albam ponticam accipe, & per quartam partem, libra, unc. iij. accipe.

q Butyri. 3. ij.

r Olei communis. ℥. ij. 3.

f Ceræ albæ puræ. ℥. 3. & quartā partē.

Herbæ unacū radicibus projectantur in vinū die uno : altero vero die eximātur, & in mortario probe tūdantur : dein in oleum injiciantur & illuc diebus septem permittantur. Postea probe decoquantur & collentur, rursusq; bulliant, atque

M S iiii.

imponantur butyrum, adipes,
& cera, omnibusque liquatis
injicito sanctæ Barbaræ oleū,
moschatum, & laurinū: dein
imponito Thus , zinziber,
piper pyrethrum probe trita.
Omniaq; simul bene in mor-
tario subiecta tollantur & in
vase recondantur.

S C H O L I A.

Et illi tecto radices maluæ sylve-
stris & iridis per se minutim in-
cisas , ac probe in mortario lapi-
deo cum pistillo ligneo tusas im-
pone: defuper separatim quæ sequuntur in
idem mortarium velociter trita conjice ,
ut rutham, laureolam, sabinam, salviam,
lauri, sampsynchi, & calaminthæ folia, ser-
pillū, & summitates rosmarini : spatioque
octo dierum una cum vini rubri fl. viij.
ad macerandum appone . Nonnulli tepi-
dum aut calidum esse liquorem infusionis
volunt: tamen melius vinum non inca-
lescere igne ne acescat: nam per se ignem
sine calore satis retinet , & exprimit , &
fer-

fervorem excitat. Sequenti vero die ad mediæ partis consumptionem igne lento concoque, spatula aliquoties ducendo. Deinde oleum commune prædictum in decocto adjicies (alii oleum, butyrum, una cum adipe ursino, & vino, coquunt) rursumque omnia coques donec totum vinum evaporatum, & aqueus humor herbarum in vaporem resolutus fuerit, ut prius spatula inter coquendum movendo. Postea probe per saccum cannabinum torquendo calide exprimes. Expressioni vero butyrum, & ursinum adipem, ut liqueantur, addes. His liquatis iterum igni lento expressionem mixtam cum butyro & adipe ursino appones, statimque ceram divisam ut liquefiat injicies: liquatam, ab igne depones: mox oleum laurinum, molchatum seu moschelinum, & petroleum commiscebis, celeriter subinde movendo, quounque omnia rite frigescant. Ubi omnia refrigerata fuerint, pulveres tenuissimos radicū pirethri, zinziberis & piperis insperges, desuper thuris & mastiches pulverem separatim, factum, permiscebis: ultimo euphorbium, quam tenuissime pulverisatū, addes. Totum subactum ad usum recondes. Maxime autem in hoc parando unguento notandum nullam descriptio nem

nos debere accipere, præter istam, quæ à Myropso descripta est: nam is & primus illam descripsit, & dosis simplicium optimam habet proportionem, respectu aliorum qui hanc descripserunt. Præpositus quoque hanc describit, & radices jari, loco radicum iridis, radices sciscidis & folia, loco radicum maluæ sylvestris, usurpat: bryoniam præterea & utramque pulicariam, ultra hanc Myrepſi, adjungit: atque ingredientium pondera ex dimidio contrahit: quorum fere nullum respondet ponderi à Myrepſo descripto. Rurſus simplicia Præpositus in oleo absque vino infundit, proclivi quidem lapsu, attamen non negligendo. Itaque id unguentum componentes falli nolumus.

VIRES DESIGNATAE A

Myrepſo.

Ad omnem dolorem stomachi & ventris. ad uterina mulierum mala, distensiones, quartanas, comitiales, spinæ dolores, & renum valet. In quartana ante invasionem utiliter eo spina & scapulæ inunguntur.

C A P V T

CAPUT XXII.

Vnguentum de Tuthia, quod oculorum affectibus confert, aut bore incerto, mibi frequens & Vsuale.

Vera descriptio manu scripta.

a Per pompholygem, quin-
tam speciem admie Dio-
scoridis (que cripinitis dici-
tur) lotamque intellige.
Modum autem lavandi vi-
de supra in ista sect.ca. 11.
ubi agitur de plumbo, nam
ut lavatur plumbum, sic
admia & pompholix la-
vantur.

b Per Trochiscos albos,
illos quos descripsit Rhassis
accipe.

a 2. Pompho-
lygis lotæ. 3vj.

Stibii crudi usci
& loti. 3j.

Sacchari candi.
3. 3.

b Trochiscorum
alb. 3ij.

Butyri recentis-
sine sale loti.
3vj.

Misce fiat un-
guentum cū la-
pide calaminari.

S C H O-

S C H O L I A.

Conifice sic. Sumito lib. 3. lapidis calaminaris, eamque in quatuor parteis divide, ita ut pars una non excedat aliam. a Prima autem pars igni incandescat: ignita in 15. j. aquæ rosarum, in qua prius coxeris foliorum ruthæ nostræ hortensis 3. 3. & foliorum fœniculi 3 j. extinguitur. Tum illa prima lapidis pars abjiciatur. Deinde altera pars in eodem igne ardescat, & in prædicta aqua rosæa restingatur, & restincta dejiciatur: Rursus aliæ duæ partes, quæ restant ut prius singulatim incendantur, & in aqua supradicta extinguitur & ejiciantur. Tunc aqua per lineum pannum nitidum coletur: ac in ea demum aqua, butyrum pluribus ante vicibus aqua communis elotum, (aquam illam communem semper abjiciendo) longa agitatione penitus commisceatur: quod fiet, si aqua sensim butyro instilletur, non autem affatim affundatur: alioqui enim vix unquam coincorporantur: dein pompholigem & stibium

a Ignem carbonum prius accensorum absque sumo ansequam lapidem calaminarem recipias accipe.

stibium optime lævigata (ut in superioribus emplastris & unguentis lævigationis modum docuimus) butyro, ita cum dicta aqua rosacea incorporato, inspergas: de super saccharum candum rite pulverisatum, & albos trochiscos in pollinem redactos adjice. Omnia denique commixta ac subacta, scilicet in mortario plumbeo cum pistillo ex eadem materia facto, ad usum in pixide figulina vitreata servato.

Adde 3. j. β. olei amygdalarum dulcium sine igne & recens facti, pluribusque vici bus cum æquis partibus aquæ rosaceaæ & fœniculi loti semper inter lavandum ab jiciendo aquam proquacumque vice.

Stibii crudi usti & loti.]

a Stibium, stimmi, antimonium, unum & idem significant. *b* Est autem stibium secundum Plinium lib. 33. capit. 6. lapis spumæ candidæ & nitentis, non tamen translucentis. Brassavolus vult esse plumbum: Alii lapidem plumbarium referre, magis tamen quam plumbum nitet, aut radiat, & magis friabile, manusque tingens. Alii marchesitam librariorum vel impressorum. Mathæus Sylvaticus lib.

pan-

a Stibit varia appellationes. *b* Stibium proprio quid; Stibium quid, varia sententia.

280 S E C T I O N I I .
pandectarum cap. 24. ait esse venam terræ
similem plumbo. Serapius lib. aggregat.
cap. aitruad. idem cum Sylvatico sentit.
Alii metallum esse assertunt eo quod eli-
quatur ut alia metalla, & quia facile cum
ipsis metallis commiscetur. Ex his variis
sententiis, Plinii sententiam sequamur.
Nam stibium est de genere fossilium quæ
sapiunt naturam, & metalli & lapidis.
Quatenus enim liquatur ut metalla, sapit
naturam metallorum; quatenus autem
friabile, est revera de genere lapidis & me-
talli. *a* Duo ejus genera reperiuntur: mas
& fœmina. Mas horridior scabriorque,
& minus ponderosus minusque radians:
Fœmina contra nitet, friabilis, fissurisque
non globis dehiscens. Quæ discrimina
possunt optime demonstrari in fodinis
Germaniæ ubi maxime abundat, ut à quo-
dam amico Germano doctissimo accepi se
utrumque fodisse. *b* Præstat autem sti-
bium fœmineum, splendidissimum, niti-
dum, in confractu crustosum, terræ & cal-
culorum expers. Raro hodie fossile in no-
stris officinis habetur: excoctum vero seu
eliquatum habemus. Uritur & lavatur in
hoc unguento ad sulphureas & acrres pa-
tes tollendas: vel propter acredinem à sul-
phure.

a Stibii duo genera. *b* Stibii optimi cœstio.

phare contractam : ne oculis noceat : quæ
ustio & lotio talis esse debet. *a* Quantita-
tem quam voles stibii accipito , & in
pollinem tenuissimum reducito : deinde
in fictile amplum non plumbatum , con-
jicito: tum demum carbonibus accensis ad
calcinandum caute exponito , quoad cor-
puscula illa , quæ *b* emicant , splendorem
suum amiserint , vaporque sulphuris om-
nis cessaverit , fœtorque obsoleverit , inter-
dum tamen spatula ærea movendo . Sti-
bium autem in calcem conversum subal-
bicantis cineris faciem contrahet . Tunc
3. iiiij. istius calcis in pollinem rediges &
in vini albi veteris 3 ij. in fictili cooperito
trium horarum spatio macerabis : & infu-
sione peracta vinum evaporabis paulatim
super cineres calidos ad stibii siccationem.
siccatum itidem in 3 ij. lactis mulieris
pariter macerabis , & lac super cineres cali-
dos consumes . Consumpto lacte & stibio
siccato , aliud lac affundes , & iterum sti-
bium macerabis , eodē igne , ad lactis con-
sumptionem , consumpto lacte desicca-
tum stibium novies vel decies in æquis
partibus stillatitiæ aquæ rosarum & fœni-
culi.

a Stibii ustio & lotio secundum hujus unguenti sco-
pum. *b* Per caute intelligendum , ut ignis parvus
et admodum exiguis sit cum calcinatur.

culi, semper abjiciendo aquam & aliam stillatitiam innovando in mortario lapi-deo ablues, Atque hoc modo stibium ustum & ablutum & siccatum reconde, tuteque ad oculorum affectus utere. Dicorides lib. 5. capit. 59. alium torrendi & exurendi modum docet. Plinius quoque loco supra citato aliam methodum torrendi exhibet: hos tu modos poteris diligenter observare si nostra non sufficiat præparatio.

Cæterum hujus unguenti nulla est authoritas, sed experientia multa & bona.

V I R E S A Q V I B V S D A M

Medicis probata.

Maxime ad oculorum affectiones & ad hebetudinem confert, fluxiones & inflammaciones sistit.

D E

D E

O L E I S.

S E C T I O III.

Vandoquidem superiori sectione unguenta universa, quæ passim in officinis habentur in usu, qua fieri potuit diligentia & brevitate à nobis explicata sunt: nunc ordine ad oleorum conficiendorum methodum accedendum: quorum subiectum & materia eadem est cum materia unguentorum & emplastrorum, cū ex quacunque re habeatur oleum, sive simplex, sive compositum. Simplex aliquando sponte, ut petroleum: aliquando per expressionem sine aliqua additione, ut ex simplicibus quæ succum

cum habent oleaginosum, quemadmodum ex tritis olivis maturis, vel immaturis, quod maxime & proprie oleum à Sylvio appellatur: item ex nucibus, amigdalibus, seminibus, & consimilibus, ab eodem Sylvio oleum abusivè nuncupatur. Compositum vero aliquando per infusionem in oleo communi, vel in alio, in sole, vel igne lento coctum cum expressione sit: ut rosatum, violatum, chamæelinum, anethinum & similia. Aliquando per resolutionem coctione & expressione, sine ulla additione, ut oleum ovorum, de frumento. Aliquando per artem chymisticam, hoc est, per ascensum, vel descensum, ut oleum de cera, butyro, axungiis, lignis, seminibus, & consimilibus. De quibus omnibus nobis est agendum, dempto oleo communi, seu maxime proprio, quod omnibus notum est. De aliis igitur quantum rei scopus & ratio exiget dicemus.

DE

DE OLEORVM GENERE
secundo quod à Sylvio oleum
abusive appellatur.

CAPUT I.

Oleum Amygdalarum dulcium à Mesue
descriptum xij. distinctione de oleis Vsuale.

Vetus Mesuæ textus.

a Per quantita-
tem quam vo-
lueris , intellige
lib. j. vel ij. vel
iiij. ut res postu-
labit.

2. Ex amygdalis mun-
datis ab utroque cortice
a quantitatem quam vo-
lueris.

b Per Pastones,
intelligit, ut ha-
beant formam
pastillorum.

c Per zaynari-
um, torcular in-
tellige , vulgo ,
(presses.)

Et tere contritione
ultima, & fac b pastones
ex eis , & dimitte in lo-
co calido per spatium
circiter horarum quin-
que,deinde iterum tere,
& pone in c zaynario , &
stringantur, & exprimā-
tur & emanabit oleum.

d Per

Si autem in vase dupli-
ci circiter per horæ spa-
tium coxeris, deinde
expresseris in zaynario,
emanabit abundantius.

At si amygdalis tritis sac-
culos impleveris, & sub
cinere calido, aut arc-
na calida inter pannos
sepelieris, & postea ex-
presseris, abundabit o-
leum. Modus d operationis
alius est. Mala-
xentur in e tina , sicut
pasta malaxatur , & sit
domus in qua malaxan-
tur, calida , & fundatur
desuper aquæ calidæ pa-

f Per pilam intel-
lige mortarium
vel tale quid.

rnm, & stet f pila decli-
vis ubi emanat oleum:
& dum sic expresseris
abundabit. Zaynarii au-
tem planta inferior sit
habens concavitatem &

g Per emunctorium , intellige epistolum vulgo (gouillet.)

g emunctorium in parte decliviori , & in inferiori parte sit globus juxta formam capacitatis concavitatis , ut sigillet omni hora ambitu vacui. Hic ergo erit modulus formæ ejus.

S C H O L I A .

A Mygdalarum & dulcium, quæ recentes sint, amplæ, dulces, nec rancidæ, à cute membranosa expurgatarum lib. j. vel ij. vel iij. accipe: eas in mortario lapideo nitido, pistillo ligneo contritione ultima contunde (alii in mortario æreo illas cotundunt) deinde panno aspero cānabino involue & in zaynari, id est, torculari ad exprimendum inter moras vel paulatim imponit: ne si subito & violēter comprimas, oleum sit turbidum & foeculentum: hoc namque modo oleum pellucidum, admodumque dulce habebis: quo recenti & non antiquato ad internas & externas corporis partes

a Amygdalarum dulcium electio.

tes uti poteris quia vetustate ob aeris intemperiem incalescit.

Amygdalis Mundatis à utroque.]

a Purgantur amygdalæ, ut purius fiat oleum à cute mambranosa sic. Torreantur & desiccentur in amplo fictili, aut in fartagine cum quadam quantitate surfuris mundi igne lento, manu versando atque agitando, donec cortex scindatur & rumpatur calore: deinde cribrare oportet, ut à surfure purgentur: tum in sacculo ex linteo novo & aspero confricare, & confricando à cortice mundabuntur. Alii habent aquam puram frigidam in fictili mūdo, & in ea amygdalas dulces spatio sex horarum ad macerandum imponunt, quas postea facile manu denudant: ubi denudatae fuerint inter duo linteamina spatio trium aut quatuor horarum desiccari permittunt: postea oleum in modum prædictum conficiunt. Uterque modus optimus, sed prior altero excellentior. Cæterum minime dubium esse debet, hoc genus olei in quotidiano usu esse, necnon ab omnibus medicis quotidie præscribi. Necessarium ergo erit amygdalas diligenter præparare, ne propriam & insitam qualitatem deperdant: quæ (authoritate Mesuæ eadem distinctæ)

a Amygdalarum purgatio seu decorticatio.

stinct. Præpositi lib. 2. particula 13. Fuschii lib. 2. sect. 14. Matheoli lib. 1. cap. 33. in *Dioscoridem*) posset facile immutari. Si igitur amygdalæ calefiant, in oleo extrahendo, vel in aqua calida, dispositionē contrahet oleum, quæ levī momento, vel temporis successu, calorem illi possit conciliare, aut ranciditatem; cum temperatum esse debeat: tantumque abest ut tum leniret, cum partes potius, quibus apponetur, calefaceret. Quare (salvo meliori iudicio) præstantius & expeditius erit methodo, à nobis præscripta, illas parare, deinde oleum conficere: quæ ratio facilis est & excellentior, quam quæ à Melue & aliis describitur: illaque adeo quotidie in officinis usurpatur.

VIRES A M E S V E D E S C R I P T A E

Asperitatem lenit gutturis, & pulmonis, & partium omnium exteriorum, & omnes durities, & siccitates membrorum, & junctutarum, & confert hecticis & impinguat, & augmentat sperma. Et injectum confert ardori vulvæ & vesicae.

C V A A T

N

Oleum

*Oleum de Amygdalis amaris eadem distinct.
à Mesue scriptum Vsuale.*

Verus Mesuæ textus.

Et modus compositionis ejus est, sicut
diximus de oleo de amygdalis dulcibus.

S C H O L I A.

Eodem modo amygdalas amaras,
quo usi sumus in dulcibus, de-
pellabis, eademq; methodo post
decorticationem earum oleum
extrahes.

V I R E S A M E S U E D I C T A T A E.

Est aperitivum oppilationum, carmi-
nativum ventositatum, & resolutivum, &
confert dolori aurium & surditati, & si-
bilo. Lenit asperitates, & delet panum
faciei, & confert doloribus nervorum, &
duritatem eorum lenit.

C A P V T II.

Oleum de granis sesami ex Mesue xij. distinct. de oleis Vsuale.

Verus Mesuæ textus.

a Per modum compositionis, artem manuariam intellige.

b Per modum operationis, decorticationē granorum sesami intellige.

Granorum sesami excorticatio secundum Mesuem.

a Et modus compositionis ejus est, sicut olei de amygdalis, præterquam quod oportet ut grana sesami prius excorticentur.

Et b modus operacionis ejus est. Mundetur sesamus ab omnibus immunditiis: deinde roretur super ipsum aqua cū sale pauco, & confricetur manibus, itemque roretur, donec madefiat: postea expandatur ut exsiccatur: deinde assetur assatione modica, & po-

natur in sacculo panni
asperi: & fricitur mul-
tum donec excorticetur:
deinde mundetur à cor-
ticibus & molatur cum
molis, & fiat *c* alrachi-
ne: & de cætero trahat-
tur oleum sicut de amyg-
dalis. Et quandoque tra-
hitur oleum præter quod
excorietur: & ejus ope-
ratio est, ut assetur primo
sesamus, deinde molatur,
& fiat alrachine, & ex-
trahatur oleum sicut di-
ximus.

S C H O L I A.

N mortario lapideo, pistillo
ligneo, granorum sesami lib. iij. &
cortex extraneo prius purgatis,
& panno cannabino, & rudi, sine
ulla calefactione, vel assatione, torculari
exprime, usque recens exponito.

Purgatur autem semen sesami hoc mo-

do. In a pelui, aqua frigida & nitida, sesamum macerabis ad mollitatem & humectationem corticis: deinde aquam pro jicies, & semen panno, aut sacculo ex can nabe rudi, aspero, & denso (ne semen egrediatur) agitabis & contrectabis, donec cortex à pulpa separetur: deinde aquæ frigidissimæ & nitidæ quantitatem accipies, ad seminis proportionem, ut pro lib. ij: feminis lib. vj. aquæ sumes, & semen sic confricatum, in eam aquam, una cum cortice pro jicies, simul miscendo, ac spatula lignea aliquoties tractando: deinde aliquo temporis spatio quiescere permit tes: tunc videbis feminis cortices supernatare, & pulpam in fundum descendere: quam pulpam diligenter colliges, prius tamen aqua cum corticibus abjecta, & inter linteola paulatim desiccabis in sole. Deniq; (ut superius dictū fuit de amygd.) oleum conficies. Cæterum notandum erit, semen sesami, methodo superius scripta, mundari, vel decorticari posse, sine sale: tunc etiam ubi erit decorticatum, facile oleum extrahitur sine assatione, aut torrefactione, in quantitate sufficienti: videlicet pro duabus libris sesami decorticati 3 vj. vel vij. olei extrahuntur.

N 3. Quare
a Granorum sesami, vera exconticatio.

Quare qui volunt hoc semen præparare ad oleum conficiendum, caveant ne Mesuen imitentur: nam oleum, quod secundum modum Mesuæ extrahetur, erit rufum, rancidum, adustionem rodolens, cum debet esse dulce, candidum, nec posset ad quartam operationem olei rosati, quam Mesues describit, pervenire.

V I R E S A M E S V E D E S I G N A T æ.

Impinguat, & addit in spermate, & lenit durities & asperitates, & clarificat vocem, & lenit guttur, & est materia aliorum oleorum multorum.

D E O L E O R V M G E N E R E
tertio, quæ à Sylvio composita nuncupantur, fiuntque per expressionem, ac infusionem, facultatemque recipiunt variam ex incoctis variis simplicibus.

C A P V T III.

Oleum rosaceum completum Mesuæ, distinctione xij. de oleis Vsuale.

Mesuæ descriptio vera.

24. Folia rosarum rubearum,

a Per

a Per quantita-
tem sufficientem
lib. iiiij. intellige
possimus tandem
lib. j. vel ij. vel iiij.
accipere pro animi
arbitrio.

& sepelias in oleo
quod modo lavisti, &
reconde in vase vitro,
& obtura orificium e-
jus, & exponas soli per
dies septem deinde co-
que in vase dupli per
horas tres, deinde fac
permutationem folio-
rum rosarum, & utere
aliis recentibus, & di-
mitte per alios dies vij.
Deinde exerce deco-
ctionem in eo sicut fe-
cisti prius & fac denuo
permutationem folio-
rum rosarum, & pro-
jice super illud,

Aquæ infusionis ro-
sarum quā tradidimus

b Sicut quantitas olei; intelligit Mesues tantundem aqua infusionis roſarum, quantum olei ponendum, quantitas autem dicetur infra in methodo conficiendi.

c Per tempus extensum longum, intellige.

b sicut quantitas olei, & stringe orificium vasis, & dimitte in sole per dies xl. deinde excolla & iterum expone soli, & dimitte c tempore extenso.

S C H O L I A.

ANequam ad methodum olei rosati deveniamus, notandum imprimis Mesuem certum olei ac rosarum pondus non definire, quatuorque hujus olei componendi formas descripsisse: quarum prima omnibus officinis uifata, à nobisque Pharmacopœis, oleum rosatum maturum & completum appellatur: cuius descriptionem, restitutam suis certis ponderibus, infra proxime produximus. Tres quæ super sunt, à Mesue descriptæ, minime in usum vniunt.

Vera olei, ros. completi & maturi Mesuæ,
usualis, descriptio, ponderibus certis
definita.

a Alii oleum sesa-
mum, recens
factum, loco com-
munis, ponunt, &
pro animi arbitrio
quantitatem ac-
cipiunt.
b Rosas completas,
eas intellige, que
nodos suos expi-
carunt.

c Per vas duplex,
intellige id genus
vasis quod veteres
Greci diploma di-
xere, quod ex duo-
bus vasibus consti-
tuatur quorum u-
num ferventem
aquam, alterum
res coquendas con-
tineat.

a 2. Olei olivarum
veteris & maturi lo-
ti. lib. x.
b Rosarum rubearum
recentium comple-
tarum. lib. iii.

Confice sic. Rosa in
mortatio lapideo, pi-
stillo ligneo, contundat-
tur optime: mox ficti-
li, arete obturato, soli
diebus septem, ad insu-
dendum, una cum oleo
primito, pluribus loti
onibus, cu aqua fontiu-
nitida ac deputata, ex-
ponito. Deinde in eva-
se duplice. (vas ubi co-

d Per aquam infusionis roscarum,
illam scilicet quam Mesues in dist. v.j.
descripsit, ubi agitur de syrups, in-
sellige: præterea tan-
sum aquæ infusionis roscarum, ac olei
jubet ponere: sed
re vera quarta
pars ipsius infusionis sufficit. Alii
succum roscarum,
loco aquæ infusionis accipiunt, quod
maxime laudo.
Alii nullam infu-
sionem, neque ul-
lum succum po-
nunt, quod mihi
minus probatur.
Videtur autem in-
fusionis quantitas,
à Mesue descripta,
major esse quam
decet: nam si tota
quantitas appone-
retur, vix calore

tinetur infusio cooper-
tum esse debet) ad hu-
midi roscarum consum-
ptionem coquito. Post
coctionem torquendo
exprimito: rosas ex-
pressas projicito: & tot
novas ac recentes, mo-
do prædicto tusas, in
oleum colatum, eodem
vase bene obturato, im-
mitte, ac rursus per
dies septē insolari per-
mitte. Posthæc ut prius
eodē vase duplii præ-
dicto, ad humili per-
emptionē coquito, de-
inde torquendo calide
fortiter exprimito: ro-
sas abjice, & alias toti-
dem recentes tunde, &
in oleum colatum im-
pone una cum

Aquæ d infusionis ro-
scarum

*solis consumere-
tur: præterea ni-
mium coquen-
do, oleum in-
calesceret, aut
alienum odorem
acquiroret.*

farum. lib. ij. §.

Eodemque vase quām
optime obturato soli ad
macerandum, dierum
quadraginta spatio expo-
ne: denique in diploma-
te, vel cineribus calidis
coquantur, donec tota
humiditas rosarum, vel
succus deperdatur: de-
mum torquendo veloci-
ter colentur: colatum te-
ctum reconde.

Nicolaus Alexandrinus
capit. 740. unum certis
ponderibus definitum
scribit, quod nos ompha-
cinum viride, seu crudi-
dum, immaturum, acer-
bumque appellamus, of-
ficiinisq; nostris frequens
& usuale, cuius descriptio
salis.

Olei rosarum incompleti & immaturi vera Alexandrii descriptio, eodem capite prius citato reperta: V. f. ualis,

a Oleum omotri-
beos , oleum oru-
dum, ex immatu-
ris drupis expres-
sum, intellige.

b Rosas recentes exungulatae, in
exungulatas neque mortatio diutissime
expansas auhor intelligit.

c In apricum, id est, ad solem.

Rosæ exungulatae, in
mortatio diutissime
tritæ, cum oleo, in vase
vitreo condantur & ad
solem per octo dies ex-
ponantur: nono autem
die colentur, & ejctis
prioribus, totidem no-
velæ contritæ immit-
tantur; iterumq; octo
diebus vas in c apricum
proponatur: circa no-
num diem diligenter
colentur, & eidem o-
leo aliæ ejusdem pon-
deris immittantur: &

vas fortiter obturatum , die-
obitis ni ~~bi~~ bis quadraginta soli exhibea-
tur? Transactis vero constitu-
tis diebus in temperato loco
usui reseretur.

S C H O L I A .

Fiat ea methodo quā
la ~~Si~~ simplex oleum i usū sumus in rosato cō-
dīctu*m* illud , quod
rosarum : tamen
Nicolaus , quale o-
leum , an matu-
rum aut immatu-
rum : pariter quas
rosas , an expansas
aut non expansas
debeamus accipere
non explicat : sed
videtur secundum
scopum olei ab ipso
descriptum , im-
maturum oleum
& rajas minime
expansas accipien-
das esse .

nos oleum rosatum &
simplex appellamus ,
quodque etiam hodie
multum est in usu apud
nos pharmacopœos , vi-
delicet avaritiae causa ,
propterca quod non
tanti laboris & artificii
est , nec tantorum sumi-
ptuum : unica enim in-
fusione , & coctione
perficitur : cuius descri-
ptio vera talis est .

Olei

Olei rosati simplicis descriptio, in antidoto
Nicolai Meluæ conjuncto
reperta Visualis.

a Oleum oliva-
rum immaturum
accipe.

b Rosas que non-
dum sunt expan-
se, exungulatas
sumito.

2. In duabus libris olei communis, & ad nostram doctrinā abluti $\frac{1}{2}$. j. & medium b rosarum viridium aliquantulum contusarū.

Ponatur in olla, in caldario pleno aqua suspenso, & tamdiu bulliat quousque ad tertiam partē veriat, quod demum albo panno lini immissum torculari exprimatur & liquor reservetur.

S C H O L I A.

Perfecte & vehementissime rosæ exungulatæ, recentes tundantur in mortario lapideo cum pistillo ligneo: deinde cum oleo communis abluto, fistili bene obturato, in diplomate ad humidi consumptionem coquantur: re vera satius esset eas prius in dicto oleo infundi, spatioque quadraginta dierum soli exponi, antequam decoquuntur. Post coctionem albo lini vel cannabino panno involuantur, & torculari exprimantur. Expressum optime tectum reservetur. Alii istud componunt cum oleo maturo, & rosis exungulatis maturis & expansis: & cum à medicis præscribitur oleum rosatum simpl. maturum, istud exhibetur.

Olei olivarum veteris maturi aut maturi loti.]

a Elige olei candidi, dulcis, perlucidi, odorati, modice calidi: aut immaturi, recentis, viridis, seu crudi, omphacini, & acerbi, quantitatem b sufficientem: in ampula

a Olei olivarum maturi seu immaturi electio.

b Oleum commune olivarum maturum seu immaturum lavandi medius,

pula vitrea forti , ac satis ampla in fundo & orificio superiori foramen habente , foramine utroque obturato aquæ fontis calidæ & olei semipena , satis violenter agitata semi horæ spatio. Deinde quiete escere permitte, unius horæ momento, donec videoas oleum aquæ supernatare , [& aquam in fundo ampullæ subsidere: quam hac methodo separabis, videlicet foramen inferius aperiendo , quo tanquam exiguo canali effluet : & ubi tota aqua effluxerit , diligenter foramen obtrudere oportet, ne oleum effluat. Deinde per superius orificium aquam calidam fontanam super oleum infundes, & obturato orificio agita & quiesce, ut antea, permitte: post, simil modo aquam ab oleo segregas: id semel atque iterum repetendo facta , sicq; oleum lotum habebis , ad oleum rosatum compleatum, incompletum, simplex , vel aliud oleum quod lotionem requirit. Eo quoque pacto oleum & cera simul lavantur in ceratis, emplastris, & unguentis, quando usus postulat.

VIRES OLEI ROSATI COM- plete ex Mesue:

Est confortativum & resolutivum convenienter, lenitivum, & sedativum:

VIRES

*VIRES OLEI ROSATI IN COM-
PLETI ex Nicolao Alexandrino.*

Virtutem habet frigidam & stipticam,
& ideo ad dolores capitis ex febre, seu ex
ardore solis, optimum est. Ardores autem
& dolores, quos veniriculus, biliosis hu-
moribus plenus, sua vētositate, in loco aut
in parte capitis progignit, cum a aminei
aceti quartā parte, capiti & fronti illitum,
arcet. Tormina & dolores in stomacho,
seu intestinis, ex acredine acerrimae chole-
ræ illatos cum mastiches 3.ij. & sufficien-
ti cera in ipso solutis, locis inunctum ipsis,
quamprimum emendat. Ad erysipelata
utile est, quibus in superficie non appa-
rent; & ad alia hujusmodi multa.

*VIRES OLEI ROSATI SIMPLI-
CIS, ex antidotario Nicolai Mesua coniuncto.*

Virtutem habet frigidam & stipticam:
& ideo ad dolores capitis ex febre, seu ex
calore solis, optimum est, ardores autē &
calores quos stomachus plenis sua vento-
sitate in toto, seu in parte capitis progignit
aufert, &c. Easdē enim vires obtinet, quē-
admo-

*a Per amineam uvam ruberrimam in uepribus na-
tientem intellige.*

admodum incompletum ab Alexandrino descriptum. Igitur si easdem vires obtineat ut oleum incompletum, ab Alexandrino scriptum exungulatae in hoc conficiendo esse debent rosæ: cum Nicolaus Mesuæ conjunctus nihil in suo antidotario determinarit. Cumque etiam Alexandrinus exungulatas quærat ad illud componendum.

C A P V T I V.

*Oleum violatum Mesuæ distinctione de oleis
Vsuale.*

Vera Mesuæ descriptio.

a Per ope-
rationem ,
manuariam
confectionem
intellige.

Et modus a operationis est
sicut olei rosati , excepto
quod debet fieri cum oleo
viridi, aut amygdalino, aut
sesamino,cum illis modis o-
perationum quos diximus,

SCHO-

S C H O L I A.

V. Flores violarum martiales, quæcumque sunt ex primis, quas non deprehendit calor virtutem resolvens, aut pluvia dissipans, recentes, ℥. ij.

Olei immaturi seu omphacini olivarum loti. ℥. v.

Aqua infusionis violarum recentium.
℥. j. ʒ. iiij.

Confice eo modo quo sumus usi in rosato.

V I R E S E X M E S V A
desumptæ.

Oleum violatum inflammaciones sedat, ubicumque sint, & lenit asperitates etiam pectoris, & pulmonis, & sedat apostemata calida, & pleuresin.

CAPUT V.

Oleum de Cotoneis Mefuae xij. distinctio
ne de oleis Vsuale.

Verus Mefuae textus.

Accipe carnium cotonco-
munito rium tritorum,

Cum cortice suo, quibus
medietas accidit matura-
tionis.

Succi eorum, ana

a In hoc

Partem su-
me pro lib. j.

& lege ana
lib. se. Alii
nullum suc-

cum impo-
nunt.

b Per quan-
tum sufficit
lib. j. &
unc. iij. ac-
cepe.

a Partes æquales.

Olei ex olivis incompletis,
b quantum sufficit.

Et pone in vase vitro per
dies quindecim ad solem,
deinde coque in vase dupli-
ci per horas quatuor: post
illud fiat permutatio coto-
neorum,

ncorum , & succi eorum : fiat
sicut diximus bis , vel ter , dein-
de cola & reconde.

S C H O L I A .

Cotonea ^a poma , lanugine de-
tersa , rotunda & odorata , pœne
immatura , aridisque locis nata ,
ad hunc tisum ^b , laudat ^b Plinius :
quæ cum corticibus ad infusionem , & suc-
cum parandum , in scobem tenuem , cum
lîmâ lignea : radere oportet : deinde in pan-
no cannabino , rudi , celeriter torquedo , ut
emanet succus expime . Expressum , &
pariter scobem tenuem non expressam ,
quantitate idonea , una cum olei quanti-
tate præscripta , xv , dierum spatio ad ma-
ceranda , in fictili cooperto , ad solem ex-
pone . Macerata , in diplomate , ad succi ,
humidique consumptionem decoquatur .
Decoctione facta , torquendo colentur : &
colatur ^c succus recens , ac recentia coto-
nea , ut prius præparata , dicto fictili coo-
perito immittantur , & rursus totidem die-
bus infolentur , & eodem igne supradicto

^c ad

^a Cotoneorum pro scopo olei electio . ^b Succi co-
nitorum extractio .

310 S E C T I O III.

ad humidi peremptionem coquantur. Post coctionem & colationē, alia cotonea, atque succus expressus, colaturæ injiciantur, & superiori doctrina insolentur & coquantur: Idem, si præstantius vis habere oleum, bis aut ter dicto modo repetes. Postremo colatum repones: eritque constans & certa ejus facultas.

V I R E S A M E S V E
notatae.

Stomachum & membra nutrientia confortat, & nervos quibus accedit laxitas, & prohibet multitudinem sudoris.

C A P V T VI.

Oleum Irinum Mesuæ xij. distinct. de oleis Vsuale.

Verus Mesuæ textus:

a Per radicum
ejus, ireos intelli-
ge, & per quanti-
tatem aliquam
lib. i. sume.

b Per duplum,
lib. i. cape.

Accipe a radicum ejus
quantitatem aliquam
& florum ejus b du-
plum &

c lib.

Aqua decoctionis ra-
dicum ejus & quod suf-
ficit.

c Per quod suffi-
cit, lib. j. sem. unc.
iiiij. sem. accipe.

& infunde super ea

Oleum sesaminum, aut
de olivis maturis, quā-
tum oportet.

d Oleum oliva-
rum lotum cape,
& per quantum
oportet lib. viij. se.
accipe: alii lib. v.
accipiunt.

Et decoque in dupli-
civase: deinde permuta
radices & folia e lilio-
rum, & fac diximus ut
de oleo rosato.

S C H O L I A.

RAdices recentes, tempore & loco
collectas, minutissime incisas, ac
velociter in lapideo mortario cū
pistillo tusas, una cum floribus
recentibus mediocriter tusis, in oleo sesa-
mino, fistili cooperto impone (aut oleum
commune olivarum, dulce, insulsum ac
maturum accipe) spatioque vij. dierum
calide macerabis: deinde in diplomate ad
humi-

humidi radicum & florum consumptio-
ne in coquuntur: denique calide torquen-
do vehemenser exprimantur. Tunc tan-
tumdem radicum & florum simili modo
tusorum, in expressione colata, eodem vase
obturato, immittit, ac rursus, insolari per
dies septem dimitte. Posthac, ut prius, præ-
dicto igne, ad humidi consumptionem
percoquito, deinde extorquendo calide
comprimito, radicesque una cum floribus
siccis, abjicito; & tantundem recentes con-
tinente, & in oleum colatum impone, una
cum aquæ decoctionis radicum quanti-
tate, prædicta, eodemque fictili cooperio,
soli, ad macerandum, dierum septem spatio,
expone. Peracta maceratione, igni levi,
hoc est, in diplomate, vel cineribus calidis,
percoque, ut tota radicum humiditas
florum, & aquæ decoctionis radicum, con-
sumatur. Humiditate consumpta canna-
bino panno calide oleum transfoletur, co-
latum vero, optime cooperatum, ad usum
conservetur.

Cæterum neminem latere debet, Ale-
xandrinum cap. 718. hoc describere & pa-
riter Myrepsum numer. 30. variantque ab
isto, Diocorides lib. 1. cap. 55. pretiosissi-
mum habet, sed nobis factu ob ingre-
dientium inopiam impossibile. Præterea
notæ

notabimus ad decoctionē a prædictam faciendam radicum ireos 3. xij. cum aquæ fontanæ ℥. iiiij. ℥. sufficere : totumque ad medias coquere licet, aut paulo plus. Atque hæc ideo monui, ut nihil tyrunculi temere agant.

V I R E S A M E S V E
scriptæ.

Absterrivum, resolutivum, & maturativum & sedativum dolorum frigidorum, & subtiliativum, & maturativum materierum quæ sunt in pectori & pulmone, & confert doloribus hepatis, & splenis, & calefacit ea. Et confert doloribus juncturarum : & lenit durities earum, & apostemata dura & scrophulas. Et confert dolori & frigiditati matricis juvamento manifesto. Et confert spasmo, & distillatur in aurem, & confert dolori, & fœtori natum.

O C A P V T

a Vera proportio aquæ, & radicum ad decoctionem prædictam faciendam.

C A P V T II.

*Oleum de absinthio authore incerto mihi
Vsuale.*

*a. Olei olivarum maturi loti.
lib. ij. ℥.*

Cimarum a absinthii Pontici.

lib. j.

b Succi ejus. 3 vij. ℥.

Confice eadem methodo qua usi fuimus in oleo rosato completo.

V I R E S A Q V I B V S D A M

Doctoribus dictata.

Frigida membra roborat ; & calefacit,
& præterim ventriculum : appetentiam
excitat, obstrunctiones aperit, & morbis
omnibus obstructionum, à causa frigida
occurrit: vermes interficit, ac educit, si
unguentis vel emplastris apponatur.

C A P V T

*a Alii absinthii unc. iiiij. fumant. b Alii succi
eius unc. iiij. ponunt. sed melior dosis nostra.*

C A P V T VIII.

*Oleum anethinum Mesuæ distinctione xij.
de Oleis Vsuale.*

Verus Mesuæ textus.

Modus a operationis ejus est sicut
olei de chamæmælo.

S C H O L I A.

¶. Florum vel b summitatum anethi recentium. ℥. ij.

Olei olivarum completi & loti.
℥. v.

Aqua decoctionis summatum
anethi. ℥. j. 3 iij.

Confice veluti rosaceum comple-
tum, hoc est, pari methodo.

O 2 Ad

a Per medium operationis manuariam confectionem
intellige. b Summitates anethi uno die siccatae
Paulus assunit.

Ad decoctionem autem prædictam faciendam, apponendæ sunt florum anethi ʒ iiiij. aquæ vero ℥ j. ȝ. fiat decoctio ad ʒ iiij. consumptionem.

VIRES A M E S V E P R O B A T E.

Oleum anethinum est sedativum dolorum, resolutivum, provocativum sudoris: quare confert rigori febris, injunctum in spina & membris nervosis: provocat somnum, & confert dolori capitis, & resolvit apostemata & durities.

C A P V T I X.

Oleum chamæmælinum Mesuæ xij. distinctione de oleis Vfuale.

Verus Mesuæ textus.

Et modus ^a operationis ejus est sicut olei rosati, præterquam quod oportet, ut fiat cum olco de olivis completo, aut oleo sesamino, cum illis modis præparationum, quos diximus.

S C H O-

^a Per modum operationis manuariam intellige confectionem.

S C H O L I A.

24. a Florum recentium chamæmeli. lib. iij.

Olei olivarum completi loti. lib. x.

Aquaæ decoctionis florum chamæmei. lib. ij. β .

Eo namque modo quo usi sumus in rosato completo istud conficias.

Decoctione autem florum chamæmeli sic parari debet, nempe cum $\frac{3}{4}$ viij. florum chamæmeli & aquæ lib. iij. ad lib. β . absumptionem.

V I R E S A M E S V E
probatae.

Est resolutivum, sedativum doloris: & est in eo prohibitio cursuum materierum propter stipticitatem ejus modicam: & confortat nervos, & confert doloribus eorum & nervosorum omnium.

O 3 C A P V T

a Flores chamæmeli absque albo per naturalem diem siccatos, Paulus sumit.

C A P V T X.

Oleum de lilio simplex Mesue xij. distinctione de oleis Usuale.

Verus textus Mesuae.

Et modus compositionis ejus est, sicut
olei Chamæmelini, præterquā quod opor-
tet ut citrinitas eorum tota abjiciatur.

S C H O L I A.

2. Florum liliorum alborum inter
medio illo croceo dempto. lib. ii.

Olei olivarum completi loti. lib. v.

Aqua decoctionis liliorum recen-
tium. lib. j. ȝ iiij.

Eo modo quo paravimus rosatum
completum, istud conficiatur.

Paretur autem decoctum prædi-
ctum cum ȝ iiij. florum liliorum &
lib. j.

& lib. j. β . aquæ fontanæ claræ ad per-
emptionem $\frac{3}{4}$ iij.

VIRES A MESVE DICTATÆ.

Confert dolori pectoris, & est sedati-
vum dolorum quæ fiunt à frigiditate: &
confert dolori matricis & frigiditati ejus
& calefacit renes & vesicam, & confert
colicæ.

C A P V T XI.

Oleum de Cheiri Mesuæ xij. distinctione
de oleis; interdum Vsuale.

Verus textus Mesuæ.

Et fit sicut oleum de chamæmælo.

S C H O L I A.

\mathcal{L} . Florum leucoii lutei. $\frac{3}{4}$ vj.

Olei olivarum completi loti.

lib. j. $\frac{3}{4}$ iij.

O 4

Aquæ

Aquæ decoctionis flotum cheiri.

ʒ iiij. ʒ vj.

Præpara ut oleum rosatum compleatum. Paretur autem aqua decoctionis cum ʒ ij, florum cheiri & aquæ ʒ viij. ad mediæ partis peremptionem, vel ad ʒ iiij.

VIRES A MESVE DISTINCTÆ.

Est autem oleum de cheiri resolutum, sedativum dolorum qui sunt in nervis & jnncturis, pectore, reñibus, & vesica.

CAPUT XXII.

Oleum mastichinum Mesue xij, distinctione de oleis Usuale.

Textus Mesuae verus.

a Oleum rosatum immaturum, Mesue descriptionis, accipe.	Accipe olei a. rosati. ʒ xij.
	Mastiches. ʒ iiij.

supra

+ ○

b Per

b pervinum bo-
um , rubeum &
austerum intellige
& unc. viij. acci-
pe , quamvis in
alio satis sint unc.
iiij ad dissolutio-
nem & ad deco-

dionem mastiches , tamen non sunt satis. Itaque
mallem legere unc. viij. ut monet Mesues quam
quatuor ne uratur oleum. Poteſt tamen mastiche
dissolvi in oleo absque vino , si liceret ita parare.
c Decoque sicut primum dixit Mesues , quia eſt
secunda descriptio ab illo scripta , reperitur autem
eadem distinctione alia descriptio minimie usualis
que prima dicitur.

b Vini boni. 3 viij.
in alio 3 iiiij.
c Decoque sicut pri-
mum ad vini consum-
ptionem.

S C H O L I A.

Nvase æreo vel fictili masticen electam crassiuscule pulverisatā,
una cum oleo rosato , & vino ru-
bro austero (propter astrictionem
& confortationem) ad coquendum in di-
plomate pone , spatula movendo , donec
vinum sit omnino consumptum: quo con-
sumpto oleum transcoletur , & usui serve-
tur. Notandum Præpositum 13. particula
lib.2. eas duas à Mesuæ descriptas recen-

O s

fere :

322 S E C T I O III.
fere: alteram præterea Alexandrini ex cap.
35. desumptam. Myrepſus duas etiam
descriptions affixat. Sect. 16. numer. 38.
& 39. omnes ab aliis invicem differentes,
simplicibus & ponderibus, & maxime ab
ista, quæ in usu quotidiano est ex Mesuæ
descriptione.

V I R E S A M E S V E
dictatae.

Confortat stomachum, nervos, hepar
& juncturas, & lenit apostemata dura, &
sedat dolores.

C A P V T X I I I .

Oleum myrtinum simplex Mesuæ xij. di-
ſtinctione de oleis Vſuale.

Verus textus Mesuæ.

Et fit sicut oleum de cotoneis.

S C H O .

SCHOLIA.

MEsues quomodo hoc oleum confici debeat non exprimit: idque non sine magna confusione.

Nam plurimi sunt, qui pro arbitrio illud componunt (ignorantes certas simplicium doses à Mesue intellectas) aliquando ex foliis, aliquando ex baccis myrthi, olei omphacini, & vini odoriferi æquis partibus: quæ ad vini evaporationem coquunt: deinde colant & recondunt: aliquando ex baccarum myrthi lib. 3. vini odoriferi & olei omphacini ana 1/2 j. 3. ij. in modum prioris conficiunt. Myrepclus & Aëtius componunt ex myrthi foliorum viridium 3. ij. Actuarius ex eostundem 3. j. olei omphacini sextario Italicō, & vini odoriferi astringentis, sextarii Italici quarta parte incoctorum. Matheolus Comment. in lib. j. Dioscorid. cap. 37. sic componit. Sumit fructuum myrthi 1/2 j. foliorum ejus recentium 3. x. vini nigri astringentis lib. ij. olei omphacini lib. v. Deinde contulas baccas ac folia oleo excipit ac vase vitro vel stanneo reponit,

ponit, tectoque vasis ore, in balneo calentis aquæ immergit, & post tres dies extrahit, ac percolatam rursus infusionem ut prius repetit. Sed in summa ego Mesuæ ritum in usum revoco, quod sane maxime confert ad unguentum comitissæ Varginanæ, ut testatur luminare majus: sic inquiens: Olei myrtillorum descriptio nem docet dominus Mesues in tractatu de oleis, &c. quod revera ad unguentum prædictum conficiendum, præparatum debemus tenere, & secundum istum modum, infra scriptum componere, quæ est vera Mesuæ descriptio, quæque similima est descriptioni olei de cotoneis.

2. Olei ex olivis immaturis loti.
lib. ij. ȝ.

* Myrthi extremitatum tenerim a-
rum. lib. j.

* Myrthi Baccarum express.

ȝ viij. ȝ.

Con-

a Pro myrthi extremitatibus tenerimis, plurimi
folia usurpant: alii baccas. b Per myrthi baccarum
expressionem, succum intellige, ant ejus loco vinum
ziburnum austernum accipe, si deficiant myrthi baccæ.

Confice sic. Baccarum myrthi recentium quantitas sufficiens ad succum parandum accipiatur. Deinde mortario lapideo maxime contundatur : postea in panno cannabino rudi ad extorquendum, ut succus emanet, apponatur : quem succum expressum in vase terreo, stricti orifici, recto, una cum quantitate olei praedita, & summitatibus ^a tenerimis myrthi, videlicet baccis, velociter eodem mortario & pistillo contusis, ad infundendum spatio xv. dierum, sub dio, aut calide repones: exactis diebus infusionis, in dupli vase simul ad humidi pereemptionem concoques: deinde per pannum supradictum celeriter calideque torquendo colabis: in collatura rursus tantundem succi myrthi, baccar. tufar. in vase praedicto cooperio, soli vel calide, spatio xv. dierum, ut infundantur repones: post infusionem eodem igne, modo praedicto, decoques, calideque percolabis: colatum recondes. Præstantius erit si adhuc semel renoventur baccæ, & succus, patique modo coquantur.

V I R E S . E X M E S V E
probatae.

Stomachum & cor confortat & nervos.
Oleum

^a Succi è Baccis myrthi extractio.

*Oleum myrthinum compositum Alexandrinum
in libro de composit. med. secundum loca
cap. 733. & Præpositi 14. particula
lib. 2, interdum Usuale.*

Alexandrini & Præpositi, veri textus,
pars media.

a *Oleum, oliva- a 2f. Olei. Sext. ij. 3.
rum immaturum
lotum accipe: quia b Vini. Sext. 3.
scopus est astringe-
re, & per sextarios ij. semis. olei, Ro-
manos intellige, qui*

*juxta sententiam Pauli & aliorum
Græcorum un. xlvi pendunt.* c *Oenantes. ana 3.v.
b Vinum, rubrum Mastiche. d 3 iiiij.
astringens & odo-
riferum, pro scopo Conficitur sic. Fo-
olei: & per sexta- ria myrthi tenerimæ
rium sem. unc. x. in pila sine intermissio-
sume, secundum ne tundantur, & in vi-
eundem Paulum: no[n]te ac die infun-
quomodo auten*

*Myrthi tenerimæ fo-
liorum. lib. j.*

Croci orientalis.

c Oenantes. ana 3.v.

*Mastiche. d 3 iiiij.
Conficitur sic. Fo-
lia myrthi tenerimæ
in pila sine intermissio-
ne tundantur, & in vi-
no nocte ac die infun-*

diffe-

differant sextarius
Romanus medicina-
lis olei, vini, a-
qua, vel aceti, &
mellis, lege in fin.
istius capituli.

c Oenanthe, est
labruscæ vitis, cum
floret, fructus Dio-
scorides lib. 1. cap.
46. & lib. 5. cap.

II. Non autem
œnanthe herba illa
quam filipēdulam
nos vocamus, à
Dioscoride lib. 3.
cap. 118. scripta.

Prepositus loco œnanthes mentham legit: mala est
ejus lectio, quia mentha non debet accipi sed po-
tius œnanthe, ut monet Alexandrinus author com-
positionis. d Omisit Alexandrinas ana & le-
gendum mastiches acatiae ana drach. iiii.

dantur: altero vero
die oleo supermissso,
ad lenes prunias; usque
ad vini consumptionē
coquantur, deinde for-
titer colentur. Ad ulti-
mum autē pulvis cro-
ci, œnāthes, mastiches,
acatiæ, inspergātur, ite-
rumque lento igne tā-
diu exagitādo bulliant,
donec optime commi-
fceanter, & recondi-
tum usui reservetur.

S C H O L I A.

TN mortario lapideo, pistillo li-
gneo, folia myrthi recentia, &
œnanthe scorsim fortiter cotun-
dantur, & in vase terreo, coo-
perto, una cum vino austero, calide spatio
unius

unius diei infundantur. Altero vero die, oleo supermissio, in diplomate ad vini cōsumptionem coquantur: deinde velociter, calide extorquendo colentur. In parva autem parte colaturæ, videlicet ȝ. j. eodem igne, spatula ducendo, mastichem dissolue, soluta, cum reliqua parte colaturæ commisceatur. Paulopost acatiam in partes divisam, ac cum pauco vino rubro astrin gente, igne levi, ad linimenti formam solutam, conjunge: ubi ea dissoluta fuerit, torum infrigidatum, spatula movendo croci pulverem tenuissimum commisce: denique omnia probe commixta in vase obturato usui reseruentur. *a* Inter ea notandum erit, Alexandrinum & Præpositum in hac olei descriptione uti sextario. *b* Nam per sextarium, Romanum intelligere oportet & etiam in omnibus Græcorum compositionibus secundum Pauli & aliorum Græcorum mentem. *c* Preterea sextarium Romanum olei, differre à sextario Romano vini aquæ, vel aceti & mellis, maxime certum est. Nam sextarius olei ȝ. xvij. pendet, vini, aquæ vel aceti, ȝ. xx. mellis ȝ. xxvij.

Cæc-

a Sextarius Romanus medicinalis olei quid. *b* Sextarius Romanus medicinalis vini vel aquæ quidi.

c Sextarius Romanus medicinalis mellis quidi.

Cæterum in quibusdam Græcorum composit. Oleorum in sextario sententiam Pauli sequimur, quia dosis vini & olei, videtur convenire simplicibus quæ olca ingrediuntur: quamquam sextarius aliud quid notet apud Arabes, ut infra cap. 17. docebimus.

*VIRES AB ALEXANDRINO
probatae.*

a Virtutem habet stipticam & xerantericam, & ideo putridos humores capit & dolorem emendat, cum mastiches, boli, & farinæ volatilis ana ȝ. j. mixtum, & fronti impositum, superciliorum & oculorum dolorem arcet, & lippitudinem in eis ex rheumatismo fieri non permittit, cum camphoræ ȝ ij. trahacanth. ȝ j. mamillis inunctum, æstivos sudores maleolentes dispellit, easque, decenter distetas, pristino decori reddit: diaphoreticos sudores & cœliacos fluxus super stomachum & totum ventrem inunctum, pulvere ænanthes & acatiæ super sparso, astringit.

C A P V T

a Per xeranticam intellige excitantem.

C A P V T X I V .

Oleum rutbaceum Mesuæ xij. distinctione de oleis maxime Vsuale.

Vera Mesuæ descriptio.

a Per modum ope-
rationis confeccio-
nem manuariam
intellige.

b Rutham alii ac-
cipiunt recentem c
alii siccatam, &
id fit, secundum
genera morborum.

c Oleum imma-
turarum oliva-
rum capit Sylvius,
sed videtur corre-
ctio ista Sylvii non
recipienda quia cu
intentio & scopus
olei sit penetrare
& digerere, tenui-
tate substantie o-
leum maturum &
potius vetus con-

Et modus a operatio-
nis ejus est sicut olei
myrtini.

S C H O L I A .

2. Tenuiorum b ru-
thæ foliorum parum
siccatorum propter
succum excremen-
tosum. lib. j.

Succi ejusdem. 3vij. 3.

c Olei ex olulis com-
pletis loti. lib. ij. 3.

Pari methodo con-
ficies, quemadmodum

venit,

venit, quod habet paravimus oleum myrtinum digerendi & penetrandi.

Maxime autem notandum, Mesuem hoc oleum parare sicut oleum myrtinum: nam oleum myrtinum fit sicut oleum de cotoneis: in oleo tamen cotoneorum, Mesues capit oleum immaturum seu omphaicum, quod maxime requiritur propter astrictionem. Sed hoc rutaceum, vim oppositam habet: nam aperit & calefacit. Quod vero à Mesue dicitur, & modus operationis ejus est sicut myrtini amplicis, de conficiendi modo intelligendum est, non autem de immaturi seu omphauci olei sumptione: quia est adversus olei ruthacei intentionem. Quocirca intelligamus, dum hoc parare volumus, oleum maturum & vetus seu completum accipiendum esse.

V I R E S A M E S V E P R O B A T Æ.

Renes & vesicam & matricem calcificat. & confert doloribus corum & dolori laterum.

Oleum

Oleum rūthaceum seu Peganinum Alexandrini capit. 725. raro Vsuale.

Veri Alexandrini textus pars media.

a Oleum olivae-
rum maturum ac-
cipe. 2f. a Olei. lib.ij.
3 xj.

b Folia rūthæ in-
ter duos pannos ab
humiditate aliena
b Ruthæ foliorum.
lib.j.

& rore exsiccata,
non à proprio hu-
mido, sume. Pre-
positus autem ul-
tra lib. j, addit
unc. iiij.

c Per sampsu-
chum, majoranam
intellige.

d Per cuminum
semen sume: ha-
betque Prepositus
ultra unc. iiij.
drach. ij.

2f. a Olei. lib.ij.
3 xj.

b Ruthæ foliorum.
lib.j.

c Sampfuchi.
d Cumini. ana 3 iij.

Herbas & cuminum,
seorsim tusa, in oleo
dies quinque macera-
ta, in vase dupli-
que, exprime & recon-
de.

SCHOLIA.

Eolia ruthæ & folia sampsuchi, recentia, seorsim, in mortario lapideo, pistillo ligneo tundantur, & in fistili cooperto, una cum cumino crassiuscule tufo, & oleo, calide, spatio quinque dierum ad macerandum conjiciantur. Sexto vero die in diplomate, ad humidi herbarum consumptionem, coquantur. Cocta panno cannabino velociter torculari exprimantur, expressio ad usum recondatur. Præstaret, si inter coquendū adderetur lib. j. succi foliorum ruthæ, quod re vera addo: alii vinum. Mesues in xij. distinctione de oleis unum describit, maxime ab isto diversum, & apud nos omnes usuale, simplexque appellatur: cuius compositio à nobis supra scripta fuit. Lumen apotecariorum aliud habet distinctione xj. de oleis, maxime ab isto Alexandrii varium. Attendant igitur Pharmacopœus, nullum aliud componere, præter istud supra à Mesue scriptum.

*VIRES AB ALEXANDRINO
denuntiate.*

Singulariter prodest ad genuum & inguinum dolorem, & ad podagram. Conducit etiam ad capitis & præcordiorum dolorem, ex sicco & calido ortum. Falsum hoc tamen videtur, cum materialia olei sint calida: itaque videat lector an aliquod hic sit mendum.

C A P V T X V.

*Oleum de majorana, seu de samsacho: Me-
sus xij. distinctione de oleis, raro
Vsuale.*

Verus textus Mesuæ.

Et fit sicut oleum de myrto.

S C H O L I A.

2. Foliorum recentium tenuiorum majoranæ. *H.B.*

Succi ejusdem.

*3 iiij. 3 vj.
a Oleum*

a Oleum olivarum, incompletum aliquando accipimus, & id fit secundum intentiones medicorum, sed communis recepta legere debet completum, ne incerti hæreant pharmacopæi.

V I R E S A M E S V E
descriptæ.

Confert dolori capitis & confortat & calefacit nervos, & confortat stomachum.

C A P V T X VI.

Oleum moschelinum *Alexandrini* in lib. de compositione medicamentorum secundum loca capit. 71. *Vsuale.*

Veri *Alexandrini* textus, pars media.

a Oleum communi
ne olivarum dulce
in sulsum & ve-

2. a Olei pumici.
lib. iiii,

accipe: loco pu- b Aquæ. Sext. j.
mici.

b Aque loco, plu- Folii.

rimi vinum gene- rosum assumunt : Spicæ nardi.

sed si vinum su- manus aromati- c Costi.

corum fiet penetra-
tio, vel illorum vis
coctionis augebitur,
itaq; diligenter ob-
serva utrum le-
gendum sit cum
authore, aquæ sex-
tarium unū, quod
non puto. Per sex-
tarium autem, ro-
manum sume: qui,
secundum mentem
Pauli, ponderat
unc. xx. taleque
pondus hoc loco
convenit.

c Costi, amari ra-
dices in: ellige, quia
vero costocaremus.
Galenus ammo-
niacum, vel he-
lennii radicem sup-

Masticæ. ana 3. j. 3.

d Styracis.

Croci.

Myrræ troglodyticæ.

Cassia.

e Xilocinnami.

ana 3 vj.

Cariophillorum.

Carpobalsami.

Bdellii. ana 3 3.

SECTIO III.

337

ponijubet. Ma- f Mosch. 3 iiij.
theolus comment.
capit. 15. lib. 1. Nucis indicæ. num. ij.

Diosc. & alii re-
centiores angeli-
cam pro costō sup-
ponunt.

d *Styracem. cala-*
mitam intellige.

e *Xilocinnamo ca-*
remus, sed ejus loco
cinnamonum no-
strum usurpamus:
Prepositus omisit
ipsum.

f *Moschi, memini*
me legisse apud
quosdam antido-
tarios, & precipue
apud Arnaldum
de villa nova, mo-
scihi unc. j. sem.
quod absurdum vi-
detur, nisi forsitan
quadruplicata est
recepta.

Folium, crocum,
myrrham, xilocassiam,
carpobalsamum, bdel-
lium, contusa, & in
aqua biduo infusa, cū
oleo coque usque ad
consumptionē, & post
infrigidationem unius
diei, gnaviter cola, de-
inde cariphyllorum,
spicæ, costi, nucis, sub-
tilissimum pulverem,
decoctioni adde; & in
parte olei, styracē, ma-
stichen, moschū, con-
tusa, immitte: iterum-
que modicn̄m bulli, &
infrigidatum, diligenter
reconde, usuique re-
serva.

P

S C H O-

S C H O L I A.

Cassia lignea, & xilocinnamum,
carcarpobalsamum, folium, myrra, bdellium seorsim crassiuscule
trita, in aqua, una cum oleo, spatio diuorum dierum in vase fictili obturato, calide macerentur: peracta maceratione igni levi, aut in diplomate, ad aquæ evaporationem coquantur: deinde quæ restant simplicia, dense, separatimque b trita, ut costus, caryophylli, spica incisa, & nuces indicæ rapa ferratili contritæ, decoctioni prædictæ addantur, & ad ejus, que superstet, aquæ consumptionem coquantur & parum infrigidentur. Deinde per pannum lineum fortiter torquendo colentur, in parte colaturæ, ignelevi, aut vase duplice mastichen liquabis: qua liquata styracem & moschum, sejuncte, cum pauco vino modice calido dissolves & cum mastiche conjunges. c Desuper crocum pulverisatum, mox reliquum colaturæ pedentim

a Xilocinnamum in methodo conficiendi Alexandrinus omisit. b Melius si extraheretur oleum per expressionem e nuribus Indicis: idque oleo confecto adderetur: salvo tamen meliori judicio. c Redius esset erucum dissoluti cum suo dissolvense, quam pulverisari: nam dissolutum efficiens esset oleum.

tentim versando his permiscebis, & ad usum servabis.

Cæterum notabis ad infusionem eorum quæ hoc oleum ingrediuntur, quæ omnia aromatica sunt, optimum & generosum vinum assumendum, loco aquæ, plurimos arbitrari: quamvis omnes qui hanc confectionem descripserūt, aquam assumunt: quod profecto (pace aliorum dixerim) nobis non probatur. Hoc enim oleum ad frigidos affectus componitur, quibus vinum maxime conducit, & calefacit, tum in aromatum coctione vim citius illorum attrahit quam aqua, ideoque ad oleum confiendum, vinum excellentius & præstantius quam aqua. Tamen non est ea intentionis authoris.

V I R E S A B A L E X A N D R I N O notatae.

Optimum ad omnem frigiditatem corporis, potissimum ventriculi, ad dolorem lateris foris inunctum, & intro cum zinzeris galangæ diagredii 3.j. a propinatum summe opitulatur. Stranguriosis, & concis, & ad omne nervorum vitium illitum optime facit. Miscetur medicaminibus,

340 S E C T I O III.
epithematibus, & emplastris, quæ ad sto-
machi & renum affectiones asciscuntur.

C A P V T X V I I .

Oleum Nardinum simplex Mesue, xij.
distinct. de oleis Vsiuale.

Verus Mesuæ textus.

a Per spicam aro-
maticam, nardum
indicam intellige.	24. a Spicæ aromati-
cæ. 3 iiij.
b Vinum, rubrum
odoriferum , ac-
cipe.	b Vini & aquæ. ana-
3 ij. β.
c Loco olei sesami-
ni, oleum amigd.
dulcium, recens fa-
ctum, usurpamus
secundum Mesue:
nam sapissime pro
eo illud non raro
substituit dum ait.
Sesamini olei , vel
dulcis, hoc est, ami-
gdalini recenter &
sine igne facti.	c Olei sesamini.
¶. β.
- Decoquantur in va-
se duplice, lento igne,
quasi per horas qua-
tuor , & frequenter
moveatur.

SCHO-

SCHOLIA.

Spica quam minutissime inciduntur, spatioque horarum quatuor, vase fictili cooperto, una cum oleo, vino, & aqua calida, maceretur. Alii spatio unius diei, spicam, vinum & aquam, absque oleo, macerant: quod fieri minime debet, quia infusio tepida & calida debet semper esse: igitur si tanto macerentur tempore, calide in vino & aqua, magna fiet consumptio, ita ut parum supersit ad decoquendum cum oleo: exhalabitque vis spicæ, si coquatur sine oleo. Macerata igitur, ut dixi, omnia simul ad consumptionem vini & aquæ vase duplici aut cineribus calidis, coquantur: deinde per pannum canabinū extorquendo transcolentur: colata ad usum servā.

VIRES A MESVE DESCRIPTÆ.

Oleum nardinum, est oleum benedictum multorum juvamentorum, & proprie ad omnes ægritudines frigiditatis, & ventositatis, & proprie nervorum, stomachi, & hepatis, & splenis, renum, & vesicæ, & matricis: & confert dolori aurium vento-

so, & dolori capitis, & hemicraniæ, secundum omnem modum administrationis ejus : etiam facto ex eo caput-purgio, purgat caput, & colorem efficit bonum, & corporis odorem.

*Oleum nardinum compositum Alexandrini
in lib. de composit. medicamentorum se-
cundum loca capit. 711. interdum Uſua-
le : quod ille, inventum fuiffe à Vindicia-
no medico, profitetur.*

Veri Alexandrini textus pars media.

a Oleum Hispa-
nicum, olivarum,
maturum, ab Hi-
spania allatum, in-
tellige.	2. a Olei Hyspani-
nici. ℥. iiij. 3 j. ʒ.
Aspalti.
b Semen nigelle
Romane, accipe :
nam aromaticæ
est, alia quasi ve-
nenum est, & ca-
put tentat, que
apud nos inter se-
getes depreheditur.	Myrrhæ.
b Nigellæ viridis.
c Spicam, indicam
accipe.	c Spicæ. ana ʒ iiij.
Xylobalsami.
	d Caryophyllorum.

d Aristolochie, ra- Cyperi.
dices, longæ accipe.

e Inule, radices, Schœnanthos.
accipe.

f Alexandrinus in d. Aristolochiæ.
margine istius com-
positionis sic ait.

Gassamum legit e Inulæ campanæ.
Simon Ianiensis : ana 3j. B.
Et Haliabas lib. 2.

Cassamum ponit Balsami.
pro seseli : lib. vero

10 pro Keisim Cinnamomi.

quod plurimi in-
terpretantur esse
ligusticum: alii pro

cassamo, panis por- Folii.

uni radices hoc lo- Carpobalsami.

co sumunt. f. Cassami.

g Cardamomum, autem granum pa- g. Cardamomi.

radisi ut multi fa- ana 3j.

ciunt. h Nuces myristi- b. Nucis myristicæ.
cas, moschatas in- tellige.

i Per styracem, i. Styracis.
calamitā intellige.

k Per costum, ra-
dices costi amari
accipe.

l Per cassiam fistu-
lam, intellige li-
gneam cassiam ve-
ram, qua est cassia
fistula grecorum:
syrinx vocata.

m Per phu, radices
valeriane accipe.
n Radices asari
sume.

o Per amaracum,
intellige sampsu-
shum: & puto po-
tius legendum esse
samarici, quam a-
marici, ut Preposi-
tus legit.

p Per fascem Gal-
licum, spicam cel-
ticam intellige.
Prepositus fascis
Gallici loco capit
fraxinum.

q Per samum,
samiam terram ac-
cipe, & loco sami

k Costi..

l Cassiae fistulae.

Labdani.

m Phu.

n Asari.

o Amaraci.

Mastiche.

p Fascis gallici.

q Sami.

r Myrti.

f Syriacæ. ana 3 ij.

Confice sic. Aspal-
tum, myrrham inulam,
phu, asarum, carpopal-
samum, myrtum, xilo-
balsamum, & sampsu-
chum, particulatim tu-

Piapo-

*Prepositus baccas
juniperi capit.*

*r Myrti folia acci-
pe. Prepositus loco
myrti sumit men-
tham.*

*s Per syriacam, in-
tellige maluam.*

*Luminare majus,
pro syriaca, capit
flores hyperici.*

sa, & in aquæ sextario uno, die ac nocte infusa, oleo admisce, & tamdiu coque, donec aqua consumatur, non tamen usquequaque, ne oleum exardescat: cumque refrigeratum fuerit, die eodem accuratissime cola, & species injice: deinde cyperum schoenanthum, aristolochiam, cassamum, fascem gallicum, cardamomum, folium, nigellam, calamum, cassiam fistulam, samu, feorsim contusa, & in vini semi sextario, diebus tribus infusa, ubi decoixeris, eodem modo effervefacito, oleoq; bene colato, species extermina: tertioque

t Semi hemina nō sufficit ad spicam, carioph. cinnamomum, nuces myristicas, costum, trita in vini optimi semi hemina per biduum infunde, t & superiori documento ad vini consumtionem coque, & non colatum ab igne depone, & in parte ipsius olei labdanum, masticem, styracem, contusa cum balsami medicamine, admisce, & ad leves prunas aliquantulū bulli, spatula assidue agitando: ab igne depositum, in ampulla, brevi foramine præditaconde, diligenterque obtura, ne suavissimus odor exspiret.

S C H O L I A.

SImplicia diligenter electa, crassissimule in mortario pistillo ferreo, scorsim terantur, ut cyperus, caffamum, aristolochia, calamus, cassia lignea, schoenanthos, fascis ^a gallica, cardamomum, nigella, folium & lamum: tusa in vini rubri odoriferi Sextario dimidio, una cum oleo spatio trium dierum super cineres calidos vase probe obtuso infundantur: secundo die infusionis adde de super sequentia separatim denseque trita ut costum, spicam, cariophilla, cinnamomum, nuces myristicas, cum ^b Hemina una vini rubri odoriferi; quæ omnia rursus spatio duorum dierum, calide imiceranda vase cooperto imponantur: tertio vero die macerationis, quæ subsequuntur particulatim crasseque trita ut inulam, xilobalsamum, phu, afarum, asphaltum (satius & rectius esset si asphaltum cum paucō li-

P 6

quore

^a Per sextarium, à Saladino videlicet descriptum intellige, quæ ponderat unc. xx. taleque pondus maxime ad supradicta infundenda convenit. ^b Per heminam, illam videlicet descriptam à Saladino, quæ ponderat unc. xv. intellige, & quia etiam videatur pondus ipius hemina ad simplicia maceranda sufficere,

quore non oleaginosa infra scripto dissol-
veretur) carpopbalsamum, syriacam, myr-
tum, santiago, vel tamariscum & mir-
rham (præstantius esset mirrham dissolvi
in eodem liquore quo asphaltus fuit disso-
latus, vel in pulverem redigi tenuissimum,
& dissolutam vel pulverisatam cum oleo
cocto ac colato, una cum ladano, styrace,
mastiche, & balsamo admisceri) calide
vasi ad infundendum, spatio unius diei in
aquæ clarissima Sextario uno conjiciantur : deinde finitis diebus macerationis,
nempe quarto die, hoc modo coquantur.
Superponatur capitellum vitreatum ro-
stratum cum suo recipiente, fictili in quo
simplicia sunt macerata, luteturque dili-
gentissime circum circa luto forti, ne spiri-
tus in auras abeant, & in diplomate, vel in
cineribus adaptetur, subterque ignis accen-
sorum carbonum construatur, ut vapor
fere totus aquei & vini humoris, fictili im-
positus, in summitatem capitelli ascendet,
qui statim in recipiens descendet & cum
omnino descenderit (quod plane dignos-
cetur quando vapores non amplius alcen-
dent in capitellum, nihilque in recipiens
descendet : vel fere vinum & aqua, quæ
author postulat misceri oleo & simplici-
bus, tota in recipienti contineantur : quod
fere

fere pondus trium librarum æquabit) tunc
capitellum à fictili & à recipienti delute-
tur, & vapor totus in recipienti contentus,
in fictile infundatur, & ut prius eadem me-
thodo ad distillandum adaptetur (semper
tamen fictile cum capitello , una cum re-
cipienti lutando) hæcque distillatio plu-
ribus vicibus repeti debet , semper aquam
extractam in vas prædictum affundendo,
& toties pari forma distillando , donec
¶. 3. aut ad summum 3. ix. remaneant,
ad aliqua scilicet , quæ cum oleo conser-
vari debent, dissolvenda. Tunc fictile à
diplonate vel à cineribus extrahatur , eo
extracto oleum & simplicia in eo conten-
ta, per pannum canabinum, non mediocri-
ter rarum, velociter extorquedo, colentur:
in parte autem olei colaturæ, dissolve, in
vase dupli, ladanum , mox styracem &
masticen segregatim cum aqua extracta
& conservata pariter dissolves : omnibus
dissolutis & à diplonate depositis, residuum
colaturæ una cum balsamo, aut ejus succe-
daneo admisceatur. His itaque diligenter
commixtis, vase stricti orificii cooperto,
ne jucundissimus odor evanescat, conda-
tur.

Alii alia utuntur methodo , videlicet
simplicia primæ infusionis mediocriter
trita,

trita, una cum olei & vini quantitate ab authore scripta tempore dicto calide infundunt: deinde in diplomate ad humidi peremptionem coquunt, humiditate perempta colant: colaturæ simplicia secundæ macerationis parum contrita una cum vi- ni quantitate requisita ut supra tempore designato macerant & ad humidum usque decoquunt, consumpto humido iterū colant, & colaturæ simplicia ultimæ infusio- nis crasse tusa, una cum aquæ quantitate descripta tempore determinato superiori documento infundunt & ad humidi con- sumptionū coquunt, & rursus percolat. In parte autem colaturæ ladanum & masti- chen liquant, liquatis & ab igne depositis balsamum addunt, desuper partem reli- quam colaturæ spatula lignea movendo conjungunt: uterque modus optimus, sed prior efficacissimus quamvis in officinis raro usitatus sit. Cæterum in hoc notare debemus Alexandrinum & præpositum in methodo conficiendi syriacam omisisse: rursus Præpositum maxime in simplicibus variare, & à methodo Alexandrini. Quare ea quæ sunt observanda in hoc conficien- do tyrunculus observet.

Et in aquæ sextario uno.

Et

Et in vini semisextario.

Trita vini optimi semihemina.]

a Sextarius æquivalet Heminis duabus : sed in his explicandis magna est controversia : propterea quod aliquando pondere definiuntur : aliquando mensura : pondere quidem ut cum pro varietate eorum quæ excipiuntur & continentur, quorum quædam graviora sunt, quædam leviora . *b*. Nam hemina ponderat unc. ix. si de oleo agitur. Hemia aquæ vini & aceti unc. x. vel potius ut nos experti sumus excedit unc. xij. mellis $\frac{1}{2}$. j. vel potius $\frac{1}{2}$ j. semis, si libra medica usurpetur & quæ continet unc. xij. ut decet. Mensura autem definiuntur, ut cum Galeno explicanti andromachi oleum ricinum Cotilas sive Heminas unc. mensuralibus ix. constare probabile est, ut sex cotilæ sint unc. quatuor & quinquaginta, quod idem est cum libris mensuralibus Romanis quatuor & dimidia. Eadem ratio Sextarii quia est duplicata Hemia, ut quod de uno horum dictum sit, de altero intelligatur. Si Hemia mensuralis acciperetur, non essent distinguae Hem. olei, aquæ, vini, & mellis, sed tantum in-

geren

a Sextarii & Hemia explicatio varia. *b* Hemia spectata pondere. *c* Hemia specta mensura.

gerendum quantum capacitate vasis con-
tineretur, at plerique authores ponderant
non contenti mensuralibus. *a* Tamen ut
aperte intelligatur sextarius vini, aquæ,
aceti, olei & mellis, secundum Saladini
mentem æqualis accipitur penditque unc.
xxx. ubi pondus intelligit libraruim dua-
rum semis quodcumque sit quod ponde-
retur: alii autem limatius ista definiunt,
ut res aliæ, aliis sunt graviores aut levio-
res: ut Avicennas unc. xxiiij. aquæ, vini,
& Saceti extario *b* contineri, olei vero
unc. xij. videntur autem potius legendæ
unc. xvij. quia satis constat ut sæpe ex-
perti sumus, pondus mellis, pondus olei
ex dimidio exuperare, & aquam olei pon-
dus ex tertia *c* parte excedere: atque oleum
esse levius melle & aqua. Itaque valde
observare oportet *d* quid solitus sit author
per Heminas intelligere, an ne scilicet
pondus majus aut minus requirat, pro va-
rietate eorum quæ in medicamentis desi-
derantur: ut si olei Heminam nominet, an
ne intelligat unc. ix. si vero aquæ, vini, vel
aceti Heminam quia gravior est, an ne
unc. xij. quod tamen plerique non distin-
gunt,

a Maxime usitata Heminæ & sextarii acceptio.

b Avicenna opinio de pondere olei aqua & mella.

c Ejusdem restitutus locus. *d* Conclusio dispu-
tationis.

gunt, quia habent rationem capacitatis. Dioscorides Galenus & Paulus sic Hemina in liquidorum ponderibus & mensuris definiunt. Hemina vini, aceti. & aquæ, unc. x. pendet: olei unc. ix. mellis unc. xij. Paulus capit unc. xiij. semis. Sed communis sententia est, quæ prius descripta, ut Hemina significet unc. xv. id est, libram unam medicam, cum quarta parte. Sed hæc quæstio valde ardua, quæ instituitur de ponderibus & mensuris. Plura autem leges apud Agricolam, Paulum, Galenum & alios qui de hac re controversa scripserunt.

V I R E S A B A L E X A N D R I N O probatae.

Virtus ejus calefactoria & relaxatoria est. Inunctum cephalalgicis & hemicranicis prodest, dolorē aurium, cum pipere trito, veteranum aufert, paralyticis & tremulis summum remedium est, arthriticis & podagricis inunctum, furiosos dolores mitigat: antidotis & electuariis, ad lapidem renū & vesicæ confectis admixtū, non vulgāiter opitulatur: matricis dolores, suffocationes, & tumores, pessariis adhibitum sedat. a Stranguriam & difuriam,

^a Cathetera est instrumentum in quo imponuntur iæctiones enematum: vulgo { Seringue }

furiā cum tertia parte succi ocymi per catheterem clysterizatum, absque mora solvit, & ad multa alia facit.

C A P V T X V I I I .

*Oleum de castoreo simplex Præpositi, in xiiij.
particula de oleis V suile.*

Verus Præpositi textus.

Decoquatur 3 j. castorei
a Oleum, oli-
varum ma-
turum acci-
pe.
in ff. j. a olei usque
ad consumptionem ter-
tiæ partis, & conserve-
tur oleum cum pulvere
castorei.

S C H O L I A

Estium castorei Pontic
cis purgatorum & natural
quorem recente, intus
odore gravi virus redo
gustu acri mordentem, accipito
communi dissoluto: dissolutum i

a. *Castorei elestio.*

mate cum ʒ. ij. vini albi odoriferi ad vi-
ni consumptionem decoque, coctum usui
servetur.

In hoc maxime notandum, Præpositum
decoctionem castorei facere cum oleo,
sine aliquo liquore, ad tertiae partis olei
consumptionem: quod re vera nunquam
fieri poterit hac methodo: nam si oleum
infinitis diebus in igne remaneret, nec
gutta quidem illius consumeretur, ut satis
nobis operantibus notum est: sed potius
adureretur, nec aliquam virtutem retine-
ret. Quare, ut suppleatur quod ad hujus
olei præparationem, consuevimus ʒ. ij.
vini albi addere oportet ut vinum quod
subtile est, faciat liquorem castorei oleum
penetrare coquendo. Præterea maxime
cavendum, ne hoc oleum transcoleamus
immo castorem, cum oleo servari opor-
tet et si recens non sit.

V I R E S A Q V I B V S D A M
Medicus præscriptæ.

Valet ad omnes nervorum & cerebri
offensas frigidas, sanat rigores acerrimos,
& frigora febrium sedat, si spinæ dorsi ili-
tum apponatur.

Oleum.

Oleum de Castoreo compositum ex luminari majori Sect. xj. tractatu de oleis magistrilibus Usuale.

Textus verus Luminaris.

24. Castorei.

Styracis calamitæ.

Galbani. Euphorbiæ.

Cassiæ ligneæ.

Croci. Oppopanacis.

Carpobalsami.

Spicæ nardi.

a Aliiana, drach.
ijj. legunt, & melius.

Costi. a ana 3 ij.

Cyperi. Schœnanthi.

b Brathin, Serapius
in capite de juniperò dicit esse sabitnam.

Piperis longi.

b Bratheos.

- c Legendum est Pyrethri.
ana drach. ij. sem.
ut multi alii codi- Pipetis nigri. ana 3 ij.
ces legunt.
- d Oleum oliva- d Olei olivarum.
rum, maturum ℥. iiiij.
escipe: alii loco lib.
iiiij. lib. iiij. ca- e Vinia albi & boni.
piunt. ℥. ij.
- c Legendum est Bulliant omnia si-
vini albi unc. xij. mul ad consumptionē
que sufficiunt: ad vini deinde exprime-
omnia aromata co- & reservetur.
quenda cum oleo:
vel ad summum
lib. j. sem.

S C H O L I A.

CRASSIUSCULE omnia simplicia e-
lecta (dempro galbano, oppo-
nace & euphorbio) ordine & per-
se terantur: videlicet, quæ teri-
debent, terantur: ut costum &c. quæ vero
incidi, incidentur ut spica nardi, schoenanth-
tum, die uno in magna parte vini albi
prædicti, una cum oleo super cineres cali-
dos, vase bene oburato, macerentur. Se-
cundo

cundo die in vase duplice ad vini evaporationem coquantur: postea exprimendo colentur: colaturæ galbanum oppopanacem, & euphorbium, in reliqua poitione vini supradicti per se liquata, colata, & ad humidi consumptionem lento igne cocta, spatula movendo permisce, demum omnia probe commixta & conjuncta reconde.

Cæterum notabis, quod si recens sit castoreum, illius liquorem liquidum & serosum esse debere, quem cum gummi generibus dissolutis, colatis, & coctis paulatim admiscebis, ut facilius cum dicto oleo commisceri possit. Quod si castoreum sit siccum, contundes, & cum oleo cocto, & colato, recondes. Alii pulverem castorei prædictum, oleo cocto, in fundo vasis recondunt, una cum styrace pulverisato, ut vis castorei, & styracis, in oleo remaneat, quod maxime laudo.

V I R E S (E X L V M I N A R I
majore desumpta.

Valet in omnibus ægritudinibus, & confert tremori, & tetano, & doloribus nervorum & juncutarum: & alii paralysi & spalmo medcri affirmant.

CAPUT XIX.

Oleum costinum Mesuæ in xij. distinct.
de oleis Vsuale.

Textus Mesuæ verus.

a Radices costi, **2f.** a Costi amari.
intellige, & quia
vero costo care-
mus, Avicenna
ponit medietatem
radicis de pyreto.

Syl. radices inula,
aut galangam ma-
jorem sumendam
esse docet.

b Per cassiam, li-
gneam author in-
telligit.

c Per quantum
sufficit, unc. ix. vel
ad summum unc.
xij.

d Olei sesamini
loco, si deficiat, dul-
ce, hoc est, ex amig-
dalas dulcibus substituendum erit & legendum ej-
lib. ij. loco lib. iij.

3ij.

b Cassiæ. **3j.**

Extrematum sump-
suci. **3 viij.**

Vini odorifeti c quan-
tum sufficit ad in-
fundendū noctibus
duabus.

d Olei sesami. **lib. iij.**

Decoquantur sicut
oleum nardinum hori-
sex.

S C H O.

S C H O L I A.

RAdix costi, & cassia lignea simul probe conquassentur & in vino odorifero una cum extremitatibus sampsuci viridis, crasse contusis, fictili novo, cooperto, spatio horum quatuor, ad summum sex, ad infundendum, super cineres calidos imponantur. Alii spatio unius diei simplicia infundunt, una cum oleo sesamino aut ejus succedaneo: & in diplomate, omnia, ad humidi consumptionem, coquunt: ubi cocta fuerint, calide exprimendo, transcolant. Collatum vero oleum, ad usum reservant.

VIRES A MESVE DESCRIPTÆ.

Nervos & lacertos calefacit, & aperit oppilationes eorum, & confortat omnia membra nervosa, & confert stomacho, & hepati, & confortat capillos, & prohibet canitiem, & facit colorem, & odorem corporis bonum.

CAPUT XX.

Oleum de euphorbio *Mefuae* xiiij. distinet.
de oleis *Vsuale*.

Textus verus *Mefuae*.

- a Euphorbium re- *2.* a Euphorbii. $\frac{3}{3}$ *B.*
cens, si reperiatur
accipit, si vero de- *b.* Olei de *cheiri*. $\frac{3}{3}$ *v.*
ficiat, *vetus*. *c.* tan-
b. Oleum de *cheiri* *Vini*, *odoriferi* *c.* tan-
Mefuae scilicet. *Ga-*
lenus olivarum &
maturum *capit*. Decoque usque ad
c. Per *tantum-*
dem, *unc.* *Vin* *in-*
tellige, *& utere*.

S C H O L I A.

REcens euphorbium accipito: si autem recenti careamus, veteris dupla, vel tripla esse debet proporcio. Illud in tenuissimum pulverem reducio: sed inter pulverisandum paoco vino aspergito, ne nares feriat. Pulverisatum una cum oleo, vinoque rubro,

Qlent.

lento igne, vase dupli, spatula movendo, ad consumptionem vini prædicti decoquito. Coctum nec colatum ad usum reconde.

Maxime hic notandum Galenum in fine lib. 2. pharm, pro vario scopo oleum de euphorbio parare. Sic enim inquit, si euphorbium invalidum sit, *a* vel si vetus est ut bimum, & jam pallidum, aut flavum, 3. vj. si sensus in auribus, vel parte alia est acerrimus, minus, semiunciam vel 3. iiiij. si obtusus, validi euphorbii 3. 3. vel 3. v. præsertim si affectus est contumax, ut alopecia, licet apponere. Quocirca diligenter attendat Pharmacopœus electionem veram euphorbii, antequam istud oleum conficiat, ut possit hanc compositionem recte parare. Cæterum notabitur Galenum lib. 2. de composit. medicament. secundum loca, oleum commune maturum ad lib. j. capere in quantitate prædicta euphorbii, illudque minuere aut augere pro scopo vario.

V I R E S & M E S V E N O T A T A E.

Ad ægritudines nervorum frigidas, & dolores eorum, & juncturarum, & dolores hepatis

a Per invalidum recens & album intellige.

hepatis & splenis valet : & fit caput purgum ex eo ad sodam, hemicraniam & lethargiam.

C A P V T X X I.

*Oleum de piperilus ex Mesuæ xij. distinct.
de oleis cum additione, raro V suale.*

Verus textus Mesuæ.

24. *Trium piperum.*

a Legendum trium piperum ana drac.

iij. a ana 3 iij.

b. *Chebularum.*

b Ex his quatuor myrobalanorum generibus, cortices sumendi sunt. Bellyricorum, & Emblicorum.

Indorum. ana 3 v.

Radicum apii.

Fœniculi. ana 3 iij. 3.

Sagapeni. Oppopanax.

nacis.

- c** Hyoschyami loco, c Hyosciami albi. ana
legendum est am- 3 ij. β.
moniaci secundum
mentem & cor- d Turbith albi boni.
rectionem novam,
3 xij.
Mefue. Tamen
licet scopus hujus Zinziberis. 3 iij.
compositionis sit
calefacere , alte- Caulisrecentis.
nuare , roboreare
nervos , nihilomi-
nis nisi ab autohire
fide digno haec cor-
rectio facta sit, non
mihi videtur reci-
pienda. Nam licet
in hyosciano sit
vis frigida , nihil- Foliorum ruthæ humi-
ominus potest com- dæ. f ana quantum
miseri ad contem- de singulis manu ca-
perationem calido- pi potest.
rum. Decoquantur omnia
d Turbith, legen- prima contritione ea-
dum est drach. ij. rum cum
loco drach. xij. Aquæ. g lib. xxiiij.
e Hafech humili- usque ad tertiam par-
thimi viridis sum- tem : deinde colentur
mitates intellige.
f Per ana quan- & projiciantur super
ca

tum de singulis h. Olei de cherva.

*manu capi potest,
intellige manipu-
lum unum quod
refero ad unc. j.*

*g Legendum est
aque lib. xij. loco
lib. xxiiij.*

*h Oleum de cher-
va, ololum factum
ex semine catapus-
tie majoris accipe,
& per Heminas ij.
olei , à Saladino
scriptas , intellige ;
que ponderant unc.
xxx. vel lib. ij. se.
medicas.*

*i Tapiæ loco, legen-
dū est cassie ligneæ.
k Per cordume-
num, semen carvi
agreste, intellige.*

*l Per expressionem
alchæsb succum
vel decoctum thi-
mi colatum, & per*

*Sextaria iij. lib. vij. sem. medicas intellige : hic
quarta pars Sextarii unius (quaे sunt unc. vij. se-
mis) sufficit.*

Hem. ij.

& coquantur usque ad
consumptionem aquæ:
& sunt ex hominibus
qui addunt in eo.

Ireos. 3 vj.

i Tapſiæ. 3 ij.

Anisi.

k Cordutmeni. ana
3 j. β.

Calami aromatici.
3 ij. β.

Spicæ indæ. 3 j.

l Expressionis alcha-
seb. Sext. iij.
administretur ut opor-
tet.

S C H O L I A.

RAdices recentes apii , fœniculi prius à corde interno purgatæ , incisæ , ac tritæ , quatuor genera myrobalanorum , turpetum , anisi semen , hyosciamus , cordumenum , caules recentes , rutha , thymum , seorsim crassiusculæ trita , in aquâ prædicta , spatio duorum dierum calide infundantur vase bene obturato , interdum spatula movendo . Tertio die spicam incisam , ireos radicem , calamum aromaticum , cassiam ligneam , ziziber , species piperis , omnia particulatim obiter trita desuper injicies , spatioque unius diei macerari permittes : peracto infusionis & macerationis tempore , ad medias vel ad tertias , lento igne continua agitatione concoques (alii vase duplice coquunt) tum panno lineo rudi transcolabis fortiter exprimendo . Colatum una cum oleo de cherva , aut illius loco amigdalarum amararum , vel irino , & expressione thymi , ad humidi consumptionem , eodem igne semper agitando decoques : postea transcolabis , & refrigerari permittes : quo omnino refrigerato , gummi genera , ut sagapenum , ammoniacum (si licet

ceat addi) oppopanacem, seorsim arte soluta (ut Sect. 1. & 2. satis copiose modum solvendi docuimus) & ad humidi non radicalis consumptionem cocta, paulatim spatula agitando, in oleo colato dissolves, & simul miscebis, atque usui servabis.

Alii hac sequenti methodo componunt. In aqua prædicta radices apii, fœniculi, incidas, quatuor genera myrobalanorum, turpetum, piperisque species, gummi genera, ziziber separatiū trita, caules recentes, rugham & thymum, in mortario lapideo, pistillo ligneo, tusa, igne lento, ad tertias concoquunt, spatula ducendo, deinde fortiter torquendo exprimunt. Expressum una cum oleo de cherva, aut ejus sucedaneo, ad humidi pereumptionē, similī igne, prædicto, spatula ducendo pereoquunt, & sine aliorum additione ab aliis authoribus conjuncta, ad usum recondunt. Cæterum ut verum fatear, primus modus à nobis descriptus excellentior est, quam altera methodus. Volunt alii omnia ordine concoqui ad tertias, non distinguendo, an sint aliqua simplicia, quæ dissolvi debeant, & servari cum oleo, ut sunt gummi genera: id quod diligenter in nostra methodo nobis usitata observabimus. Deinde nemo miretur, si aquæ quantitatēm præscriptam

ab authore non observem, cum loco xxiiij, aquæ librarum, duodecim tantum assumo, & loco sextariorum trium expressionis rhymi, quæ lib. vij. ß. valent, uncias septem & semissem assumo. Hæc enim quantitas aquæ, & expressionis, idonea est ad omnia simplicia infundenda maceranda, & coquenda. *a* Nam omnia sunt calida, sicca, & tenuia. Quocirca verendum, si decoquantur in tanta aquæ quantitate ne substantia, ac illorum facultas evanescat. Nam ut docet Mesues, oportet ut gradatio sit in decoctione, plus vel minus commensurando calorem, & proportionando illum substantiis rerum debilibus, vel fortibus. Præterea omnia quorum virtus facile resolvitur, aut quæ sunt debilis texturæ, aut virtutem habent positam in superficie, debili coctione egent. Ea ratione illa, quæ hoc oleum ingrediuntur, debilis texturæ sunt, virtutemque habent in superficie positam : ergo debili coctione egent. Quantitas igitur aquæ à Mesue præscripta minuenda. Atque hæc sunt in hoc oleo notanda. Adde etiam consuetudinem, quam obseruavimus in proportione aquæ ad simplicia in decoctionibus : nempe ad unam partem simplicium, tres vel quatuor

a Per tenuia, tenuis essentia, intelligatis.

aqua

aquaæ partes : quam proportionem in no-
stra methodo observavimus. Præterea id
notare quoque convenit : si in omnibus
compositionibus Arabum reperiatur Sex-
tarius , Sextarium Italicum licet accipere,
Rursus si hemina inveniatur , italica vel
ægyptiaca sumenda erit.

V I R E S A M E S V E
dictatae.

Expertum ad ægritudines nervorum fri-
gidas, sicut paralyssim, spasmum, torturam,
tremorem & mollificationem : & confert
ad epilepsiam, & veram ischiaticam , &
dolorem juncturarum, & dorsi, & colicam:
& aperit oppilations , & confert matrici
juvamentum manifestum, & calefacit eam
& confert humiditati ejus , & confert do-
lori ani à frigiditate , & dolori renum , &
vesicæ, & frangit lapidem.

C A P V T X X I I .

*Oleum de mentha incerto authore, tamen mi-
bi frequens & Uuale.*

Vera descriptio manu scripta.

ꝝ. Menthæ crispæ sativæ & viridis.

ꝝ. B.

Q 5

a Ven-

a Valerius cordus
id vult parari cū
oleo omphacino, eo-
dē modo quo myr-
tinū simplex, aut
ruthaceum Me-
sue.

a Olei olivarum com-
pleti & loti.
lb. j. 3 iij.
Succi menthæ.
3 iij. 3 vj.

Conficiatur ut oleum
de majorana, ter , aut
quater mutatis foliis,
antequam succus adda-
tur.

V I R E S A D O C T O R I B V S
Medicis probatae.

Optimum ventriculo est: nam ventri-
culum imbecillum ac frigidum calefacit
ac roborat , nauſeæ ſuccurrit, & vomitum
ſedat, concoctionem adjuvat, appetentiam
inducit, durities, & abſceſſus , qui in ven-
triculo fiunt, ſolvit.

CAPUT XXIII.

Oleum lumbricorum terrestrium incerto au-
thore frequens & Usuale.

Vera descriptio in quodam libro
reperta.

a Olei olivarum, 2. Vermium terræ.
multi pondus du-
plicant. 1b. ij. b. iiiij.

b Vini quantitas a Olei olivarum ma-
het, re vera non turi & loti. 1b. iiiij.
sufficit, si perfecte decoctionem ver-
mium vis parare:
& loco uno. viij. 210

legendum lib. j. se.
quia si coqueretur Bulliant omnia simul
usque ad consummationem & fiat oleum, deinde
percoletur.

quantitatis remi,
ureretur oleum.

Aetius Medicus excus.

Q 6 SCHOL.

S I C H O L I A.

AT Terra separentur lumbri & la-
ventur diligenter in aqua fonta-
na pluribus lotionibus, donec à
terra sint immunes, semper ta-
men aquam pro quacumque lotione in-
novando. Peracta lotione, in vase coo-
perto, una cum vini nigri generosi lib. j. 3.
& oleo prædicto, vase duplice, ad vini fere
peremptionem, coquantur: dein per pan-
num rudem canabinum colentur: colatum
ad usus necessarios recondatur. Petrus
Montagnana in antidotario suo capite 6.
de oleis unum habet minime varium.

VIRES A MEDICIS. PROBATAE.

Nervos infrigidatos confortat, & utile
est ad dolores junciturarum.

C A P V T X X I V.

Oleum de croco Mesue xij. distinctione de
oleis interdum Usuale.

Verus Mesuæ textus.

2. Croci.

3j.
a Pm

Myrrhæ puræ. 3 iiiij.

a Per cordumenu, a Cordumeni. 3 ix.
 carui semen agre-
 ste, intellige. Syl-
 vius loco cordu-
 meni, cardamo-
 num capit.

Calami aromatici.

viii.

Infundantur medici-
 nae inb Aceti quantita-
 tem, Mesues non
 definit, & ponenda
 sunt unc. viii. ad
 summum unc. x.

b Aceto.
 diebus quinque, præ-
 ter cordumenum ; die
 sexto projiciatur super
 ea cordumenum & di-
 mittatur die uno, dein
 de fundatur super ea

c Oleum lotum, c Olei. 15. j. 3.

immaturum oli-
 varum, accipit
 Alexandrinus cap,
 732. Alii matu-
 rura.

& coquatur lento igne
 usque ad aceti consum-
 ptionem : & sunt qui
 loco aceti, vinum por-
 nunt.

S C H O-

S C H O L I A.

Nostri filii cooperto calamum aromaticum crasse tufum, & crocum integrum, & myrrham confraetam, una aceti 3 viij. vel 3 x. diebus quinque calide infundes, sexto die desuper cordumenum mediocriter tufum projicies, & adhuc spatio unius diei omnia macerari permittes: maceratis & infusis oleum olivarum immaturum lotumque affundes, & lento igne ad aceti consumptionem, spatula movendo, concoques: cocta per pannum rudem colabis: colatum reconde & utere.

Avicenna 5. canone Summa 1. tract. 10. unum describit. Alexandrinus cap. 732. alterum habet, qui minime cum Mesue convenit.

V I R E S A M E S V E
probate.

Confert doloribus nervorum & confortat eos, & lenit duritiem eorum, & confert spastmo, & dolori matricis, & colorrem efficit bonum.

C A P V T

a Sarius esset crocum dissolvi, cum suo dissolvente quam integrum ponere, ut major sit us olei.

C A P V T XXV.

Oleum de capparibus incerto authore *Vsuale*
 & frequens.

Verus textus in quodam libro repertus.

a *Asplenium*, *Scolopendrium* intelli-
 ge *Dioscorides*, quā
 barbara voce ce-
 terach vocant.

b *Acetum album*,
 vel *rubrum*, nihil
 interest quale hoc
 loco accipiatur.

c Oleum alii ma-
 turum vel imma-
 turum accipiunt,
 dummodo sit te-
 nue, participet ex-
 utriusque excessu,
 nihil interest. Ta-
 men hoc unum
 considerare oportet,
 si velimus, lienem
 corroborare, im-
 maturum accipe-

2. *Corticum radi-
 cum capparum.* 3 j.

Corticum tamarisci.

Seminis agnii casti.

a *Asplenii.*

Cyperi. ana 3 ij.

Ruthæ. 3 j.

b *Aceti.*

Vini albi clari odori.
 ana 3 ij.

c *Olei maturi oliva-
 rum.* 15. j.

re cons-

*re convenit, cum
astrigētia hic ma-
gis competant, si
vero tumorem lie-
nis scyrrho sum emollire contendamus, maturum
esse debet. Hoc autem oleum præcipue ad lienis vi-
tia accommodatur.*

S C H O L I A.

R Adices cyperi minutissime inciduntur, & in mortario æro una cum corticibus cappatum & tamarisci obiter tundantur: tusa fictili novo cooperto injiciantur. Desuper semen agni casti contusum, folia ruthæ, tamarisci & scolopendriæ separatim in mortario lapideo contusa impontantur: mox acetum & vinum una cum oleo desuper affunde, & spatio xv. dierum insola peracto die infusionis, in diplomate, vel in cineribus, ad vini & aceti consumptio nem, concoque: statim cola, colatum usui referua.

Animadvertiscet plures esse hujuscemodi olei descriptiones apud Musam Brassavolum ab ista differentes. Nam aliae recipiunt corticem in radicis capparis, scolopendriam, tamariscum, absinthium, oleum commune & ace-

& acetum. Aliæ radicem corticis capparis, scolopendriam, tamariscum, iridis radicem, radices cyclaminis, galangam, oleum & acetum. Aliæ corticem radicis capparum, & iridis radices, agnum castum, tamariscum, oleum, & vinum. Idcirco parva mihi videtur differentia, & video omnes pro animi arbitrio istud oleum parare. Tamen quamvis reperiantur multæ descriptiones diversæ, ista præscripta mihi videtur usitata & longa experientia celebrata.

*VIRES A MEDICIS QVIBVS-
dam probate.*

Confert duritiei, oppilationi, & dolori splenis ac omni ejus ægritudini.

Verus Mesuæ textus.

a Scorpiones vi-
vos & terrestres
accipe.

b Per quantita-
tem eorum magni-
tudinem eorum in-
tellige.

24. a Scorpiones cir-

citer xx. vel plus vel
minus, secundum

b quantitatem eo-
rum, & pone in va-
se vitro, & funde
super eos olei amig-

c In

dalarum amarum.

Ib. ij. &

stringe caput vasis, &
c In sole, scilicet,
 vigente, diebus ca-
 nicularibus. dimitte e in sole die-
 bus xxx. deinde cola
 & utere.

S C H O L I A.

BErrestres ac vivos scorpiones se-
 cundum eorum magnitudines,
 hoc est, si magni, crassi, & plu-
 rimum farcti sint, viginti: si vero
 parvi, quadraginta quinque, vel, ad sum-
 mum l. accipe, & vase vitreo, cooperto,
 ipsos una cum quantitate olei amigdal-
 rum amararum prædicta, soli, diebus cani-
 cularibus, spatio xxx.dierum ad maceran-
 dum appone. Melius si antequam soli ap-
 ponantur igne levi bullirent tribus vel iiii.
 ebullitionibus, quamvis non sit scopus au-
 thoris scorpiones decoqui, sed tantum ma-
 cerari. Exactis diebus macerationis oleo
 minime colato reconde, & utere.

Oleam

Oleum de Scorpionibus compositum. Mesuæ
xij. distinct. de olets frequens & Vsuale.

Verus Mesuæ textus.

a Aristolochia, ra-
dices recentes ac-
cipe.

24. a Aristolochiæ ro-
tundæ.

b Gentiana, radi-
ces recentes intel-
lige.

b Gentianæ. Cyperi.

Corticum radicis cap-
paris. ana 3. j. funde
super ea

c Oleum oliva-
num antiquum ca-
pit Manardus, &
per Kist vinum
olei, intellige lib. j.
se.

c Olei amigdalarum
amarum. Kist. j.

Et pone in sole xx. die-
bus deinde projice
super ea ex

d Scorpiones vi-
vos, terrestres,
magnos, crassos &
plurimum farctos
intellige.

d Scorpionibus à x.
usque ad xv.

& iterum stringe ori-
ficum vasis & dimitte
in

*in sole per dies xx. deinde cole-
tur & reponatur.

S C H O L I A.

RAdices cyperi, minutissime incisæ, aristolochia, gentiana & cortices capparum seorsim in mortario obiter conquaſſentur, & una cum oleo amigdalino amaro, vase vitro obturato reponantur, spatioque viginti dierum insolentur. Peracta infusione scorpiones vivi & ut supra diximus electi xv. num. defuper projiciantur & iterum tantumdem insolentur. Tempore macerationis peracto totum coletur, & recondatur. Cæterum libenti animo ad simplicia infundenda aliquid liquoris, huic oleo cōvenientis, concederem addere, penetrationis cauſa, niſi à Medicis doctissimis absurdum, & præter artein videretur. Scio etenim oleum ſolum non posſe virutem crassam harum prædictarū rerum, quæ ſita eſt in centro, penetrare, abſque liquore: quamvis forſitan à Medicis dicentur simplicia omnia hāc cōpositionem ingredientia, ſatis ſubtilem & penetrantem habere substantiam. Quapropter consulo omnibus

omnibus pharmacopœos qui hoc oleū parate volunt, Medicos peritissimos qui confectionem manuariam, norunt consulere, analiquid liquoris sit addendum ad harum dictarum rerum penetrationem. Sed si non ab eis cōcedatur, consulo, ut antequam secunda vice simplicia insolentur, bulliant duabus ebullitionibus : vel omnia recentia capiat, ut oleum virtutem prædictarum rerum acquirere possit. Animadvertisite quoque plures reperiri descriptiones: unam apud Joannem Anglicum, in capite de lapide renium : aliam apud Rhasim in lib. divisionum capit. medicinarum urinæ : aliam apud Matheolum Senensem comment. in præfat. lib. 5. Dioscoridis, omnes minimè usuales. Proinde necessarium est utrumque oleum à Mesue hic descriptum paratum habere : quia utrumque usui convenit.

V I R E S P R A E D I C T O R V M O L E O-
rum à Mesue designate.

Lapidem in renibus & vesica fragit, & expellit eum, & proprie in renibus & fœmore, & supra collum vesicæ intinctum, & injectum per virgam, expellit enim eum.

Prī-

Primum, quod est simplex, plus attinet frigiditati ratione scorpionum, sed secundum, plus attinet caliditati, ratione aromatum, & utrumque est aperitivum, easdem facultates simillimas habens.

C A P V T X X V I I .

*Oleum Sambacinum authore incerto frequenter
& Vsuale.*

Verus textus in quodam libro repertus.

Fit etiam oleum ex floribus Jasmini, quod Sambacinum Arabes vocant, chamaelo aut cheirino viribus proximum.

S C H O L I A .

24. Florum Jasmini seu sambuci.

lib. 3.

Olei olivarum completi loti.

lib. i. 3. iiij.

Aqua

Aquæ infusionis seu fervefactionis
prædictorum florum. 3 iij. 3 vj.

Conficiatur ut rosatum completū.
Paretur autem infusionis aqua, cum
3 ij. florum jasmini recentis & aquæ
3 vij. ad mediæ partis consumptionem
vel ad 3 iij.

*VIRES AB IPSO AVTHORE
incerto.*

Chamæmelino aut cheirino viribus pro-
ximum.

C A P V T X X V I I I .

Oletum hypericonis incerti authoris usitatum.

Verus textus usitatus.

2. Summitatum seu comarum hy-
perici jamiam maturescētis. H. j.

Olei olivarum completi antiqui &
loti. H. ij. B.

a Me-

Aquæ infusionis florū
prædictorum, aut
a Mesues tamū-
dēm succi vel in-
fusionis ut olei af-
fundit.

Paretur ad normam
rosarii completi. Pare-
tur autem aqua infu-
sionis cum 3 iiij. florū
prædictorum & aqua
3 x. ℥. fiatque deco-
ctio ad 3 iiij. consum-
ptionem.

VIRÆ A DOCTORIBVS probata.

Est resolutivum, sedativum dolorum
qui fiunt in nervis, in juncturis, & pectore,
renibus, & vesica.

C A P U T X X I X.

Oleum vulpinum Mesue x i j. distinct. de
oleis Vsuale.

Verus Mesuæ textus.

2. Vulpem integrum, cujus interiora
sint evulsa.

a Aquæ

- a *Aqua marina* & pone in vase, & infunde super ipsam
loco, aquam sal-
sam accipe, quid
autem sit aqua
salsa vide in fine
istius cap. Et per
kist unum ex Se-
rap.lib.7. in con-
fest. electuarij de
cytonis authorita-
te Gal. si est Rom.
est lib. i. sem. Ex
doctrina Gracorum
est Kadus: tamen
parva dosis ad
vulpem exentera-
tam coquendam
videtur esse, nisi
statim nova fiat
aqua dulcis suffi-
sio una cum aliis
simplicibus. Quod
ad me attinet soleo
primo aquæ fon-
nium & marina
ana li. vj. appone-
re, deinde ut vul-
pes commixtis sim-
plicibus coquatur,
- b *Olei antiqui clari.*
Kist. ij. β.
- c *Decoque igne lento*
cum
Salis. ʒ iij.
- d usq; ad aquæ consum-
 ptionem, deinde pone
 in vase, & projice su-
 per ipsam
- e *Herbæ anethi &*
Halasech. ana H. j.
- f *Et funde super ea*

R

ad consumptionem & dissolutionem artuum super addo aquæ dulcis lib.

viiiij. quamvis Mesues quantitatem non determinarit.

b Per oleum antiquum, clarum, & falsum sume, &

per kist ij. se. olei lib. iiiij. unc. ix. intellige quia omnes qui hoc oleum à Mesue transcriperūt in suis dispensariis Kist. ij. se. ita explicant, que explicatio videtur cōvenire cum ista a Saladino descripta.

c Per halasch, summitates thymi intellige. Alii origanum explicant Bertrutius cap. de hyssoposect.

2. Tract. 4. capit. hyssopum. Alii Tribulum marinum. d Aque dulcis quantitatem author non specificat nec declarat: apponende sunt autem lib. viiij.

Decoque sicut prius usq; ad aquæ consumptionem : & admini-
stretur.

S C H O L I A.

Vulpem integrum mediæ ætatis, pinguem, venatu longaque infestatione defatigatam (quia tunc oleum fiet digerentius) recenterque occisam tujus interiora sint evulsa accipito, & minutissime conscindi-
to,

to, ut ab ossibus medulla dissiliat: & in quantitate olei & salis communis prædicta, sicuti novo & ample ponito: de super aquæ marinæ & fontanæ lib. xij. injicito. Melius si leviter vel ad medias in aqua decoctionis herbarum, fontana & marina absque oleo coquatur vulpes, ne oleum nimia coctione uratur, cum vis ipsius vulpis facilius eliciatur coctione aquarū quam oleorum. Coctæ ad medias, oleum addatur & ad reliquum humiditatis coquatur igne lento: consumpta fere aqua, alterius item aquæ dulcis, in qua anethi & thymi singulorum M.j. incocti fuerint, & canticer lib. viij. affundito, simulque cum lib.j. thymi summittatum & lib.j. summittatum anethi ad hujus aquæ peremptionem & artuum dissolutionem, vel ut ipsius pinguedo ac caro in jus colliquata abierint, & omnia sint liquefacta, præter ossa, recondito: deinde velociter extorquendo calide exprimito: expressum ad usum recondito.

Aquæ fontium & aquæ marinæ.]

In hac urbe lutetiana non reperitur aqua marina, nec ad manum haberi potest, neque etiam in quibusdam locis. Igitur ii, qui prope mare non habitant,

R 2

eius

a Anethi & thymi summitates acceperunt,

ejus loco muriam sumunt. *a* Muriæ au-
 tem varia est acceptio & significatio apud
 authores: accipitur enim alias pro liqua-
 mine piscium conditorum, ut apud Simo-
 nem Januensem, qui dicit salsum esse li-
 quorem piscium exenteratorum quo pro
 falsamento multi utuntur. Cui subscri-
 bere videntur Dioscorides lib. 2. cap. 31.
 & Constantinus lib. 2. capite ultimo: qui
 liquamen piscium conditorum Garon vo-
 cant: quod pro muria nonnulli esse vo-
 lunt. Alia vero species muriæ ab Ara-
 bibus describitur, quæ liquor est resudans
 ex farina hordei, dum panis conficitur, ut
 testatur Azaranius, scribente Simone Ja-
 nuensi. Præter hæc duo muriæ genera, al-
 terum est, quod fit ex liquamine carnis sale
 conditæ, & pro muria verius accipitur:
 quod nonnulli Pharmacopœi inepte pro
 aqua marina sumendum putant: nam li-
 quamen illud acre est, fœtidum & corrup-
 tibile, & si plurimum coquatur rubrifican-
 di vim acquirit. *b* Igitur ejus loco aquam
 accipimus cum sale ad spissitudinem mu-
 riæ coctam, quæ potius eligi debet, ut quæ
 astringens sit pro scopo olei præsentis,
cum

a De muria varia sententia. *b* Aqua marina,
 & muria loco quid.

cum in mutia aliter parata, sit potius vis
evocandi foras, quam astringendi.

V I R E S A M E S V E
dictata.

Oleum vulpinum est medicamen no-
bile, ultimum ad arthriticam, & poda-
gram & dolorem renum & dorsi.

C A P V T X X X .

Oleum nenupharinum *Mesuæ* xij. *distin-*
ctione de oleis Vſuale.

Verus *Mesuæ* textus.

Et fit sicut oleum violatum.

S C H O L I A .

2. Florum nenupharis viridiūm,
dempto intermedio illo croceo,
& illo viridi folio superiori & su-
perjecto, contusorum. *ff.* ij.

Aquæ decoctionis prædictorum
florum. $\frac{1}{2}$ j. $\frac{3}{4}$ iij.

Olei olivarum immaturi loti. $\frac{3}{4}$ v.

Confice sic reponantur in vase terreo,
bene cocto & facias pro ut de oleo rosato
& violato tibi dictum fuit, & provideas
de depositione ad solem, & de decoctione
in vase duplici, & de permutatione flo-
rum, & de additione infusionis.

Decoctionis autem florū nenupharis sic
parari debet: nempe cum florū nenu-
pharis $\frac{3}{4}$ iij. & aquæ fontanæ $\frac{1}{2}$ j. β . ad
 $\frac{3}{4}$ iiij. absumptionem.

V I R E S A M E S V E
dicitate.

Oleum de nenuphare in virtutibus con-
venit quasi cum oleo de papavere: tamen
non est tantæ stupefactionis, nec est somni
provocativum, sed alterativum.

D E G E N E R E O L E O R V M
Q V A R T O.

Quæ fiunt tribus modis. Unum, ubi
materia coctione in spiritus resolvitur &
expri-

exprimitur, ut oleum ex vitellis ovorum. Aliud, ubi materia in spiritus pariter resolvitur, & in recipiente condensantur: ut oleum terebinthinae, & multa alia oleorum genera. Tertium, cum calcinata materia & in modum salis reducta super porphyrio aut marmore vel linteolo conteta, in loco frigido dissolvitur: ut olea ex quibusdam mineralibus calcinatis. Unde vulgare proverbium, habes sal, ergo oleum. De quibus oleis & salibus chymisticis plura dicerem, cum methodus illorum satis mihi nota sit, si in usu quotidiano essent: de his tamen alio brevi compendiolo spero me dicturum, si superi in spatium temporis vitam producere concedant.

C A P V T X X X I.

Oleum de ovis Mesue xij. distinctione de oleis, Vsuale.

Verus Mesue textus.

Accipe vitella ovorum
rum, hoc a elixatorum circi-
orum in ter. xxx.

b Per sartaginem
lapideam , figuli-
nam accipe.

c Lignen spatula
magis prestat quam
ferrea , propter ni-
gredinem .

Et comminue ea ma-
nibus , & pone in
b sartagine lapidea
& frige super ignē ,
movendo cum c li-
gneo aut ferreo co-
cleari , donec rube-
scant , & resolvatur
ab eis oleum. Et tūc
exprime ea cum co-
cleari , & manabit
abundantius.

S C H O L I A.

Va recentia gallinacea accipian-
tur , quæ in aqua calida probe-
gni indurare facies , non autem
in cineribus calidis (ut efficatius
efficiatur oleum) illaque manu decortica-
bis , & album auferes , vitelloisque illorum
manu vel spatula lignea confricatos , sarta-
gine figulina , flagrantissimo igni apposita ,
rursus spatula lignea (non autem ferrea
propter nigredinem) assidue celeriterque
undiuaque agitando , eosque dum assi-
vel

vel tosti sint, vel in chylum æquabilem pervenerint. Tunc subito & sine mora linteo rudi calido involue, & torculari immitte: quod statim expresseris oleum, flavum emanabit, quod repones ad usum. Hoc ita extractum, quia crassum & maxime terrestre est, potest subtilius fieri (nisi scopus authoris varietur) si cucurbita aut retorta, in quam oleum imponitur, bene cum recipiente lutata & obturata (ne spiritus in auras effluant) cum aqua vitae & sale fusili (ad fæces retinendas) ita ut eadem aquæ & salis fusilis quantitas sit, in arena vas ad distillandum apponatur. Apposito vase pro animi arbitrio ignem subdito, & continuato donec totum oleum distillatum sit. Revera si spectemus scopum istius olei, rectificatio hæc minime fieri debet, sed potius absque rectificatione uti debemus.

V I R E S A M E S V E
probatae.

Cutim mundificat & impetiginem, & serpiginem, & alios morbos cutis curat: & facit nasci capillos, & confert fistulis & ulceribus malis.

C A P V T XXXII.

*Oleum de terebinthina simplex ex thesauro
Euonymi Usuale.*

Verus Euonymi textus.

a Per quantum videbitur intellige lib. j. vel sem. vel unc. iij. pro capacitate vasis.

b Cineris è ligno duro aut forti dixit, ne elevetur distillando terebinthina. Revera nihil cum terebinthina est addendum ut sum expertus, capitque unc. iij. predicti cineris, videlicet, pro lib. j. terebinthina.

Accipe terebinthinae claræ a quantum vi debitur.

b Cineris è ligno duro aut forti. 3 iij.

Et in retorta fornaci accommoda, A principio fiat ignis latus ad humiditatis dissolutionem postea augeatur ignis ad olei distillationem.

SCHOLIA.

Oleum terebinthinæ fieri potest
 a arte chymistica, in cucurbita
 vitrea cum capitello rostrato, vel
 in retorta: ita ut utrumvis vas
 terebinthina sit semiplenum, absque arena,
 aut cinere è ligno duro, & optime obtu-
 ratum cum recipiente amplissimo ut spi-
 ritus libere spatiari possint (aliоquin vas
 rumpetur) cucurbita vel retorta terebin-
 thinam continens, vasi arena pleno impo-
 natur, & super furnum quadratum adap-
 tetur ut distilletur. Tum ignem medio-
 crem facito, & continuato donec ex lib. j.
 terebinthinæ 3. iij. olei clari ac albi ha-
 bueris. Tunc ignem parum augebis, con-
 tinuando quo usque tibi sint 3. ij. olei sub-
 ruhi, aureique coloris, ac lucidi. Præterea
 rursus ignem augebis, dum rursus iterum
 3. ii. 3. olei rubri croceique coloris & cla-
 ti effluant.

Hac enim methodo tria genera olei te-
 rebinthinæ arte & industria facta habebis.
 Tandem hoc unum operando erit notan-

R 6 dum

*a Per artem chymisticam, distillatoriam vel distil-
 landi intellig:em chymistici distillatores dicuntur.*

dum, ut pro quacunque ignis auctione recipiens permutetur ad olea diversa è terebinthina recipienda, quæ diligentissime in vitreis vasis obturatis servabis, & cum opus fuerit uteris.

VIRES EX EVONYMO.

Simplicia vulnera intra xxiiij. horas sanat: valet ad nervos contractos à frigideitate: Accipiendo 3.j. cum vino urinam movet, & omnes dissolvit corporis nervositates. Punctiones lateris curat: mirabiliter febribus pestilentibus confert eodem pondere per os accipiendo & unguendo stomachi orificium digestionem movet.

HÆc sunt (candide Lector) quæ tribus hisce sectionibus tuum in usum comprehensa, crebro amicorum suasu & rogatu impulsi, in lucem tandem emisimus. Fractum vero laboris nostri ad eos uberrimum spero perventurum qui rei medicamentariae serio addici, præcepta & consilia nostra in sequentur. Nos si quid ad publicam utilitatem contulerimus id singulare Dei Optimi maximi beneficium esse agnoscimus. Interim dum tu qualescumque his ingenii nostri primitias explorabis, nos ad alia studia, non minus his utilia, animum & calamum paramus. Vale.

F I N I S.

INDEX

INDEX

MEDICAMENTORVM COMPOSITORVM,

*Quæ hoc libre describuntur, per Sectiones
distinctas.*

Sectionis primæ capita.

C eratum de santalis. <i>Mesua.</i>	<i>Caput I.</i>
<i>pag. 15</i>	
Ceratum, Ioannis de Vigo. <i>cap. 2.</i>	18
Ceratum oesypi ex Phyllagrio. <i>cap. 3.</i>	30
Ceratum infrigidans Gal. <i>cap. 4.</i>	36
Emplastrum diachil. parvum. <i>Mesua. cap. 5.</i>	38
Emplast diachil. magnum. <i>Mesua. cap. 6.</i>	44
Emplast. gratia dei. N. <i>Preposui. cap. 7.</i>	49
Emplast. de janua. N. <i>Prepositi. cap. 8.</i>	57
Emplast. divinum. N. <i>Prepositi. cap. 9.</i>	64
Emplast. ceroma. N. <i>Alexandrini. cap. 10.</i>	74
Emplast. oxieroceum. N. <i>Myrepfi. cap. 11.</i>	80
Emplast de cerusa. N. <i>Prepositi. cap. 12.</i>	83
Emplast. tripharmacum. <i>Mesua. cap. 13.</i>	87
Emplast. palmeum. <i>Mesua. cap. 14.</i>	90
Emplast. contra rupturam. N. <i>Prapos. cap. 15.</i>	
<i>101</i>	<i>Emplast.</i>

INDEX MEDIC. COMP.

<i>Emplast. de baccis lauri. Mcsue. cap. 16.</i>	111
<i>Emplast. de mucaginibus. Fuschii. cap. 17.</i>	114
<i>Emplast. de minio. Io. de Vigo cap. 18.</i>	117
<i>Emplast. apostolicum. N. Præpos. cap. 19.</i>	125
<i>Emplast. pro stomacho. N. Præpos. cap. 20.</i>	137
<i>Emplast. de meliloto. Mesue. cap. 21.</i>	141
<i>Emplast. pro matrice. Nicolai Præpositi. cap. 22.</i>	148

Sectionis secundæ capita.

V <i>Nguen:um album. Rissis. Cap. 1.</i>	156
<i>Vng. tripharmacum. Mesue. cap. 2.</i>	158
<i>Vng. aureum. Mesue. cap. 3.</i>	164
<i>Vng. basilicon minus. Mesue. cap. 4.</i>	166
<i>Vng. egyptiaenum magnum, seu de melle. Mesue. cap. 5.</i>	168
<i>Vng. populeon. N. Myrepsi. cap. 6.</i>	170
<i>Vng. de althaea. N. Myrepsi. cap. 7.</i>	174
<i>Vng. Agrippæ. N. Myrepsi. cap. 8.</i>	180
<i>Vng. rosatum. Mesue cap. 9.</i>	184
<i>Vng. inularum. N. Præpositi, cap. 10.</i>	188
<i>Vng. diapompho. N. Alexand. cap. 11.</i>	194
<i>Vng. Apostolorum. Avicenne. cap. 12.</i>	205
<i>Vng. desiccativum rub. N. Præpositi. cap. 13.</i>	208
<i>Vng. martiatum magnū, N. Præpositi. cap. 14.</i>	215
<i>Vng. resumptivum. N. Præpositi. cap. 15.</i>	224
<i>Vng. citrinum, ex antidotario Nicolai, Mesue con-junctio. cap. 16.</i>	228
	<i>Vng.</i>

INDEX MEDIC. COMP.

- Vng. ad scabiem, incerto authore. cap. 17. 245
 Vng. Commitisse. Varignanae. cap. 18. 249. & 254
 Vng. mundificativum de apio, incerto authore.
 cap. 19. 262
 Vng. neapolitanum, incerto authore. cap. 20.
 266
 Vng. Aregon. N. Myrepsi. cap. 21, 270
 Vng. de tuthia, incerto authore. cap. 22. 277

Sectionis tertiarum capita.

- O** Lei amigdalarum, due descriptiones. Mesue.
 Cap. 1. 285. & 290
 Oleum de granis sesami. Mesue. cap. 2. 291
 Olei rosati, tres descriptiones. N. Alexand. & Me-
 sue. cap. 3. 294. 300. & 302
 Oleum violatum. Mesue. cap. 4. 306
 Oleum de cotoneis. Mesue. cap. 5. 308
 Oleum irintum. Mesue. cap. 6. 310
 Oleum de absinthio incerto authore. cap. 7. 314
 Oleum anethinum. Mesue. cap. 8. 315
 Oleum chamaelinum. Mesue. cap. 9. 316
 Oleum de lilio simplex. Mesue. cap. 10. 318
 Oleum de chetri. Mesue. cap. 11. 319
 Oleum mastichinum. Mesue. cap. 12. 320
 Olei myrtini due descriptiones. N. Alexandrini &
 Mesue. cap. 13. 322. & 324
 Olei ruthacei due descriptiones. N. Alexandrini &
 Mesue. cap. 14. 330
 Oleum

INDEX MEDIC. COMP.

<i>Oleum de majorana. Mesue. cap. 15.</i>	334
<i>Oleum moschelinum, N. Alexand. cap. 16.</i>	335
<i>Olei nardini due descriptiones, Nicolai Alexandri-</i>	
<i>ni, & Mesue. cap. 17.</i>	340. & 342.
<i>Olei de castoreo due descriptiones ex Preposito, &</i>	
<i>Luminari majore. cap. 18.</i>	354. & 356.
<i>Oleum costinum. Mesue. cap. 19.</i>	359
<i>Oleum de euphorbio. Mesue. cap. 20.</i>	361
<i>Oleum de piperibus. Mesue. cap. 21.</i>	363
<i>Oleum de mentha incerto authore. cap. 22.</i>	369
<i>Oleum lumbricorum incerto authore. cap. 23.</i>	
	371
<i>Oleum de croco, Mesue. cap. 24.</i>	372
<i>Oleum de capparibus incerto authore. cap. 25.</i>	
	375
<i>Olei de scorpionibus due descriptiones, Mesue.</i>	
<i>cap. 26.</i>	379
<i>Oleum sambacinum incerto authore. cap. 27.</i>	
	382
<i>Oleum hypericonis incerto authore. cap. 28.</i>	383
<i>Oleum vulpinam. Mesue. cap. 29.</i>	384
<i>Oleum nenupharinum. Mesue. cap. 30.</i>	389
<i>Oleum de ovis. Mesue cap. 31.</i>	397
<i>Oleum de terebinthina ex thesauro Euonymi.</i>	
<i>cap. 32.</i>	400

INDEX

INDEX RERUM,

*Quæ hoc Opere continentur quæque
notatu digna passim occurunt.*

A.

A Cetum duplex.	204
A deps quid.	26
Adipis & axung. præparatio, & repositio. 25. & 26	
Adipes & axung. quo tempore ex anima- libus sumendæ sunt.	24
Adipis & axung. origo.	26
Æs quorundam simplicium materia.	132
Æs ustum quid.	130
Æris usti veri electio.	ibid.
Æris usti duo genera.	131
Æris usti modus conficiendi ex Servitore.	
ibid.	
Æris usti modus conficiendi verus.	ibid.
Æris nativi tria genera secundum Pli- nium.	133
Æ rugo.	69
	Æ rugo

I N D E X.

Ærugo rasilis.	ibid.
Ærugo scoletia duplex.	70
Æuginis duo genera.	ibid.
Æuginis factitiæ tria genera.	ibid.
Æuginis materia.	69
Æuginis succedaneum.	71
Æthiopia.	ibid.
Alipta moschata quid.	149
Alrachina quid.	292
Alumen capillare seu scyton vel plumæ, species chalcitis.	97
Alumen plumosum nostrum, non est scis- file Dioscorid.	236
Aluminis plumosi vel scyti electio, & quid.	ibid.
Amaracus quid.	344
Amigdal. electio.	287
Amigdalarum excorticatio.	288
Amianthi electio, & quid variæ opinio- nes.	236
Aminæa uva quid.	305
Ammoniaci infusio, coctio dissolutio, & colatura.	64
Anatalium quid.	238
Aphronitri duo genera.	240
De Aphronitro Plinii opinio.	ibid.
Aphronitri succedaneum.	241. &c 242
Apricum quid.	300
Aqua marina vix in quibusdam locis re- peritur.	

R E R V M.

peritur.	388
Aquaæ marinæ loco quid.	385. & 386.
Argentum vivum quid.	191
De Argento vivo variæ opiniones.	192
Argenti vivi depuratio secundum scopum unguenti inulati.	191
Argenti vivi extinctio seu incorporatio.	
193	
Argenti vivi transcolatio.	ibid.
Argenti vivi varia nomina.	191
Argenti vivi duo genera.	192
Argyritis quid.	162
Asplenium.	375
Ars chimistica quid.	395
Atramentum seu vitriolum quid.	94
Atramentum futorium appellatio, secun- dum veteres.	ibid.
Atramentum album secundum Avicen- nam quid.	95
Atramenti futorii, vel chalcanti divisio, secundum Plinium.	94
Atramentorum divisio, secundum Gale- num.	95
Atramentorum divisio secundum Serap.	
94. & 95.	
Avicennæ de pondere olei, aquæ, vini, & mellis opinio.	352
Aurei pondus quid.	168
Axungiæ & pinguedinis differentia.	
90. & 91.	Brathin

I N D E X

B.

Brathin quid.

356

C.

- Cadmia duplex. 210
 Cadmiæ factitiæ species quinque. 211
 Cadmiæ lapidosæ electio, & quid. ibid.
 Cadmiæ nativæ duplex. 210
 Cadmiæ capnitis origo. 203. & 211
 Caprini sterco ris collectio, & electio. 113
 Cassami variæ appellationes. 343
 Cassia fistula quid in oleo nardino compo-
 sito. 344
 Cassia lignea quid in emplast. de meli-
 loto. 141
 Cassia, quid in methodo conficiendi em-
 plast. Apostolici Præpositi. 127
 Castorem quid. 354
 Castorei electio. ibidem.
 Cathetera quid. 353
 Cauda cabalina quid. 249
 Cera rubea quid in emplast. contra ruptu-
 ram. 101
 Cera virginea modernorum quid. 54. 55
 Ceræ acris ablutio. ibidem.
 Ceræ albæ qualis in cerato de santalis. 16
 Ceræ

R E R V M.

Ceræ albæ veræ succedaneum.	17
Ceræ citrinæ , qualis in cerato oesypi Philagri.	30
Ceræ proportio ad empl. conficiendum.	6
Ceratum quid.	7
Ceratorum materia.	ibid.
Cerusa quid secundum Dioscorid.	157
Cerusæ ablutio & electio.	85.86
Chalcitis, & colcotar idem secundum Serapium.	95
Chalcitis quid secundum Marcellum Virgil.	96
Chalcitidis electio.	97
Chalcitidis nomen multa significat.	97
Chalcanti seu atramenti futorii divisio, secundum Plinium,	94
Chalcuce caumenos quid.	126.127.128
Chrysitis quid.	162
Chrysocolla.	70
Chrysocolla duplex.	233
Chrysocolla nativa quid variæ sent.	234
Chrysocolla proprie quid.	234. & 135
Chrysocollæ veræ electio.	135
Ghryfocollæ nativæ species variæ.	233
Chrysocollæ factitiæ tres species.	233
Chrysocollæ, electiones variæ.	235
Cinnabar quid secundum Plinium & Solinum.	121
Cinnabar quid, secundum quosdam.	120
	Cinna-

T N D E X

- Cinnabaris triplex secundum Antiquos. 122
 Cinnabaris duplex secundum Neotericos. ibid.
 Cinnabarim veram, à falsa modus cognoscendi. 123
 Colcotar, & chalcitis, idem. 95
 Colophoniæ factitiæ electio. 107
 Colophoniæ factitiæ parandæ ratio. ibid.
 Colophoniæ veræ electio. ibid.
 Confita rubea quid, & variæ appellations. 75, & 76
 Cordumenum quid. 142
 Costi radicis succedaneum secundum Gal.
 & Neotericos. 336. & 337
 Costi radicis succedaneum secundum Avicennam & Sylvium. 359
 Cotoneorum electio, in oleo de cotoneis. 309.
 Cristalus verus, quid. 238.
 Cristali electio. ibidem.
 Cristali variæ sententiae. 137

D.

- Dentalis quid. 139
 Diploma quid. 296. & 297
 Draconteæ radicis minoris electio. 242

Emili-

R E R V M.

E.

Emunctorium quid.	287
Emplastrum quid.	5
Emplastrorum materia.	6
Exagium Græcorum pondus, quid. & 272.	223

F.

Fascis gallica quid.	344
Flos æris quid.	69
Flos æris succedaneum.	ibidem.
Flos æris electio.	ibid.
Floris æris materia.	ibid.

G.

Galbani infusio, dissolutio coctio & colatura.	9. & 67
Gallia moschata quid.	149
Garon, quid secundum Dioscorid. & secundum Constantium Constantinum.	388
Gersa serpentaria, quid?	242
Gersæ serpentariæ faciendi modus.	245
Gluten alchanina quid.	48
Glutinis alchaninæ dissolutio, & coctio. ibid.	Gypsi

I N D E X

Gypsi consideratio, & quid secundum Al-	
bertum Magnum.	108
Gypsi, & calcis, differentia.	ibid.
Gypsi duo genera.	ibid.
Gypsi electio secundum Dioscor.	ibid.
Gypsi ustio.	ibid.

H.

Halasech, vel hasech, seu halachasech,	
quid.	364
Halinitrum quid.	241
Halinitri electio.	ibid.
Hemina spectata mensura.	391
Hemina spectata pondere.	ibid.
Heminæ, & sextarii, explicatio varia.	ibid.
Heminæ maxime usitata & sextarii ac-	
ceptio.	351

I.

Ithyocolla quid.	48
------------------	----

K.

Kist olei in oleo vulpino quid.	38
Kist aquæ in oleo vulpino quid.	ibid.

Lapis

R E R V M.

L.

Lapis calaminaris.	211
Lapidis calaminaris, electio.	ibid.
Lapidiscalaminaris extinctio.	213
Lapidis calaminaris præparatio, ad oculorum affectus.	277
Lepidos chalcu quid.	126
Lini seminis præparatio, ad mucaginem faciendam.	114
Linimentum quid.	155
Lythargyrium simpliciter quid.	29
Lythargyrii vera materia.	162
Lythargyrii variæ appellationes.	161
Lythargyrii secundum Dioscorid. & Plin. tres species.	162
Lythargyrii lotio.	27. & 28
Lythargyrii nutritio ad cerata, emplast. & & unguenta confienda.	21
Lythargyrii extinctio.	163

M.

Magnes quid secundum Diosc.	71
Magnes secundum Plinium unde nomen sumpsit.	ibid.
Magnes secundum Nicandrum & Anth.	
Lod. Olyssipponēsem medicū unde.	ibid.
S	Magne-

I N D E X

Magnetis secundum Cardanum tria genera.	73
Magnetis secundum Plinium quinque genera.	71
Magnum , quid, in titulo unguenti ægyptiaci.	168
Malva sylvestris, quid.	174
Manipulus in aridis, quid.	365
Marchesita librariorum vel impressorum quid.	198
Medullarum extractio, liquatio, & reposicio.	34
Melanteria quid secundum Sylvaticum.	
98	
Melanteria triplex secundum Diosc. ibid.	
Melanteriae electio.	99
Minium quid secundum Diosco.	120
Minii nativi tria genera.	123
Minii factitii tria genera.	121
Misy proprie quid.	97
Misy duplex.	98
Misy factitium quid secundum Plinium.	
ibid.	
Miseos electio secundum Diosco.	ibid.
Molybdena quid.	162
Molybditis quid.	ibid.
Mucaginiæ quonam pacto in emplast. & unguentis injiciendæ sunt.	39
Mucaginum maceratarum, & coctarum	
verum	

R E R V M.

verum indicium.	42
Mucaginum à radicibus & seminibus, vera extractio.	41
de Muria variæ sententiae.	388
Muria quid secundum Diosco. Simonem Januensem, & Constantium Constantinum.	ibid.
Muria Arabum quid secundum Azaranum scribente Simone Lanuensi.	ibid.
Muriæ tria genera.	ibid.
Muriæ loco quid.	ibid.
Myrræ succi extractio.	325

N.

Nitrum nativum quid, & electio.	239
Nitri sanctitii genera plura.	ibid.
Nitri variæ appellations.	ibid.
Nitri succedaneum.	240
Nux myristica quid.	343

O.

Oculorum populi collectio vera.	172
Oenanthes quid in oleo myrtino composto.	326. & seq.
Oesypus humida quid.	34
Oesypus quo tempore fieri debet.	35
Oesypi conficiendæ modus.	ibid.
S a	Oesypi

I N D E X

- Oesypi ablutio. ibid.
 Oesypi abluti verum indicium, & reposi-
 tio. ibid.
 Oesypi succedaneum. 31
 Oleum abusive quale. 283. & seq.
 Oleum dulce quid secundum Mesuen. 340
 Oleum maxime proprie quale. 283. & seq.
 Oleum omotribeos quid. 300
 Oleum utrumvis, lavandi modus. 303.
 & seq.
 Olei olivarum maturi & immaturi electio.
 ibid.
 Olei proportio ad ceratum & emplast.
 conficiendum. 5
 Olei sesamini succedaneum. 340
 Oppopanacis infusio, dissolutio, coctio
 & colatura. 9.67
 Offa cruris bovis quo tempore colligenda
 ad cineres faciendos. 259.
 Offa cruris bovis & vaccæ quo tempore
 colligenda ad medullam extrahendam.
 33
 Ossium cruris bovis, & aliorum anima-
 lium ustio. 259. & seq.
 P.
 Pars quid. 160. & 308
 Pastones quid. 285
 Phu

R E R V M.

Phu quid.	344
Pila quid , in methodo conficiendi ol. amigd. dulcium.	286
Pineæ resinæ tres species.	62
Pinguedo quid.	26
Pinguedinis origo.	ibid.
Pinguedines quo tempore ex animalibus accipiendæ sunt.	24
Pinguedinū præparatio & repositio.	ibid.
Pix navalis quid.	74. & 101
Pix liquida quid secundū Gal. & Diosc.	62
Pix simpliciter quid.	ibid.
Picis liquidæ electio.	ibid.
Picis liquidæ succedaneum in emplast. de Ianua.	63
Plumbago quid.	162
Plumbum antiquorum quid.	198
Plumbum quid.	197
Plumbi tres species quod excoquitur.	198
Plumbi duæ species ab antiquis, secundum Plinium.	ibid.
Plumbi nigri origo.	ibid.
Plumbi cineri origo.	ibid.
Plumbi candidi & stanni differentia.	199
Plumbi candidi origo.	ibid.
Plumbi ustio secundum Servitorem.	ibid.
Plumbi ustio perfacilis.	200
Plumbi lotio.	201
Pompholix vera quid.	203. & 277

I N D E X

Pompholigis origo.	203
Pompholigis electio.	204
Pompholigis & spodii differentia.	203
Pompholigis duo genera.	204
Propolis antiquorum quid, & electio.	55
Propolis ablutio.	ibid.
Propolis veræ, succedaneum.	ibid.
Psimmythium quid.	195
Psylium simpliciter quid.	43
Psylii seminis præparatio, ad mucag. faciendam.	ibid.
Pulverum proportio ad ceratum, & ad emplast. conficiendum.	5. & seq.

R.

Ranarum viventium electio.	27
Resina quæ è terebintho fluit duplex.	52
Resina vera, quid.	ibid.
Resina rasa, quid.	48
Resina simpliciter, quid.	52
Resinæ veræ, electio.	ibid.
Resinarum liquidarum, & alidarum differentiæ.	53.54.61.63.103

S.

Sampsuchum quid.	141. & 270
Samum quid.	344
Sandix antiquorum quid.	122
	Sanguis

R E R V M

Sanguis humanus à quibus colligitur.	109
Sanguinis humani electio, & desiccatio.	
110	
Sanguinis humani loco quid secundum Galen. Avicenn. & recentiores.	ibid.
Scylla tres saporest habet.	47
Scyllæ collectio, & electio.	46
Scyllæ succi extractio.	47
Serapini infusio, dissolutio, coctio, & co-latura.	
Sesami seminis decorticatio secundum Mesuen.	291
Sesami decorticatio vera.	293
Sextarius simpliciter apud Græcos qualis.	
326	
Sextarii & heminæ explicatio varia.	351
Sextarii & heminæ maxime usitata accep-tio.	352
Sextarii Rom. olei, vini, aquæ, & mel-lis differentia.	327
Sory antiquorum quid.	96
Soreos electio.	ibid.
Spodium in compositionibus Arabū qua-le.	15
Spodii Græcorum origo.	203
Spodii Græcorum & pompholigis diffe-rentia.	ibid. & 204
Spumæ nitri & aphronitri differentia.	241
Spumæ nitri succedaneum.	ibid.

I N D E X

Squamma æris duplex secundum Diosco-	
rid.	133
Squamma æris quid.	ibid.
Squammæ æris electio.	134
Squammæ æris lotio ex Diosco.	135
Squammæ æris lotio vera.	134
Squammæ æris lotæ duplex.	136
Stanni origo.	199
Stanni & plumbi differentia.	ibid.
Stercoris caprarum, & vaccarum collectio,	
& electio.	113
Stybum quid, variæ sententiæ.	279
Stybum proprie, quid.	ibid.
Stybii variæ appellations.	279. & seq.
Stybii duo genera.	280
Stybii electio, & ustio secundum scopum	
unguenti de tuthia.	280. & 281
Styracis calamitæ mollitio.	138
Succi cotoneorum extractio.	309
Succi è baccis myrti succedaneum, in oleo	
myrtino composito.	324
Sulphur quid, variæ opiniones.	246
Sulphur proprie, quid.	247
Sulphuris duo genera.	ibid.
Sulphuris nativi effodiatio.	ibid.
Sulphuris nativi electio.	248
Sulphuris factitii conficiendi varii modi,	
248	
Sulphuris factitii electio.	ibid.
	Sul-

R E R V M.

Sulphuris varia nomina.	246
Syriaca quid.	344. & seq.

T.

Terebinthina simpliciter, quid.	53
Terebinthina vera, quid.	ibid.
Terebinthinæ veræ electio.	ibid.
Terebinthinæ , resinæ , & colophoniæ usitate differentia.	ibid.
Terræ sigillatæ loco, quid.	208
Tina quid.	286

V.

Vaccini stercoris collectio & electio.	113
Vas duplex, quid.	297
Violarum electio.	307
Viride æs quid.	69
Viride æris, aut ærugofrasilis, idem. & seq.	69.
Viscus quercinus quid , & à quibus arboribus gignitur.	107
Visci quercini , electio.	ibid.
Vitriolum , seu atramentum futorium , idem.	94
Vitriolum metallicum , seu atramentum futorium quid.	ibid.
Vitrioli, seu chalcanti , vel atramenti futorii	S 5

INDEX RERUM.

torii divisio , secundum Plinium. ibid.	
Vitrioli consideratio , ex Neotericorum
fententia.	99. & 100
Vmbilicus marinus quid, & unde nomen
sumpsit.	237
Vnguentum quid.	154
Vnguentum duplex.	ibid.
Vnguenti , & linimenti differentia.	ibid.
Vnguentorum materia.	ibid.
Vva lupina quid.	194

X.

Xeranterica.	329
Xilocinnami succedaneum.	336. & 337

Y,

Ysculus quid.	102
Ysculorum præparatio, in emplast. contra
rupturam.	ibid.

Z.

Zaynarium quid.	286
Zirbus quid.	24
Zopissa quid.	80

F I N I S.

HISPALENSIVM
PHARMACO-
POLIORVM,
RECOGNITIO.

A'

D. SIMONE E' TOVAR

Hispalensi Medico ausplicata.

HAGÆ-COMITIS,
Ex Officina THEODORI MAIRE.

C I C I C X L.

ООМАРУ

ДИОНО

АБЕОГРАФИЯ

Д. Симанов

София, 1892 г.

Надеемсъ
Тибо

СИДИЧКИ

LIBER PRIMVS,
HISPALENSIVM
PHARMACOPOLIORVM,
RECOGOGNITIO.

CAPUT I.

Examen veræ atque exactæ proportionis ponderum Hispænicorum, ad pondera quibus olim Rœmani utebantur. Et modus quo antiquæ Romanorum mensuræ facile fabricari & instaurari possint.

AMPHORA apud Romanos tantundem a capiebat, quantum vas cubica figura factum, cuius capacitas in longum latum & altum pede Romano constaret: nimirum, vas quod-

a Amphora Romana.

quoddam quadratū sex quadratis superficiebus constans: quod ex quinque tabulis quadratis fieret, quarum singulæ in interiori superficie unicum Romanum pedem quadratum æquarent. Cujusmodi vas olim Romani ipsi quadrantal ^a appellabant, formantum ab amphora diversum, quum alioqui utriusque eadem esset capacitas. Veram autem pedis Romani longitudinē ^b posteritatis memorie tradidit insignis vir Ioannes Agricola in suo doctissimo, de ponderibus ac mēsuris, opere: quam adhuc extare assertit Romæ in hortis Angeli Colocii ac aliis in locis. Estque eadem quam alii etiam docti ac antiquitatum studiosi viri in nonnullis Romanorum ædificiorum columnis repertam secum servant. Qualem nobis communicavit egregius, ac doctissimus Doctor Lucianus è Negron in alma hujus Hispalensis civitatis ecclesia Canonicus. cuius nos diuidium hic ad marginem appinximus, octo intersectum divisionibus, quibus digiti ipsius pedis Romani indicantur. Si quidem totus pes in sexdecim digitos

^a Quadrantal. ^b Pedis Romanilongitudo.

tos distribuitur. Nos autem hujuscē pedis
a Romani longitudinis adminiculo, veram
ponderum Romanorum, ad nostra ponde-
ra, rationem, in eum qui sequitur modum
examinavimus. Cum amphora b seu qua-
drantal apud Romanos octo congios ca-
peret: ex geometrica doctrina colligimus,
dimidio pedis Romani in cubum reducto,
fieri vas ejusdem cum congio c capacitatis.
ut enim ex Euclidis doctrina constat: si-
milia omnia solida parallelepipedā, inter-
se sunt in triplicata ratione homologorum
laterum, unde cubi ad cubum proporcio
erit, sicut lateris unius ad latus alterius
proporcio triplicata. Triplicatam autem
rationem seu d proportionem eam dicunt
mathematici, quæ fit aliquo numero cu-
bice in se ducto. Quoniam itaque ratio
quadrantalis e ad congium, est, ut octo ad
unum, ratio quidem lateris quadrantalidis
ad latus congii, erit ut radix cubica octo, ad
radicem cubicam unius. sed radix cubica
octo est duo, & radix cubica unius est si-
militer unum. igitur ratio lateris quadran-
talidis, ad latus congii, erit, ut duo ad unum.
Quo circa quum latus quadrantalidis pede
costet Romano, latus congii dimidio pede

Romano constabit. quippe quum ratio
unius ad dimidium, sit veluti duorum ad
unum. Atque juxta hanc rationem nos
ipsum congium compingi curavimus, ex
quinque ligneis tabulis ex actissime dola-
tis ac exquitissime compactis, quarū singu-
læ in externa ipsius vasis superficie, dimi-
dium pedem Romanum quadratum obti-
nerent. Hunc autem nobis ad amissim cō-
cinnavit Peregna frater ex societate Ie-
su, fabrilis antea artis ad prime compos.
Porro hoc ita paratum vas, oleo optimo
primo implevimus: moxque sublato oleo,
ipsum vas, cum ea tantum olei propor-
tione quam tabellæ ipsæ combiberant, in al-
tera, exquisitissimæ libræ lance, imponen-
tes: in altera vero lance tantundem pon-
deris opponētes, quoad in æquilibrio utra-
que lanx permaneret, neutraque præpon-
deraret: pondus ipsius vasis vacui perce-
pimus. Quod Hispani usitato vocabulo
tarām, & tārā atarā dicunt. Deinde
ipsum vas oleo rursus ex actissime plenum
in altera libræ præfatæ lance impoluimus:
in altera vero lance ipsius vasis vacui, tarā
tervatam substitentes, tantum ei minu-
tissimæ arenæ addidimus, quantum utriusq;
lancis æqui librum exigere conspeximus.

Quibus

& Tārā sive Atarā Hispanornm.

LIBER PRIMVS.

5

Quibus adamussim peractis, semoto ipso
olei pleno vase ab altera lance, ex altera
vero similiter ipsius vacui vasis sublata,
quam diximus, tara : reliqua nobis dumta-
xat fuit ea arenæ moles, quæ olei pondus
quod ipsum vas continebat æquaret : nem-
pe, olei pondus quod olim apud Roma-
nos congium capiebat. *a* Quoniam vero
congius apud Romanos duodecim hemi-
nas continebat ; *b* hemina autem apud
eosdem (ut latissime ostendit Agricola)
ex decem unciis mensuralibus constabat,
atque ita congius ipse centum viginti uncias
mensurales capiebat : consequitur, are-
næ, illa in lance relictæ molem, æquatu-
ram id olei pondus, quod olim apud Ro-
manos mensurabant centum viginti unciae,
sæu libræ decem mensurales. Siquidem sin-
gulæ libræ tam mensurales & quam ponde-
rales ex duodecim unciis apud Romanos
constitere. Sed ex *d* Galeni observatio-
nibus habemus notam in oleo proporcio-
nem ponderis libræ mensuralis Romano-
rum *e*, ad eorundem libram ponderalem :
nempe, sesquiquintam, qualis est duode-
cim ad decem, sæu sex ad quinque. Igitur

A a 3 arena

a Congius Romanus. *b Hemina Romana.* *c Libra mensuralis & ponderalis Romana.* *d Lib. de comp. medie. per gen. 5.c. 4. & lib. 6.c. 8.* *e In oleo proprtis ponderis libræ mensuralis Romana ad ponderale.*

arena illa nobis in lance relicta pendet centum uncias librae ponderalis Romanorum: videlicet, libras ponderales octo, & uncias quatuor, seu tricentem. quippe centum viginti ad centum se habent in sesquiquinta proportione. At qui antequam hanc arenæ molem nostris Hispanicis ponderibus exanimaremus, eam in duas partes pondere æquali in ipsis librae lancibus exactissime divisimus: ut in alterutra libra lance, dimidia ejus arenæ moles relicta, quinquaginta Romanorum uncias ponderales penderet, & rursus abjecto altero ejus dimidio, dimidium reliquum iterum in alias duas poteris æqualis portiones in ipsis librae lancibus similiter partiti sumus. Atque ita nobis in alterutra libra lance relicta fuit arenæ moles quæ ponderales Romanorum uncias vigintiquinque penderet. Exinde relicta in altera libra lance hujusmodi arenæ mole, quæ vigintiquinque Romanorum uncias ponderales penderet: in altera lance tot uncias & uncia partes ex a Hispanicis ponderibus, in nostro vulgariter dicto marco contentis, apposuimus, quot sat esse conspeximus ut utraque lanx ad æquilibrium redigeretur, neque una alteri præpenderet. Atque hoc pacto comperimus viginti quinque Ro-

manorum ponderales unicas pendere ex nostri Hispanici marci ponderibus uncias viginti quatuor cum sex unicæ octavis. Quibus quadruplicatis, sicut unciae nonaginta novem. Atque ita reperta fuit exquisitissima ratio ponderum Romanorum, ad nostra Hispanica pondera. Siquidem oleum quod olim apud Romanos pendebat centum uncias corundem ponderales (quantum nimis unius eorum congius continebat) repertum est à nobis, ex præmissis observationibus, ponderare nonaginta novem uncias ex nostro Hispanico marco. Atq; ita pondera nostra a differre à ponderis

¹Si verum est quod Andreas Lacuna assertit unciam unam Hispanicam continere Romanam nostri temporis unciam unam & scriptulum unum: major sane fuit olim Romanica uncia, quam est hodie apud Romanos in usu granum: dicit de virginis cum duabus undecimis unius grani. unde ex arithmeticæ ratione constabit graviora suisse ²unciam apud Romanos pondera, quam nun sint, trigesima prima fere parte. nempe uncia 31. Romanorum antiquæ penderent Romanorum nostri temporis uneras 32. fere, vel præcissius 31. 141. ceterum autem Romanorum antiquæ unitæ, penderent ex in quibus Romanus utuntur. 103. ³ 1 quod vulgari dicitur soleret, 3. ³ 1 porciento. Nos tamen ejusmodi Lacuna observationibus parum quidem fidei adhibemus ab ejus arithmeticæ imperitiam. Quam ille satæ aperie prodidit, cum inde Venetam unciam sesquidrachma minorem esse quam Romanam colligat, quod medicinalem libram Veneram pendere obseruaverit Romane libra uncias decem, cum dimidia. Cum potius ex arithmeticæ ratione inde consequitur uncia una venezia drach. 7. Romana uncia pèdere:

ribus quibus olim Romani utebantur, centesima fere parte: quod Hispanorum vulgo dici solet, uno por ciento. Dicimus autem fere, quoniam re vera per centesimam partem differrent, si centum unciae nostri Hispanici marci, ponderarent centum & unam unicas Romanorum ponderū. Quoniam vero nonaginta novem unciae nostri Hispanici marci, pendent centum uncias Romanorum ponderum: sane si exactam hujus proportionis præcisionem requiras, reperies se habere pondera nostra ad Romanorum pondera in ratione sesquinonagesima nona: hoc est, Romanorum pondera superari à nostris ponderibus per unā nonagesimam nouam partem ipsorum Romanorum ponderum. Siquidem moles illa arenæ præfata, pendens uncias nostras nonaginta novem, ponderabat ex Romanorum ponderibus uncias centum: nempe: totidem uncias Romanorum ponderales, & præterea unciam eorundem unā, quæ est nonagesima nona pars unciarum nonaginta novem. Atque hoc proportionis genus appellare solet Hispanorum vulgus, uno y un noventa y nueve avos por ciento, vel (quod idem est) $\frac{1}{3} \frac{9}{10}$ por 100. Hanc autem eandem rationem nos quoque examinare possemus, si arenæ molem,

qua

quæ oleo in congio contento æqui ponderebat, ac proinde centum Romanorum uncias pendebat, citra illam arenæ in quatuor partes distributionem, cum nostris Hispаниcīs ponderibus per stateram ponderantes, ejus pondus in nostro Hispаниco marco perciperemus. Quoniam vero exactiora & magis præcisa redduntur pōdēra, quo minora sunt: iccirco integrā illam centum ponderalium Romanorum unciarum molem cum nostris Hispаниcīs ponderibus conferre noluimus, sed potius quartam ejus partem.

Porro eadem mathematica doctrina, qua cōgium ex lateris ejus proportionē ad amphoræ seu quadrantalī latus construere docuimus, nota similiter reddetur minima illa antiquorum mensura. quæ cochlear parvum a dicebatur. sit videlicet: Quum amphora b contineat octo congiōs, & congius c sextarios sex, sextarius d autem duodecim e cyathos, quorum singuli continebant viginti quatuor cochlearia parva, juxta ponderum distributionem à Fannio consideratam: manifestum est amphoram apud Romanos continuisse

Aa 5 cūlmo-

a Cochlear parvum

b Amphora.

c Congium.

d Sextarius.

e Cyathus.

ejusmodi a cochlearia 13824. Quumque eadem demonstratione quam antea ex Euclidis elementis attulimus, ratio amphoræ ad cochlear sit triplicata suorum laterum : proportio quidem lateris amphoræ ad latus cochlearis parvi, erit ut radix cubicæ numeri 13824. ad radicem cubicam unius. quippe quium amphora se habeat ad cochlear, ut numerus 13824. ad unum. Sed radix cubica 13824. est viginti quatuor, & radix cubica unius est unum. ergo latus amphoræ ad latus cochlearis se habebit ut vigintiquatuor ad unum. Quo circa cochlearis latus erit vigesima quarta pars lateris amphoræ. Similiter autem reperietur, latus cochlearis parvi esse duodecima pars dimetentis congii. Quoniam congius b continet in se cochlearia 1728. cuius radix cubica est duodecim. a Si itaque assumatur vigesimaquarta pars longitudinis pedis Romani (quanta est longitudo lateris amphoræ, vel (quod idem est) duodecima pars

a Intelligimus hic cochlearia illa parva, quaum viginti quatuor constituant juxta Fannii sententiam cyathum. alioquin enim quarta cyathi pars (ut diligenter advertit Agicola) à Romanis dicebatur cocklear, & alio nomine lugula : que à Fannis ac aliis dicebatur Mysterium minus. b Congius quid cochlearia continet,

parte ejus dimidii (quanta est longitudo lateris congii) & in quadratum redigatur , atque , eo modo quo in congio tradidimus , vas quoddam cubicum construatur , cuius singulæ ex quinque internis superficiebus præfato quadrato omnino æquentur : prolijet vas eandem obtinens mensurā quam olim apud Romanos habebat cochlear . Ex eadem quoque mathematica doctrina construi poterit vas aliud continens octo cochlearia ; quod tertiam quidem cyathi partem continebit . si enim longitudi lateris cochlearis duplicetur : atq; hujusmodi dupla lateris cochlearis longitudi in quadratum reducatur : vas quidem cubicum , cuius quinque internæ superficies ei quadrato æquales fuerint , continebit octo cochlearia . Si quidem ejus ratio ad ipsum cochlear , erit ut cubus numeri duo (qui est octo) ad cubum unius , qui similiter est unum . Demum juxta eandem quoque doctrinam , ex congii lateris notitia construi poterit vas aliud sesquiheminam continens : ex quo etiam tum hemina ipsa una libra mensuralis Romanorum multo minori negotio construi posset , quam sine eiusmodi vase . Quum enim congii a contineat duodecim heminas , continebit quidem octo sesqui heminas . unde ratio

12 H I S P. P H A R. R E C O G.
congii ad sesquiheminam , erit ut octo ad
unum. Ac proinde ratio lateris congii ad
latus sesquiheminæ , erit ut radicis cubicæ
octo (quæ est duo) ad radicem cubicam
unius , quæ est unum . Quacirca si dimi-
dium dimidientis congii quadretur : & ex
hujusmodi quadrato vas cubicum , co-
modo quo in reliquis tradidimus , constra-
tur: ejusmodi vas sesquihemiam æquabit .
Quantum autem momenti sint omnia va-
sa à nobis juxta mathematicam doctrinam
reperta , ut ex eorum minoribus reliqua
etiam majora nota reddantur , facile qui-
dem intelliger , quifquis ex amphoræ tan-
tum per pedem Romanum repertæ , noti-
zia , reliqua omnia minora vasa conficere
studuerit . Ipsa enim experientia doctus
apertissime comperiet difficultimum , ne
impossibile dicam , fore , id ipsum assequi .
Qui enim quæso liquor in amphora con-
tentus in duas portiones , ea qua oportet
præcisione , distribui poterit , ut juxta hu-
jus dimidiati liquoris quantitatem urna
conficiatur ? Quod si hoc saltem summo
assequatur labore , quali præcisione li-
quor in urna contentus in alias duas æ-
quales partes dividetur , atque hujusmodi
dimidium in alias rursus duas æquales par-
tes diducetur , ut tandem congius evadat ?

Sed

Sed demus jam omnes has difficultates improbo cuiuspiam labore vinci posse, ac exquisitum nobis proferri posse, confice jam o bone, quisquis is fueris, sextarium ex sexta congii portione: atque ex hujus duodecima distributione, cyathum: & demum cochlear parvum ex hujus vi- gesima quarta portione.. Nemo sane cor- datus ac non vanus homo, qui specimen ejus rei tentaverit, se id perficere posse af- firmare audebit. Quod si omnia ea, quæ nos construere docuimus, mensuralia vasa sibi aliquis parata habeat, haud multo ille negocio reliqua quoque conficiet. Id vero nequaquam debita præcisione fieri poterit, si liquores in singulis compertis men- suralibus vasis contentos, in alias, aliis mensuris correspondentes portiones, divi- dantur. Quemadmodum alii omnes fa- cere docent. Sed si minora ex majoribus quætere oporteat, in singulis comperto- rum mensuralium vasorum, contenti unius alicujus liquoris pondus erit capiendum: atque ex ejus proportione ad pondus ip- sius liquoris, quem proxime minora quan- titate vasa capere conveniat, eadem con- strui poterunt. Ut si ex sesquihemina con- struenda sit hemina, vel libra mensuralis: implebitur ipsa sesquihemina liquore ali-

q. 10.

quo. Atque hujusmodi liquor in ipsa sesquihermia contentus erit exacte ponderandus. ut si liquor is fuerit oleum, talis quidem liquor pendebit, juxta olei pondus a nobis in congio observatum, duodecim uncias cum tribus unius unciae octavis. deinde duae ejus ponderis tertiarum assumuntur, quae in proposito olei exemplo erunt octo cum unius unciae quarta; & tot uncias ex nostris Hispanicis ponderibus ponderabit (ut ex ipsa arithmeticā ratione constat) oleum quod capiet hemina. Unde si in vas aliquod signum, quod aliquantulum plus olei capere possit quam praefatum olei pondus unciarum octo cum unciae quarta, infundantur ipsæ olei unciae octo cum quarta unciae pagre: & ex ejusdem vasis ore tantum auferatur ut exacte ipsas tantum octo olei uncias ac quartam unciae contineat: tale quidem vas erit hemina a Romana. Quod si à praefatis duodecim uncis ac tribus unciae octavis subtractatur quinta pars, nempe, unciae duas cum $\frac{1}{2}$ unciae, seu (quod idem est) unciae duas octavæ tres cum quatuor unius octavæ quintis, relinquuntur unciae novem, cum novem unciae unius decimis, hoc est, unciae decem minus decima unciae parte, seu (quod idem est) unciae novem,

a Hemina Romana

octavæ

octavæ septem, cum *a* una quinta octavæ parte. & tantum ex *b* arithmeticâ ratione ponderabit ex nostris Hispanicis ponderibus oleum quod capiet libra mensuralis Romanorum. Quo circa ad tanti olei mensuram, redigi facile, eo quo in hemina tradidimus modo, poterit vas aliquod figulinum, ex alia ve simili materia, quod libræ Romanorum mensurali æquabitur. Hujusmodi enim vas duodecim uncias cujuslibet liquoris continebit earum quibus Romani liquores omnes mensurare solebant. Quod si liquor in hujusmodi vase mensuratus esset oleum, ponderaret ex Galeni observatione uncias ponderales Romanorum decem: Quum tamen ex nostris Hispanicis ponderibus penderet (ut jam advertemus) tantum uacias novæ, octavas septem, cum una quinta octavæ parte. Cujus differentiæ causa ea ipsa differentia est quam superius inter Romanas et Hispanicas mensuras videlicet manæ

a Est autem quinta octava pars grana quindecim quorum septuaginta quinque constituant octavam.

b Cum enim hemina Romanorum contineret decem uncias mensurales, sesquihemina quidem constaret ex quindecim mensuralibus uncis, quarum quinta pars sunt unciae tres, unde subtura quinta parte tripli etiam quindecim mensuralium, ab iisdem quindecim uncis mensuralibus contentis in sesquihemina, relinquentur uncia duodecim mensurales, nempe libra Romanorum mensuralis.

mana pondera ac nostra examinavimus.
Quum enim ostensum sit Romanorum
pondera à nostris superari ponderibus per
nonagesimam nonam ipsorum Romanorum
ponderum partem: seu, (quod idem
est) per centesimam partem ponderum
Hispanicorum : ex arithmeticā ratione
constat deceni Romanorum uncias pon-
derales superari à nostris decem pondera-
libus unciis per $\frac{1}{9}\frac{2}{3}$ unciae ipsius Roma-
næ, seu (quod idein est) per decimam par-
tem unciæ unius Hispanicæ. Ac propte-
rea oleum, vel aliud quodcunque, quod ex
ponderibus Romanis ponderaret uncias
decem, ponderare debere ex nostris Hi-
spanicis ponderibus uncias novem cum
novem decimis unciae partibus. Porro
comperta Romanorum libra mensurali,
facillimo negocio eorundem uncia men-
suralis fabricari poterit. Cum enim uncia
sit duodecima pars libræ: & oleum quod
capit libra mensuralis Romanorum pen-
dat (ut ostensum est) ex nostri Hispanici
marci ponderibus uncias novem, octavas
septem, cum una quinta octavæ parte,
& gravis quindecim, quorum septuaginta
quinque octavam complent: sane oleum
quod capiet uncia, pendet ex nostris pon-
deribus, octavas sex cum tribus unius octa-

væ quintis, videlicet, cum granis 45 ex iis
quorum 75 constituunt octavam. tanta
etenim est duodecima pars unciarum no-
vem & octavarum, septem cum una quin-
ta octavæ. Atque ita si ad tanti olei capa-
citatem concinnetur vas aliquod, tale qui-
dem vas erit Romanorum uncia mensu-
ralis. Similiter ex heminæ cognitione
notus quoque reddetur cyathus. Quum
enim cyathus sit sexta pars heminæ, &
oleum quod capit hemina, repertum sit
pendere ex nostris ponderibus uncias octo
cum unciam unius quarta: sane oleum
quod capiet cyathus, pendet ex nostro
marco unciam unam cum octavis tribus,
que sunt sexta pars unciarum & drach-
marum duarum. Unde si concinnetur vas
aliquod, quod præcise contineat oleum
pendens ex nostro Hispanico marco un-
ciam unam cum tribus octavis, ejusmodi
vas erit antiquorum cyathus. At enim ex
minoribus vasis compertis, multo etiam
facilius majora vasa confici poterunt. Ut
si duplum liquoris quod Fannii capit
cochlearium, in vas figulinum vel simile
infundatur, facillime, ut in hemina tradi-
dimus, fieri vas illud quod ab antiquis che-
me dicebatur, juxta Fannii sententiam.
Quanquam alii aliter ejus mensuram de-
fini-

finirent : sin sextuplum cochlearis , fiet Mystrum minus, à medicis magis usurpatum : quod juxta Fannium , Nicandri interpretem , & Græcum auctorem de ponderibus & mensuris, erat cyathi pars quarta , à Romanisque dicebatur ligula vel cochlear : licet alii paulo majorem mensuram huic minori mystro adscribebant. Quod si quadruplum assumatur ejusmodi mystri , vel triplum, ejus vasis, quod in se octo cochlearia continet , à nobis antea mathematica doctrina reperti, cyathus ipse exactissime confici eodem modo poterit, quo in præcedentibus vasis docuimus. Atque ex cyatho similiter reliqua majora vascula ad heminam usque confici facilimè negotio poterunt. Porro non modo præfatæ illæ commoditates sublequuntur ex mensuralibus vasis à nobis mathematica doctrina repertis , quibus reliqua omnia antiquorum vasa exacte ac facile confici possent : Sed & in eorum singulis nostra quoq; pondera cum antiquorum ponderibus , perinde ac in congio prius expusiti us, examinari poterunt. Immo in sequi hemina quidem in reliquis inferioribus mensuris , facilius id commodiusque fiet. In quibus nihil opus erit arenam cum oleo ad æquilibrium ponderare , nec ipsa

arenæ pondera dimidiare, veluti in con-
gio docuimus, ut ejus tandem pondus in
minori quantitate majoris præcisionis gra-
tia examinetur: quum harum mensurarum
singularum pondera satis ad examen ipsum
parva sint, ac præcissimè earum ponde-
ra capi possint. Quod ut manifestus red-
datur, examen ipsum in sesquihemina facie-
mus. Quum itaque Romana hemina con-
tineat uncias mensurales decem, sesquihemina
continebit quindecim ex iisdem mē-
suralibus uncis. Et quoniam ex Galeni
observationibus oleum, quod capiebant
duodecim unciae mēsuta Romanorum,
pendebat decem uncias eorundem ponde-
rales: juxta eandem proportionem oleum
quod capiet sesquihemina, quindecim
mensuralibus uncis constans, pendebit
duodecim uncias cum dimidia mensurales
iporum Romanorum. Quo circa si ses-
quihemina, oleo optimo plena, in altera li-
bræ lance imponatur, & in altera ejusdem
libræ lance substituatur ipsius sesquihemi-
na vacua tara, eodem modo sumpta quo
antea congi vacui tam percipere do-
cuimus: atque in eandem lancem in qua
præfata tara fuerit constituta tot ex nostro
Hispanico marco unciae unciarumq; par-
tes impositæ fuerint, quot sat esse anim-
adver-

20 HIPS. PHAR. REC. O. G.
adverterimus, ut ad æquilibrium utraque
lanx reddatur: manifestum erit quod si
unciae illæ & earum partes, quas ex nostro
Hispanico marco ponderabat oleum quod
sesquihemina capiebat, fuerint duode-
cim cum dimidia, nostra quidem pondera-
à Romanis nihil omnino variabunt: sin in
minori extitissent numero, majora: in ma-
jori vero, minora necessario forent. Re-
vera tamen juxta nostram observationem,
reperientur unciae duodecim cum tribus
unciae octavis, seu drachmis. Siquidem
ratio unciarum duodecim cum dimidia, ad
uncias duodecim cum tribus unciae octa-
vis, est susquinagesima nona: qualem
comperimus, in congii examine, esse ra-
tionem ponderum nostrorum ad Roma-
norum pondera. Denique compertis ac
instauratis antiquis Romanorum mensu-
ris, communis quidem liquidorum om-
nium mensura quali antiqui utebantur
nostro ævo officinis desiderata, & à mul-
tis doctis medicis jamdiu expetita, in u-
sum revocari à quolibet posset: ut liquo-
res omnes unica mensura metirentur, ve-
luti antiquitus fieri solebat: & non variis
pro vulgari Pharmacopœorum nostri
temporis more, unicum in eis pondus con-
stituentium, cui diversa in singulis men-

suta correspondet. Quoniam vero & Galenus quoque antiquorum diligentiam in designandis libris ac unciis ponderalibus aut mensuralibus desideravit, nec eam tamen supplere est ausus: licet enim aliquando expresserit libram & unciam ponderales vel mensurales, saepius tamen id prætermisit: idcirco nos hic, Pharmacopœorum in hisce liquorum mensuris usum in universum damnare non audentes: eis tantum consulimus, ut ubique in suis compositionibus liquores deprehenderint præscriptos unciis aut libris mensuralibus, eosdem mensuralibus iis unciis aut libris metiantur, quas hic construere docuimus. Et similiter quoque si liquores ipsi designati fuerint aliqua ex antiquorum mensuris, quibus illi eos metiri solebant (ut hemina, aut cyatho, & similibus) eadem in illis mensura utantur, paratas omnes habentes, eo qui à nobis hic docetur modo. Atqui in eis compositionibus in quibus liquores libræ aut unciæ nomine tantum præscripti fuerint, circa mensuralis aut ponderalis notationem, interim in eis, ponderalibus libris & unciis (ut hactenus solebant) utantur, dum ab aliis doctis viris aliter de hoc statuendum fore decernatur.

CA-

^a Lib. 6. de compos. med. per gen. cap. 8.

C A P V T II.

De Hispanorum Ponderum differentia ad Romanorum pondera. Deque Hispanorum Pharmacopolarum abusu & errore in suis ponderibus. Et quomodo facile emendari illa possint.

Xiis quæ in præcedenti capite tradita sunt, facillimum quidem erit singulorum nostrorum ponderum differentiam, à sibi collatis Romanis ponderibus animadvertere. Quum enim observatum à nobis sit, pondera nostra excedere Romanorum pondera per unam nonagesimam nonam partem: juxta hanc ipsam rationem ponderalis libra Romanorum, quæ uncis duodecim constabat, penderet ex nostri Hispanici marcii ponderibus, uncias undecim cum viginti duabus partibus, quarum vigintiquinque constituunt unciam, quæ arithmeticci his notis designantur $\frac{2}{3}$. Et haec unciae partes, constituunt octavas unciae septem cum vigesimaquinta octavæ parte: quæ vigesimaquinta octavæ pars, est grana duo, cum viginti duabus vigesimalis quintis

uniuersitatis

unius grani, si octava unciæ pars ex granis septuaginta duobus constituatur, veluti ab antiquis constituebatur: quamquam ab Hispanis nunc in auri ponderibus septuaginta quinque grana in octava unciæ numerentur, ut inferius trademus. Continebat itaque ponderalis Romanorum libra ex nostri Hispanici marci ponderibus uncias undecim, octavas septem, grana duo cum $\frac{2}{3}$ unius grani. Uncia autem Romanorum pendebat ex nostris Hispanicis ponderibus octavas unciæ septem, cum viginti tribus partibus, quarum viginti quinque compleant unam octavam, nempe octavas unciæ septem, scriptula (hoc est tertias octavæ) duo, & grana duo de viginti, cum sex vigesimalis quintis unius grani. At enim si vice versa in Romanorum ponderibus animadventantur ponda-ra nostra, sancum nostrorum pondere nonaginta novem sint antiquorum ponderum centum, sesquipes quidem noster, seu unus marcus & dimidius, ex duodecim uncis nostris constans, qui antiquorum libræ medicinali respondet (estque nostræ libræ vulgaris sexdecim unciam dodrans) ponderabit ex Romanorum ponderibus, uncias duodecim, cum partibus quatuor, quarum triginta tres uni-

cam Romanam unciam compleat, seu uncias duodecim, cum partibus triginta duabus, quarum triginta tres constituant unam Romanam drachmam: quæ triginta duæ trigesimæ tertiaræ unius drachmæ sunt scriptula duo & grana viginti unum cum novem unius grani undecimis. Uncia autem nostri bessis seu marci pendebit ex ipsorum Romanorum ponderibus unciam unam cum nonagesima nona unius unciam parte, seu unciam unam, grana quinque cum novem undecimis unius grani. Quum itaque nostri Hispanici marci pondera, à Romanorum ponderibus nonagesima nona tantum parte varient, ut sesquimarcus, seu sesquipes noster minori adhuc quantitate, quam unica drachnia libram Romanam excedat: uncia autem nostra, Romanorum unciam, minori etiam quantitate quam granis sex: atque medici tere omnes antiqui Romanorum ponderibus usi sint, quæ Romani ipsi, nationibus omnibus quibus præerant, ad communes usus impertierant: nullo sane incommodo medici ac Pharmacopolæ ponderibus nostri vulgaris marci, perinde ac Romanis, uti in medicina poterunt. Quanto vero incommodo ac detestando errore iis utantur ponderibus, quæ in medicinali illa libra con-

tinend-

tinentur, quæ ad usus tantum officinarum Hispanicarum concinnata est, adeo manifestum est, ut nunquam satis admirari possimus tot ac tam doctos medicos, quibus Hispania, nostro præsertim ævo abundat, hunc errorem in locis, quibus medicinam faciebant, minime advertisse, aut suis in scriptis notasse. Quamquam enim incommodum, quod in medicamentorum dosi ex ponderibus apud officinas usitatis resultat, ipsi aſſequi nequirent, quod ejus causam percipere non possent, ignorantes quam varia effet Romanorum ponderum, ab antiquis medicis usitatorum, proportio ad illa, in officinis Hispánicis usurpata pondera (quam nos inferius manifestabimus) nihilominus aliud multo majus incommodum illos ſaltem ſubterfugere non debuit, quod nimimum ex perversa pondere illius medicæ libræ distributione, mirabile dictu (ne potius miserabile ac ploratu dignum dicam) pleraque ex antiquis medicamentorum compositionibus in officinis usitatis ſint perversè compositæ, minime ſervata medicamentorum proportione, quæ ipſis compositionibus per ſuos auctores præcripta effet. Quæ omnia ut diligenter cognoscantur ipsam officinarum libram ac ejus ponderum rationem

examinabimus. Hæc illorum libra ex duodecim unciis, perinde ac antiquorum libra, constat. At ipsæ duodecim ejus unciæ minores sunt quam sesquipes vulgaris (puta, duodecim unciæ marci vulgaris Hispanici) sex octavis unciæ ipsius marci vulgaris: quoniam unaquæque ex illis medicinalis libræ unciis, minor est quam uncia marci vulgaris dimidio unius octavæ unciæ ipsius vulgaris, marci: quod octavæ dimidium, Hispani appellant adarme, estque minimum ipsius vulgaris marci pondus. Porro illam medicæ libræ unciam in novem drachmas dividunt, & singulas drachmas in tria scriptula, ac tandem singula scriptula in grana viginti: ut una medicinalis uncia constet novem drachmis, seu scriptulis viginti septem, vel granis quingentis ac quadraginta. Quibus ita constitutis, manifestissime jam appareat, quod prius advertimus, medicinarum doses, ab antiquis præscriptas, minime cum hisce officinarum ponderibus servari posse: sed multo minore quantitate nunc propinari quam ab antiquis definiebantur. Siquidem medicamentum, cuius doses præscripta erat ab antiquis unius unciæ pondere, nunc Pharmacopolarum unciæ pondere exhibitum, minori sumitur quantitate

titate quam olim propinabatur unius fere drachmæ seu octavæ dimidio, nempe, scriptulo uno, granis sex, cum sex grani undecimis, quibus Pharmacopolarum Hispanorum uncia minor est quam antiquorum uncia. cum enim uncia nostri vulgaris marci pendat, ut dictum est, ex Romanis ponderibus unciam unam, grana quinque, cum novem undecimis, vel (quod idem est) scriptula vigintiquatuor, cum octo tregefimis tertiiis unius scriptuli: & uncia Pharmacopolarum nostrorum pendat ex nostri marci vulgaris ponderibus quindecim medias octavas, vulgo dictas adarmes: sane uncia Pharmacopœorum Hispanorum pendet ex Romanis ponderibus scriptula viginti duo, cum octo unius scriptuli undecimis, videlicet, drachmas septem, scriptulum unum, grana septendecim, cum quinque unius grani undecimis. superatur itaque uncia Pharmacopolarum nostrorum ab uncia antiqua, per scriptulum unum, grana sex, cum sex undecimis grani unius. In eo vero medicamento cuius dosis ab antiquis præfinita erat pondere unius drachmæ, magis adhuc peccant qui illud exhibent Pharmacopolarum sibi respondenti drachma: cum enim hæc sexaginta grana pendat ex iis

quæ in octava marci vulgaris numerantur septuaginta duo : atque octava ipsa marci vulgaris pendat ex Romanis ponderibus scriptula tria, cum una scriptuli trigesima tertia, nempe , scriptula tria cum octo undecimis unius grani (siquidem scriptula ipsa tria cum octo unius grani undecimis sunt octava pars scriptulorum viginti quatuor, granorum quinque, cum novem undecimis, quot docuimus antea habere unciam nostri marci vulgaris ex Romanorum ponderibus) sane drachma ipsa Pharmacopœorum , pendet ex Romanorum ponderibus, scriptula duo, cum quinquaginta duabus scriptuli nonagesimis nonis, vel (quod idem est) scriptula duo, grana duodecim cum viginti grani trigesimis tertiiis. Quod etiam inde constabit, quod scriptula hæc duo, cum granis duodecim & viginti trigesimis tertiiis unius grani, sunt nona pars scriptulorum 23.gr. 17 77, quot ostendimus continere ex Romanis ponderibus unciam Pharmacopœorum Hispanicorum. Drachma autem ipsorum Pharmacopœorum, est fūcunciae pars nona . Quo circa ipsorum drachma, minor erit quam antiquorum drachma granis undecim, cum tredecim trigesimis tertiiis unius grani . Atque ita medi-

medicamentum, cuius dosis sit unica drachma, exhibitum pondere drachmæ Hispanicorum Pharmacopolarum, datur minori dosi, quam ab antiquis erit præscripta, per dimidium fere scriptuli ipsorum antiquorum. Quod si medicamenti dosis per scriptula esset definienda, pro singulis quatuor fere granis, exhiberetur ejusmodi medicamentum minori pondere quam antiquitus erat præscriptum. Siquidem scriptulum unum Hispanicorum Pharmacopœorum, continet ex antiquis ponderibus grana viginti, cum viginti nonagesimis nonis unius grani, quanta est tertia pars scriptulorum duorum cum granis duodecim & viginti trigesimis tertiiis unius grani, quæ continere ostendimus ex antiquis ponderibus drachmam ipsorum Pharmacopœorum. At enim licet non parvi sit momenti hic error in medicamentorum dosibus à nobis animadversus, multo tamen magis detestandus est ille, qui in medicamentorum compositionibus cum hisce Pharmacopœorum ponderibus committitur, depravatis per eadem simplicium medicamentorum illas ingredientium proportionibus: nisi forsitan simplicia ipsa, compositum constituentia, uno aliquo dumtaxat ponderis genere (ut libra.

30 HISP. PHAR. RECOG.
vel uncia, aut drachma) numerentur, vel
salm̄ libra ac uncia, vel drachma ac scri-
ptulo. Ut subsequenti exemplo perspi-
cuum fiet: sit medicamentum aliquod, ab
antiquis compositum, in quo quatuor sint
simplicia, quatuor diversis ponderū gene-
ribus numerata: ut puta, primum unius
unciae pondere, alterum unius drachmæ,
tertium unius scriptuli, & quartum unius
grani. Quoniam (ut dilucide à Georgio
Agricola probatum, ac ab omnibus bo-
narum artium cultoribus receptum adeo
est, ut nulla ulterius indigeat probatione)
apud antiquos tam Græcos quam Roma-
nos, ac etiam Arabes medicos, constabat
uncia drachmis octo, drachma scriptulis
tribus, & scriptulum granis viginti qua-
tuor:

a Quod Arabes similiter ac Graci & Latini scri-
ptulum, quod Garne aut Karmet appellabant, in
grana viginti quatuor divisorient, inde evidenter
constat, quod illud eodem modo quo Graci ipsi &
Latini in duos distribuunt obolos ab eis Onolassat appel-
latos: & Onolassat in Danich unum cum dimidio,
nempe, sesqui lupinum: Danich autem seu lupinum
in duas siliquas, Kirath ab eis nuncupatas: & sili-
quam in duo areola, que vocant Kestuf: & areo-
sum tandem in duis grana. Quæ omnia simul colle-
cta efficiunt summam viginti quatuor granorum.
Porro Danich hic cum Georgio Agricola juxta Cleo-
patrom & Arabes sub triplum scriptuli constituimus.
quamquam Fannius & alii illud scriptuli subquadru-
plum faciant.

tuor: manifestum est, quod ex præfatis illis
quatuor simplicibus, pondus quidem se-
cundi erit octava pars primi: pondus vero
tertii, tertia pars secundi, primi autem pars
vigesima quarta: & demum pondus quar-
ti, vigesima quarta tertii, septuagesima se-
cunda, secundi, & quingentesima septua-
gesima sexta simplicis prioris. Quod si
hujusmodi medicamentum à nostris i har-
macopœis suis concinnetur ponderibus:
quum apud eos (ut antea exposuimus)
uncia drachmis novem constet, vel scrip-
tulis viginti septem, aut granis quingentis
quadraginta: in proposito illo composito,
pondus quidem simplicis secundi, erit no-
na pars simplicis prioris: pondus vero ter-
tii, erit secundi tertia, prioris vero vigesí-
ma septima: & pondus tandem quarti, erit
tertii vigesima, at secundi sexagesima,
prioris autem quingentesima. Vides jam
Pharmacopola amice quam belle tuum
medicamentum composueris, in quo om-
nium ferme simplicium inter se propor-
tiones, ab eis, quas eidem antiquus ille tuæ
compositionis auctor præscriperit, mutatae
sint ac diversæ. Sed dicet hic noster Phar-
macopœus se auctorem, ac etiam auctores
suos habere quos sequatur: Nicolaum il-
lum Salernitanum, Saladinum, & suum

etiam Mesuem. Sed quod de Mesue tradunt, eum nusquam unciam in octo drachmas divisisse, quin & in suis medicamentorum descriptionibus saepius octo drachmarum & quatuor drachmarum meminisse (ut in hiera diacoloquintidos, in Tryphera persica, syrupo violaceo, syrupo de jujubis, & aliis.) quod minime faceret si unciam octo drachmis constare credidisset, dicturus potius loco drachmarum octo unciam unam: & pro drachmis quatuor semunciam sive unciam semissim: tantum quidem abest ut id pro eis faciat, ut etiam magis, hoc eodem ipsorum argumento, convincantur. Similiter enim ostendi potest, minime potuisse Mesuem, unciam in novem drachmas distributam opinari: quum passim in eisdem ipsius descriptionibus videamus scriptas drachmas novem, & drachmas duo de viginti, & drachmas quatuor & semissim: ut in descriptione emplastri Arabici, & emplastri relati ad Andromachum, & in oleo de croco, & in sua ipsius hiera, ac multis aliis ipsius compositorum descriptionibus. Quum autem indiscriminatim ipse in suis descriptionibus interdum numero drachmarum octo, interdum novem utatur: verisimilius censendum foret per numerum drachmarum octo,

octo, unciam intellexisse, quam drachmarum novem. Quum enim reliqui omnes Arabes, de ponderibus scribentes, unciam in octo drachmas diviserint, illam sacrum, has vero drachmas nominantes, neque ipse aliquid contra hanc omnium Arابum distributionem animadverterit: nullus cordatus homo suspiciari debet novam aliam unciae in novem drachmas distributionem allaturum illum in suis compositionibus, citra ullam sui novi dogmatis rationem aut saltem expositionem, quam in aliquo ex suis scriptis adduceret. At vero ipsum minime quidem potuisse ejusmodi unciae in novem drachmas divisionem intelligere, jam in sua descriptione medicamenti hamech apertius ostendimus. In qua ita scribit: Myrobalanorum chebulorum, & nigrorum, reubarbari ana uncias duas. Agarici, coloquintid. Polypodii, ana drachmas duo de viginti. Si igitur per drachmas duo de viginti, intelligeret uncias duas: cur non dixit, Myrobalanorum chebulorum, & nigrorum, reubarbari, agarici, coloquintid. Polypodii ana uncias duas?, vel saltem: Myrobalanorum chebulorum, & nigrorum, reubarbari, ana uncias duas, agarici, coloquintid. Polypodii ana uncias duas, vel

34 H I S P. PHAR. RECOG.
tantundem? Quod autem saepius in ejus,
ut & in aliorum auctorum plerisque de-
scriptionibus, bis ac etiam pluries in una &
eadem descriptione idem ponderum nu-
merus reperiatur, manifestissimum est.
Quo circa potius quidem, eodem Phar-
macopolarum argumēto, credendum erit,
Mesuēm, ex octo drachmis, unciam, cum
reliquis omnibus Arabibus ac antiquis cō-
stituere, quam ex novem, à nullo ante eum
unquam excogitatam. Neque etiam ali-
quid movere eos deberet, quod ille in suis
descriptionibus interdum dicat unciam
unam, interdum vero drachmas octo, pro
uncia una. Ita enim etiam de libra dubi-
tare possent, an apud eundem ex duode-
cim unciis constitueretur. Siquidem de ea,
idem quod de uncia objicitur, afferri pos-
set: ut in descriptione confectionis testi-
culorum vulpis ipsius Mesuæ: ubi inquit:
succii Buglossæ libras duas, succii pomorum
dulcium uncias duodecim, zuchari libras
tres. Et in descriptione syrapi de portu-
laca, scribit: succii Endiviæ libras quatuor,
seminis portulacæ uncias duodecim. Quod
vero Saladinum etiam pro se afferunt, pu-
det nos sane eos tantæ levitatis fugillare,
quos non puduit ab antiquorum præscri-
ptis descifcere, ac trivialis illius auctoris
judi-

judicio a subscribere: qui, eodem modo quo illi, alias sibi similis, Nicolai (inquam) Salernitæ, auctoritate deceptus, cum sequi voluit in illa ponderum varietate quam in conterminis civitatibus annoverat: dicens, viginti grana tritici contineat unum scriptulum: & unam unciam continere novem drachmas, secundum Salernitanos, at secundum Paduanos, octo, secundum Neopolitanos vero, decem: sed quod b. communiter tenetur, constare unciam ex drachmis novem. Quod quidem nulla alia ratione aut auctoritate nixus scribit, quam quod ita in illo Nicolai sui Salernitæ libro scriptū viderit. At jā ipsam tantum Nicolai auctoritatem expendamus. Quem ducem ipse Saladinus, ac cum illo Pharmacopœiæ sibi eligere potius voluerūt quam reliquos omnium nationum scriptores tam antiquiores quam recētores. Quatuor reperiuntur antidotariorum libri, Nicolai nomine inscripti: duo Græci, quorum unus est Nicolai illius vetustioris Alexandri, qui Latine versus est à Nicolao

Bb 6. Rhei-

a Sylvius in sua methodi med. compo. inquit de servitore quod nos h̄c de Saladino dicimus. At re vera non servitor, sed Saladinus fuit is qui Salernitanus sequutus est in uncia in drachmas novem, & sensibili in viginti grana distributione. b. Similiter deceptus est in hoc Alexander benedictus bac-
barus sui temporis ignoratio ductus.

Rhegino: alter vero Nicolai Myrepſi Alexandrini quoque nuncupati, quem verit Leonardus Fuchsius. Duo autem Latini: quorum unus est Nicolai Salernitani, qui cum Mefiæ codicibus magnis impressus circum fertur: alter vero Nicolai præpositi, qui cæterorum novissimus existit. Ex his quatuor libris, tres tantum suos proprios auctores habuere, nempe: Alexandrinum vetustiorem, Myrepſicum, & præpositum. Quorum recentiores licet à vetustiori plerasque ex suis antidotorum descriptionibus mutuarint, multa tamen in iisdem immutarunt ac de suo addiderunt. At liber ille Nicolai Salernitani titulo inscriptus nullum proprium auctorem habuit. Est enim is liber Nicolai Alexandri ni vetustioris fragmentum quoddam, ab ipsis Salernitanis medicis transcriptum, ex eo tempore, quo eorum schola magnum ibi nomen arrogaverat in barbara illa iluvie qua tota Europa opprimebatur, omnesque bonæ litteræ obfoletæ jacebant. Quum enim ejus scholæ medici, reliquis adeo peritiores existimarentur, ut aliis leges in medicina dare valerent, regimen suum Salernitanum, pro ruenda sanitatem, compofuerent, & hunc antidotorum librum, ad curandos morbos defervientem, con-

cim-

cinnarunt , minime quidem ausi novas medicamentorum compositiones prosti-
tuere , sed ex Nicolai vetustioris antido-
tario, eas, quas sibi usui magis fore arbitra-
rentur, feligentes , & in summam, ac veluti
compendium redigentes ; quæ ipse Nico-
laus, tam in proæmio sui operis, quam ini-
tiis cuiusque suarum compositionum de-
scriptionis , ad earum usus explicados scri-
pferat , librum illum edidere. In quo ni-
hil de suo addidere : quin potius eo quo
diximus modo ediderunt : atque etiam
nonnullas compositiones, quæ sibi in ma-
gna quantitate descriptæ visæ sunt, discri-
pentes , earum aliquotas partes transcri-
pserent, sed adeo sinistre, ut plerasque omnes
ob arithmeticæ imperitiam defædaverint,
nescientes, simplicium medicamentorum,
compositionem ingredientium partes, ex-
cipere proportione ei respondentes quam
ex integra ipsa compositione assumere
studebant. Ut tutius multo sit eas , immo
omnes, quæcunque in libello illo transcri-
pserunt , ex ipso vero Alexandrino auto-
re, quam ex illa eorum farragine repe-
re: & quoniam in illo multa impressionis
vitia deprehenduntur , illas cum aliis ea-
rum similibus conferre , quæ in aliis My-
repfi & Præpositi antidotariis reperientur.

Ita

Ita enim errata, si quæ fuerint, corrigere facilius erit. Sed ut ad ipsum, à Salernita-
nis compilatum antidotarium converta-
mur, et si in iis quæ Salernitani ipsi ab
Alexandrino Nicolao transcriperunt reli-
giose se habuere; nihil fere immutantes,
aut de suo addentes, præterquam unam
aut alteram descriptionem ex alterius Ni-
colai Myrepsi antidotario mutuatam; in
ipsius tamen antidotarii calce brevem de
ponderibus tractatum, ab ipsis composi-
tū infelicibus auspiciis addiderunt. Quip-
pe quum ex eo perniciosus ille ad Phar-
macopolas error emanarit, in divisione
unciæ in drachmas novem, ac scriptuli in
grana viginti. Quem quidem tractatum
ipsi de suo addiderunt, ponderum distri-
butionem medicis ac Pharmacopolis præ-
scribentes, eo modo, quo in ipforum pa-
tria, Salerno, vulgo recepta erant. Quum
enim plerque Italæ civitates varie pon-
dera ipsa ac præsertim unciam partirentur,
unaquæque suis propriis usibus consulens:
consultius eis visum fuit, si juxta suæ ipso-
rum patriæ rationem pondera in medici-
na statuerent. Neque vero, ob mathe-
seos imperitiam, incommoda à nobis ex-
posita, in medicamentorum antiquis com-
positionibus, circa simplicium, eas ingre-
dien-

dientium, proportiones ipsi percipere poterant. In quo licet venia aliqua eorum ignorantia condigna videatur: nostri saepe temporis Pharmacopœi ac medici, adhuc idem peccantes, nulla omnino venia digni censendi. Quum aureis hisce temporibus omnes fere bonæ artes, ac inter eas mathematicæ disciplinæ, ad pristinum suum nitorem restitutæ sint: Atque in eo etiam magis culpandi videntur, quod ob unum hunc tantum chimericum Nicolaum (quid enim sic appellare non liceat eum qui numquam fuit, nisi nomine tenuis, ab ipsis Salernitanis confititus, mutuato ab eo Nicolao nomine à quo etiam fuit descriptus) ab aliis tribus veris Nicolais, immo à tota antiquitate, desciscere maluerint. Quod enim Græci illi Nicolai ne per somnium illam unciae divisio- nem in novem drachmas cogitarint, nullus, sanæ mentis, dubitare potest. Quum potius de minore ipsius unciae in partes distributione suspicari aliquis illis temporibus in aliquo scriptore posset: ut si eam in septem partes divisam significaret, nomen diachmæ improprie pro denario usurpans. Präpositus vero Nicolaus aliorum novissimus, tametsi barbarus, prudenter tamen de ipsis ponderibus agit, ita

de uncia scribens: uncia est pondus drachmarum octo, ut tenet modus communis; in diversis tamen regionibus variatur. Carmina autem quæ ibidem citat, quibus unciam novem drachmis constare, & scriptulum viginti granis ait, ex aliorum opinione recitat. Et ne nos aliquis forte prolixæ ac importunæ loquacitatis accuset, quod in hoc expugnando Pharmacopolarum errore adeo simus expatiati, is intelligat à nobis id de industria factum, egerime ferentibus, nullas unquam tantorum virorum admonitiones, quotquot de his scripsere, sufficere posse, ut hic detestandus error ab officinis exterminaretur. Ut enim Fernelium, Fuchsium, Bernardum Dessenium, Rondeletium, ac innumera biles alios doctissimos medicos omissus: unum eis Jacobum Sylvium objiciam, quem omnes fere Pharmacopœi tanquam alterum Mesuem, ac merito quidem, venerantur, qui serio satis ac prudenter hujuscce eos erroris admonet, ita & inquiens: Ne Nicolao Salernitæ credas, unciae drachmas novem tribuenti, nulla veterum auctoritate. Cui & b Servitor nescio quis scriptor triobolaris subscribit.

Hosque

a Lib. sui method. comp. med. b Saladinum vult & debuit intelligere, ut antea adverimus.

Hosque duces magna nostrorum Pharmacopœorum natio sequitur, nullaratione alia, quam quod ab illis est hoc scriptū, nulla aut ratione, aut scriptorum veterum auctoritate se tuentibus. Ex omnibus vero Pharmacopœorum nationibus nulli minor veniae locus relictus quidem videtur, quam nostris Hispanis Pharmacopœis, qui ob unius ementiti Nicolai auctoritatem, non modo contra antiquos omnes ac ex recentioribus peritiores medicos, sed & contra suæ cuiusque patriæ publicos ponderum usus, suis illis detestandis ponderibus abuti velint. Quum contra Salernitani illi sui Nicolai auctores, ea tantum ratione ne aliter sui medici quam suæ patriæ vulgus pondera tractarent, ab antiquorum ponderum partitionibus variare maluerint. In quo nostri quidem Pharmacopolæ peccatum adhuc peccato addere deprehenduntur, non modo in ponderum distributione, sed & in cuiusque illorum quantitate à vulgi communi usu deviantes. Quum tamen idem Hispanorum vulgus illorum tum (ut jam ostendimus) quantitatem, tum etiam distributionem, ab antiquis veluti per manus traditas, perpetuo conservasse videatur. Quod enim antiqui drachmam nominabant, Hispani ipsi

ipſi vulgo octavam dictitant, unciam in
octo dictas octavas, perinde ac antiqui in
octo drachmas, distribuentes: & octavam
rursus in duas æquales partes dividentes,
eas dicunt adarmes, qui ſequi ſcrupulo an-
tiquorum respondet, eſtque (ut antea di-
ximus) minimum in Hispanico marco
pondus. Quo circa quanto ſatiuſ ac com-
modius fuifſet iisdem Hispanici marci
ponderibus ipſos medicos ac Pharmacopolas,
eodem prorsu paſto quo vulgus,
uti, evidentiſſimum jam omnibus fore mi-
nime dubitamus. Quoniam vero mino-
ribus adhuc quam quæ in marco reperiun-
tur ponderibus ipſi medici ac Pharmacopolas
indigent, nempe, ſcriptulis ac granis:
animadverendum hic erit duobus grano-
rum generibus uti hisce nostris temporib-
us Hispanos negotiatores ac aurifices.
Argentarii enim fabri, vulgaris marci pon-
deribus dumtaxat contenti, ad inferius mi-
nusve pondus quam adarme minime deſ-
cendunt. Sed ex præfatis aurificibus ac
negotiatoribus, alii (ut in universo Lusi-
taniæ regno, ac in aliis plerisque Hispaniæ
provinciis) candem quam antiqui, octava
ſeu drachmæ, in grana ſeptuaginta duo, di-
ſtributionem retinent: quæ quidem vera
antiquorum in grana partitio à medicis ac

Phar-

Pharmacopœis jugiter servanda erit : ita enim tertia eorum granorum pars , puta , grana viginti quatuor , scriptulum unum , eodem prorsus modo quo antiquorum grana , constituunt . Porro hæc ipsa grana , quorum septuaginta duo octavam nostri marci compleat , sunt eadem , quæ ab Hispanis Pharmacopolis hactenus in usum habentur . Minime enim in eorum pondere errant , nisi in eo quod cum quatuor & viginti ex hisce granis in scriptulo continantur , & septuaginta duò in drachma perinde ac in octava marci : ipsi , Nicolai auctoritate decepti , eorum viginti dumtaxat in scriptulo , sexaginta autē in drachma numerant . Alii vero Hispanicorum negotiarorum & aurificum , ac præsertim in nostra hac Hispalensi civitate , octavam ipsam , in grana septuaginta quinque partituntur . Quod autem ipsi in hujusmodi octavæ distributione à veterum ac aliarum Hispaniæ nationum communi usu rece-
dant , non abs re quidem nec citra suorum usuum rationem ab eis factum est , pro conservanda ac commode tractanda illa altera marci distributione , qua illum (post quam Hispani occidentales indias posse-
derunt) in quinquaginta pondo distinxerent , quæ suo proprio nomine vulgo nun-
cupant

cupant Pesos aut Castellanos, Quum enim ex hac marci distributione singulæ uncia pendant Pesos vulgo eorum dictos aut Castellanos sex cum una quarta ipsius pondo seu Castellani : si octava septuaginta duo grana , uncia vero quingenta septuaginta sex , eo modo quo antiquitus , contineret : morosa admodū in minutias partitionis singulis Pondo seu Pesis contingere : nempe , granorum nonaginta duorum , cum quatuor vigesimalis quintis unius granis. Quæ quidem minutiarum prolixitas , maxime ipsius pondo seu castellani numerationes impediret , ac negociationes ipsas interturbaret : præsertim cum pondo ipsum seu castellanum , in alias etiam minores partes dividi opus foret. Ac proinde , haud injuria , aliam octavæ ac uncia in grana distributionem , hujuscce marci in pondo quinquaginta partitioni deservientem , contingi oportuit : qua octava in septuaginta quinque , uncia vero in sexcenta grana dividerentur , minoribus aliquantulum ipsis granis constitutis quam olim fuerint. Quomodo in singulis pondo seu castellatis nonaginta sex grana numerant: & pondo ipsum in octo pattes distribuentes , quas vocant tomines , singulis tominibus duodecim grana tribuunt. Vnde etiam

con-

constabit hujusmodi Hispanorum tomin,
licet ex granis duodecim constituatur, mi-
nus quidem esse quam dimidium scriptuli
medicorum. Quoniam ex granis illis cón-
stitutum est, quorum septuaginta quinque
continentur in octava: grana vero medi-
corum, quorum viginti quatuor scriptu-
lum constituunt, debent eorum esse quo-
rum septuaginta duo ipsam octavam com-
plent.

In subjunctis Tabellis Romano-
rum ponderum ad Hispanica,
& rursus Hispanicorum ad Ro-
mana pondera certa traditur ra-
tio. Vnde aliarum quoque na-
tionum ponderum ab ipsa Ro-
mana ratio poterit æstimari. Ex-
ponitur etiam antiquarum apud
Romanos mensurarum ex Hi-
spanicis ponderibus capacitas:
ut si singularum nationum usi-
tatæ mensuræ cum his confe-
rantur, proportio quam inter
se mutuo habuerint, explorari
facile possit.

LIBER SECUNDVS,

D E

MEDICAMENTORVM expurgantium tritura, ac multi- plici in illa Pharmacopœo- rum errore.

DE T E C T V M jam & emenda-
tum priorem Pharmacopœorū
nostrorum errorē in eorum pon-
derum ratione & usu , alter jam
sele æque pernitosus ac communis notan-
dus corrigendusque subsequitur , circa ex-
purgantium Pharmacorum , & præcipue
Scammonii, in compositis medicamen-
tis triturationis. Quam omnes fere Hi-
spani Pharmacopœi, crassissima oscittāia,
perpetuo crassam esse volunt. Quumque
opinionem hanc, in illorum animis inve-
teratam, tanquam inviolabilem legem tue-
antur , non minus convenire existimo in
hoc

48 H I S P . P H A R . R E C O G .
hoc extirpando errore, quam in ponderum
antiquorum restitutio[n]e, immorari . His
enim maximis à Pharmacopoliorum foro
abusibus exclusis, parvo admodum nego-
cio reliqua omnia convincentur: nimia-
que in hisce convellendis prolixitas, alio-
rum, quæ tractanda restant, brevitate com-
pensabitur. Quod itaque illi omnes, com-
munis p[re]cepti nomine observant, hujus-
modi nimirum c[on]st: in compositis omni-
bus medicamentis nulla expurgantia phar-
maca, uno aut altero excepto, esse temuer-
terenda: Sed in electariis alia crasso mo-
do, alia vero mediocriter; in pillulis autem
omnia crassius jugiter terenda . Atque
cum singulos è nostris Pharmacopœis in
hac Pharmacopoliorum recognitione ex-
aminaremus, ut quid tuisquisque in me-
dicamentorum tritura crassum aut medio-
cre judicaret, facta similitudine cum re
aliqua naturali, proferret: tantam inter eos
comperimus varietatem, ut nullus fere
cum alio sentiret. Videres unum ad dimi-
nūm cicet id referre, quod sibi videbatur
crassum: aliud id ipsum ad granum ori-
zæ: quosdam ad milium, alios ad sesami-
num semen. Atque iuxta hasce easdem
differentias varie ipsa expurgantia medi-
camenta terebant: in hoc tantum omnes

con-

convenientes quod minime essent subtiliter terenda. Quam quidem opinionem adeo firmis credunt innixam esse fundamentis, ut quodvis aliud medicinæ theorema potius corruere ac labefactari posse credant. Primum autem ac potissimum eorum fundamentum est Galeni illa famosa auctoritas lib. 4. de san. tu. Ubi in hunc modum scribit Galenus: Hæc omnia simul tundenda cribrandaque sunt tenui cribro. Quippe ejusmodi medicamenta in totum corporis habitum maxime digeruntur. Veluti è diverso crassiora in ventre haerent, ut quæ angusta venarum oscula subire nequeant. Quam ob rem etiam medicamentum, quod Diopoliticon vocant, cuius in hoc libro antea mentionem feci, crassius facere soleo, quoties dejicere alvum per id studeo. Quidam vero id non intelligens, cum tenuissimum minutissimumque instar pollinis fecisset, ut alvo dejiciendæ nihil contulit, sed urinam plane multam movit; mecum rem communicavit, mitans ac fiscitans ejus eventus veram causam: ipse enim arbitrari se asebat, hominis intemperantiam (nam ita appellabat) ejus quod inciderat causam esse. Ut vero propriam causam didicit esse compositionis rationem, post-

C. modum

modum aliter composuit meliore successu. At hujus quidem præcepti in omnium medicamentorum compositione meminisse expediet. Alterum vero fundamen-tum quo suam opinionem maxime ful-ciri credunt nostri Pharmacopœi, est à Mesuæ auctoritas in Canonibus universali-bus ubi præfatam Galen. auctoritatē citat, in hunc modum scribens : Triturationis necessitas est triplex : aut ut miscibilium in unum melior fiat sigillatio, aut ut medi-cinis aliqua proprietas acquiratur, vel ut in eis aliqua malitia reprimatur. Exem-plum primi, est trituratio theriacæ & alia-rum medicinarum. Exemplum secundi: inquit Gelenus, institi ultime triturando & pulverizando cuminum, & cum esset natura solutivum, factum est urinæ pro-vocativum. Ego dico quod aliquando aliquod acutorū, solutionem facientium, ultimo pulverizatum acquirit proprieta-tem post illud ut fiat magis penetrans, & repat ad alias partes in quas non poterat prius, & provocet per illas. Demum hoc idem præceptum ab omnibus fere scri-ptoribus, quotquot Pharmacopœas tradi-dere, observari credunt Pharmacopœi: quorum auctoritates plenis buccis sonare non cessant, & præsertim Jacobi Silvii.

In cuius verba cum plerosque eorum jurare intelligamus, quæ ex ejus scriptis pro eis magis facere videbuntur, hic afferre non pigebit. Is itaque in ^a sua methodo de componendis medicamentis, ita inquit: Sic Scammonium tenuissime terunt, si medicamentis corpus pervadentibus miscent, crassius autem si catapotiis aut aliis, quæ diu in ventriculo manere volunt. Similiter in sua Pharmac. ^b in hunc modum scribit: Scammonium exacte terendum, nisi cum in catapotia venit. Tunc enim crassius tritum diutius in ventriculo manet, potentiusque agit: & infra: Quædam crassius terenda, quæ in ventre diutius morari volumus, nec promte vasorum ora subire: sic purgantia medicamenta crassius teruntur, ut in ventrem, partem minus principem, & evacuationi expositissimam, ex corpore reliquo trahant, non autem ad partes principes tota ferantur, easque offendant, cum ad has facultate aut saltem vapore ferri, vel (quod plurimum fit) portione paucissima sufficiat. Crassius etiam teruntur, quorum virtutem multa tritura dissipari menteimus. Sic scammonium vim purgatricem multa tritura perdit. Et inferius: sic scammonium, colocynthis, & alia valen-

ter purgantia , nunc crassius , cum illud in
pillulas , hæc in trochilos transit : nunc
tenuus ob dictas prius rationes : ihabarba-
rum tamen fere tenuus teritur , ut colo-
cynthis tenuissime , cum mox & citra aliam
per trochilos trituram sumenda . Scam-
monium quoque crassius teritur , si coquen-
dum est cum aliis , aut diu ante usum fer-
vari debet medicamentum : idque ne vis
ejus coctione per ignem aut longam fer-
mentationem exhalet . Sed ut tum Galeni ,
tum Mefuæ , ac Silvii aliorumque aucto-
rum qui recte de his sensere , probe percipi-
atur mens , illud hic exponere conve-
niet , quod nostris Pharmacopœis omnis
in hac re erroris causa extitit : nempe , quid
in proposita quæstione trituræ nomine in-
telligatur , & quid in ea crassum aut tenue
vel mediocre statui oporteat . Quum ta-
men ipsi nihil magis sibi notum credant ,
nec frequentius in ore habeant . Trituræ
seu contusionis voces bifariam apud au-
tores accipi solent . Aut enim in latiori ac
fusiori significato usurpantur , pro qualibet
unius vel plurium rerum in partes cō-
minutione , sive illæ plures vel pauciores
sint , seu exiguae vel majuscule ; Aut stri-
ctiori ac peculiari , pro ea in minimas par-
tes comminutione , qua res in pulverem
redi-

rediguntur.² In priori quidem significatio-
ne ad id extenduntur, quod peculiari vo-
ce confractio, vel conquassatio, aut con-
cilio, & ab aliquibus etiam propriæ con-
tusio appellatur. Quomodo res in paucio-
ra ac majora frusta, pro cuiusque generis
quantitate, constatæ considerantur, quam
ut sub pulverum nomine comprehenduntur.
Cujusmodi contritionem à Gale-
no præcipi perpetuo comperies in medica-
mentis ore assumendis, ubicumque res
ipsæ contusæ sint in aliquo liquore deco-
quendæ, & tali decocto abjectis fæcibus
uti oportuerit. Atque hujus generis com-
minutionem vocibus significat *a ογκίαις
ἀδροποτεῖσιν*, quod est, in crassas partes con-
tundere : vel *b ογκίαις καὶ σῆρεις παχυτέραις
στριμών*, quod est, contundere & cribrare
crassiore cribro. Hunc etiam contritionis
modum designavit, ubi filicis radices con-
tundere c̄ præcipiens in Andromachi ar-
teriacis, modo d inquit quod *eis τειδεῖσιν
καλαντίουνται καὶ μεταρράβονται*: hoc est,

Cc 3 in

a Vi lib. 7. de comp. phar. sec. lo. cap. 2. in arteria-
ca delingibili ad omnes internas affectiones, & lib. 8.
cap. 2. ubi secundam affert Andromachi composicio-
nem ex Iampona Pelusiota ad stomachicos. b Vt
lib. 9. de comp. Phar. se. lo. cap. 4. in eclegmate coli-
cis neftares facienti pleuriticis & dyspnoicis. c Lib. 7.
de Pharma. comp. ses. doc. cap. 2. d Postprinci-
pium ipsius cap. 2.

in frusta trium digitorum magnitudinis conciduntur & confringuntur: a modo quod κατέμυονται εἰς διατύλια μῆκος, οὐκ κατέμυοντες ἔργον μεγάλη, id est, conciduntur in frusta digitalis longitudinis, & concisa confringuntur. In altera vero significacione, tritiae aut contusionis voce, id significatur, quod à medicis ac Pharmacopeis peculiariter pulvis appellari solet: & quæ hoc modo contrita sunt, in pulverem redacta esse dicuntur, vel (ut Plinius loquitur) in farinam trita. Sæpius enim ejusmodi pulvis à Galeno & aliis auctoribus nominatur farina. Quamquam proprius loquendo leguminum tantum pulvis dicatur farina: ut combustarum rerum pulvis (juxta b Galeni sententiam) cinis. Atque hunc trituræ modum designare solet Galenus vocibus πέσσαι οὐδὲ σύθει, quod est, tere & cibrare, & interdum una tantum vo-

cc

a Eodem cap. 2. prope finem. Vbi διατύλια μῆκος
verimus cum Plin. Digitalis longitudine, potius
quam cum Cornario, Digitalis magnitudine: que-
niam verbo μῆκος proprie longitudine significatur.
Atque ut hac frustulorum radicis silicis mensura cum
ea quam in arteriaca priori adduxerat conveniret,
necessario intelligere oportet hanc quidem juxta digi-
tiunis longitudinem, illam vero juxta trium digi-
torum transversorum latitudinem esse accipiendam.
Ita enim una ab altera parum differt. b Lib. 6.
de comp. Phar. se. le. cap. primo.

ce πείθει, id est, terere: sed saepius duabus simul vocibus κόπτειν ήγει σύθειν, videlicet, tundere & cribare. Perpetuoque hujusmodi trituræ vel contusionis genere uti illum comperties in omnibus cōpositis medicamentis ore assumendis, ubi cumque res siccæ, quæ tundendæ propontuntur, tota sua substantia compositionem ipsam ingredi debeant. Porro quum in omni contritione tres ordines seu modi considerentur: ut alia crassius, alia tenuius, alia vero medio modo trita dicantur, juxta majorem minoremve aut mediocrem rei terendæ comminutionem: planum quidem est, hos ipsos ordines intra alterutrius trituræ generis limites contentos esse debere: ut quod crassum in eo contusionis genere dici mereatur, quo proprie conquassatio significatur, ab eo multum differat quod crassum similiter vocetur in altero contusionis genere, quod pulveres designat. Quicquid enim in ea rititura quæ res in pulvrem rediguntur crassum dici potest, ut pulveris non excedat fines, contentaneum fuerit: nimimum ne in crassiora fragmenta confringatur, quam quæ pulveris vel farinæ nomen mereantur, Quumque pulveres aut farina quantumcunque crasse trita dicantur, minime furfures ipsos

sua crassitudine exuperent : ita statuendi erunt tres illi ordines in hoc trituræ generæ quo res in pulverem rediguntur, ut quod in eo crassius tritum dicatur, in frustula furfuribus minora, aut saltem minutos furfures non excedentia, sit contusum.

Quod etiam a Actii auctoritate confirmari potest, qui ellebori ramenta, quæ $\Psi\alpha\lambda\varsigma\delta\eta$ appellat, fieri præcipit illius festucis ad furfurum magnitudinem forcipe concisis. Quod vero ejusmodi ellebori comminutioni non conveniat trituræ nomen in sua illa propria significatione qua pro pulveribus usutatur, ex proprio $\Psi\alpha\lambda\varsigma\delta\eta$ significato aperte constat: quod latine sonat ramentum, & expressius b forcipe concisum seu resecatum: Quod tritura quadrat significato fusori, quod ad confusionem & concisionem extenditur, unde manifeste constat ex Actii sententia id quod propriæ pulvis seu farina dici debeat, quantumvis crassius consideretur, & ab auctoribus consici præcipiatur, in minora fragmenta comminui debere quam sint furfures, crassiores saltem illi qui Graece $\pi\acute{\iota}\nu\epsilon\gamma$ dicuntur. Et quoniam pulveres farinæ aptissime comparantur: quemadmodum in hac tres differentias connumera-

vit Galenus & in ling. Hip. explan. inquiens: omnis moliti grani mediocri magnitudine fragmentum $\alpha\lambda\phi\tau\alpha$ vocari, majora, $\kappa\epsilon\mu\alpha$, minora autem $\alpha\lambda\delta\gamma\omega$: ita hisce tribus farinis, aut farinæ partibus correspondentes illi tres trituræ ordines statuendi sunt: vel crassior pulvis $\kappa\epsilon\mu\omega$ æquet, nempe, farinam crassius molitam, seu crassiora farinæ frustula quæ mola probe contrita non sunt, vel etiam crassiorem farinæ partem quæ per cibrum laxiora habens foramina decussa est, quæque nondū ab omni furfure excreta est, sed minutos etiam furfures in se continet (qualis ea est quæ Hispanis dicitur harina baça vel acetite grueſſo) aut ad summum furfures ipsos minutos, qui hac in civitate dicuntur moyvelo. Quod enim per vocem simplicem $\kappa\epsilon\mu\omega$, non possint intelligi furfures crassiores, immo neque farina crassissima & quæ crassiores contineat furfures, constat ex ipso Galeno, b eodem loco asserente hujusmodi crassissimas farinas vocari ab Hip. non simpliciter $\kappa\epsilon\mu\alpha$, sed $\kappa\epsilon\mu\omega\alpha\lambda\phi\tau\alpha$ $\alpha\delta\rho\alpha$. Tenuior vero ei farinæ parti comparatur, quam Galenus citato loco $\alpha\lambda\delta\gamma\omega$ vocat, alibi autem $\alpha\lambda\delta\gamma\omega$ $\kappa\alpha\theta\alpha\gamma\omega$, quod est, farina exacte

Cc s depu-

a In voce $\alpha\lambda\phi\tau\alpha$. b In voce $\kappa\epsilon\mu\omega$.

58 HISP. PHAR. RECOG.
depurata vel purissima: è qua panem ab
eo dictum *καθαρόμενη*, id est, purissi-
mum, vel *οιλιγνίτης*, id est, filigineum
fieri & præcipit: & est tenuissima fari-
næ pars per densissimum cibrum, vel (ut
& Plinii verbo utar) excusorium pollina-
rium transmissa, à Græcis etiam dicta *γύ-
ρη* & *πανσύλη*, à latinis vero tritici flos,
singulari nomine & pollen. Mediocris ve-
ro, seu mediocriter tritus pulvis, ei fari-
næ parti comparetur, quæ à Galeno eo-
dem loco *ἄλφιτη* vocatur, & similæ seu
similagini, Latinis dictæ, correspondere vi-
detur, Hispanis autem peculiari voce
appellatur Rollon. Poterunt autem ii-
dem tres prænotati pulverum ordines, sen-
su in hunc modum determinari: ut dia-
mus crassos pulveres oculis posse disceerni,
mediocres vero digitis cōtrectatos depre-
hendi: tenues autem vix dentibus percipi.
His ita constitutis operæ pretium fae-
rit videre quo triturae significato interpre-
tari consentaneum sit Mesuem, Sylvium,
& cæteros omnes auctores. Quicunque
medio-

a Lib. pri. de alim. fac. cap. 2. ut &
auctor libri de ren. affect. dig. & med. cap. 6.

b Lib. 18. cap. 11. c Pollen proprio in-
tritico flos vero in filagine: iuxta Plinius
lib. 18. cap. 10.

medicamenta expurgantia in compositiō-
nibus crassius conteri præcipiunt. Sane,
cum compositiones omnes in quibus ex-
purgantia medicamenta ingrediuntur (qua-
les sunt electaria, pillulæ, aut etiam tro-
chisci) ex pulveribus confici dicant ipsi
Pharmacopœi, usque eo, ut sicca omnia
collecta, aut scorsim servata ad ipsorum
electuariorum, pillularum, vel trochisco-
rum compositionem, polvoras proprio
ac peculiari Hispanorum nomine à no-
stris medicis ac Pharmacopœis appellen-
tur, quoniam re vera pulveres sunt & pul-
verum formam obtinere debent: Nemo
jam non intelliget trituræ significatum,
quo medicamenta omnia sicca in compo-
sitiones admissa in pulverem rediguntur,
proprie quidem accipi debere, & non
quatenus ad contusionem vel concisionem
extenditur. Itaque tres illæ excogitatæ dif-
ferentiaz, quibus unam trituram crassam
dicimus, aliam tenuem, aliam mediocrem,
ineptissime quidem hic afferentur, si co-
modo quo in confractione vel concisiō-
ne proprie dicta decernantur, & non pro-
ut pulverum ratio exigit, usurpentur.
Atque ita eos qui ex hisce pulveribus
crassissime tuſi aut contriti dicentur, mi-
nime quidem ad furfurum magnitudi-

60 H I S T . P H A R . R E C O G .
nem (ut ex Aetii & Galeni doctrina com-
probatum habemus) accedere , vel sal-
tem minutos furfures non excedere debe-
re. Ex quibus jam manifeste constat quam
turpis ac improbandus error sit , is quo
haec tenus ducti nostri Pharmacopœi scam-
monium & alia ex purgantia medica-
menta suas eompositiones ingredientia ,
quæ ab auctoribus crassō modo teri præ-
cipiuntur , ad grani sesamini , vel milii ,
orizave , aut etiam dimidiati ciceris ma-
gnitudinem confringebant. Qui etiam co-
magis ridendus , vel potius deplorandus
erit , quo absurdior est ratio qua seculi
li in hoc tueri credebant : dicentes ita eis
constitutum esse per quendam Pharma-
copœum , qui superioribus diebus hujus
civitatis Pharmacopolia recognoverat. At
qui ex eis doctiores videri volunt , alium
etiam , si diis placet , huic tanto auctori
comitem adjungebant , a Paulum (in-
quam) qui aliquando ellebori radices ad
sesami magnitudinem contusas assumen-
das præcipiat. Quod si placet , cur non
etiam sua medicamenta conterunt ad la-
thyridis grani magnitudinem , quoniam
idem b illa integra devorare præcipit : qua-
fi vero eadem omnino sit habenda tritu-

ræ ratio in simplici uno medicamento per se assumendo , quæ in eo quod pluribus constat simplicibus : & non potius diversissima. In hoc igitur propositæ disputationis vertitur cardo , an scammonium ac reliqua expurgantia medicamenta , quæ in pulverem trita composita medicamenta ingrediuntur , crassis intra pulvrum metas terenda sint , an tenuius : idque an de omnibus expurgantibus & in omnibus compositis medicamentis statuendum sit , an aliter. Pro cuius controversiæ vera decisione nihil æque facere videtur , atque ipsius tritura usum animadversio : & juxta illos , eosdem trituræ modos determinare , Nam si rem aliquam terendam ducimus , ut ex ejus tritura utilitas aliqua (verbi gratia) malignitatis cuiuspiam correctio , oriatur : planum quietem erit eum trituræ modum quo maxime ejusmodi malignitatis correctio effici possit , magis eidem rei fore convenientem. V fus igitur seu scopos trituræ omnes percurremus : atque eos exponentes , quæstionem ipsam simul decidemus. Tres quidem à a Mesue ac reliquis Mesuem sequutis medicis considerantur scopi : pri-

mus,

a In cann, universal. loco ante estate de
1733.

mus, ut medicamenta simul misceri exactius possint. Secundus, ut facultatem novam acquirant. Et in hoc etiam complectitur Mesues eum trituræ usum qui ratione loci seu partis affectæ consideratur: quem aliqui in hac ejus divisione desiderari contendunt: cuius tamen maximam rationem Galenus habuit. Tertius, ut malefica eorum vis mitigetur ac tollatur. Quibus etiam quartum addere poteris, ut medicamentum, ore sumptum, à nativo ventriculi calore in actum (ut dici solet) melius deducatur. Omnibus igitur medicamentis, in quibus hæc omnia unico triturationis modo obtineri possint, nulli dubium erit quin is ipse triturationis modus conveniat. In eis vero medicamentis, in quibus aliis ex præfatis trituræ scopis unum trituræ modum, utpote tenuorem, aliis vero alium, ut crassorem, expostulet: manifestum etiam est, juxta medicorum doctrinam, ac rationi ipsi consentaneum, ut majoris momenti scopo major semper habeatur ratio, minori non neglecto: quod si omnino differentes fuerint, etiam neglecto minoris momenti scopo, ad eum qui majus emolumentum promittat, magisque ad propositum nobis finita facturus videatur; erit dumtaxat res-

spiciens

spiciendum. Ut si nobis opus sit medicamenta aliqua simul macerare, quorum pars substantiae tenuioris ac superficiariæ sit facultatis, pars vero alia substantiam crassam & magis in profundo sitam sit sortita: sene ratione medicamentorum substantiae tenuioris, brevi admodum macerationis mora opus erit, ut verbi gratia horarum duodecim: ratione autem medicamentorum crassæ substantiæ, multo longiori mora, nempe trium vel etiam plurium dierum. At in eo casu juxta prudentium medicorum præcepta, tot in maceratione ponentur dies, quot ea, quæ crassiores fuerint substantiæ, postulaverint. Et ne à proposito negocio recedam, quum Galeni & aliorum qui illum sequuti sunt, medicorum doctrinam, ad stomachi affectus medicamenta crassiusculæ trita, ad jecoris tenuja, ad renum vero passiones tenuiora conveniant. Si affectus nobis in tribus propositis membris curandus offeratur: necessarium quidem erit medicamenta tenuius conterere. Quippe quum licet hoc modo lævigata non adeo propinquioribus membris conducent (quia non tantum in illis immorari possunt quantum opus esse conjicimus) tamen crassius trita propinarentur, nullas

ex parte distantioribus membris juvarent, ut pote ad illa minime pertingentia. Videamus igitur quis trituræ modus unicuique ex præfatis trituræ scopis magis conveniat, & quis ex his potior sit ac majoris momenti. Sane quanti momenti sit tritura juvare medicamenta, ut melius à ventriculi calore in actum reducantur, & quantum ad illorum, quam vocant, actuationem conducat tenuior ipsorum lævigatione, manifestius est quam ut probatione illa indigeat. Similiter haud parvi momenti est ille trituræ scopus quo malignorum medicamentorum vim maleficam corrigere conamus. Hæc autem correctio duobus modis intelligi potest: nempe, vel in medicamento per se solo exhibendo, de quo non est hic propositum agere: vel si illud cum aliis commixtum esset assumendum. Et hoc rursus bifariam fieri potest: nempe, si per solam proprii medicamenti trituram ejus malitia mitigetur corrigaturve abunde, aut si intercedente ipsa tritura commisceatur medicamentuni malignum, cum aliis quæ ejus melignantatem corrigere goffint. Prioris correctionis exemplum attulit Mesues in colocynthide, admonens eam tenuius tritam meliorem reddi, plusque è sua maligni-

lignite amittere. Neque aliquod usquam malignum medicamentum consuluit aliquis terendum crasse, ut malefica ejus vis corrigeretur, præterquam unus Scapio, qui turbit ac scammonium, ut & ipsam colocynthidem, contra reliquos omnes auctores, non esse exactius terenda admonet, falsa illa sua imaginatione deceptus, quod lœvissime trita, stomachi villis ad hærerent. Quum potius eadem met causa ne stomachi villis adhæreat, terendam tenuissime ipsam colocynthidem præcipiat Mesues, citans in eo ipsum Serapionis filium: ut non immerito quis suspicari possit mendam fortasse aliquam esse in Serapionis codice. Alterius autem correctionis modus quo medicamenti malitia aliorum benigniorum medicamentorum mixtura emendatur, cum ab ipsa mixtione pendeat, idem trituræ modus, quem mixtioni magis couenire ostendero, eisdem similiter conductet. Novam etiam in aliquo medicamento facultatem acquirere, ubi opus fuerit, magni est momenti. Sed neque hoc est semper necessarium, neque in omnibus medicamentis id ex trituræ varietate assequi possumus. In dioplitico quidem, rhabarbaro, ac nonnullis aliis id observatur, quod ctassiuſcule trita expur-

gan-

gantem tantum, aut magis expurgantem: tenuiter vero lævigata minus expurgantem: aut diureticam tantum facultatem obtineant. Quod autem hoc minime contingat in plerisque expurgantibus medicamentis, immo in nullo ex malignis ac valenter expurgatis: nulli non constabit, si singula ipsorum valide expurgantium medicamentorum percurramus. Primo enim colocynthidem melius ac innocenter expurgandi causa mollissime terere ab omnibus medicis jubemur, nemo autem eam quatuor tenuissime lævigatam urinas movere haetenus annotavit. Elleborus vero tantum ab est ut crassus tritus magis expurget quam tenuiter lævigatus, quod contrarium omnino ab antiquis auctoribus observatum reperiatur, nempe, quo tenuius tritum fuerit eo validius expurgare. Idque a Ætius prudenter insinuat, exhibens de ejus ramentis ad furfum magnitudinem concisis, drachmas duas & semis, de pulvillo vero ejusdem drachmam tantum unam & obolos duos. Idem quoque ex b Paulo colligitur qui ellebori radices ad sesami magnitudinem dissectas in potu exhibet, nam in tenuissimum redactæ pollinem virium efficacia

stran-

a Tetr. 1.ser. 3.cap. 131. b Lib. 7.cap. 10.

strangulationes parere admonet. De lathyride similiter manifeste constat ex eodem a Paulo, ejus grana quo tenuius contrita propinentur, eo valentius purgare. Ita enim de his scribit: lathyrides bilem purgant sicut veratrum & scammonium. Offerens igitur, septem octo & usque ad quindecim, Robustis sane & qui liberaliori indigent purgatione manducare præcipe: imbecillioribus & malo præditis stomacho integras ipsas devorare. De scammonio quoque nemo usquam animadvertis neque experimento unquam compertum est expurgantem ejus facultatem ex tenui lævigatione diureticam reddi. Immo ipse Pharmacopœorum dux Nicolaus, in pillulis sine quibus, præcipit bene tritum & cum succo fæniculi per pannum expressum admisceri, Turbit etiam lævissime terunt b multi in compositionibus, & c Serapio illud in magnis antidotis (qualia sunt quæ fermentationem perfectam recipiunt) tenuissime terendum tradit,

a Lib. 7. cap. 4. b Antonius Musa in exam. pil. aggreg. omnes in leis pulveres subtilissimos fore admonet: & de turbit ac colocynthide speciatim assertit in pulvorem subtilissimum esse redigenda. Fernelius quoque lib. sua metho, 7. in diaphanico turpethum tenuissime tritum inspergit. c Tract. de simplic. cap. 330. de turbit.

68 H I S P. P H A R. R E C O G.
tradit, & similiter ubicumque viscidam
pituitam purgare oporteat. Neque id ut
inepte dictum in eo redarguitur: sed ratio
causave, quam ille ejus effectus attulit, im-
probatur: quod, nimirum, tenuis tritum
pituitæ adhæreat. Quod autem eodem
loco dixerit, quod si exhibendum esset in
medicinis laxativis, cribretur cum cribro
ratio, ut sit in eo aliqua grossities ne adhæ-
reat villis stomachi: hujusmodi erratum
in plerisque omnibus valentius expurgan-
tibus medicamentis (ut jam advertimus)
notabitur. Ita enim de colocynthide a
dixerat, quod non multum teratur, ne adhæ-
reat intestinis & ulceret ea: & de b
scammonio, quod non debet multum teri-
ne adhæreat stomacho & noceat ei mul-
tum. Nec vero ille in hoc deceptus est,
quod levissime trita cathartica medica-
menta minus expurgare existimaret. Quin
potius quod ita magis juxta ejus senten-
tiam expurgarent, aperte ex iis colligitur
quæ ipse de c aloë scripsit, quod (nimi-
rum) si subtiliter teratur adhæret villis sto-
machi, & hoc modo plus purgat. Porro
verum hoc esse in universum, ac non so-
lam de medicamentis præfatis, sed & de
quibuslibet aliis valenter expurgantibus
statui

a Cap. 282. b Cap. 303. c Cap. 291.

statui posse , non modo ex subtili eorum
lævigatione vim suam per aluum purgan-
di non amittere , sed eo magis aut saltem
violentius expurgatura quo tenuius trita
fuerint , ratione ipsa convinci videtur .
Quippe quum ut facilius est impleri potu
quam cibo , sic quanto tenuius lævigata
aut etiam liquidiora fuerint medicamen-
ta , tanto melius ac perfectius (ut loqui
solent) actuentur , cæleriusque in corpus
rapiantur , & latius sese diffundant , an-
gustosque partium meatus penetrant :
quas ita citius quidem ac vehementius af-
ficiunt . Unde si hoc modo lævigata pro-
pinentur sola expurgantia maligna , magis
quidem eorum vaporibus atque etiam ali-
quanta tenuioris eorum substantiæ por-
tione partes principes ferientur ac velli-
cabuntur : evenietque ut ex majori horum
impetu & efficientia cumulatius succi al-
lificantur ac trahantur , majorque inde , aut
si in aliquibus non major , violentior sal-
tem ex nimia eorum commixione , con-
sequatur purgatio . Vnde noua injuria su-
spectum esse debet quod Ioubertus in sua
Pharmaceutica , communis Pharmacopœ-
iarum ac vulgariūm medicorum errore
ductus , scripsit , trituram crassiorem omni-
bus fere catharticis convenire , quippe
quum

quum tardius meant vehementius agant.
 Atque sapientius ille quidem ^a lib. suorum paradoxorum dixerat, tenujorem trituram multū conferre ad actionem medicamentorum tum faciliorem, tum evidenterem. Minus vero terendum quod Ferdinandus ^b Mena dixit, quod quanto in majores partes effractum fuerit purgans medicamentum, tanto fælicius tractionem suam in ventriculum perficiet: dummodo nō præpediat quam vocant actuatem. At verius quidem dixerat ^c Antonius musa, de Pharmacopœorum dubio prudenter statuens, an scammonium pillulis ingredi debat in tenuissimum pulverem vel in crassum redactum: Quod si quis scammonium in pulverem redactum, & nulli cōpositiōni mistum, sed vel ex vino vel jure insumeret, gravia forte symptomata pateretur. At cum in pillulas conformatur, multa commista habet, & in tota compositione non est amplius pulvis, sed crassius quoddam corpus. Et cum ventriculi calore eliquatur, in pulvē non educitur, sed in substantiam quandam liquidam. Atque ita doctissimus medicus ^d Ioannes Fernelius afferere non dubitavit pillularum drachmā unam li-

Quoate

^a Lib. 1. parad. 1. ^b In suis comment. in Gal lib. quos quibus & quando purg. oport. ^c In examine pil. sine unibus. Lib. 4. meth. cap. 14.

quore solutam non minus purgaturā quam
duriorum duas & ^a Andernacus quidē suis
scriptis cavet, ne scammonium ex jure ali-
quo, aut in catapotia redactum, cum juscu-
lis præbeatur. Sic enim perniciem potius
quam sanitatem ad ferre solet. Quod ille ex
^b Amato accepisse videtur, qui scammo-
nium aut pillulas, juribus aliquatas, in po-
tu exhiberi magnis obsecrationibus vetat.
quippe quū inde multis mors subsequatur.
Idq; non modo experimento comprobare,
sed & ^c Actuarii auctoritate confirmare ni-
titur, qui in hunc modum scripserat: scam-
monium vero non censeo juribus inferen-
dum, quod experientia compertum est, id
cū ipsis conciliari non posse. In quo tamen
advertisendū videtur non esse Actuarii mē-
tem scammonium in aliquo humore exce-
ptum nunquā simpliciter propinandū esse:
cum ipse ^d antea ubi de scammonio se or-
sim egisset, ita scriberet: datur per se ex mel-
le vel ptisanæ cremore, quibus clam volu-
mus hanc potionem præbere: sed illud tan-
tum voluisse, quod in juribus, quorum illic
meminit, exceptum non assumeretur, quo-
niam cum illis minime conciliari compe-
nisset. Attamen utcumq; explicetur Actua-
rius,

^a Lib. de medic. vet. & nova. comm. 2. dial. 5. ^b In
suis comm. in Diosc. lib. 4. cap. de scammonio. ^c Libe.
de medic. compos. ^d Eodem libro.

rius, ex Fernelii quidem, & aliorum quos citavimus, sententia manifestum fit scammonium per se, liquore aliquo exceptum vel solutum, magis quidem aut saltem violentius purgaturum, quam in catapotiis exhibitum. Id quod etiam unumquemque periculum facientem experientia ipsa comprobaturum cum præfatis auctoribus arbitramur. Quod vero de reliquis valenter expurgantibus sit idem sentiendum: ut ratione eadem convincitur, ita experientio quoque perinde ac in scammonio eventurum minime dubitamus. Quod si aliquis contra Fernelii & aliorum doctissimorum hominum sententiam contendat, medicamenta nulla, tenuis, lœvigate magis expurgare quam crassiuscule trita, atque maligna illa medicamenta ex nimis eorum lœvigatione facilius in ventriculo actuationem vocatam suscipientia, indeque celerius in corporis partes rapta & penitus earum meatus subeuntia, humores potius commovere quam vacuare etiam si contrarium in plerisque ipsa attestetur experientia, & in paucissimis illud quidem contingat: nihil omnitis id ipsum tanquam verum eis in omnibus etiam concedemus, utpote assertioni nostræ nihil officiens, dummodo nobis, id quod neutquam in-

ficiari poterunt, concedant, illa eadem medicamenta, quæ sua nimia ac violenta tractione humores commoverunt & non vacuarunt, eos quidem per urinas nunquam vacuasse: atque in illa maxima humorum agitatione, ubicunque contigerit, multo minus quidem per vesicam quam per aluum successuram vacuationem. Sed ut eo unde digressus sum revertar, quamquam in aliquibus medicamentis magni momenti sit ad diversas facultates exercendas eorum tritura crassior aut tenuior: id tamen in omnibus non contingit. Quod vero dixit Galenus de diospolitici tritura agens, ejusmodi præcepti in omnium medicamentorum compositione meminisse expedire: id quidem nihil nobis adversatur, ut nostri credunt Pharmacopœi. Si quidem non vult illic Galenus pro præcepto universali censeri (ut ipsi inepte interpretantur) quod medicamenta quæcunque crassius trita aluum ducant, tenuius trita urinam moveant. Neque enim de diacalam inthes medicamento, de quo tunc agebat, & cuius gratia diospolitici meminit, aliquid tale protulit. Sed illud dum taxat pro præcepto universali observari commendat, quod proxime præcedentibus verbis admonuerat, tenuius trita in-

Dd totum

74 H I S P. P H A R. R E C O G.
totum corporis habitum maxime digeri: è diverso autem crassius trita, in ventre hæ-
rere, ut quæ tenues venas ac corporis mea-
tus subire nequeant. Atque hinc fieri ut
medicamentum diospoliticon crassius tri-
tum dejiciat aluum, minutissime vero læ-
vigatum urinas moveat. Et similiter quæ-
cunque medicamenta duplici sint faculta-
te prædita, tum aluum solvente tum uri-
nas ciente, si in subtilem pollinem redi-
gantur, cum in ventriculo moram non fa-
ciant, pervadentia corpus, per urinas, men-
ses, aut sudores, potius quam per seces-
sum, excrementa detrudant. Atque hic
est verus Galeni in præfato loco sensus.
Non quod ille tam absurdam unquam sen-
tentiam somniaverit, quæcumque per
aluum dejectoriam facultatem habeant, te-
nujus contrita eam amittere ac diureticam
acquirere. Quum potius in valide expur-
gantibus medicamentis dejectoria eorum
vis per tenuissimam trituram non modo
non deperdatur, sed validior multo (ut
abunde jam ostensum est) reddatur: ex
reliquis vero expurgantibus paucissima ad-
modum sint, in quibus hoc contingere
possit. Adeo autem hujuscemodi faculta-
tum transmutationem parvi pendit Gale-
nus in expurgantibus omnibus medica-
mentis,

mentis, ut vel in hiera ipsa ab Andromacho ad stomachicos composita, præcipiat a lib. 8. de comp. Pharm. sec. loc. omnia ex quibus componitur, nempe, junci odorati flores, ^{et} xylabolsamum, mastichem, crocum, nardum indicam, asarum, cinnamomum, & aloem, ὥψ λεάρας, id est, simul lævigata reponi: non contentus dicere τζίψας, quod proprie significat trita, ut ἦ λεάρας tenuiter trita. Tametsi Cornarius haud satis apte in hoc, ut nec in multis aliis hujus libri locis, trita tantum verterit. Ex quibus jam evidentissime constat in expurgantibus medicamentis non tanti momenti esse illum trituræ scopum, quo novam aliquam facultatem medicamento acquiri proponitur, quam aliorum, cuiusque non sit major ratio habenda. Quod idem quoque de ea trituræ indicatione, quæ à parte affecta aut loco

Dd 2 desu-

a Cap. 2. b λεάρας enim vel λεάρια, ut & λεών, correspondet verbo latino lavo seu lavigo. Quod ut proprie significat idem quod complano seu pulio, ita etiam designat idem quod tenuiter tero. Atque ita quando vocibus λεάρια vel λεάρια aut λεών exprimitur id quod designat molo aut tero. oportebit accipere eam uolitaram aut trituram, tenuem, qualem exprimit verbum lavigo. Ut voces illæ Graecæ id ipsum significant quod λεστέρβιο, seu λεπτὰ τζίψα.

76 HISP. PHAR. RECOG.
desumitur, similiter intelligetur. Reliquum jam est ut de eo trituræ scopo agam, quo medicamenta melius commiscere studemus. Quod quidem reliquis omnibus scopis præferri debere, ac tenuissimam omnium trituram exposcere, sic ostendam. Compositorum medicamentorum triplex est genus. Unum, in quo, quæ à medicis fermentatio dicitur, spectatur, nimirum, mutua facultatum simplicium medicamentorum, compositum ingredientium, aetio & passio à philosophis appellata, eo usque procedens, quoad alia tertia ex omnibus in ipso composito confletur facultas. Cujusmodi medicamentum est vere mixtum arte factum: qualia sunt antidota illa magna à veteribus composta: theriaca, Mytridatum, aurea Alexandria, & alia similia: sic & electaria dicta, & aliæ quæcunque compositiones, in quibus vel liquida tantum, vel liquida cum siccis arte ac caloris ope convenienter permiscentur. Alterum est eorum, quæ et si ita commode misceri nequeant ut perfectam fermentationem, quam exigunt perfecte mixta, consequantur, arte tamen ita componuntur ut diutius fervata, mitionis rationem adumbrent, & quodammodo fermentationem aliquam recipiant:

qua

quæ etsi non sit illa vera actio & passio facultatum medicamentorum simplicium, ipsum compositum constituentium, qua ex iisdem, licet diversa potentibus, una tamen facultas consurgat, ut dixit ^a Mesues: nihilominus potentiorum medicamentorum vires, quadamtenus aliorum eis ad mistorum confortio ac concursione, perfringuntur. De qua fermentatione intelligebat ^b Fernelius, quum monuit pillularum misturam initio molliusculam esse debere, ut simplicium concursione, fermentatio proba fieret. Hujus etenim generis medicamenta sunt ea, quæ in officinis pillularum forma vel alia simili parantur. Tertium autem compositorum medicamentorum genus est eorum, in quibus nulla prorsus fermentatio spectatur; cuius generis sunt pulveres omnes ex rebus siccis constantes; citra ullam rei aliquius humidæ misturam. Quod itaque in compositis omnibus medicamentis, quæ vere mista sunt, ac exactam fermentationem suscipiunt, potissima sit habenda ratio hujus scopi, quo medicamenta melius commiscere intendimus, & quod ut exactius misceantur medicamenta, in exquisitum lavorem trita esse oporteat, ex ipsa

Dd 3 mistio-

^a In suis omann. universal. ^b Lib. 4. meth. cap. 5.

mitionis natura ac ratione constat. Potissimum enim in mistione propositū est, ut omnia simplicia quæ committentur, in unitatem coēant (ut inquit ^a Actuarius) quo maxime se invicem afficiant, & tandem ex mutua illorum actione & passione una in composito (ut dixi) facultas emergat. Et siquidem mistio nihil aliud (ut nos docuit ^b Aristoteles) quam mistilium alteratorum unio. Sed quo subtilius in lævissimum pulverem comminuta illa fuc-
tint, cum partibus suis minimis se mutuo contingant, promptius & valentius id ef-
ficient. Igitur nihil æque ejusmodi mistio-
ni conducere valebit, atque ipsa siccorum
simplicium in mollissimum pulverem læ-
vigatio: nec contra aliud magis eidem ob-
stabit, quam illorum crassior tritura. At-
que ita dixerat ^c Galenus nihil per totum
cum alio posse commisceri, nisi prius in
partes exiguae fuerit comminutum. Quo-
niam vero ab omnibus receptum est, per-
fectam fermentationem electariis inesse,
ac vere mista, per artem facta, dici illa pos-
se: necessario jam consequitur, medica-
menta sicca, illa ingredientia, quæ in pul-
verem

^a Lib. de medic. compos. prope initium. ^b Lib. 1.
de gener. & cor. cap. ultimo. ^c Lib. 12. de usu part.
cap. 3.

verem redigere ipsorum mandant auctores, terenda cuncta esse lævissime. Id quod etiam testatur Nicolaus ille Alexandrinus vetustior, cuius personam induit apud Pharmacopœos Salernitanus Nicolaus, in proemio sui antidotarii ita scribens: pulveris autem cribratio duobus modis fieri debet. Nam in electariis subtilissime cribari debet: in aliis vero medicinis crassius, maxime in laxativis. Unde in hoc saltem culpa se excusare nostri Pharmacopœi nequeunt, quod contra sui Nicolai oraculum in electariis medicamenta, expurgantia crasso modo terant. Quod vero similiter sint subtiliter terendi pulveres in secundo compositorum genere, quæ licet vere mista dici nequeant, aliquam tamen fermentationē suscipiunt, ut pillulæ, si ejusmodi compositiones ingrediantur expurgantia aliqua medicamenta ex malignis ac valide purgantibus, inde etiam evincitur, quod ex lævi trituratione, juxta ejus tertium scopum à Mesue commendatum, malitia expurgantium haud parum subducitur ac aboletur. Deinde ut illorum malitia, aliorum sibi adjunctorum freno, compescatur: Necessarium omnino est, ut omnes eorum particulæ cum aliorum particulis quam minutissime fieri

fieri possit divisis, se invicem contingent
(perinde ac dixi necessarium esse in vera
mystione) ut eorū malefica vis à benignior-
um miscella ac cōsortio, comprimatur, &
promptius in agendo ac patiendo cuncta
veluti fermententur. Quī enim quæso in
scāmonio vel turbit, quod in pillulis, post
earum cōpositionis annū, majus milio aut
sesamo reperitur, tale omnino quale serva-
tur in pixide, correctio aliqua aut represso
eorum malignæ facultatis sperari poterit.
Quum ut hoc fieri possit, oporteat omnia
sibi ad ipsorū malitiam cōpescendam cō-
mista eo usq; permisceri ac confundi, dum
ex mutua eorū qualitatū actione, substanci-
tarum quædā sit æquabilitas & æquabilis
omnium unitas. Verum enim vero quam-
quam expurgantia illa maligna, pillulas in-
gredientia, correcta antea fuissent, ut si scā-
monium in cytonio malo coctum prius ef-
set: ne tunc quidē crassa illa tritura quæ in-
ter pulverum terminos continetur, eis con-
veniret. Tantū abest, ut monstrosa illa, ex-
purgantium medicamentorum contusio, à
nostris Pharmacopœis in pillulis usitata
ferri ullo modo possit. Quis enim ex ejus-
modi tritura eam nō pertimescat in medi-
camentis purgandis anomaliam, quā Hip-
pocrates & Galenus Cane pejus & Angue
(uti

(ut dicirur) vitandum semper docuerunt. Deinde nisi pillularum massa pro singulis dosibus conficiatur, quo ingenio aut arte consequi poterit, quin in una dosi plurimū, in alia vero parum aut nihil validi expurgantis ingrediatur. Quod quantum incommodum sit nemo non videt. Atq; idcirco medicamenta talia, si non tenuissime lævigata, saltem adeo tenuiter trita esse oportebit, ut æqualiter omnia cōmiseri possint, nec in una dosi plus reperiatur ex aliquo præfatorū, valide expurgantium, quam in alia. Ejusmodi autem trituram nō modo in scāmonio correcto, sed & in non correcto, ac aliis etiam valide expurgantibus concedimus, ne nimium morosi, nonnullis viris doctis hoc ita decernentibus, videamus. Quod si pillulae aut alia quæcunq; secundi generis cōposita medicamenta, quæ ad expurgandū in forma solida solent exhiberi, ex benignioribus sint composita medicamentis, citra maligni alicujus medicamenti misturam: tunc quidem quæ inter ea adeo tenui ac superficiaria sint prædicta substātia, ut ex nimia tritura eorum vires exolui ac dissipari posse timeamus, hac tantum ratione non esse subtiliter læviganda cense: non autem ea quæ vulgo dici solēt, ut ex majori in ventriculo mora fœlicior succe-

dat purgatio. Quippe forma solida, qua exhibentur talia pharmaca vicem crassissimæ trituræ gerit; majorque ex hoc modo exhibito medicamento, mora in stomacho sperari potest, quam si crasse tritum & jure aliquo exceptum in potu propinetur. Atque ita aperte constat nihil omnino in hujusmodi medicamentis compositis impedire tenuissimam trituram eorum quæ haud omnino superficiariam sortita sint substantiam: tenuem vero eorum, quorum substantia adeo lœvissimam trituram non sustineat. Immo etiam vel in his maxime procurari debere, ut quantum eorum substantiæ natura permittat, tenuior sit tritura, ut melius quoad id fieri possit omnia simul misceantur, atque ita eam fermentationem consequi valeant, quam ipsius compositionis modus suscipere queat. Cui etiam adde Galeni auctoritatem, cui una contra omnium aliter sententium turbam abunde satis ponderis esse debet. Is a enim

in

a VI lib. 7. de comp. Phar. sec. lo. c. 5. in catapotio concoctoris ex libris Perigenis ad tussim & destillationem, præcipiens res ejus compositionis siccas λεῖας, i. lavigatas excipere. Et in catapotio alio ad omnem tussim & fluxionem & abscessus internos ex Apollonio, ubi siccata quoque λεῖα, quæ similiter lavigata significat, aqua excipere jubet. Quibus in lo. is. ut & in aliis multis Janus Cornar. λεῖας & λεῖα minus quidem proprie (ut jam advertimus) vertit tristis

in suis de composit. Pharmacor. lib. ubi catapotiorum & similium compositionem meminit, sicca omnia, ex quibus componuntur, tenuiter lævigare mandat. At enim si medicamenta componenda, in pulverum forma servanda sint, quale esse dixi tertium compositorum medicamentorum genus: tunc omnia crassiuscule terenda existimarem, ubi ad ventriculi aut partium ei vicinarum curandos aliquos affectus, eadem exhibere opus fuerit: quoniam hoc modo trita, majorem in ventriculo moram facientia, fœlicius ac plenius actiones suas absolvant: ut è diverso si affectus curandus fuerit in aliquo ex remotioribus à ventriculo membris, tenuius erunt juxta Galeni præceptum læviganda. Demum si ex valentioribus illis ac malignioribus catharticis aliquod solum per se in pulvères redactum propinare conveniat, crassius quidem tritum exhibendum censem: nec modo id crasse tritum, sed in forma solidiori commodius multo exhibetur. Ita enim & innocentius purgabit, & majorem moram in ventriculo faciens à remotioribus partibus succos expurgandos trahet. Nam quemadmodum composita medicamenta in pillularum aut alia solida forma exhibita, ob majorem quam fa-

84 HIST. PHAR. RECOG.
ciunt in ventriculo moram ex remotioribus corporis partibus succos trahent, quam si liquidiori alia forma sint assumpta: ita & eadē similiter ratione maligna expurgantia simplicia, quia quo crassius fuerint trita eo majorem in ventriculo morā contrahent, ipsius quidem moræ ratione è remotioribus partibus humores elicient. Quanquam alioqui non tanta copia eos trahent atque evacuabunt, quam si eadem tenuius contra exhiberentur. Ut enim antea à me ostensum est, ejusmodi valenter expurgantia medicamenta efficacius quidem trahunt & evacuant, tenuiter comminuta, quam crassius tusa aut integra devorata. Nec vero alicui dissorum aut à ratione alienum videatur, quod hujusmodi medicamenta in solidiori forma vel etiassimili trituratione exhibita, à remotioribus partibus, sed minus, trahant & evacuent humores, quam si liquidiori propinentur forma, vel tenuius laevigata: Quum fere idem in igne eveniat, qui panes quos moderatus existens in furio exacte tam interius quam exterius concoquit: nimium contra accensus, illos inflammans, exterius adurit, interius vero percoquit: & similiter carnium in veru externas quidem partes exurit, intimas autem crudas relinquit. Quoniam

itaque

itaq; medicamentum valenter expurgans,
tenuiter tritum, atque in jure aliquo dilutū,
melius ventriculi calore elaboratur, quam
solidiori forma devoratum, & siccirco ma-
gis ad suas opere exprimendas facultates
fuscitatur ac promovetur, & perfectius (ut
dicit solet) actuatur: suis quidem integris
viribus potentius redditū, tanquam solutis
habenis, tum substātia ejus tenui in corpus
pervadente, tum vaporibus largius ex ven-
triculo transmissis, humores cunctos valen-
ter ad ipsum ventriculum ac intestina con-
vehit, & partes circumvicinas vellicās hu-
mores quoſcunq; obvios confertim detur-
bat, simulq; cum illis educitur, antequam
ad remotiora permanere possit. Quippe
quum liquidius existens, facilius à natura,
eius violentiam ac furorem averfata, fuc-
cifq; ab eo attractis irritata, cum iisdem per
alvum detrudatur. Atq; hoc sane modo &
cum hisce à me præfinitis limitibus ac cau-
tiunculis intelligendos credo omnes bonos
auctores, quicunq; expurgantia Pharmaca,
crasso modo trita, exhibenda scripserūt. Et
Silvium, quum scammonium in catapotiis
esse crassius terendū præcipit, vel amice in-
terpretandum, ut in multis aliis suis scriptis
interpretari oportuit: vel ejus opinionem
uti falsā, ac rationi & doctiorū auctoritati-
bus

bus repugnantem rejiciendam. Quæ tamen amice explicari poterit, si dicamus per crassius intelligere minus subtile, quam in reliquis compositionibus: vel si scammonium in ipsis catapotiis esset in succo aliquo solvendum, ut fit in pillulis sine quibus & de fumaria: aut cum ipsum scammonium est incoquendum, uti sese interpretatus est ipse in iis quæ antea ex illo citavi. Quo etiā modo intelligit Ioubertus in sua Pharmac. in annotation. in elect. ē succo rosar. Nico. ita inquiens: porro crassiuscule tritum esse volunt scammonium. Quod admitto si fuerit coquendum, aut calidissimo syrupo permiscendum, quo dissolvatur exacte. Alias tenuissime pulverari debet, ut exactius permisceatur. Nec lævigatione exacta nocet, ubi coctionem ferre non debet. Qui enim scribunt hoc crasso modo teri debere, supponunt esse coquendum cytonio malo, vel aliter. Sed qui hanc opinionem tueri student, rursus mihi objicient, tum ex Mesue, tum ex aliorum doctissimorum medicorum sententia, non omnia medicamenta uniformiter terenda: sed quæ ex illis vim in substantia tenui ac superficiaria sitam sortiunrur, crassiuscule & minus accurate terenda esse: ut flores & aromata, quorum nimis attenuatorum

vis facile disperditur : quæ autem vim & facultatem in substantia crassa positam obtinent , tenuissime & in exquisitum lævorem terenda . Atque ex expurgantibus medicamentis nonnulla vim superficiatam habere , quæ magnam trituram minime ferant: ex quibus unum est scammonium , cuius præcipue causa quæstio hæc orta est . Nam de illo scribens *a* Mesues , ita ait : & ipsum de trituratione modicum sustinet , qua propter oportet ut in ejus contritione non nimium insistatur . Et de tritura in universum agens , ita *b* scribit : sunt quædam quorum virtus cito tollitur : ut sunt debilis texturæ : & hujusmodi non multa indigent trituratione : sicut scammonia Antiochena bona , verum in grossa expedit ut plus in triturando insistas . Omnia enim quanto plus vel minus sunt grossa vel subtilia , tanto plus vel minus opera triturationis indigent . Similiter autem Avicenna multam scammonii tritaram videtur damnare , ita *c* scribens : & ex medicinis sunt quædam quarum virtus propter contritionem destruitur , sicut scammonia . Quare oportet ut ultima facilite

a Cap. proprio de scammonia. *b In canonibus universalibus. capit. de tritura,* *c Lib. tritara 1. cap. 5.*

cilitate conteratur, ne ex contritione caliditas eam consequatur, corruptens ejus virtutem. Præterea, quum non modo juxta Mesuæ, sed & juxta Galeni præceptū, nobis quoque receptum, in illo de diospolitico exemplo, ea medicamenta quæ in corpus altius penetrare studeamus, in tenuissimum pollinem terere oporteat: contra vero negligentius, quæ moram in ventriculo aut ei vicinioribus partibus facere velimus: Atq; ex expurgantibus medicamentis quædam eriam sint quæ ex nimia lævigatione expurgandi facultatem, quam crassiusculle trita possidebant, amittant, aliamque novam per urinas movendi acquirant: ut in Rhabarbaro concessi: Quo nam pacto ego hic omnia tenuissime terenda esse contendo? Pro quibus objectionibus dissolvendis, animadvertisendum est, quod alii etiam ante me tradidere, duos esse terendi medicamenta modos: alterum quo medicamenta aliqua valido pistilli iectu tundi oporteat, alia vero clementer friare, conveniat ducto per mortarium molliter pistillo. Alterum, quo rursus alia medicamenta diutius, ut pote, trituram longam sustinentia: alia vero parū diu, ut pote eam brevem exigentia, teri oporteat. Animadvertisendum etiam quod ex medicamentis

alii

alia sunt quæ ut in subtilissimū pulverem cōminui possint, tum valenter tum diutius teri expostulant: alia contra, quæ nec longiorem, nec validam trituram sustinentia, parum diu ac clementer friare expediat, etiam si in tenuissimum pollinem redigenda forent. Alia quæ longiusculam trituram sustinentia, validum tamen pistilli ictum non ferunt: & è diverso alia quæ pistilli ictum ferentia, longam tamen trituræ motam minime sustineant. Quamquam vero medicamenta ea quæ validā & longiorem trituram, aut alterutrum non sustinent, si contra trituræ suæ substantiæ cōgruentem modum, citra ullam artis cautionem, mollissime lèvigentur, quam plurimum ex substantia ipsorum tenui & suis viribus amittant. Nihilominus falsissimū est quod nonnulli credunt aliquod posse dari medicamentum, quod neutiquam mollissime lèvigari possit, quin contra substantiæ suæ exigentiam teratur: unde si ejusmodi medicamentum lèvigeletur in tenuissimū pulverem, necessario ejus tenuem substaniam difflari vel vires deperdi. Ita enim natura cōstitutū est, jugiter hæc inter se adeo consentire, ut nullum sit medicamentum quod validam ac longam triturā exposcat, quin ut in levissimum pulverem redigatur, eadem

90 H I S P. P H A R. R E C O G.
dem valida ac longa tritura indigeat : &
contra nullum ex his quæ nec validam nec
longam trituram ferunt , quin clementi
pistilli plaga, ac brevi trituras mora, in læ-
vissimum pulverem reddi possit. Quod ex
ipsa rerum natura ac constitutione mani-
festo consequitur. Quæcunque enim va-
lidam ac longam trituram sustinent , ea-
dem sua natura substantiam crassam, den-
sam & duram, aut lentam, lignosam, ner-
vosam , aut membranosa , lapidosam,
aut metallicam sortiri necesse est. Hæc
autem eadem rebus omnibus convenient
fractu contumacibus , & quæ longam ac
validam trituram expostulant, ut teuuissi-
me lævigari possint, quippe quæ vires suas
validas in profundo sitas ac ægre solubiles
obtineant. Similiter quæcunque neque
longam, nec validam ferunt trituram , ne-
cessarium est substantia constare tenui, ra-
ra, friabilique, & quod vires imbecillas ac
superficiarias obtineant : hæc autem ea-
dem etiam convenient ac consentiunt cum
iis quæ clementer tantum ac parum diu tri-
ta, facile in mollissimum pulverem læviga-
ri queant. Porro id ipsum quoque ut ab
omnibus receptum, ac ipsa rerum notione
confirmatum asserit ^a Galenus , inquiens:

^a Lib. de simpl. med. fac. cap. 11.

tenuum esse partium ea dici quæ facile in tenues partes comminuuntur : solidarum, crassarumque partium, quæ contra : tum dura, viscosa que, ægre ac difficulter, aut non omnino, in tenues comminui posse : fragilia vero, & quæ citra viscositatem mollia sunt, prompte in tenues solvi. Neque vero inficior, medicamenta multa reperiri, quibus aliquantulum longiori aut minus clementi tritura, quam eorum substantiæ modus exigat, comminutis, facilius ac promptius eorum, vel substantia tenuis diffletur ac evolet, vel vis ac facultas exhaletur ac pereat, quam in aliis, eundem trituræ modum exposcentibus, contingere posset. Immo etiam esse quæ tametsi convenienti suæ ipsorum substantiæ modo levigentur: tamen adeo tenui, exolubili ac facile inflammabili substantia sunt prædicta, ut nisi maxima diligentia ac arte terantur, non parum ex illorum substantia ac viribus evanescat & resolvatur. His ita expositis, facillimum jam erit proposita argumenta diluere. Quod enim dicunt medicamenta nonnulla esse, quæ substantiam tenuem ac superficiariam tortita, crassiusculæ & minus accurate teri conveniat, quoniam nimis attenuatorum vis facile ac prompte disperditur : partim quidem concedo,

cedo, ac partim nego. Cocco dolibenter, & assero etiam, verissimum esse quod multa sint tenui ac superficiaria substantia prædita, quæ nec longam nec validam tritaram sustineant: sed quod inde consequatur ea crassiuscule fore perpetuo terenda, quoniam eorum nimis attenuatorum vis facile disperditur, id vero nego. Sed quæ sunt substantia tenui prædita, per se sola exhibita aut in pulveribus cum aliis commista, crassiuscule aut minus accurate terenda censentur optime. At in compositionibus iis, in quibus, vel vera mistio contingit, vel aliqua fermentatio expectatur, subtilissime & omnia lævigari rationibus à me antea traditis omnino necessarium est. Neque timendum ne eorum nimis attenuatorum vis facile disperdat, quoniam quantuncumq; tenui ac inflammabili substantia sint prædita, si juxta artis præcepta terantur, impossibile est ex eorum tenui tritura vires suas disperdi. Quod Galeni præceptum universale sit observandū, quo in ventriculi aut ei vicinarum partium affectibus crassius, ut in remotiorum ab eo partium curatione, tenuus sint terenda

medi-

a Prater nonnulla ex validis ex purgantibus, & potissimum scammonium, qua in pillulis & aliis compositionibus in quibus vera mistio non contingit, minus subtiliter terenda conceditur.

medicamenta, ego quoque affero & commando : neque aliquid ei contradico cum in electariis aut pillulis omnia lævissime teri præcipio. Pillularum enim mappa, & electaria etiam ipsa, si ad solidam formam reducantur, ut in bolo devoretur, majorem moram in ventriculo faciunt, quamvis omnia simplicia, ex quibus composita fuerint, sint mollissime lævigata, quam quivis pulveres per se exhibiti. Quod autem de scāmonio expressis verbis scribit Mesues, de trituratione modicum sustinere: & ego de Rhabarbaro concedo, tenuissime lævigatum urinas movere, crassius vero tritum per ventrem expurgare. Hæc quidem tenuius cribrata nullum omnino negotium mihi faceissent. Si enim Mesues per verba illa à me citata sentire voluit scammonium nullo modo subtiliter lævigari posse, citra ejus virium dissolutionem ac jacturam : falsum id esse ex his quæ jam demonstravi appareat: atque jure optimo in eo à Manardo reprehenditur. Sin potius nihil ille tale intelligit, nisi tantum scammonium longam trituram non ferre (ut ipse se ipsum apertissime declarat, cum subdit: quare oportet ut in ejus contritione non nimium insistarur) vel quod confusionem quæ violenta manuum pulsione

94 H I S P . P H A R . R E C O G .
ne fiat non sustineat (ut Ioannes Costæus
& alii docti virti interpretantur) argumen-
tum sane ipsum evanidum, non autē scam-
monium, relinquitur. Adde quod Mesues
ipse hoc de scāmonio Antiocheno & opti-
mo dixerat, non autē de crasso ac deterio-
ri, quale id omne est quod ad nos nunc af-
fertur, de quo ita dixerat: verum in grossa
scāmonea, expedit ut plus in triturādo insi-
tas. Quod autē dixit Avicena destrui vir-
tutem scammonii propter contritionem:
ex ejus verbis statim subjunctis constat, per
contritionem intelligere validam illam in
triturando pistilli plagam : quam cum
scammonium non sustinet , friari illud
clementer oportet . Et hoc est quod ille
dixit : ut ultima facilitate conteratur , ne
ex contritione caliditas illud consequatur.
Quod vero de Rhabarbaro concedo cra-
siuscule tritum per ventrem evacuare , te-
nus vero , urinas movere : hoc quidem
non est facultatem quam habet amittere,
ac aliam novam acquirere. Siquidem una
ac eadem facultas ejus est humores sibi
cognatos expurgandi. Quos aut per aluum
aut per vesicam cum urinis juxta ejus tri-
turæ modum pellit. Deinde cum urinas
illud movere dicimus tenuiter laviga-
tum, intelligendum est , si illud solum aut
cum

cum aliis in pulverem redactum in potu
præberetur : at in electariis cum aliis sim-
plicibus medicamentis mutuo unitum , ac
solidiori forma propinatum , cum in ven-
triculo moram faciat , perinde ac si per se
crasse tritum exhiberetur , per aluum ma-
gis quam per vesicam quocunque modo
tritum evacuabit . Ut igitur me tandem
recipiam , ac sententiam nostram in sum-
mam colligam , pro universali præcepto
statuendum censeo , in omnibus medica-
mentis perfectam fermentationem reci-
pientibus , perpetuo omnia trituram exi-
gentia quam tenuissime læviganda : in re-
liquis vero , si ex eorum genere sint quæ
fermentationem aliquam tametsi non per-
fectam admittant , similiter omnia tenuis-
sime terenda : præter ea quæ substantiam
adeo tenuem ac exolubilem obtinuerint ,
ut tantam triturationem citra suarum vi-
tium jacturam sustinere nequeant : hæc
enim haud ita tenuissime , nisi quantum eo-
rum substantiæ natura permittat , erunt te-
nuiter terenda . Expurgantia quoque , ho-
tum compositionem ingredientia , pote-
tunt similiter haud omnino exquisite læ-
vigari . Sin nulla omnino fermentatio in
eis sperari possit , cujusmodi sunt pulveres :
tunc habita ratione loci aut partis affectæ ,
juxta

96 HIPS. PHAR. REC. O. G.
juxta Galeni præceptum , ad stomachi af-
fectus crassius , ad alios vero eo tenuus quo
longius ab stomacho distiterint , erunt ipsi
pulveres terendi. Quanquam ubi in illis ex-
purgantia aliqua fuerint , de quibus hic po-
tissimum agitur , si benigna illa sint nihil
omnino incommodabis si juxta Galeni men-
tem etiam ad stomachi affectus tenuus te-
rantur : nisi in quibus ob facultatem diure-
ticam , quam simul cum solutiva obtinue-
rint , timeatur , ne humor per urinarum vias
deducatur. Ut in Rhabarbaro. Hæc enim
crassiuscule teri oportebit. Similiter si ex-
purgantia ipsa maligna fuerint , ex quorum
violentia , immodica expurgatio timea-
tur , crassius erunt terenda in pulvere , una
tantum dosi exhibendo : In pulvere autem
pluribus dosibus propinando , ea inter cras-
sum & tenuem mediocritate erunt terenda ,
ut æqualiter omnia misceri possint , neque
plus ex eis in una dosi quam in alia repe-
riri possit. Neque aliquid ab hoc præcepto
deterre nos debet formido illa à Phar-
macopolis jam diu concepta , quod ea quæ
sunt tenui ac superficiaria vel facile in-
flammabili substantia prædicta medicamē-
ta , subtilissime trita prompte diffentur , &
evanescant ac vim amittant. Quum id arte
præveniri possit: dummodo eam Pharma-
copola,

copola, ut tenetur, exercere, ac sibi tradita
præcepta omnia ad hujusmodi incom-
moda vitanda, observare studeat. Neque
vero ad hoc tantum, sed ad ipsum trituræ
opus peragendum, quamplurima extant
præcepta. Qualia sunt in Rhabarbari tri-
tura amygdalam aliquam aut cucurbitæ
semen prius in mortario tundi : spicam,
galangam, calatum aromaticum, cube-
bas, cassiam, schenantum, asarum, dictam-
num, scammonium, ut & aloëm, colo-
cynthidem, euphorbium, turbith, ellebo-
rum, & esulam, ac alia multa tam tenuis
quam inediocris & crassæ substantiæ, olei
rosacei guttula una vel altera commodis-
sime teri. Sic Ambram & moscum vel
aqua rosacea solvi, vel cum aliis sibi ad-
junctis pulveribus friari. Et similiter cam-
phoram vel liquore aliquo quod proposi-
to magis usui sit solvi, vel cum pulveribus
aliis quibus permisceri præcipitur com-
minui: ut & castoreum & spicam. No-
autem tenuior medicamenti substantia
pistilli plaga aut motione è mortario eva-
let, ac in auras evanescat, aut saltem ut id
quam minimum sit, omni arte procura-
bit Pharmacopœus. Quam sane artem di-
ligentissime exactissimeque nobis Crito-
nis nomine tradidit Galenus a lib. de-

antidotis. Sin vero in aliquo ex hujusmodi valenter expurgantibus medicamentis, in quibus maxime timetur ejusmodi diffatio ac exolutio, Pharmacopœæ ars aut diligentia non fuerit tanta, quin aliqua substantiæ aut virium ipsius medicamenti jactura contingat: eam parvi faciendam censemus, præ usu atque emolumento quod mollissima tritura, exactæ medicamentorum mistioni, affert: nimirum ut mutuo ipsa uniantur, Quia etiam ratione similiter Galeno parum curæ fuit, si ex tenuissima tritura medicamentorum, theriacam ingredientium, substantiæ eorum tenuis pars aliqua diffueret. Adde quod in hisce, valenter expurgantibus, id quod diffuit ac exhalatur, dummodo per paucum sit (ut eveniet, nisi omnino iners ac negligens sit Pharmacopœus) quodam modo correctionis vicem habet, siquidem cum eadem eorum tenuioris substantiæ ac virium etiam aliquantula jactura, plurimum etiam ipsorum violenter ac effrenis facultatis infringitur: ut in Scammonio, turbit, colocynthide, & similibus, tenuissima tritura sit eorum malignitatis veluti frenum & quadam castigatione. Atque si hoc malitie medicamentorum frenum, aliquantula eorum substantiæ

tiæ ac virium jactura, non ferunt Pharmacopœi: cur scammonii castigationem recipiunt, quæ sit ex ejus in citonio coctura. Quum manifestissimum sit hoc modo correctum multo minus expurgare. Additum quod quantulumcumque esset damnum istud, levissimo tamen impendio, convenienti nimirum dosis medicamenti ipsius additiuncula, resarciri posset. Quid enim quæso intererit, si ex massa pillularum, cuius justa idoneaque humori proposito expurgando quantitas esset drachma una, pôdere drachmæ unius & granorum quinque aut decem tibi exhibeatur? nonne multo plus ex cōpositorum dosibus, apud auctores præscriptis, imminuere hactenus medici omnes quicunq; eas Hispanorum Pharmacopolarum drachmis expēfas propinabant? quas iis quæ Romanis, Græcis, Latinisque omnibus, atque adeo Arabibus auctoribus usurpabantur, dimidio fere scripulo leviores esse jam deprehendimus & convicimus. Ex quo fit ut quamquam ipsis medicamentorum dosibus nihil deinceps addatur ultra pondus id quod eis auctores præscripsere, si juxta vulgaris nostri marci pondera determinentur (ut determinanda ac ponderanda omnia esse medicamenta abunde ostendisse videmur) multo quidem

100 HISP. PHAR. RECOG. LIB. II.
majoris momenti erit quod in ejusmodi
ponderum variatione usurpati haec tenus
dosibus accrescit, quam quod ex scammo-
pii aut alicuius ejusmodi simplicis medica-
mentis exquisitissima levigatione in medi-
camentorum compositorum viribus dete-
ri imminuique possit. Atque haec de me-
dicamentorum expurgantium tritura dis-
serenda censem.

LIBER TERTIVS,
DE
MEDICAMENTORVM
COMPOSITORVM
EXAMINE.

CAPVT I.

De Syruporum animadversione.

VV M nostri instituti non sit, ut jam præfati sumus, Pharmacopœjam hic integrum tradere, nisi viam tantum ad eam substertere, errores quibus in hac Pharmacopoliorum recognitione irretitos esse Pharmacopolas nostros comperimus, animadvertisentes : Explosis duobus illis qui Pharmacopœos omnes non solum hujus civitatis, sed & universæ Hispaniæ male habebant : reliquum jam erit ut ad particula-

Ee 3 res,

res, & in singulis compositis in officiis nostris asservari solitis, commissos, descendamus. Neque vero omnes percurremus, satius esse judicantes in multis continuare, quam omnia ad vivum resecantes simul cum zizania triticum eradicare. Neque etiam consilium hic nostrum est compositiones ipsas in trutinam revocare, atq; carum descriptiones ita reformare, ut (quod in multis opus esse ducimus) interdum aliquid in eis immutare audeamus (quum tam id maxime nobis in animo sit facere in nostra Pharmacopœja, nunquam satis laudantes Fernelii in hoc judicium ac libertatem) sed ipsas singulorum medicamentorum descriptiones religiose tractantes, ubi dum taxat librariorum forte interpretumve culpa errata aliqua in eis deprehenderimus, ab aliis etiam annotata, à suotum auctorum mente minime, quoad fieri possit, deviantes, emendare conabimur: & quod in eis obscurum, vel à nostris Pharmacopœis sinistre intellectum videbitur, exponeamus. Quæ per ipsorum classes aliquum more examinantes, à syrupis qui primo sese offerunt exordiemur. Illud vero de eis in universum animadversione maxime dignum censemus, quod in omnibus officinis, eos palato potius, quam morbo-

rum

rum auxilio, paratos offendimus : idq; neque in scitia, neq; avaritia nostrorum Pharmacopœorum factum. Causantur enim omnes, Hispalēsum ægrorum delicias, qui usque adeo sunt delicati, ut nisi syrups visui & gustui sit gratus, & nihil præter saccharum depuratum referat, eum gustare nō solum recusent, sed hac una ratione quod syrups sapiat herbarum succos, aut aliquid aliud quo constet, damnent Pharmacopolem illum, & eo relicto alium quærāt, eumq; magnis encomiis extollant qui gratiora paret medicamenta : nihil profus de eorum utilitate, nisi de gustu tantum, curantes. Quanquam autem populus ipse tam insignium medicorum, quales hæc civitas alit, admonitionibus, brevi ut speramus, resipiscens, quæ vere laude digna fuerint laudabit: nihilominus nostros Pharmacopœos exhortamur ne deinceps tempus in populari aura captanda potius, quā in arte probe perdiscenda ac exercenda insumant: atque syrups omnes ex arte parantes, nihil eorum quæ in illorum descriptionibus cōtinentur prætermittant, sive insipidos, sive amaros, sive etiam horridos gustui futuros intelligāt. Quoniam vero serapia permulta, ut & complures aliæ cōpositorum medicamentorum species ex decoctionibus pa-

rantur: nobis quidem primo propositum fuit de ipsis decoctionibus latius agere, multaque in eis animadvertere, quæ à nullo alio doceri existimabamus. Quorum præcipuum illud erat quod in multiplicatione aut diminutione singularum decoctionum nemo usquam quoniam pacto in eis servari deberet proportio, vere exponebat. Sed cum in libellum postea incidisset quendam Hispanica lingua à quodam Ludovico de Oviedo Matritensi Pharmacopœo, conscriptum: in quo vere quidem de ipsis proportionibus in decoctionibus observandis tradebatur: sententiam nostram de his latius differendi mutare, auctoremque illum, virum sane in sua arte satis peritum, nostris Pharmacopœis commendare, constituimus, ut juxta ejus præscripta omnes suas decoctiones parent. Utque manifeste intelligant veram esse proportionum in decoctionibus servandarum doctrinam, quam vir ille in sequitur, ut nimirum in omni decoctione minori aut majori copia à Pharmacopœo quam à suo auctore paranda, ea jugiter liquoris quantitas sit injicienda, è qua æqualis inter coquendum absumatur quantitas, ei, quam in sua decoctione consumi auctor præcepit, & præterea expetita juris decocti

quan-

quantitas supersit: Nos id sequenti exemplo exponemus. Sit proposita aliqua decoctio ab aliquo auctore, in qua libræ duæ radicum in libris octo aquæ ad dimidias coquantur. Cujus tantum dimidium libeat conficere. Hoc Pharmacopœi omnes juxta suum vulgatum morem ita faciunt, ut libra una radicum in libris quatuor aquæ incoquatur ad dimidias. Atque hoc modo servatam esse credunt proportionem præfatæ integræ decoctionis ad ejus dimidium. In quo tamen non parum falluntur. Cum proportio illa quam ipsi servare credunt non modo non servetur, sed neque servari debeat. Qui enim dimidium alius propositi decocti conficere statuit, illud quidem in quantitate tantum, non autem in facultate aut viribus dimidiatum esse vult: ita ut decoctum ipsum dimidiatum quod in libris duabus remansit, eadem omnino polleat facultate, quæ in libris totidem juris integri decocti contineretur. Ut autem hoc contingat, necessarium est ut eodem igne tantundem temporis consumatur in dimidiata decoctione quantum in integra. Vnde etiam consequetur tantundem aquæ consumi debere in dimidiata decoctione quantum in integra. Quoniam itaque in proposita hic integra

decoctione libras quatuor aquæ consumptas esse dicimus, in ejus autem dimidio, duæ tantum juxta vulgatum Pharmacopiarum morem, consummuntur (incoquuntur enim libræ quatuor aquæ ad dimidias) manifestum jam est dimidiata in istam decoctionē minime æquali facultate pollere posse, qua proposita ipsa integra decoctio, nisi multo minori. Ex quibus evidentissimum fit, quod licet eadem proportio quæ fuerit integræ decocti ad ejus partē, sit servanda in medicamentis ipsam integræ coctionem subeuntibus, ad medicamenta quæ ejus partem ingrediuntur, id tamen in liquore, in quo ipsa medicamenta incoquuntur, minime servari posse. Ut in proposito exemplo : quum integræ decoctionis jus libris constet quatuor, ad quas redactæ sunt libræ octo aquæ in libris duabus radicum incoctæ: si ejus juris decocti dimidiū confiscere velimus, nempe, libras duas, accipiuntur quidem dimidium radicum ex quibus integræ decoctio cōstabat, & erit libra una radicū, cuius proportio ad libras duas quæ integræ decoctionē ingrediuntur est eadem quæ librarum duarum dimidiati juris decocti, ad libras quatuor integræ juris decocti. Ex aqua vero minime accipiendum erit dimidium librarum octo, ex quibus

inte-

integra decoctio cōfēcta est, nīsi libræ sex, ut consumptis libris quatuor (quot in integro decocto consumptæ esse dicuntur) re-linquantur libræ duæ pro dimidiato decocto quæsito. Quomodo in ipsa aqua ser-vatur proportio arithmeticā inter integrum decoctum & ejus partem. Siquidem eadem quantitate excedunt libræ octo (ex quibus conficitur integra decoctio) libras quatuor quæ supersunt in integro decocto : qua in ejus dimidio libræ sex excedunt libras duas quæ supersunt in dimidiato decocto. Quod vero proportio hæc arithmeticā similiter sit in liquoribus aliarum omnium decoctionum servanda, quæ in majori quantitate à Pharmacopœo, quam à suis auctoribus parentur, eodem quo attulimus exemplo manifestum fiet : Si enim præfatam decoctionē libeat Pharmacopœo duplare, juxta vulgatum morē accipiet libras quatuor radicum & in libris sexdecim aquæ inco-quet ad dimidas. Quomodo consumerētur in ea decoctione libræ octo aquæ : Quum in proposito simplici decocto quatuor tan-tum consumptæ essent. Quare licet propor-tio geometrica sit quidem octo (quantitatis aquæ simplici auctoris decocto in-jectæ) ad quatuor (quantitatēm jutis ipsius simplicis decocti) sicut sexdecim (quantita-

ris scilicet aquæ duplatæ decoctioni injectæ) ad octo (videlicet, quantitatem juris dupli decocti) cum facultas in utroque decocto maxime varietur ex multo majori mora coctionis duplati decocti quam simplicis: proportio quidem arithmeticæ erit hic potius quærenda, in qua aqua duplatæ decoctioni injicienda eadem duplata decoctione superesse debet, qua in proposita simplici decoctione aqua in ea injecta ipsius superabat jus, quod peracta ejus coctione remansit. Hoc autem fiet, si pro duplata decoctione accipientur libræ duodecim aquæ. Ita enim consumptis ex eis libris quatuor, relinquentur octo. Quod erit duplum proportionæ decoctionis. Atque in ea totidem libræ aquæ insumentur quot in ipso decocto simplici. Atque ita ex servata in eis proportione arithmeticæ, fiet ut eodem temporis spatio utraque conficiatur decoctio. cumque ambo in igne æquali fiant, necessario eadem & æquali omnino pollebunt facultate.

In Syrupum è succo citrii.

SYRUPUS ex acido citrii parandus erit juxta Mesuæ doctrinam in eum qui subsequitur modum : accipe a succi malorum citriorum acidi, libras duodecim. Coquatur in vase fictili vitreato igni prunatum lento ad tertiaæ partis consumptiōnem : deinde residere sinatur dum clarescat. Tum id quod tenue est b sponte sua colo laneo transmittatur. Inde ejus succi clari libris septem affundātur sacchari albi expurgati & in julepum percocti libræ quinque. Et coquantur ad syrapi crassitudinem : aut si æstas fuerit , in sole dimitatur , donec ejus aquositas consumatur , quo incorruptus servari possit.

In Syrupum capillorum Veneris.

CVm variæ syrapi adianti seu capilli veneris descriptiones in officinis reperian-

a Suceus is debet esse ex acida parte mali citrii probœ maturi extractus , per linteum solis manibus , non autem torculari ope expressus , ne lentus aus viscidus sed purus evadat. b Sine expressione.

periantur. Ex omnibus eam sclegimus, quæ à Plateario mutuari solet, verum in eum qui sequitur modum correctam. Accipe capilli veneris recentis & modice contusi, libram unam. Cui affundantur aquæ calidæ, libræ tres. Et in eadem aqua maceretur horis duodecim. Quibus transactis, levissime coquatur dum semel fermeat. Deinde in jure expresso, atque adhuc calente, maceretur per totidem similiter horas alia quoque libra capilli veneris recentis & contusi: atque lento igne iterum semel fermeat. Et tandem juri, cum expressione colato, addantur sachari albi libræ tres. Et percoquantur in syrum.

In Syrum de Papavere.

Syrum de papavere Mesuæ non debet sparari juxta formulam quæ in ejus reperitur codicibus: in qua duplex notatur error, unus librariorum, à multis jam castigatus, qui sachari & penidiorum ana uncias quatuor legunt, non autem ana drachmas quatuor, ut depravate in Mesuæ codicibus legebatur. Alter vero qui ipsius videtur esse auctoris, à nemine (quod sciamus) hactenus animadversus: imo quē plerosq;

post

post illum sequutos deprehendimus: di-
midium sacchari, & penidiorum pondus,
aut etiam minus, papaveris decocto, immi-
scentes: Galeni auctoritate, cum Mesue
fortassis deceptos, qui in suo ^a diacodio,
mellis dimidiā mensuram, papaveris juri
ad miscendam præcipit. Quam quidem
Galeni sententiam ipsos non esse assequu-
tos cuilibet evidentissimum fiet, qui diver-
forum liquorū mensuras, cum eorundem
ponderibus comparaverit. A multis enim
doctis ac diligentibus viris certissimo ex-
perimento comprobatum est, vinum, aquā
& alios similes liquores graviores esse oleo
in sesquinona proportione, mel autem vi-
no & reliquis similibus in proportione ses-
qui altera. Vnde si, juxta Galeni præscri-
ptum, papaveris juri dimidia mellis men-
sura convenienter admisceatur, sane si pa-
paveris decoctum libram unam cum dimi-
dia ponderaverit, mel ei immiscendum, ut
dimidiā decocti mēsurā compleat, oport-
ebit ponderare uncias tredecim cum dimi-
diā: atq; si decocti pondus fuerit librarum
duarum, mellis pondus libræ unius cum
dimidiā fore conveniet. Quoniam vero ad
consistētiā decocto acquirendam parum
admo-

^a Lib. 7. de composit. medic. sec. L. cap. 2. in conser-
tione ex capitibus papaveris Galeni.

admodum interest inter mel & saccarum
seu penidia, necessarium esse consequitur,
papaveris decocto, si libras duas pondera-
verit, uncias duodeviginti sacchari & pe-
nidiorum esse adjungendas. Atque ita sy-
rupus papaveris Mesuæ ex ^a Galeno in
suo diacodio in hanc modum castigabi-
tur: Recipe capitum papaveris albi & ni-
gri semine turgentium ^b maturorum &
nondum aridorum ana uncias septem &
semissem. Contusa maceretur in libris qua-
tuor aquæ pluvialis per diem naturalem,
aut longiori etiam tempore, si duriora &
sicciora fuerint. Deinde coquantur ^c do-
nec flaccescant, adeo ut eorum succus ex-
primi possit: quod fere fiet, si ad dimi-
dias fuerint percocta. Et expressum jus-
cum sachari albi clare facti & penidiorum
ana unciis octo percoquatur in syrum.

In Syrum è mentha.

SYRUPUM è mentha causantur Pharma-
copœi ob nimiam menthæ siccæ & ro-
farum copiam, aut succorum inopiam in
eius

^a Loco ante citato ex lib. 7. de compos. medic. sec.
lo. cap. 2. ^b Nimirum, in siccitate & humidita-
te mediscriber se habentium. ^c Diutius autem co-
qui supervacuum censet Galenus.

ejus compositione à Mesue præscriptorum, rite parari non posse. Unde quidam succos augendos, alii vero mentham & rosas minuendas censem. At nos contra, ut alii etiam docti viri, nullis nec herbarum nec succorum quantitatibus ex iis quæ in Mesuæ descriptione continentur immutatis, illum ex arte in eum qui sequitur modum parari posse ac debere censemus. Accipe succorum expurgatorum cydoniorum acido dulcium, cydoniorum dulcium, granatorum acido dulcium, granatorum acidorum, & granatorum dulcium, analibram unam & dimidiā. In his succis permistis & calentibus immitantur foliorum menthæ non nimium, sed mediocriter, siccæ, ruptorum aut contusorum, unciae novem. Et macerentur horis duodecim super cineres calidos, vel in loco alio tepido. Deinde igni admota in vase duplici leniter coquantur, ut semel tantum ferveant. Protinusque per telam lineam fortiter torquendo colentur. Atque in jure expresso adhuc calente macerentur rursus horis viginti quatuor foliorum menthæ, similiter mediocriter siccæ aut passæ, non autem aridæ, & modo prædicto confractorum, aliæ unciae novem: foliorum rosarum rubrarum siccårum unciae

ciæ duæ. Post hæc, ut prius, codem vase duplii prædicto coquantnr lento igne ad medias. Colentur cum expressione. Expresso, adde sacchari rubri libras duas. Percoquantur in syrum. Qui in fine aromatizetur cum drachmis duabus galliæ muschatæ. Stillatio rosarum liquore soluta, & diligenter immista.

In Syrum Absynthii.

Priorem serapii de absynthio apud Mesuem descriptionem, quæ magis est in usu, nostris quoque officinis commendamus: hac tamen animadversione, ut in ea legendum est, absynthii libram semisse: quod & in antiquioribus Mesuæ codicibus legitur, & à plerisque omnibus recipitur: non autem libras duas, ut recentiores habent codices: & ut absynthium sit ponticum, quod vulgo dulce appellari solet, & non aliud: utque mellis loco substituatur saccharum rubrum: Quod in calidioribus regionibus, qualis hæc nostra est, magis convenit.

In Syrupum de tussitagine.

CUM syrups de tussilagine nulli certo auctori adscribatur, & varie in officinis paretur: nos sequentem ejus descriptionem magis probamus: Accipe tussilaginis recentis manipulos sex. Capilli veneris manipulos duos. Hyssopi manipulum unum. Passularum uncias quatuor. Glycyrrhizæ uncias duas. Macerentur omnia in libris octo aquæ per horas vingtí quatuor. Deinde coquantur dum ad quinque libras redeant. Colato juri addantur sacchari rubri libræ tres, mellis libræ duæ. Et fiat syrpus.

In Syrupos fumariæ endiviæ & cychorii compositos.

IN compositis syrupis fumariæ Mesuæ, intubi seu endiviæ Gentilis, è cychoreo Nicolai, tantam varietatem ac confusio- nem comperimus, ut merito ab eorum usu deterreri medicus debeat. Quoniam vero institutum nostrum in hoc tractatu non est, novas aliquas medicamentorum descri-

descriptions afferre : ei qui simplicibus serapiis, qui ex ipsarum herbarum succis fieri solent, contentus non sit, consuluremus, ut ex omnibus præfatorum syrupo-rum quæ circumferuntur descriptionibus, eas deligat quas Ioannes Fernelius in sua methodo affert.

In Syrupum de quinque radicibus.

CUm syrups ex quinque radicibus varie in officinis, incerto etiam auctore parari soleat: consultius nobis vitum fuit, sequentem nostris officinis præscribere. Accipe corticum radicum apii hortensis, fœniculi, petroselini, rufci, & asparagi ana uncias quatuor. Corticum radicum capparis & eryngii ana uncias duas. Seminum anisi, fœniculi, & petroselini, ana unciam semis. Coquantur secundum artem in libris decem aquæ, donec ad sex libras redigantur. Tunc demittantur ab igne donec tepuerit decoctum. Fricentur manibus, & colentur. Colaturæ addenda saccari rubri libræ quinque. Et fiet syrpus.

Prætermisimus autem acetum, quod alii adjicere hic solent, quoniam mulieribus,

bus, pueris, & aliis etiam maxime adversari soleat. Et quod ubi aceto opus fuerit, facillimum sit syrupi acetosi convenientem portionem ei addere.

In Syrum ex artemisia.

Laborantibus mesium suppressione fæminis, frequentius opitulari conveniet. Id quod syrupo ex Arthemisia plerunque præstari solet. Qui tamen adeo varie & confuse describitur, ut operæ precium nos facturos existimemus, si illo prætermisso hunc alium proponamus. Accipe artemisiæ manipulos duos. Corticum radicum eringii, petroselini, helenii, valeria-næ, asparagi, fœniculi, ana unciam dimidiā. Radicum rubiæ, pæoniæ, cyperi, ana quartam unciæ. Pulegii, origani, calaminthes, nepitæ, melissophylli, sabinæ, sampsuchi, hyssopi, prassii, chamedrios, chamephytos, pimpinellæ, hyperici, parthenii, betonicæ, centaureæ minoris, ana manipulum unum, Baccarum juniperi, calami aromatici, seminis anisi, petroselini, apii hortensis, fœniculi, ocimi, dauci, rutæ, nigellæ, ana drachmas tres. Contusa maceretur horis viginti quatuor in aquæ libris

libris decem. Coquatur ad dimidias. Tunc deponantur ab igne, donec aqua tepuerit. Fricentur manibus, & colentur. Colaturæ adde sacchari rubri libras quinque. Percoquuntur in syrupo: qui aromatizetur cinnamomi uncia una, & spicæ drachmis tribus.

C A P V T I I.

De Eleætiorum ac Pillularum examine.

IN expurgantium compositorum recognitione, quorum auctores Scāmonium in illis incoqui mandabant, non minorem nostrorum Pharmacopœorum errorem circa Scammonii coctionem, quam circa ejusdem tritaram offendimus. Nemo enim illorum est, qui scammonium in compositis medicamentis incoquere audeat, licet à suis auctoribus in eis coqui præcipiatur. Sed semper postremo loco illud admiscent in eleætariis, nonnulli postquam ab igne semota, tepida adhuc extiterint, plerique vero postquam omnino infixerint. In quo socordia magis quam ratione abducti à suo imperatore Mefue discedere voluere: Silvii & aliorum doctorum viorum auctoritate territi, qui eos erroris, que

scāmonii coctio admittere nonnunquam solet, admonentes, in majorem nunquam illud incoquendi errorem induxere. Ita enim scrips̄erat ^a Sylvius : Scammonium, si calorem sentit, in grumos coagulatur : quare fit ut interdum in una dosi alicujus medicamenti plutimum sit scammonium, in alia minimum : sicque inæquale est medicamentum. Ob id ad finē injicitur. Ioubertus quoq; idem in sua ^b Pharmacopeja fensisse videtur; dum in compositione elec̄tarii è succo roſarum à Nicolao deſcripta ita adnotat: Scammonium in ſe facile coit & grumosum remanet: Atq; ſi diſſolvatur, quiescens aliquot dies fundum petit & ſeparatur. At enim ſi diligentius scripta horū ipſorum auſtorum expendantur, reperientur illi quidem nihil minus quā scammonii cocturam dammare : tantumq; velle Pharmacopœos admonere, ne quid erroris in ejus coctione admittant: multaq; diligētia ac arte opus eſſe, ne in grumos vertatur. Quod enim Sylvius scammonii cocturam probet, ipſe aperte teſtatur, dicens parum ante citata verba: Scammonium, ſi crudum eſt, crassius tritū, in media coctione miſcēdum. Et alibi etiam inquit: Scammonium quoq; crassius teritur, ſi coquēdum eſt cum aliis.

^a Lib. Phurmac. 2. ^b Claffe 2. de catharticiis.

aliis. At Ioubertus Scāmonium in electario è succo rosarū Nicolai non incoquit: quia ipse Nicolaus illud illic non coquit. At in præfata in illum annotatione modum quo exacte illud illic permisceri debet docet, statim post verba, superius à nobis citata, ita præcipiens: Ergo seorsim dissolvendum succo rosarum, cui bene permiscebitur. Deinde syrupum coctum ad electarii consistentiam illi seorsim affundere calidum oportet, & exacte misceri. Atque in illis ejusdem electarii annotationibus, de Scammonii tritura agens, illud crassissimule teri concedit, ubi sit incoquendum. Sed in electario rosaceo Mesuæ, ut & in electario è psyllio illud cum Mesue incoquit. Et in suis annotationibus in electario rosaceo Mesuæ, ubi in ejus descriptione jubet Mesues illum cum aliis incoqui, sic inquit: Ergo Scammonium sustinet æqualem aliis decoctionem. An non vult simul coquendum, tametsi omnia? & certe Scammonium melius sic corrigitur. Neque verum est non pati illud coctionem: quum ea ratione præparetur intra cytonium: Et Mesues capite de Scammonio, id varie coquendo præparet, & reddat innoxium. Sed quid opus est alios ipsis Pharmacopœis auto-

res,

res quam ipsum Mesuem eis oboculos ponere. Is enim ut recte advertit Ioubertus, omnes fere Scammonii noxas ejus coctione emendare docet, capite proprio Scammonii scribens: & dico quod decoctio est generalis præparatio ejus, auferens plura ex ejus nocumentis. Quin quod ipse expressis verbis illud incoquere præcipit in ipsis compositionibus: ut in suo electario rosaceo, & electario è pīllio. Quemadmodum autem in ipsius Scammonii tritura ostendimus, posse in lævissimum pollinem redigi, & nihilominus integris suis viribus permanere: ita & in ejus coctione cuncta ea incommoda, quæ præfati auctores advertunt, arte præcaveri poterunt. Atque hanc artem æquius multo fuerit Pharmacopœos ediscere & exercere (ut Scammonium in omnibus compositionibus, in quibus earum auctores illud coqui mandant, incoquant) quam incommoda quæ ob suam negligētiā artisq; ignorationem in ejus coctura accidunt, causari, quominus auctorum præscripta observentur. Poterit autem non multo sane negotio id consequi, si Scammonium incoquendum optimū semper eligatur, idq; a minus

Ff acutate

a Alioquin enim subtilius lavigari oportebit, si operatum non fuerit.

acurate tritum primo in parte sufficienti decocti aut succi in quo incoquendum est, antequam mel aut saccharum ei injiciatur, exakte dissolvatur, tepido existenti ipso jure aut etiam frigido. Deinde reliquum decoctum aut succum, ex saccharo aut melle, ad syrapi mediocrem consistentiam percoctum, calidum sensim affundatur ipsi Scammonio, dissoluto in suo vase: probeque exagitetur, ut Scammonium ipsum per totum jus aut syrupuni exakte commisceatur. Posteaque igni lento redditum, spatula jugiter agitatum, leniter quantum opus fuerit decoquatur. Quippe intensem ac vehementem ignem non sustinet. Ethoc est, quod dixerat Mesues: & oportet ut fiat ejus decoctio cum facilitate. Impetuositas enim in decoctione addite ei malitiam. Atque ita ostensum satis relinquitur Scammonium recte ac ex arte coqui posse.

In Electarium Catholicon.

TAM varia est electarii Catholici apud Pharmacopœorum scriptores descriprio, & in officinis compositio, ut quam nos magis probamus hic referre cogamus: nempe

nempe quam plerique ex Salernitano-
rum Nicolao eligunt, sed meliori or-
dine concinnatam. Accipe polypodii mo-
dice recentis uncias tres. Seminum anisi
unciam unam. Contracta ut decet coquan-
tur in libris quinque aquæ, primo polypo-
dium, postea anisa (ut ex arte fieri solet)
dum ad duas redeant. Colentur, & exsti-
mantur. Expressi maxima pars, additis
facchari clarificati libris duabus, perco-
quatur moderato igne ad syrupo cunctu-
dinem. Cui ab igne substracto adjiciantur
pulpæ casiae, pulpæ tamarindorum, mini-
ma reliqui colati parte solutorum & colo-
excretorum, ana unciae duæ. Quæ probe
permixta rursus coquantur levissime igne
lento. Dum syrups spissitudinem, quam
prius habebat, nanciscatur. Quam ubi at-
tigerit, ab igne exempto, & ad temporem
perducto, insperge sequentia: a folio-
rum senæ mundatorum & tenuissime tri-
torum uncias duas, Rhabarbari electi,
polypodii, & florum violarum siccaram,
ana unciam unam. Glycyrrizæ rasæ, pe-
nidiarum, facchati candi, ana drachmam

Ff 2 unam.

a. Et hoc in omnibus aliis compositionibus observan-
dum ducimus, ut semper pro foliulis sena folia ejus
substituantur in nostris officinis: quoniam qui ad esse
perveniunt valde exsiccati & carie consumpti form
sunt omnes.

unam, quatuor seminum frigidorum majorum & à cortice mundatorum, ana & drachmam semissem. Quatuor seminibus cultro incisis, & per cribum transmissis, vel cum penidiis exakte subactis, & laevigatis: reliquis autem in tenuem pulverem redactis: misceantur omnia probe lignea rudicula, ab initio ad finem usque agitando, dum ubique substantiarum quedam sit æquabilitas. Cavebitur autem semper, tum in hoc, tum in cæteris omnibus electariis, ferri, aut æris, consimilisve noxiū metalli usus.

In Electarium è prunis.

Compositionem hanc primus descripsit b Nicolaus Alexandrinus vetustior, à quo reliqui mutuarunt. Sed in codice

a Legimus in *integra* hujus electarii *descriptione*, ut legerunt Salernitani: quatuor seminum frigidorum unciam unam: quoniam hæc lectio magis congruit cum *descriptione* electarit catholici Nicolai Alexandrini vetustioris: non autem ana unciam unam, ut habet Nicolaus *Propositus* & alii eius sequuntur. b Cap. 227.

Latino Alexandrini vetustioris in priori violarum dosi mendose legitur drachma una, pro eo quod inferius in eadem violarum dosi legitur uncia semis. Et in utraque legendum esse unciam dimidiam cōstat ex ^a Nicolao Myrepſico. Quem etiam sequitur Nicolaus præpositus. Quorum lectionem magis probamus, quam Salernitanorum, qui in suo Nicolao habent, violarum unciam unam & semissim. Pruna vero nostris Pharmacopolis dainascena cum primis eligenda commendamus: veluti à p̄fatis auctōribus præceptum est, cum eadem apud nos reperiantur: aut saltem horum loco ea substituant, quæ vulgo appellantur ^b Caragoçana. Quod vero per viridia intelligenda fint recentia optime matura, manifestius jam est Pharmacopolis, quam ut admonitione sit opus. Si quidem ^c viridia dicuntur, ut excludantur sicca tantum, non autem matura.

Ff. 3. ¹²⁵

^a Sect. 1. antid. 8°. ^b Alias, Caragocis.

^c Tarinde ac in electario è psyllis, dicit Mes. violas virides, pro recentibus.

In Confectionem Hamech.

Confectio medicaminis Hamech, quam priori loco proponit Mesues, etsi receptissima sit in plerisque omnibus officinis: si propositum nobis esset hoc in opere liberum judicium de medicamentorum compositionibus ferre, ex nostris officinis exterminaretur: utpote paratu difficilis, & citra ullam artem concinnata. Difficultatem ostendunt tot parandi modi, quot apud nostros Pharmacopolas reperimus. Vix enim à duobus eodem modo eam audivimus patari. Quod autem in medicina dixerat Hippocrates esse difficile judicium, exposuit Galenus ex variis in ea factis intelligi. A technia vero, qua compositio hæc à viris doctis notatur, est multiplex. Nam præter impeditam, tot simplicium, in sero, per quinque dies macerationem multis obnoxiam periculis: simul in eo, & infunduntur, & postea concoquuntur medicamenta multa, quorum alia crassa, alia vero tenui prædita substantia, varia infusionis tempo-

ra & varios coctionis modos exposcunt. Quibus adde quod ut pruna numero 60. & unciae fere triginta duæ aliorum simplicium, macerari possint diebus quinque, & deinde unicam recipere ebullitionem: oportebit eis, præter libram unam succifumariae, quam in ea infusione jubet Mesues immittere, serì libras undecim aut etiam amplius affundere: ut nos certissimo experimento comprobavimus. Quidquid alii à Pharmacopolis, quos ea de re consuluere, delusi, nullo specimine dato, serì minus ad hanc infusionem sat esse affirmant. Ut si semel tantum ebullire ipsa infusio deberet, veluti præcipit Mesues, oporteret plus quam septem libras ipsius decocti superesse. At enim hanc decoctionem mandat Mesues, additis ei casia tamarindis & manna, cum libra tantum una & dimidia sacchari, ad mellis consistentiam percoquere. Quam quidem antequam obtineat, quis quæso non intelliget vires, tam infusionis, quam casiae, mannae, & tamarindorum, evanidas prorsus fore.

Quoniam vero in officinis nihilominus nostris usitatissima hæc est confectio: modum quo saltem minus inconcinne, & juxta auctoris mentem, parari possit, pro-

128 HIS P. PHAR. RECOG.
ponemus: a Accipe corticum Myroba-
lanorum citrearum uncias quatuor: cepu-
larum, & indarum seu nigrarum, epithy-
mi, ana uncias duas: agarici, pulpæ inte-
rioris colocynthidis, radicum polypodii
quercini recentis, ana uncias duas drach-
mas duas: Rhabarbari, comarum absyn-
thii (Pontici scilicet) thymi, foliorum se-
næ, ana unciam unam: florum violarum
recentium uncia unam drachmas septem:
feminum anisi, fœniculi, rosarum rubra-
rum, ana drachmas sex. Pruna sicca dul-
cia

a Quauquam integrum nos hic aucto: is descriptionem ad-
duximus, consultius tamen censemus ejus dimidium tan-
tum singulis vicibus conficere. Ita enim omnium medica-
mentorum macerandorum dimidio sat essent seri libra
quinque cum dimidia, & sumpta libra semis. Quibus
percoddū dum decoctum ipsum ad libras duas cum di- d'ante
redeat, minus multo ex eo consumeretur quam in inte-
gra descriptione seri oportet, in qua libra sex cum dimi-
dia insumentur: cum hic libra tres tantum cum quad aite
consumantur. At ut ita magis ex arte factum deco-
ctum efficacius quidem & potentius redderetur. Quunque
in integra d' scriptio necessarium sit contra iſsam artem
ex ipsa decoctione plus iusto insumeret major ejus quan-
titas supereret quam quo syrupo conficiendo sufficeret: in
ejus quidem dimidio si humoris in decoctione consumpti
quantitas dimidia tantum fuerit ejus quo in integro deco-
cta consumi præcipitur, decocti jus reliquum & validius
erit, & serapis conficiendo sufficeret. Neque vero servari
hic oportet proportio illa arithmeticā quam in aliis ex arte
factis de optionibus observari volumus. Quippe quum in
integra descriptione decoctio ipsa sit contra artem insi-
tuta.

cia enucleataque numero sexaginta. Uvarum passarum detractis acinis uncias sex. Colocynthis & alia quæ incidi possunt minutum forcipe incisa, reliqua vero contusa, omnia macerentur simul in libris a undecim seri caprini (à quo etiam recta fuerit detrata) & succi sumariæ depurati libra una, in vase vitreato b oblongo & angusti oris, bene obturato, per dies quinque, quotidie agitata, & igni aliquantulum c calfacta in duplice vase. Exactis quinque diebus igni lento ferveant, dum ad quinque libras cum dimidia redcant. Fricentur, & valide exprimendo colentur. In colaturæ d minima portione, dissolvantur Scammonii uncia una & dimidia: mannae unciæ duæ: pulpæ cassiae unciæ quatuor: pulpæ tamarindorum unciæ quinque: singula seorsim. Reliquo vero colato juri adde sacchari clarificati

E e s uncias

a Vel non plus quam duodecim. b Ita enim præfinita seri copia rebus in usis sufficiet. c Ex Galen, lib.7. de com. medic. soc. lo. cap.4. ubi præcipit macerari psyllium in aqua calida conjectum, colligunt nonnulli, in omniibus in usonibus observandum ut perpetuo fiant in liquore calido. At enim tepidum falsum debere esse liquorum in his medicamenta fuisse maceranda, vel tepido loco conservandum, aut etiam interdum insolandum, ratione consuum videtur, ut blandi caloris beneficio adjutus medicamentorum vim promptius exerceat. d Uncia octo sanguinem sat erunt em.

uncias viginti duas. Et percoque ad melis crassitudinem. Quam ubi obtinuerit, ab igne amoveatur. Et calidum sensim admisceatur Scammonio dissoluto in suo vase, subinde agitando quousque exacte omnia permisceantur. Deinde igni lento, tamdiu exagitando bulliant, donec decoctum ipsum priorem quam obtinebat consistentiam, aut etiam paulo crassiorem, nanciscatur. Mox ei prius servatam mannam, paucō expressi decocti solutam, adjunge: cum qua rursus in ipso moderato igne leniter coquatur quousque ad ipsam mellis compagem redeat. Et postea tremor cassiae & tamarindorum, prius quam paucissimo præfati decocti extractus & seorsim servatus, addatur. Cum quibus similiter percoquetur ad præfatam usque mellis spissitudinem. Et tandem semoto ab igne, & tepido existenti, insperge sequentia in tenuem pulverem redacta: Rhabarbari unciam unam, drachmas tres: myrra balavorum citrearum, cepularum, indarum, ana unciam dimidiam: Bellericatum, emblicarum, seminum fumariæ, ana drachmas tres: anisi, spicæ mardi, ana drachmas duas. Permisceantur omnia propè, lignea radicula continenter agitando.

In Electarium Diaphænicon.

Dscriptionem Diaphænici quam affert Mesues, cum sequentibus animadversionibus probamus. Primo ut dactili sumantur ex maturis solidiores & recentiores: qui ex Africa convehi solent: quidquid alii viri docti Mesuem græcisare cogentes, interpretentur vocem cheyron fulvum, ac si esset vox græca *χίρρον*. Cum potius per cheyron, regionem seu oppidum intelligendum sit: ex quo dactilos, ut & tamarindos optimos, censebat Mesues adveni. Nam quod per dactilos cheyron, non possit ipse intelligere fulvos, quales sunt immaturi, constat ex eodem Mesue in elegmate de pinis, in quo accipiendos esse dactilos cheyron docet. Cum enim elegma hoc testetur ipse conferre ad tussim antiquam, & sputum glutinosum, & asthma, manifestum est minime ei convenire dactilos immaturos. Secundo quod, tametsi parum interficit dactilos ipsos pondere ante vel post macerationem, si ex arte utrumque fiat, & dactili pingues, ut oportet, & non exsiccati & carie confecti, assumentur: Nihilominus cum Mesues ipse,

cujus descriptionem sequimur, expressis verbis videatur præcipere post macerationem esse ponderandos: satius esse ducimus eum sequi. Postremo cum varii varie mellis quantitatem in hoc electario determinent: quod eam Mesues hic non præfinit: nos eis potius subscribemus, qui nee dactylorum nec amygdalarum causa, quæ hoc electarium ingrediuntur, mellis pondus in eo augendum minuendumve censent: penidia autem mellis vicem supplere ajunt. Quoniam itaque reliqua, quæ hic pulverum nomine ingrediuntur pendent drachmas septuaginta duas, quæ uncias novem constituunt: hæ autem pro convenienti electarii consistentia libras tres mellis exigunt: si ex libris tribus subducantur unciæ sex & drachmæ duæ, quod est pondus penidiorum hic ingredientium, relinquentur unciæ novem & viginti, cum tribus unciæ quadrantibus. Unde mellis quantitas quæ huic electario injicienda venit, erit librarum duarum cum dimidia fe-re. Erit itaque hujus electarii descriptio talis: Accipe carnis dactylorum ^a optimorum, maturorum, & mundatorum, con-tuso-

^a Quales sunt molles humidi & pinguis, & minime in veterati. ^b A membranis, pelliculis, ac fibris expurgatorum.

tusotum, ac in α aceto per triduum mace-
ratorum, & tandem cribro ex cretorum,
uncias duodecim cum dimidia. Penidio-
rum hordaeatorum recentium uncias sex,
drachmas duas. Amygdalarum dulcium,
tuniculis cultro detractis, uncias tres drach-
mas sex. Contusis, subactis, & permistis
omnibus, adde mellis optimi despumati
libras duas & semissem. b Paulum co-
quantur. Ac deinde refrigerescenti medica-
mento insperge sequentia probe laevigata:
turbit optimi uncias quatuor, drachmas
tres: Scammonii unciam unam & semis-
sem: zinziberis, piperis longi, foliorum
Rutæ siccorum, cynamomi (hoc est can-
nelæ optimæ) macis, ligni aloës, seminum
anisi, fœniculi, Dauci, c galangæ, ana-
drachmas duas & semissem. Permiscean-
tur omnia probe, lignea spatula continue
& diligenter commovendo.

In Electarium ex Psyllo.

Multi, quos minime damnamus, hoc
electarium componunt ex descrip-
tione Montagnanæ. Quoniam vero apud
nostra-

a . Optimo, non acerrimo. b Tamdiu, nisi um-
dum acerum in dactylorum pulpa imbutimur absur-
zitum. c . Minoris silicet.

nostrates Pharmacopœos descriptio Mesue in usu est, de ea hic tantum agemus. Ac primum quod hic animadvertisendum ducimus, est circa Scammonium, quod quamquam à Mesue hic prescribatur in pomo coctum, nos tamen id potius crudum cum aliis viris doctis subrogandum censemus, quod illud incoquendum hic cum aliis praecipiat auctor. Deinde quod semina psyllii integra & nullo modo fracta maceranda hic sunt. Quod vero non nulli dubitant de Rhabarbaro, utrum illud, vel potius trochisci ex Rhabarbaro, sint in hac compositione à Mesue collati. Nos minime dubitamus, eum trochiscos de Rhabarbaro intelligere. At magis dubitamus quid pro spedio, & berberi in eorum trochiscis, qui hanc etiam compositionem subeunt, sit substituendum, cum eis careamus. In qua tamen dubitatione eis magis assentimur, qui spodii loco in omnibus compositionibus, ore assumendis, rofas commendant, in medicamentis vero exterius admovendis (si ab Arabibus vel eorum sectatoribus fuerint prescripta) ebur adustum substituunt: pro berberi aurem non oxyacanthæ, vulgo dictæ, è spino demigeloo, nisi potius fruticis crispini vocati
fructum

fructum & accipiunt. Demum licet in Me-
suæ codicibus legatur asari uncias quatuor:
nos cum Brasavola ac aliis legendum po-
tius credimus, drachmas quatuor.

In Electarium de succo roscarum.

E Lectarii de succo roscarum in officinis
usitati sub nomine Nicolai, legitimus
auctor est b Nicolaus Alexandrinus vetu-
stior. A quo reliqui Nicolai illud tran-
scripsere. Cujus parandi modum, quem
affert Joubertus in sua Pharmacopœja,
quod is nobis artem præ cæteris observare
videatur, hic subjicere non pigebit. Quam-
quam in pondere Scammonii, in quo à
Nicolao recedere voluit, ei astipulandum
minime censemus. Accipe succi roscarum
rubearum ex arte depurati libram unam
uncias quatuor. In cuius parva portione
dissolvatur seorsim c Scammonii optimi
uncia una & semis. Reliquus autem suc-
cus, cum sachari albi libra una & unciis
quatuor, coquatur lento igne ad consisten-
tiam electarii crassiorem. Tuncque ab igne

a. Quem Dodoneus credit esse oxyacantham Galen,
differentem ab oxyacantha Dicordis, & oxyacan-
tha ipsius Gal. b. Cap. 309. c. Veb Scammonia
paratus, in tempore permanecit.

femotum & calidum adhuc existens, sensim Scammonio seorsim in suo vase dis-soluto immittatur: ac subinde agitentur quousque exakte permisceantur. Sub finem vero, tepido jam existenti insperge sequentia in tenuem pulverem redacta: trium sandalorum ana drachmas sex, ro-farum rubrarum (loco spodii) drachmas sex, caphuræ scrupulum semis. Et com-misceantur omnia probe.

Caphuram in hoc electario, ut & in omnibus aliis medicamentis ore assumen-dis, non omnino rejiciendam censemus: ut nonnulli viri docti volunt, nos vera cap-hura carere putantes. Quid si ita esset, libenter illis subscriberemus. Sed cum ip-sissima Arabum caphura ad nos ex India asportetur, non est quod contra auctorum, quos sequi profitemur, mentem, eam in suis descriptionibus omittamus: eam (in-quam) quæ ab India affertur, rudis & igne non experta, nec sublimata, Quoniam vero caphuræ odor infestus maxime aliquibus esse solet, ingratasque reddit confectiones, aliorum odoratorum in eis fa-veolentiani enervans, dosim ejus in medi-camentis ore assumendis minuere non re-casavimus cum nonnullis viris doctis. Sed ita ut in electariis dimidiis, in pul-veri-

veribus vero quartam partem dosis ejus in
auctorum descriptionibus repertæ retineam-
us.

In Benedictam.

Quamvis nomine auspicato videatur
electarium hoc sese commendare: Nos
tamen de ejus bono omne maxime dubi-
tare cogunt tum formularū ejus apud au-
tores varietas, tum etiam simplicium hic
ingredientium difficultas & adulteratio.
Varietatem à prioribus ejus auctōribus
exorsam testari videtur Nicolaus Myrepsa
quatuor ejus descriptiones & afferens: à
quibus Salernitani suam in suo Nicolao
colligentes, aliam etiam variā adducunt.
Quam novissimus Nicolaus Præpositus
mutuatus, nihilominus in esula ab eis dis-
sentir, ab hoc electario illā rejiciens: & pro
eo quod Salernitani habent, se. lini sper-
matis, petroselini: inquit: Selini sperma-
tis. Difficultatem & adulterium in sim-
plicibus arguunt dissidia atque lites inter
juniiores quod sit verum turbith, quæ ve-
ra

ra & esula, an veris hermodactylis careamus: ut interim amomum & cardamomum omittamus, quoniam etiam si vera desiderentur, non multum referat eorum antibalomenis uti. Quibus de causis nihil mirum est, cur etiam juniores Pharmacopœarum scriptores adeo inter se in hoc medicamento varient, ut vix unus cum alio consentire videatur: aliis Salernitano-rum, aliis Præpositi descriptionem secutis: aliis vero neutra descriptione contentis, pro suo arbitrio simplicia quædam immutantibus, & circa doses etiam variantibus. Sed ex omnibus quas ipsi afferunt hujus electarii formulis, eam nostris Pharmacopœis magis commendandam censemus, quam affert Joannes Fernelius libro suæ methodi septimo. In qua ille esulam, perinde ac Præpositus & plerique etiam doctiorum auctorum, rejicit. Quos nos etiam imitari vel ea ratione oportet, quod quæ in communi usu est nostrarum officinarum, nihil aliud sit, quam tithymali characiæ radix. Ex reliquis vero simplicibus aliqua omisit, alia eorum loco substituens.

a. *Recte Mattheius opinatur Arabum Alsebram seu Sciebram minus, esse quæ officinis dicitur Esula minor, & à Dioso. diciuntur Tithymalus cyparissias: Alsebram vero majus, esse plantam à Gracu dictam pizysam.*

stituens. Quibus pro sua singulari prudenter & integerrimo judicio, cōmodius reddit medicamentum, ut ore etiam tuto assumi possit. Ejus autem formula talis est. Recipe turbith drachmas decem. Diacridii, hermodactilorum, ^a rosarum rubeatum drachmas quinque. Caryophylorum, zinziberis, radicum saxifragæ, seminis apii, falis gemmei ^b galangæ, macis, catui, fœniculi, acinorum asparagi, & rusci, seminis milii solis, quatuor feminum frigidorum majorum, glycyrrhizæ, ana drachmam unam. Mellis optimi despumati libram unam & semis. Conficiantur ex arte.

In Hieram Logadii.

Hiera logadii in officinis usitata desumpta est à c Nicolao Alexandrino vetustiori. Cujus compositionis decimam partem transcripsere Salernitani in suo filio Nicolao. Idque, ob arithmeticæ imperitiam non minus depravate quam in multis aliis compositionibus, quarum descriptiones non integras quidem, sed aliquotam earum partem decerpere eis liberavit.

^a Exungium. ^b Minoris scilicet. ^c Cap. 110.

buit. Errata autem, quæ in descriptione, hac deprehendimus sunt: primum in dosi euphorbii, polii, & coccognidii; ubi pro decima parte drachmarum septemdecim, quæ in Nicolao Alexandrino reperiuntur, habent ipsi drachmam unam & semis grana sex: cum, numerando juxta eorum supputationem, pro singulis drachmis grana sexaginta, deberent dicere, drachmam unam & semis grana duodecim. Re vera tamen numerando pro singulis drachmis grana septuaginta duo, sunt drachma una & semis grana quatuordecim cum duabus quintis. Similiter in dosi absynthii & mirrhæ dicunt, ana drachmam unam & grana duodecim, pro decima parte drachmarum duodecim, numerantes suo more in singulis drachmis grana sexaginta: cum numerando grana septuaginta duo (ut debent numerari) dicendum sit potius, ana drachmam unam grana quatuordecim cum duabus quintis. Sed in dosi aloës & cæterorum usque ad præssinm majus extat mendum, substitutis scrupulo uno & granis quatuordecim, pro decima parte drachmarum undecim. Ut habetur in Nicolao Alexandrino. In quo tamen nos cum aliis credimus legisse eos, & bene quidem (ut inferius dicemus) non drachmas undecim,

sed drachmas novem : & erratum hic non
esse eorum , nisi potius librariorum , qui
pro eo quod illi scripsierunt , ana scrupulos
duos & grana quatuordecim , habent scrupu-
lum unum & grana quatuordecim . Sed
nihilominus quoniam eo modo numeran-
tur in singulis drachmis grana sexaginta ,
cum potius deberent numerari septuagin-
ta duo : dicendum illis erat , ana scrupulos
duos , grana sexdecim , cum quatuor quin-
tis . Et demum in dosi quoque ellebore albi
& nigri , peccant suo more , substituentes
grana sex pro decima parte unius drach-
mæ , cum potius decima drachmæ pars sit
grana septem cum una quinta . At enim
quoniam hæc Salernitanorum descriptio ,
eo quo exposuimus modo castigata , ob-
minutas granorum in suas partes divisio-
nes difficilem ac tædiosam reddit hanc cō-
positionem : idcirco nōs non deēimam de-
scriptionis Nicolai partem , ut illi , nisi sex-
tam tantum m̄ntuantes , faciliorem multo
in eum qui sequitur modum proponimus .
Accipe trochiscorum alhandal (pro colo-
cynthidis interioris) polipodii quercini ,
ana drachmas tres scrupulum unum . Eu-
phorbii , polii montani , & coccognidii ,
ana drachmas duas scrupulos duos & se-
mis .

a Hæc est , seminū thymelea .

mis. Comarum absynthii (Pontici silicet) myrrhæ , ana drachmas duas. Comarum & centaurii , agarici , ammoniaci , thymiamatis (videlicet optimi & selecti) folii , scillæ affæ , spicæ nardi , diacrydii , ana drachmam unam scrupulos duos. Aloes , corymborum seu capitulorum thymi , calisiae ligneæ (id est , cannellæ) comarum chamædryos , Ammoniaci (loco bdellii) foliorum marrubii , ana b drachmam unam & semis. Cinamomi (nempe , cannellæ optimæ) oppoponacis , castorei , radicum aristolochiæ longæ , (aut si desit rotunda) piperis albi , piperis longi , & piperis nigri , croci , sagapeni , seminum & petrolelini , ana scrupulos duos & semissim. Cor-

ticum, *elationis* in his partes huiusque
efficiuntur ac cedentibus redditi prout co-

a Ministrū sequitur, **b** Drachma uia cum di-
midia est sexta pars drachmarum novem, ut legen-
dum cum aliis viris doctis censemus in Nicolaos Ale-
xandrino, non autem drachmas undecim, ut in vul-
gatis ejus codi ibus habeatur: idque eadem consti-
tuta ducti que illos ad id credendum movit, quod
nimur in hac compositione auctor à majoribus
penderibus exordiens semper minuendo progredivit.
Cui etiam addic quod in Gracis numeris fidelis foret
lapsus ab iusta ad iustitiae.

c Macedonii scilicet. Cujus magna copia apud
nos reveritur.

ticum radicum a ellebori albi & nigri ana-
scrupulum semis. Mellis optimi despuma-
ti quod sufficiat: sufficient vero libræ duæ
fere. Gummi vino odoro solvuntur: cri-
brantur: melle subiguntur. Alia tenuissi-
me

a Ellebori albi magna copia est in multis Hispania lo-
cū. Niger autem legitimus, ut à Diosc. describitur,
minime in Hispania cis Pyreneos montes reperitur.
Quoniam vero Galen. utrique eandem facultatem
tribuit lib. 6. de med. simplic. fac. de utreque simul
agens: & nihil referre dicit albo an nigro uti, libr.
de comp. Phar. sec. lo. 1. cap. 2. licebit hoc quidem
electario ellebori nigri leo album substitui. Quod si
ex Italia, vel etiam proprius ex Pyrenæis montibus,
ubi maxime abundat, elleborus niger afferatur, Phar-
macopolarum nostrorum diligentiam laudabimus. Vt
contra eorum ignoriam atque ignorantiam damna-
mus, qui hactenus pro veratro nigro, clematis alte-
rius, herbariorum vulgo dictæ flammula, & Hisp. la-
yerva mortenta vel mormora, radice utebantur.
Quum tamen illis que ad manum sint dua alia plan-
ta, qua ut elleboro congeneres, ita à multis ellebori
nigri loco, veri ac legitimi penuria vel etiam igno-
ratiōne, usurpari solent. Nempe, una quam Dod-
oneus non recte contendit esse buphtalmum, & veri-
similius Matthiol. existimat esse consiliginem Colu-
mella & Plinii, aut saltim pseudo elleborum, alii
vero helleborinem, alii sesamoidem minorēm. Pe-
nororo & Lobel levissima quidem conjectura elleborum
serulaceum Theophrasti esse credunt. Altera vero
qua Hisp. appellatur ab aliquibus harrovūl, & ab
aliis la yerva del lobado: atque à Dodonao & mulis
alii inter ellebori nigri species censetur: ab aliis vero
helleboraster & consilio esse putatur. Quibus qui-
dem plantis aliorum exemplo, minorique culpa, legi-
timi ellebori nigri defectu, uti possent.

*In Pulveres seu species Hieræ simplicis
Galeni.*

EX omnibus descriptionibus Hieræ, quas diversis in locis affert Galenus, & optima ejusdem judicio est, atque ideo à nobis selecta ut nostris Pharmacopœis proponeretur, quam ipse libro secundo de comp. Phar. sec. lo. adducit. Cujus pulveres, in eum qui sequitur modum, parabuntur. Aloes optimæ drachmæ nonaginta, cinnamomi (videlicet, optimæ canellæ) ligni aloes (loco xylobalsami) radicum alari, spicæ nardi, Mastiches albæ & optimæ, ana drachmæ sex. Croci optimæ drachmæ quinque. Tenuissime trita & cribrata misceantur.

a Lib. 7. method. cap. 11. & lib. 6. de san. in.
cap. 10. & lib. de sang. mis. cap. 18. & lib. 2. de
comp. Phar. sec. lo. cap. 1. & lib. 8. ejusdem cap. 2.
& 3. b Cap. primo.

De Massæ Pillularum conformatione.

SEverius fortassis, quam par erat, hactenus in nostros Pharmacopolas animadversum fuisse judicabunt illi, qui palpum eis obtrudere sunt soliti: & nos culpados potius existimabunt, quod tam nude eorum errores detegerimus, nihilque in eis laude dignum toto hoc opere sit commendatum. In quorum gratiam (omnibus enim debitores sumus) libet modo illorum usum laudare, qui pillularum offas seu magdalias, quas earum auctores aqua vel succis lentore ullo carentibus comprehendere præcipiunt, non usquequaque ex illorunt præcepto patant: sed ab aliis perdoctis viris admoniti, & experientia edocti, ejusmodi liquores aut succos, melli cōmistas, proxime ad syrapi crassitudinem, & intedum etiam ad crassiorem consistentiam percoquunt, quo ipsarum pillularum magdalias excipiunt ac conformant. Quamquam vero contra hoc alii argutule objecere contendant, ex mellis aut sacchari additione pillularum quantitatem acrefere, vitesque imminui: Re vera tamen ut omnia pillularum simplicia in massam

Gg junc*te*

juncta aptius cohærent, nec tempore ex siccata massula dehiscat, simpliciumque experiret facultas, humorem postulant lentum & glutinosum, quo conformatur. Atque recte quidem docti quidam viri, auctores ipsos, qui ejusmodi pillularum massas, præfatis liquoribus aut succis, lentoris expertibus, formandas imperarunt, atnīce interpretantur, in usum præsentem eas pillulas componi: secusque præceptu-
ros si diutius illæ essent asservandæ. Quo-
niam vero & in hoc gravius etiam pec-
care contingere, si in omnibus, & minus
caute quam par est, hæc mellis aut saccha-
ri, cum tenuibus liquoribus aut succis, mi-
stura fieret: ubi & quomodo hoc facien-
dum sit exponere non pigebit. Si enim
pleraque, in pillularum compositione in-
gredientia simplicia, fuerint lachrymæ, vel
gummi, aut succi lenti & glutinosi (ut fa-
gapenum, ammoniacum, tragacanthum,
gummi arabicum, & aloës etiam ac Scam-
monium si dissolvenda sint) nihil sane
opus erit, mel aut saccharum eis immis-
cere liquoribus aut succis tenuibus, quibus
auctores ea recipere imperaverint. Siquidem,
quovis liquore ea cum reliquis cogi-
satis poterunt. Cujusmodi pillulæ sunt
mastichinæ, è fumaria, ex hermodactylis

majo-

maiores, sine quibus, & aliæ similes. In aliis vero (cujusmodi sunt pillulæ Rhabarbari, aureæ, cocciæ, fætidæ, & arteticæ) recte quidē additur succo puro ab auctore præscripto mellis pars tertia. Et percoquuntur ad tertiarę ipsius succi partis consumptionem. Ex quo assumetur quod satis sit ad excipiendos omnes pulveres, & ut ad consistentiam, pillulis idoneam, redigantur.

In Pillulas Mastichinas.

Pillulæ mastichinæ, quæ in officinis parari solent, sunt ex ^a Petri Aponensis, Conciliatoris dicti, descriptione. Nos tamen nostris officinis parandam potiusducimus, quæ à ^b Fernelio adducitur in eum qui sequitur modum: Recipe mastiches uncias duas. Aloës optimæ uncias quatuor. Agarici trochilcati, pulveris hieræ simplicis, ana unciam unam & semis. Cum vino optimo cogantur in massam.

G g 2

In

^a Quis aget ipse in suis additionibus in Mesuem, tr. de agritud. memb. narr. cap. de indig. stoma. in fine. & similiter Franciscus de pede Mont. in suis additionibus in Mesara. de agritud. stoma. cap. 19. § 21. in fine. ^b Lib. sua meth. 7.

In Pillulas Aureas.

HArum pillularum auctor primus est ex Pharmacopœarum scriptoribus & Nicolaus Alexandrinus. Cujus dimidiā formulam transcripsit *b* Nicolaus Myrep̄ius, addens in ea tantum hieræ picræ drachmam unam. Salernitati vero ejusdem Nicolai vetustioris formulam similiter dimidiantes, hieram picram myrep̄i omisere: sed mastiches drachmam unam Nicolaus Præpositus ipsorum Salernitanorum, quos sequutus est, descriptionem substituit: præterquam quod in mastiches pondere dimidiā addit drachmam. **Q**uocirca cum non multum referat mastiches hic pondus addere aut minuere: utramuis descriptionem, vel Salernitanorum, vel Præpositi recte teneri posse censemus. Quod si quis earum optionem desideret, Præpositi quidem formulam magis probaremus, quoniam ex majori mastiches dosi magis correctum & benignius redditur ipsum medicamentum.

In

In Pillulas è Nitro.

Pillularum è nitro auctor est ^a Alexander Trallianus. Quas Nicolaus quoque Alexandrinus vetustior ^b affert sub nomine pillularum Alexandrinarum. Nec in aliquo ab Alexandro variat, quam in totius compositionis pondere, ejus descriptionis quartam partem mutuans; & quod Alexader dicit comeos, scribit ille ameos. Sed ^c Mesues has etiam pillulas ex ipso Alejandro referens, loco ameos seu comeos, subdit ^d gummi: & nitri (quod appellat baurach) dosim dimidiā: euphorbii vero dosis, quartam tantum partem assumit. At enim cum tria ex præcipuis medicamentis quibus hæ cōstant pillulæ apud nos desiderentur: nimirum, elleborus, nitrum & bdellium: non immerito de eis ambigi posset utrum nostris officinis sint admittendæ, an potius ab eis rejiciendæ. Verum cum nonnullos ex doctioribus nostrorum medicorum eis libenter uti intelgamus, earum formulam hic proponen-

G g 3 : tes,

^a Lib. 1. cap. 21. ^b Cap. 796. ^c Tractat. de agritud. capitiū. ^{c.} de epilep. ^d Brassavolus non inepte convestat librariorum culpa legi in Mesue, gummi, pro ammi.

tes, succedanea eorum quæ desiderantur subjiciemus. Accipe Aloes optimæ, diacrydii (pro Scammonio) trochiscorum Alhandal (pro colocynthide) Ammoniaci optimi (loco bdellii) ammeos, nitri veri (aut ejus loco salis gemmei) corticum radicum *a* ellebori albi præparata rum (loco ellebori nigri) ana drachmam unam. Euphorbii drachmas duas. Succibrassicæ, quantum sufficiat excipiendis pulveribus in catapotiorum massam. Porro nos harum pillularum loco potius quidem reciperemus, quas adducit *b* Brasavolus ex *c* Galeno, à Nicolao Leoniceno de sex rebus vocatas: quæ recipiunt: aloen, Scammonii, colocynthidis, Agarici, Bdelli, gummi arabici, singulorum partes æquales.

C A P V T III.

De Medicamentis exterius admovendis.

Vltimo jam nobis expendenda relinquuntur medicamenta, quæ exterius adhibentur: nempe, olea unguenta, & empla-

a Aut radicum pseudoellebori nigri, vel elleborina.

b In suo examine catap. in exam. pil. Alexan.

c Libr. 5. method. cap. 14.

emplastrum. Ac principio quidem non possumus non daminare nostrorum Pharmacopolarum socordiam, qui cum facillimo negotio sibi comparare possent omphacatum oleum, in omnes qui in officinis frequentissime occurrunt usus: ejus succedaneis uti non erubescunt, perinde ac si ex ultima India asportandæ illis essent olivæ immaturæ. Pudeat itaque posthac Hispalensem Pharmacopœum aliud quam verum omphacinum oleum, in suis officinis habere, ut quæ ex eo paranda sint olea ex arte concinnentur. Definiantque jam nobis obtrudere ex a Galeno Hispanum oleum pro omphacino posse usurpari. Cum b eodem teste astringens esset illud, quod ex Iberia, Galeni ævo asportabatur, Hispanicum dictum: & iac ratione loco omphaciæ illud substitui posse dixerat Galenus, ut & oleum, cui teneri olivarum surculi contusi, essent commisti. Quo circa cum oleum nostrum nullam omnino præ se ferat adstrictionem, Galeni ipsius iudicio minime pro omphacino usurpari debet.

G g 4 bet.

a Lib. 11. method. cap. 16. & lib. 12. ejusdem cap. 3. lib. item 2. de compos. medic. per gen. cap. 13. & aliis in locis. b Lib. de simpli. medic. fac. 6. cap. de aleo, & lib. 1. de comp. medic. per gen. cap. 4. & 12. & lib. ejusdem 3. cap. 2. & lib. 8. meth. cap. 2. & lib. ejusdm. 11. cap. 16. & lib. 12. cap. 3. & lib. 13. c. 15.

bet. Alium etiam non miuus communem
in nostris officinis deprehendimus erro-
rem, circa olei genera, quæ impressione
parari solent: ut interim olea, quæ ex-
pressione parantur omittamus: quæ omnia
plerique è nostris Pharmacopolis ab aro-
matopolis rancida & adulterata emere so-
lent. At olei, ea, quæ impressione facta di-
cuntur, genera, nullus fere est ex nostris
Pharmacopœis, cui, juxta auctorum præ-
scripta, parentur: nisi ea potius quæ incom-
pleta vocata ex simplici rerum maceratio-
ne, utcumque à mulierculis confici solent.
Nec vero hac in parte, ut in syrporum
compositione ab arte recessisse causari pos-
sunt, ob ægrorum delicatos gustus: sed ut
operam & sumptus fugiant, una dumta-
xat maceratione & decoctione contenti,
olei genera in suis officinis prostituant,
quæ nihil præter commune oleum colo-
re, odore, & sapore etiam referunt. Eos
itaque obtestamur, ne ab arte, ac auctorum
præscripto in hujusmodi oleorum compo-
sitionibus recedant: & quod labori & ex-
pensis minime parcentes, ea non ex suis
inscriptionibus cognoscenda, sed naribus
potius disjudicanda confiant: ut singu-
la naribus admota, simplicium ex quibus
conficiuntur, vim ac naturam odore re-
feren-

ferentia, qualia sint, ac dici debeant, dignosci queat.

In Oleum Rosaceum.

EO hominum socordia & avaricia progressa est, ut vel ad salutem, omnium humanarum rerum preciosissimam non iam quæratur tantum quod præstantius ad eam conservandam aut recuperandam esse possit, sed quod facilius minorique artificio ac sumptu possit parari : magisque Pharmacopœorum rei quam ægrotorum utilitati, consulere urgeamur. Unde quum Pharmacopœi ipsi nobis in omnibus potestatem optionemque non faciant meliora eligendi : ex iisque unum sit oleum rosaceum, quod omnes quotquot novimus Pharmacopœi numquam clamare cessant minime posse juxta Mesuæ normam parari, quin impensis pretium plus etiam quam duplo excedatur : aliud eis proponeamus, quod minori & sumptu & artificio parari possit: ea tamen lege ut prorsus ipsi suum illud simplex oleum, quod à Salernitanorum Nicolao mutuantur, deferant ac abdicent. In quo ipsi à vero Alexandrino Nicolao, à quo illud suum an-

tidotarium præscripsere, æque ac à vera & convenienti methodo compositionis hujus olei variarunt. Quod vero nos eis oleū permittimus, erit hujusmodi: pro rosato completo: Accipe roscarum rubrarum recentium, *a* completar im & contusarum, libras quatuor. Succi roscarum libras duas. Macerentur in olei olivarum maturi aqua nitida sæpius loti, libris decem, in vitreato vase diligenter obturato. Et diebus septem insolentur. Deinde in vase dupli horis tribus leniter coquantur. Post coctionem torquendo exprimantur: expressisque foliis abjectis, tot novæ ac recentes, similiter tusæ, in oleum colatum eodem vase immittantur. Quæ rursus diligenter occluso vase, soli ad macerandum dierum quadraginta spatio exponantur. Et postremo in dupli vase modice coquantur, *b* quoad succus absimatur. Ac tandem torquendo valide exprimantur. Colatum tectum recondatur. Pro rosato vero incompleto, seu immaturo: Accipe foliorum roscarum rubrarum, recentium, incompletarum, videlicet, nondum explicatarum, & diu tritatum, libram unam. In oleum omotribos,

a Qua folia sua expli uere. *b* Quod si non omnino absimptum esse succum reperiatur, colatum ipsum oleum sub sole diu detinebitur, donec totus succus evanauerit. Neque prius in usum recondetur.

beos, seu omphacini, salisque expertis, vel saepius aqua nitida loti, libris tribus, & succi rosarum libra semis, in vase vittreato, diligenter occluso, diebus septem soli exponantur. Deinde leniter in duplice vase tribus horis coquantur. Et exprimantur. Expressis abjectis, totidem similiter rosæ novæ ac recentes, in abjectarum locum, itidem cōtusæ, substituantur. Et optimè obturando, diebus quadraginta insolentur. Ultimoque, simili prorsus modo & diligentia, ut in oleo rosato completo dictum est, coquantur: exprimantur: & in usum, ubi totus in eo succus fuerit assumptus, recondantur.

In Oleum Chamælinum.

Eodem modo quo rosatum parare docuimus, confici hoc & cætera similia poterunt, atque iisdem etiam servatis florū & olei ponderibus: Nisi quod tres hic fient permutationes non duæ tantum, ut in oleo rosaceo: Et quod loco succi, quæ in oleo rosaceo præscripsimus, hic chamomilæ florū decoctio adjiciatur. At illud hic annotatione dignū videtur, quod

Gg 6 non-

156 HIS P. PHAR. RECOG.
nonnulli ex *a* Paulo & *b* Arctuario colligunt, flores chamæmeli, abjectis ejus foliolis albis, esse hic assumendos, aliter multo accipiendum, quam ipsi intelligunt. Neque enim hi auctores foliola illa alba damnant, sed tantum tempus quo ipsi chamæmeli flores sint legendi indicant, quando (nimirum) foliola illa alba ab ipsis florumi capitulis decidua fuerint. Tunc enim flores ipsi sunt in sua perfecta maturitate ac proprio etiam semine perfecto prægnantes.

In Oleum Absynthii.

Oleum absynthii, quoniam ab incerto auctore, ob idque varie, paratur: quomodo apud omnes nostros Pharmacopœos confici debeat proponemus: Accipe olei olivarum, maturi, loti libras duas & semis. Cimarum seu summitatum absynthii pontici libram unam. Decocti ejus uncias sex. Confice eadem methodo, quasi fuimus in oleo rosato completo, sed cum tribus permutationibus, ut in oleo chamæclino advertimus.

In

a Lib. 7. cap. 20. *b* Lib. 6. meth. cap. 10.

In Oleum Vulpinum.

VUlpinum oleum, licet juxta Mesuæ descriptionem Pharmacopœi omnes confidere profitentur: tamen varie admodum concinnant. Quum enim quantitas aquæ & olei, in quo vulpem incoqui mandat Mesues, adeo parva sit, ut neutiquam illa rite & ad artunm (ut oportet) dissolutionem percoqui in ea possit: in hoc necessario ab eo variantes, etiam vulpem ipsam aliter parare & incoquere, quam Mesues præscripsit, non verentur. Quomodo igitur juxta Mesuæ, quoad fieri possit, menté, ac ex arte parari hoc possit oleum, hic nostris Pharmacopœis proponemus: vulpes mediae ætatis, & a pinguis, venatu, longaque infectatione defatigata, recens maectata, exenterata, ac minutim, una cum pelle, concisa, confractis etiam ossibus, coquatur in aquæ fontanæ & marinæ, seu falsæ, ana libris sex, quoad libræ quatuor supersint. Deinde adde olei veteris clari libras quinque, Salis uncias tres. Comarum thimi, & anethi, ana libram unam.

Per-

a Rer. vindemiam huius nutriliæ.

Percoquantur lento igne usque ad aquæ consumptionem, & artuum dissolutionem. Tum ei affundantur decocti, parati ex aqua dulci (in qua decoixerint ad tertias, thimi, & anethi, ana manipulus unus) circiter librae octo. Recoquantur, donec, aqua proflus consumpta, vulpis partes exacte separatae sint, & omnia sint colliquata præter ossa. Et tandem velociter extorquendo, dum adhuc calet, exprimatur. Expressumque ad usum servetur.

In Unguentum Album.

Non erubescimus nos hic adeo triviale unguentum in examen afferre, quum nostros Pharmacopœos non pudeat illud ex oleo communi parare: levissima excusatione se tuentes, quod cum rosaceo oleo paratum minime reddatur album. At ne nos morosos in omnibus causentur, illis condonemus, ne illud oleo rosaceo omphacino conficiant, ut ex arte parari deberet: sed rosaceo saltē completo concinnet. Ita enim & minori expensa parabitur, & minus ex albedine remitteret.

In Unguentum Diapompholygos.

Vnguentum hoc nomine unguenti de tuthia parant omnes nostri Pharmacopœi, juxta a Guidonis descriptionem. In qua tamen cum æqualibus portionibus præscribantur oleum rosaceum & cera: nimis durum evaderet ipsum unguentum, ac magis cerotum quam unguentum dici mereretur. Quocirca loco ejus quod in Guidonis formula dicitur, olei rosacei & ceræ albæ ana uncias quinque: substituere oportebit: olei rosacei uncias septem, ceræ albæ uncias tres.

In Emplastrum contra rupturam.

Ex variis hujus emplasti descriptiōnibus, quas varii auctores adducunt, duæ illæ quas b Guido affert à plerisque
 a Tract. 2. do. 1. cap. 5. de apstlm. cancroso. Et
 tract. 7. do. 1. cap. 6. de medic. cicatrizentibus.
 b Primam tract. 6. do. 2. cap. 7. Secundam vero
 tract. 7. do. 2. cap. 7. Et in chirurgia parva, do. 2.
 cap. ultimo.

juniorum auctorum, qui dispensaria scripsere, præferri solent. Ex quibus unam construit Joubertus in sua Pharmacopœja, quam nos quidem minime damnamus. Sed quoniam propositum nostrum hic est auctorum descriptiones minime variare, nisi ubi tantum cum componendi arte pugnant quæ ab ipsis præcepta fuerint: priorem illam hujus emplasti formulam, quæ à Guidone affertur, & in usu magis reepta est, hic proponemus, in conduntaxat correctam, in quo ars ipsa castigationem in ea desiderat: nempe, quo hujus emplasti consistentia & (ut appellant) ligatio emendetur. Siquidem experimento compertum est, & à plerisque doctis viris animadversum, ob certæ vel olei defectum, aut picis & terebenthinæ parvam dosim, nimis friabile hoc evadere emplastrum, neque bene extendi, & parti ut oportet adhærescere posse. Ejus itaque formula hujusmodi erit: Accipe glutinis à pelle arietina, vel potius agnina, expressi libram semifsem. Picis navalis, & colophoniae ana uncias quinque: Terebenthinæ uncias septem. Boliarmeniae, sanguinis draconis, gypsi, turis, sarcocolæ, aloës, pissasphalthi (loco mumiæ veræ) radicum

ari-

aristolochiæ, centaurii & minoris, radicum consolidæ majoris & minoris, sumach, berberis, nucum cupressi, gallarum, & fidii seu malicorii, vermium terrestrium, ana uncias duas. Glutinis piscium, visci quer- cini, ana unciam unam & semis. Litar- gyrii aurei, ammoniaci, opononacis, gal- bani, bdelli veri (aut loco ejus sagapeni) mastiches, & sanguinis humani (aut loco ejus suilli) d exsiccati & in pulverem re- dacti, ana unciam unam.

Pellem arietinam junioris animalis cum tota lana succida recens excoriatam acci- pere convenit: eamque in minutissimas partes secare. Et in aquæ pluvialis & aceti quantitate sufficienti diutissime coquere, donec penitus dissoluta & colliquata fuerit. Tum totum decoctum calidum intor- queatur, & colo trajiciatur. Expressum vero rursus igni lento redditum tandiu co- quatur, donec pene tota aqua evanescere in-

a In codice Guidonis legitime depravate, librario- rum culpa, centaureæ utriusque, consolidæ. &c. cum legendum illic potius sit, centaureæ, utriusque consolidæ, &c. per utraque consolidam intelligen- do majorem & minorem: ut ex altera hujus emplati formula aperte constat, quam ipse assert locis a me ante citatis ex tract. 7. & chirurgia parva. b Sidiuum, Barbaris psidia, officinis cortex grana- ti, lat. malicorum. c Hominis sani d Ig fur- no modice calido.

in gelatinæ modum condensatum fuerit, & liquidioris glutinis aut bituminis consistentiam acquisierit. Atque in ejusmodi glutinis tepidi libra semisse liquantur igni quoque lento glutem piscium & viscum quercinum præparatum. Quibus addantur & lumbrici separatim ex vino cocti & cribro transmissi. Seorsim item gummi ammoniacum, opponax, galbanum, & sagapenum, à sordibus mundata, & non nihil tusa in acetō acerrimo per b noctem macerentur. Deinde lento igni exposita rude agitentur, dum liquefcant. Liquata, colata, & c parum ad lentorem percocta cum præfatis glutinibus conjungantur. Hisque exacte permixtis addantur d pix, colophonia, & terebenthina simul, postquam seorsum lento igni liquata & colata fuerint, omniaque eodem igne spatula ju-

giter

a Alii lumbricos torrestres primo lotionibus pluribus in aqua, deinde in vino lavans, & cibano modice calido desiccant. Nos vero cum Ioubento & aliis, eos ex vino coctos cribro trajici sanguis ducimus: tum ut pulverum quantitas sit minor, tum etiam quoniam hoc modo parati commodiores sint ad emplastri consistentiam. At enim postquam cribro trajecta fuerint, oportebit eos cibano modice calido exsiccati, ne ex nimio eorum humore situm contrahat emplastrum & corruptioni obnoxium reddatur. b Vel spatio horarum sex, super cineribus calidis. c Igni lento ea jugiter movendo, dum acetum exhalarit. d Modice calida exsufftia.

giter ducantur dum non nihil spissata ex-
acte uniantur. Quibus deinde indantur,
pulveres litargyrii præparati, gypsi, & bo-
li armenici aqua rosacea vel plantaginis
loti. Hisque probe mistis & tepidis tan-
tum, inspergantur tenuissime pulverizata,
pissasphaltum, sarcocolla, mastix, sanguis
draconis, aloës, & tus. Atque omnia ad
lentum igne multum agitata strenue com-
misceantur. Et ultimo igne substracto,
& reliqua in tenuissimum similiter pulve-
rem redacta, eis addantur. Tandemque
cunctis simul cum spatula assidue agitata
diu subigantur, ut exactior fiat omnium
permistio, & quæ dici solet, incorporatio.
Fiatque pasta: quæ supra marmor oleo
lentilino vel myrtino inunctum, & ma-
nibus similiter imunctis, diu multumque
maceretur, ut emplastrum magis reddatur
viscidum.

*In Emplastra Diachylon magnum & pa-
vum.*

PAUCISSIMI sunt ex nostris Pharmacopœis, qui hæc emplastra rite, & juxta
Mesuæ

*a Omnia, quæ teri possunt in hoc emplastro in pul-
verem tenuissimum lavigari oportet.*

Mefuæ descriptionem concinnent. Siquidem plerique illorum mucaginiæ oleo incoquunt, vel potius comburunt: exinde vero in ipso oleo lithargyrium coquunt, Qui vero ex eis peritiores putantur, partem quandam mucaginū oleo incoquunt, & reliquam postea eorum partem in oleo & lithargyrio consumunt. Quum nullatenus recte atque ex arte confici hæc emplastra queant, nisi in lithargyrio cum oleo prius præparato & cocto mucaginiæ totæ absumentur. Quomodo autem hæc fieri oporteat, cum late exposuerit Joannes Du Boys egregius sane apud Parisienses Pharmacopœus, supervacaneum censemus hic referre. Atque hunc nos auctorem nostris Pharmacopœis commendamus, ut in reliquorum etiam, quæ exterius adhibentur, medicamentorum compositionis methodo, sibi consulendum ac imitandum proponant. Quippe quem ceteris, qui de hoc argumento scripsere, exactius illam tradidisse, & fælicius absoluuisse arbitremur. Nos vero interim huic Pharmacopoliorum nostratium recognitiōni finem imponemus: hoc uno operæ studiique nostri expetito ac postulato à lectoribus pretio, ut quodcunque erit quod præstiterimus æqui bonique consulatur.

C. 90d

E S P

L I B E R T E R T I V S . 165

Quod si id eis probatum inrellexerimus,
Pharmacopœjam, quam suis omnibus nu-
meris completam paramus, ipsis commu-
nicare non gravabimur.

E I N D E X .

INDEX

INDEX RERUM.

LIBER PRIMVS.

*Examen vere atque exacte proportionis ponderum
Hispanicorum, ad pondera quibus olim Romani
utebantur. Et modus quoantique Romanorum
mensura facile fabricari & instaurari possint.*

Cap. 1.

Pag. I

*De Hispanorum Ponderum differentia ad Roma-
norum pondera. Deque Hispanorum Pharma-
copolarum abusu & errore in suis ponderibus.
Et quomodo facile emendari illa possint.* Cap. 2.
Pag. 22

LIBER SECUNDVS.

*De Medicamentorum expurgantium tritura, ac
multiplici in illa Pharmacopœorū errore.* Pag. 47

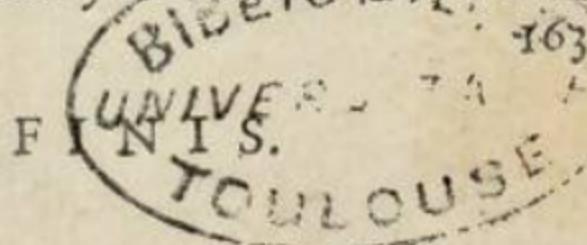
LIBER TERTIVS.

<i>De Syruporū animadversione.</i>	Cap. 1.	Pag. 101
<i>In Syrupum è succo citrii.</i>	Cap. 1.	109
<i>In Syrupum capillorum Veneris.</i>	Cap. 1.	ib.d.
<i>In Syrupum de Papavere.</i>	Cap. 1.	110
<i>In Syrupum è mentha.</i>	Cap. 1.	112
<i>In Syrupum Absynthii.</i>	Cap. 1.	114
<i>In Syrupum de tussitagine.</i>	Cap. 1.	115
<i>In Syrupos fumariae endivie & cychorii composi- tos.</i>	Cap. 1.	ibid.

. 11

I N D E X R E R V M.

<i>In Syrupum de quinque radicibus.</i> Cap. 1.	116
<i>In Syrupum ex artimisia.</i> Cap. 1.	117
<i>De Electariorū ac Pillularū examine.</i> Cap. 2.	118
<i>In Electarium Catholicon.</i> Cap. 2.	122
<i>In Electarium è prunis.</i> Cap. 2.	124
<i>In Confectionem Hamech.</i> Cap. 2.	126
<i>In Electarium Diaphenicon.</i> Cap. 2.	131
<i>In Electarium ex Psyllio.</i> Cap. 2.	133
<i>In Electarium de succo rosarum.</i> Cap. 2.	135
<i>In Benedictam.</i> Cap. 2.	137
<i>In Hieram Logadii.</i> Cap. 2.	139
<i>In Pulveres seu species Hieræ simplicis Galeni.</i> Cap. 2.	144
<i>De Massæ Pillularum conformatione.</i> Cap. 2.	145
<i>In Pillulas Mastichinas.</i> Cap. 2.	147
<i>In Pillulas Aureas.</i> Cap. 2.	148
<i>In Pillulas è Nitro.</i> Cap. 2.	149
<i>De Medicamentis exterius admovendis.</i> Cap. 3.	
150	
<i>In Oleum Rosaceum.</i> Cap. 3.	153
<i>In Oleum Chamælinum.</i> Cap. 3.	154
<i>In Oleum Absynthii.</i> Cap. 3.	156
<i>In Oleum Vulpinum.</i> Cap. 3.	157
<i>In Unguentum Album.</i> Cap. 3.	158
<i>In Unguentum Diapompholygos.</i> Cap. 3.	159
<i>In Emplastrum contra rupturam.</i> Cap. 3.	ibid.
<i>In Emplastra Diachylor magniss & parvum.</i> Cap. 3.	163

129. *Die heilige Dreifaltigkeit*. Csb. 2.
130. *Die heilige Dreifaltigkeit*. Csb. 2.
131. *Die heilige Dreifaltigkeit*. Csb. 2.
132. *Die heilige Dreifaltigkeit*. Csb. 2.
133. *Die heilige Dreifaltigkeit*. Csb. 2.
134. *Die heilige Dreifaltigkeit*. Csb. 2.
135. *Die heilige Dreifaltigkeit*. Csb. 2.
136. *Die heilige Dreifaltigkeit*. Csb. 2.
137. *Die heilige Dreifaltigkeit*. Csb. 2.
138. *Die heilige Dreifaltigkeit*. Csb. 2.
139. *Die heilige Dreifaltigkeit*. Csb. 2.
140. *Die heilige Dreifaltigkeit*. Csb. 2.
141. *Die heilige Dreifaltigkeit*. Csb. 2.
142. *Die heilige Dreifaltigkeit*. Csb. 2.
143. *Die heilige Dreifaltigkeit*. Csb. 2.
144. *Die heilige Dreifaltigkeit*. Csb. 2.
145. *Die heilige Dreifaltigkeit*. Csb. 2.
146. *Die heilige Dreifaltigkeit*. Csb. 2.
147. *Die heilige Dreifaltigkeit*. Csb. 2.
148. *Die heilige Dreifaltigkeit*. Csb. 2.
149. *Die heilige Dreifaltigkeit*. Csb. 2.
150. *Die heilige Dreifaltigkeit*. Csb. 2.
151. *Die heilige Dreifaltigkeit*. Csb. 2.
152. *Die heilige Dreifaltigkeit*. Csb. 2.
153. *Die heilige Dreifaltigkeit*. Csb. 2.
154. *Die heilige Dreifaltigkeit*. Csb. 2.
155. *Die heilige Dreifaltigkeit*. Csb. 2.
156. *Die heilige Dreifaltigkeit*. Csb. 2.
157. *Die heilige Dreifaltigkeit*. Csb. 2.
158. *Die heilige Dreifaltigkeit*. Csb. 2.
159. *Die heilige Dreifaltigkeit*. Csb. 2.
160. *Die heilige Dreifaltigkeit*. Csb. 2.
161. *Die heilige Dreifaltigkeit*. Csb. 2.
162. *Die heilige Dreifaltigkeit*. Csb. 2.
163. *Die heilige Dreifaltigkeit*. Csb. 2.
164. *Die heilige Dreifaltigkeit*. Csb. 2.
165. *Die heilige Dreifaltigkeit*. Csb. 2.
166. *Die heilige Dreifaltigkeit*. Csb. 2.
167. *Die heilige Dreifaltigkeit*. Csb. 2.
168. *Die heilige Dreifaltigkeit*. Csb. 2.
169. *Die heilige Dreifaltigkeit*. Csb. 2.
170. *Die heilige Dreifaltigkeit*. Csb. 2.
171. *Die heilige Dreifaltigkeit*. Csb. 2.
172. *Die heilige Dreifaltigkeit*. Csb. 2.
173. *Die heilige Dreifaltigkeit*. Csb. 2.
174. *Die heilige Dreifaltigkeit*. Csb. 2.
175. *Die heilige Dreifaltigkeit*. Csb. 2.
176. *Die heilige Dreifaltigkeit*. Csb. 2.
177. *Die heilige Dreifaltigkeit*. Csb. 2.
178. *Die heilige Dreifaltigkeit*. Csb. 2.
179. *Die heilige Dreifaltigkeit*. Csb. 2.
180. *Die heilige Dreifaltigkeit*. Csb. 2.
181. *Die heilige Dreifaltigkeit*. Csb. 2.
182. *Die heilige Dreifaltigkeit*. Csb. 2.
183. *Die heilige Dreifaltigkeit*. Csb. 2.
184. *Die heilige Dreifaltigkeit*. Csb. 2.
185. *Die heilige Dreifaltigkeit*. Csb. 2.
186. *Die heilige Dreifaltigkeit*. Csb. 2.
187. *Die heilige Dreifaltigkeit*. Csb. 2.
188. *Die heilige Dreifaltigkeit*. Csb. 2.
189. *Die heilige Dreifaltigkeit*. Csb. 2.
190. *Die heilige Dreifaltigkeit*. Csb. 2.
191. *Die heilige Dreifaltigkeit*. Csb. 2.
192. *Die heilige Dreifaltigkeit*. Csb. 2.
193. *Die heilige Dreifaltigkeit*. Csb. 2.
194. *Die heilige Dreifaltigkeit*. Csb. 2.
195. *Die heilige Dreifaltigkeit*. Csb. 2.
196. *Die heilige Dreifaltigkeit*. Csb. 2.
197. *Die heilige Dreifaltigkeit*. Csb. 2.
198. *Die heilige Dreifaltigkeit*. Csb. 2.
199. *Die heilige Dreifaltigkeit*. Csb. 2.
200. *Die heilige Dreifaltigkeit*. Csb. 2.

